Digitized by Google

INDIANA UNIVERSITY LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NARODNE

PRIPOVJESTI

U VARAŽDINU I OKOLICI

SAKUPIO

MATIJA KRAČMANOV VALJAVEC.

DRUGO IZDANJE.

U ZAGREBU
Izdala Knjižara Dioničke tiskare
1890.

Digitized by Google

Digitized by Google

NARODNE

PRIPOVJESTI

U VARAŽDINU I OKOLICI

SAKUPIO

MATIJA KRAČMANOV VALJAVEC.

DRUGO IZDANJE.

U ZAGREBU.
IZDALA KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE.
1890.

Digitized by Google

756912
GR 261
.C5 V17
1890

TISAK DIONIČKE TISKARE U ZAGREBU.

INDIANA UNIVERSITY LIBRARY

Digitized by Google

11-29-5

Predgovor.

Naumio sam dati na svjetlo mnogo više pripovjesti nego jih ima u ovoj knjižici i to pripovjesti iz Hrvatske Štajerske i Kranjske da se je najavilo barem toliko prenumeranta koliko jih treba da se naplate štamparski troškovi, pa zbog toga eto vam samo pripovjesti iz Hrvatske i to iz Varaždinske okolice. Napisao sam je malo ne rieč po rieč tako, kako jih pripovjedahu pojedini pripovjedaoci, pa za to će njekoji naći da ova i ova rieč, ovaj i ovaj oblik, ovaj i ovaj stavak, pa ovo i ono ne valja. Ja sam prisluškivao na koliko bijaše mi možno i pazio pozorno kako izgovarahu i stavke slagahu ali ipak ne mogu kazati da sam sve i svako dobro čuo i valjano zabilježio. Čuo sam naj više pripovjedaka u samom gradu Varaždinu i to podobar broj od učenika ili od njihovih roditelja, kojim se srdačno zahvaljujem na dobrovoljnoj mi podpori. Primio sam u ovu knjigu raznovrstne pripovjesti, njekoje možda takove koje ne zaslužuju da prodju na sviet, a nje-

Digitized by Google

koje samo s toga da se znade da ono što drugdje pripovjedaju, pripovjedaju i ovdje. Takva je pripovjest na strani 239. »cura jaše z mrtvecom« koja je poznata malo ne svim narodima u Europi kako tvrdi veleučeni Čeh K. J. Erben u svojih »kyticah z pověstí národních« u opazci k pjesmi »svatební košile« na strani 131. Ja sam čuo i u Kranjskoj pripovjesti i dobio pjesmu o toj stvari, evo ju:

Po vrtu je špancirala
Pa rožice nabirala
De si bo pušeljc delala

Iz rožmarina nemškega
In nageljna rdečega,
In nageljna rdečega;

S solzami ga je spirala,
S črno nitko povijala,
S črno nitko povijala:

Al živ si, Anzelj, al mrtev,
Po pušeljc vendar boš prišel,
Po pušeljc vendar boš prišel.

Enajst je ura vdarila,
Anzelj na okence trkljá
Anzelj na okence trkljá:

Al živ sem Anzelj al mrtev,
Po pušeljc vendar sem prišel,
Po pušeljc vendar sem prišel.

Z eno rokó j' odpirala,
S ta drugo ga j' obimala,
S ta drugo ga j' obimala.

Digitized by Google

Hitro se je napravila
De bo z Anzeljnam rajžala,
De bo z Anzeljnam rajžala.

Na konjča k seb' jo posadí,
In hitro hitro mi zdrčí
De vse spred njih nazaj letí.

Kamor predeleč prideta
Do jen'ga polja ravnega,
Do jen'ga polja ravnega:

Poglej poglej, deklesce ti,
In pa povej, al strah te ni,
In pa povej, al strah te ni:

Luna in zvezde svetijo,
Mrliči hitro jezdijo,
Mrliči hitro jezdijo.

Kaj bo me strah, kak bo me strah?
Sej s' ti pri mèn', moj Anzelj mlad.
Al pusti v miru mrtve spat';

Luna in zvezde svetijo
De nama kraj' čas delajo,
De nama kraj' čas delajo.

Še hitriše naprej drči,
De vse spred njih nazaj leti,
De vse spred njih nazaj leti.

Še spet ji prav' in govori:
Poglej poglej, deklesce ti,
In pa povej, al strah te ni:

Luna in zvezde svetijo,
Mrliči hitro jezdijo,
Mrliči hitro jezdijo.

Digitized by Google

Kaj bo me strah, kak bo me strah?
Sej s' ti pri men', moj Anzelj mlad,
Al pusti v miru mrtve spat'.

Luna in zvezde svetijo
De nama kraj' čas delajo,
De nama kraj' čas delajo.

Še hitriše naprej drči
De vse spred njih nazaj leti,
De vse spred njih nazaj leti.

Še v tretje prav' in govori:
Poglej poglej, deklesce ti,
In pa povej, al strah te ni:

Luna in zvezde svetijo,
Mrliči hitro jezdijo,
Mrliči hitro jezdijo.

Kaj bo me strah, kak bo me strah?
Sej s' ti pri men', moj Anzelj mlad,
Al pusti v miru mrtve spat';

Luna in zvezde svetijo
De nama kraj' čas delajo,
De nama kraj' čas delajo.

Še hitriše jo zadrči,
De vse spred njih nazaj leti,
De vse spred njih nazaj leti.

Kamor predeleč prideta,
Do britofa žegnanega,
Do britofa žegnanega.

En grob se tamkaj razdeli,
Anzelj se v njega položi,
Anzelj se v njega položi.

Na črni grob se j' zgreznila,
Svojo dušo izdihnila,
Svojo dušo izdihnila.

Digitized by Google

Tako je pripovjest »Turski car i frater« jako slična Sacchetti-jevoj novelli i Bürgerovoj balladi Kaiser und Abt. Pripovjesti »lisica i pevec« odgovara njeka narodna pjesma iz Kranjske, koja je štampana u zadnjem svezku Kranjske Čbelice 1848. godine Kastelicem izdate. Iste pripovjesti čuo sam često različno pripovjedati, pa sam s toga nekoje štampao s varijantima. Dodao sam i njekoliko narodnih pjesama koje sam više put pjevati čuo i to malo ne svaki put više manje različno, pa za to ne sudaraju posve s onimi, koje sam priobčio u Novicah i u Miklošičevoj Slavische Bibliothek II. B. Ovim više manje slične pjesme skupio je te tiskom izdao svim dobro poznati neumorni Kukuljević u 4. knjizi različitih dela. Jošče treba da kažem nješto o jeziku, kako govori puk ovdešnji i to samo glavne stvari:

a njekoji izgovaraju nalik na **o͡a**: kro͡al, trino͡ajst. — **u** stoji često mjesto **o**, i vice versa **o** mjesto **u**: kuliko, bantuvati, dobru mesu; išel je k svojemo konjičeko, mjesto; koliko, bantovati, dobro meso; išel je k svojemu konjičku. — Mjesto staroslovjenskog nosnika govore i **u** i **o**: ruku i roku i roko i ruko; guska i goska; dvignuti i dvignoti; govoriju i govorijo (polag govore i govoridu); bum i bom (budem, bodem). — **d** i **t** pred **c** u obće izpa-

Digitized by Google

daju: oca, suca, teca, koca, želuca, mjesto: otca, sudca, tetca, kotca, želudca. — **ds** i **ts** izgovaraju njekoji kano **c**: ocekla, luctvo, bogactvo, mjesto: odsekla, ljudstvo, bogatstvo. — **v** njekoji rado izpuščaju pred **s**, **z**, **l**: 'se, saki, sigde, posud, zeti, ladati, mjesto: vse, vsaki, vsigde, povsud; vzeti, vladati, — **v** dodaje se riečima koje počimlju se sa **u**: vu (v) vuzda, vujti, mjesto: a, uzda, ujti. — **v** izgovaraju njekoji kano **f** pred suglasnici i na zaključku rieči: fčiniti, f pekel, of, grofof, mjesto: včiniti, v pekel, ov, grofov. — **v**, kad je predlog, njekoji izpuščaju: ide štalu, mjesto: ide v štalu. — **k** stoji kadkad mjesto **t**: kmica, kla, mekla, mjesto: tmica, tla, metla. — **k** kad je predlog često izpada: ide grofu; jaše vujcu, mjesto: ide k grofu; jaše k vujcu, — **g** pred **d** rado izpada: da, de, do, degud mjesto: gda, gde gdo, gdegud. — **h** osobito kada rieč zaključuje ili sasma izpane ili pomekčuje se u **j**: pastu; z moji beli kosti; vu grivaj, na dve nogaj, v gostej, v Toplicaj, mjesto: pastuh, z mojih belih kosti, vu grivah, na dveh nogah, v gosteh, v Toplicah. — Kadkad stoji **h** mjesto **v**: hmrl, hmil, hčera mjesto: vmrl, vmil, včera. — Mjesto **lj** govori se često samo **l**: kral mjesto kralj; višeput pomešano **l** i **lj**: ljublen mjesto ljubljen. — Mjesto staroslovjenskog **lъ** govori se i **u** i **o**: vuk i vok, tukel i tokel, dugo i dogo; pa kadkad i **l**: vlekel mjesto: vukel. — Mje-

Digitized by Google

sto **nj** govore njekoji **n**, njekoji **j**, njekoji **jn**: konj, kon, koj, kojn; senja, sena, seja i sejna; znanje, znane, znaje i znajne. — Mjesto staroslovjenskog **žd** govore **dj** (dž) i **j**; medja i meja; žedja i žeja; odedja i odeja; odhadja i odhaja. — **r** njekoji pomekčavaju, njekoji ne: zorja i zora; večerja i večera; morje i more; dogovarja i dogovara. — **d**, **g**, **z**, na svršetku izgovaraju njekoji tvrdo kano **t**, **k**, **s**: ozat, polek, vrak, nek, brek, čres, pres, mjesto: ozad, poleg, vrag, neg, breg, črez, brez. — Polag **raz**-govori se često **rez**-: razdeliti i rezdeliti. — Iza **j**, **č**, **š**, **ž**, čuje se i **o** i **e**: ognjom i ognjem; konjov i konjev; inošov i inošev. — Instrum. sing. fem. izhadja na **um** i **om**, ž njum i ž njom; vino piti s kiselum vodum i s kiselom vodom. — dativ. i local. sing. adject. masc, i neutr. izlazi na **om** i **em**: pri velikom i velikem; femin. pako na **oj** i **i**: vu velikoj i veliki; u instrum. čuje se **im** i **em**: z velikim i z velikem; isto valja i o dat. i instr. plur.: velikim, velikimi i velikem, velikemi: u genit. i loc. plur. govori se **ih** i **eh**: velikih i velikeh. — imperat. ima često **e** mjesto **i** značaj: zemete i zemite, takodjer se govori imper. 2 osob. sing: reči, peči, tuči, leži, mjesto reci, peci, tuci, lezi; što molim da se u knjizi popravi gde bi bilo pogrješno štampano. — partic. praet. act. izhadja po najviše na **l**, nego čuje se u njekojih selih njekakov kratak **o**: dal i dao,

Digitized by Google

trpèl i trpeo. Pomoćni glagol »je« njekoji kod perfecta izpuščaju: bila negda majka, ov konj bil od Vile: vidiju žensku koja orala, mjesto: bila je negda majka; ov konj bil je od Vile; vidiju žensku koja je orala. — Veći dio puka izgubio je neizvjestni oblik adject. i u nomin. sing. masc: ov je lepi dečko (deček se govori sasma rjedko) njekoji pako govore jedno i drugo i t. d. —

To je što sam mislio da je treba o jeziku da kažem, a ostalo što bi se još moglo kazati, svatko će sam lasno u knjizi naći.

Ovako sam napisao prije trideset godina. Knjiga se rasprodala, ljudi za nju popituju pa je knjižara Dioničke tiskare odlučila da ju iznova dade na svijet. Jer se mnogo citira, preštampava se nepromijenjeno tako da sudara strana po stranu s prvim izdanjem, samo sam pisao pripovest za pripovjetka, jer onako govori narod, i ispravio onako u naslovnom listu i njeke štamparske griješke.

U Zagrebu u oči Uskrsa 1890.

M. **Valjavec.**

Digitized by Google

Pripovesti od vil.

I.

Kraljič i vila.

Jen put bil je jeden kralj koj je imel tri čeri i jednoga sina. Jen put su stareši ove dece putovali da lepe varoše vidiju i jedno celo leto su ne doma bili. A ov isti stari kralj je posud pripovedal da neče nigdar svoju kraljevinu razdeliti i da rajši svoje čere vumori i sinu kurunu dá, samo da mu se kraljevina ne restala. Ovak je okolik povedal i putuval. Pripetilo se je da jednu noč nekaj na obloku kučilo. Mladi kralj, koj je ovo čul, pital je: gdo si? Ov pak na obloku mu veli: jaz sem kralj vetrov, daj meni naj mlajšu sestru. On mu veli: zemi si ju, i odišel je. Drugu noč pričelo je pák nekaj na obloku kučiti. Mladi kralj pák veli: gdo si? On mu veli: jaz sem kralj od sunca, daj mi srednju sestru svoju. Kraljič mu pák veli: zemi si ju. I odide. Tretu noč pričelo je pák nekaj kučiti po obloku. Mladi kralj pák veli: gdo si? kaj me bantuješ saku noč? Ov mu pák veli: jaz sem kralj meseca, daj mi svoju naj starešu sestru. Kralj mu pák veli: zemi si ju. On si ju je zel pak odišel. Stareši došli su dimo i mati se je režalostila, a kralj ju je tešil da se nikaj naj ne žalosti za čere. Vezda je rekel kraljič da bi se rad ženil. Otec mu veli: moj sin, hodi posud i išči si ženu koja je tebi par. On se napravi na put i putuje, ali nigde

Digitized by Google

neje mogel takvu lepu žensku najti. Onda si je mislil: kaj bi jaz ve napravil? nigde nemrem sebi para najti. Znam ja kaj bum napravil, jaz idem k svojim šogorom, oni mi poveju. On ide i dojde gde su ovi tri skup se dogovarjali. Mam je pital da gde bi oni znali za jednu lepu ženu. Veter veli: jaz ne znam ako sunce ne zna; sunce pak veli: jaz znam. Onda su mu pokazali puta k ovi ženski. On veselo je počel iti, a ovi su mu rekli: čakaj malo, mi ti nekaj damo. Onda su mu dali dve flaše, jednu ako prime i poškropi koga, da bude taki mrtev, drugu pak če koga poškropi da bude, ako je mrtev, taki živ. Onda ov putuje i dojde do jedne jame. Ova je bila puna z glavami preobladanih koje su vile preobladale. Ov je zel jednu glavu i ju je namazal z vodum i taki je ov oživel i rekel mu je da je izmed oneh koje su vile preobladale vodja. I ov je drugu vodu zel i ga je skončal, gda mu je pokazal hižu vil. Ov je brzo išel i došel do nje i zaljubi se v kraljicu od vil i ženili su se. Jeden put se pripetilo da je vila rekla ovomu kraljiču da naj nede v zadnju hižu, drugam v'se sme iti, samo v ovu ne. Dala mu je ključe i preporučila mu celo stanje. Ov gda mu je žena vila odišla ide v zadnju hižu i odpre vrata ter vidi jednoga staroga človeka kojemu je iz zub sam ogenj išel i zval se je ognjeni kralj. Ov mu je rekel: ah duša krščanska, daj mi kap vode. I ov mu dá a gda ovo 'spije, mam je jeden obruč na njem pokel. I ov mu ognjeni kralj pâk veli: daj mi jošče dve, znaš da je navada da saki tri put pije. Ov mu i to dá. 'Si obruči pokli su i on bil je oslobojen. Gda je vila dimo došla, mam ju je ov pograbil ter odpeljal vu sužanstvo. Ve ov čaka čaka tu svoju ženu, ali ju nikak ne mogel dočakati, pa ju je išel iskat po svetu, ali ju borme nigde neje našel. Ve si zmisli da pojde k šogorom. 'Se ide i komaj je

Digitized by Google

došel do njih. Ovi su znali po kaj je sim došel. Mam nje prosi: dragi moji šogori, povečte mi, gde je moja žena. Povedali su mu, da je sam kriv da mu je žena vušla, pa su mu rekli da ju naj ide iskat k ognjenomu kralju. Ov ide ide ide i dojde na jednu ognjevitu goru, tam je videl jednoga potoka i v njem je stala ova vila. Ov, gda ju je opazil, rekel ji je da naj ž njim pobegne. Ona pak veli: a kak bi jaz pobegla, 'da sem 'sa z lanci okovana? Ov k nji dobeži ter ju odveže i počeli su bežati. A ognjeni kralj imel je jednoga konja koj je mogel tak bežati kak si je god človek domislil, i ako je njegva družina koja odišla, je s kopitom vudril, i tak je mam znal da mu negdo iz sužanstva fali. Ve ov konj zaružil je s kopitom, ognjeni kralj je došel i pital: dragi moj konjič, kaj ti fali? Tebi, moj dragi, fali ona vila, nje muž je došel pak je ž njim odbežala; idi još jest i pit, dragi gospon, mi nje vre dostignemo. Ov se je najel i napil, sede se na konja ter mu veli: hajda ve kak misel. I pomislil si je da naj bu pri oveh dveh, i bil je. Ov kraljič ga zagledne ter se prestraši. A ognjeni kralj mu je rekel: samo mi se još jen put podstupi k meni dojti po ovu vilu, ar jaz ti ve opraščam, kajti si ti mene iz sužanstva oprostil, idi i ne dojdi več. Ov ide ve žalostno i mislil si je da ju več ne dobi. I ide pâk nazaj k svojim šogorom. Ovi su baš ve skupščinu držali i rekli su mu da drugač ju ne bu mogel dobiti, neg ako pojde k ovi coprnici koja né jako dalko od njih. Ov pak si je mislil: ve vumreti ali živeti za ženu koja mi je verna bila. Spremi se na put, dojde do ista do ovoga grada, i začudil se je kakov je to grad s samemi človečjemi glavami zložen. Ide nuter i dojde baba pred njega na glavi s samemi kačami koje su ji glavu lizale. Ova ga pita: duša krščanska, kaj si došel? očeš pri meni služiti? Ov ji odgovori: je, jaz sem čul da tu dobru plaču dobim.

*

Digitized by Google

Ova baba veli: a to je istina, pri meni imaš tri dni troje krščanske dane. Pelje ga v štalu gde su bili tri konji, a ti konji bili su njene čere. Ve mu je rekla: moj dragi, viš, te konje budeš ti pasel, da je ob sunčenem izhodu na pašu dopeljaš i baš ob sunčenem zahodu dopeljaš, ako pak ne, viš, kaj su ova tela, s temi sem ti jas tak napravila. Ov se je prestrašil i mislil si je: ne bude za me dobro. Nu dobil je od svojih šogorov jenu paličku od sakoga. Ide on prvi put s temi konji i sel se je na jednoga. Došli su na pašu baš ob sunčenem izhodu, a ov ga je hitil vu jeden mlač. Ov se komaj stane i pogledne i nigde neje konje videl. Kaj bu ve? Zel si je one paličke i si je ž njimi premišljaval. Več je skorom sunce zašlo, zmisli se za šogora i ov je došel i rekel: jaz znam vre kaj ti je. Veter je počel puhati i ovem konjem je zima bilo i mam su v štalu išli. Dojde i drugi den i tak se je pripetilo. A ovi konji su bili biti od svoje mamice. Ov den su bili olovnati konji i pak je počelo strašno sunce svetiti i bilo je tak vruče da su se konji počeli taliti i morali su baš na sunčenem zapadu vu štalu. I ova baba je nje pák strašno bila. Došel je trejti den, rekla je da ove kobile podoji, a bile su jako hude i štele su na vek ritati. Ov si je pák zel paličku i mislil si je na mesečnoga kralja. Ov mu dojde i reče mu: dok ti jaz budem ob dvanajsti vuri o polnoči svetil kroz ovu luknju, tam kopaj i najdeš jednu vuzdu, ovu si deneš na ruku i nikaj ti ne budu včinile. Ov je tak včinil i nikaj mu neje bilo i podojil je pred sunčenem izhodom. i pun čeber bil je i mleko bilo je čisto vruče i donesel je k babi. Ova ga pita: kaj očeš? On veli: jaz očem onoga konja staroga koj je v pivnici. Ova veli: kaj buš ti ž njim? Ov veli: samo mi dajte, jaz sem vas verno služil i očem imati. Baba mu dá i reče mu da naj skoči v ovo mleko.

Digitized by Google

Ov je konj vu se 'su vručinu del, i ov je djipil i deset put bil je lepši neg predi. Ov konj je pák vručinu v mleko del, i ova djipila je nuter i zgorela je od vručine. Ve je putuval i rekel je, da oče biti pri svoji ženi; i mam je zel nju. Ovi su se seli i odišli su, a ov konj je s kopitom zaružil i ognjeni kralj došel je i pital: kaj ti je, dragi moj konjič? Konj veli: sedi se brzo, ar su ovi na još hitrešem konju. Skoro su ovi ove dva dostigli, ali još ne. Ognjeni kralj je tak strašno vu svojega konja diral da su mu čreva počela vun iti. I ov konj počel je kričati svojemu bratu: hiti ga, viš, kak te muči, hodi i vumori ga. Konj je djipil i vumoril ga je. I skupa su dobro živeli. I ovi dva su vezda pili i jeli i druge Vile su jim služile.

II.

Deček imel vilinskoga konja.

Bili su jeden put sedem bratov od jedne matere, pak da su narasli, onda očeju se ženiti i tak su se dogovorili da očeju takvu žensku iskati koja bi imela sedem čere. Odpravili su se na put. Saki si zeme jednoga konja kojega su zebrali, a naj mlajši si zeme koj konj bil je naj gorši, on komaj hodil, tak bil mršav, neg on zato nič ne maral, kajti on znal kakov je ov konj: ov konj bil od Vile. Brati su se srdili na njega, zakaj zel on tak zločestoga konja, Zato on nikaj ne maral. Odišli su na put po svetu. Tak jeden put vidiju jednu žensku, koja orala z osmemi kobilami. Ideju k nji, pitaju nju, jeli bi ona znala za takvu žensku koja bi imela sedmero čere: ar smo mi 'si sedem od jedne

Digitized by Google

matere deca, tak mi iščemo sedmero čere takve, koje bi bile od jedne matere, onda bi se ženili. Ona je odgovorila da je ona ista koja ima osmero: tak hote, moja deca, k meni spat, kajti vre bilo sunce na nizkem. Odišli su 'si skup babi. Dala ona njim večerju i spravila nje spat, sakomo dala jednu čer. Neg ovoga naj mlajšega konj je prvo svojemo gospodaro rekel, da naj dobro paziju, drugač živi ne odidu od ovud, kajti je on konj 'se znal. Ova baba bila coprnica, ona imela osmero čere, ali jedna imela zlate lasi, ali nju niti ne dala na svetlost. Naj mlajši je rekel svojim bratom da naj ne zaspiju, ako bi i zaspali, pak da bude on nje zbudil, tak si brže naj staneju. Odišli su 'si spat, ali naj mlajši bil skozen, ne on zaspal, neg dobro pazil, i zamenil je 'sim kalpaka, deval svoje na babinih čer glavu, a od konjov pak vuzde na glavu babinim kubilam. Vezda baba mislila da su vre 'si zaspali, ide sabljum pak 'sim glave odsekla, ali je mislila da dečkom glave odsekla i konjom, neg ovim ne, neg svojim čeram i kobilam. Ona išla onda mirno spat. Gda mislil ov naj mlajši da vre ona morala dobro zaspati, onda on se stal tiho i prebudi svoje brate s tiha i reče: stante si s tiha i oblecete i sedete saki na svojega konja i beži kak naj bolje morete, ja vre dostignem vas. Oni su se stali i videli da ne dobro, brže su odbežali. Da vre mislil naj mlajši brat da su dosta dalko odišli, onda i on sede na svojega konja i išel na oblok i zaružil i pital babu: jel' spiš ali čuješ? Baba odgovori: sem spala ali več ne. Vezda on veli: zaklala si sedem čeri, odnesli smo sedem zlati' vuzd i sedem kalpakov. Onda beži on, a baba fletno skoči, vidi da 'se sedmero čeri zaklane su, sede brže na svoju bruklu, kajti samo vuzdu hitila gore, taki postala konj, i beži za njim i tak jako bežala da samo malo falilo da ne dostigla, samo da prek meje skočil. Onda baba odgovorila: moreš bogo zafaliti da sem te ne dostigla. S tim

Digitized by Google

baba odišla domom a ov sedmi junak pa za svojemi brati. Dostigel on za kratki čas svoje brate, onda idu pak 'si skup. Vezda se ovi šest bratov skup spominjali da bi ga mogli ostaviti, i niti su ne mislili da bi njega živoga više videli, kajti on jako mršavoga konja imel. Ali nesu znali kaj ima njegov konj znanost. Išli su i došli do jedne križanje. Onda su postali i spominjali se. Ovi šest bratov pak ovoga naj mlajšega nikak nesu trpeli; zato su mo rekli da ž njimi više ne sme iti, drugač ga skončaju, neg rajši naj on ide na jednem putu a oni pak na drugem. Dobro je. Siromak ide po svojem putu. Na jenkrat pregovori konjič njegov: moj gazda, vezda idemo, kaj god na putu vidiš ne vidi, kaj čuješ ne čuj. Idu oni jen komad, pak zagledne na putu tri zlatne lasi i reče: ho, stoj. Zdigne ove lasi zlatne. Onda odgovori mo konj: rekel sem ti: kaj vidiš ne vidi, kaj čuješ ne čuj, bude ti žal. Idu pák dalje, zagledne on tri pera zlatna pak reče: ho, stoj. Pak je zdigel i ova pera, pak mo konj odgovori: rekel sem ti: kaj vidiš ne vidi, kaj čuješ ne čuj, bude ti žal. Idu pák dalje, opet zagledne jednoga potkova zlatnoga pak reče: ho, stoj. Pak je zdigel i onoga, pak mo konj odgovori: rekel sem ti: kaj vidiš ne vidi, kaj čuješ ne čuj, bude ti žal. Samo on ne maral. Idu oni opet i putuju. Došli su do jednoga grada 'di kralj stanuval. Ide on prosit za službu, ako bi ga mogli prijeti. Tak na sreču ipak prijeli su ga za konje; dali su mo dva konja da ih hrani i čisti. On navek jutro zaran stal prvo neg drugi slugi, i del je v jednem kutu potkova, v drugem ona tri pera, v trejtem pak del one lasi zlatne. Tak one su mo svetile, ne nucal nigdar sveče. On počesal svoje konje koje mo su dali, i potlam svojega, i 'se naredil dok su drugi slugi stali. Oni su se čudili da njega nigdar ne vidiju snažiti, ipak imel on naj lepše i naj boljše konje. To trpelo jen čas. Srditi su

Digitized by Google

bili na njega drugi slugi, kajti on bil naj preštimanéši. Slugi su počeli na njega laži delati kak bi ga mogli iz službe spraviti, neg nesu mogli, ar jako bil dober za konje. Potlam slugi pazili su na njega, 'da on snaži svoje konje. Tak su zapazili da ima ove stvari koje on našel. Povedali su svojemo gospodaro i tak došlo do kraljeve vuhe kaj on ima. Kralj taki zapovedal k njemo donesti i da on dojde pred kralja. Kralj ga pital 'di on to zel. On povedal da našel. Ali kralj mislil da mora za onu divojku znati, čiji su oni lasi, i zapovedal mo da mora onu divojku sim spraviti, ar drugač glavu zgubi. Siromak se žalosti i plače, kak bi on to spravil sim da niti ne zna za nju. Ide doli štalu svojemo konjičeko i plače. Konj njegov ga popita kaj se plače, i pove mo, kaj zapoved dobil, ako to ne bude včinil da glavu izgubi. Onda mo konj odgovori: vidiš, ja sem tebi rekel da bude ti žal zakaj si mene ne poslušal, neg zato nikaj; idi ti, prosi za tri dane meni zobi a sebi za tri dane goščenje, onda budemo išli po nju. Tak je i dobil. Onda odišel on k oni babi 'di su spali s svojemi brati, ona imela tu čer, a ta či bila skrita čez devet hiž i na saki' vrati' bilo je devet mali' zvončekov. Misli, kak bude on to spravil vun. Pred babinum hižum bilo je veliko blato. Konj mo je rekel da naj pelja njega vu to blato pak onda naj prosi pomoč, koji bi pomagali njegovoga konja vun spraviti iz blata. a sebe pak se naj čini kak kakov bogec; dok budu njega spravili vun 'z blata, ti čas on pak pucu naj vkradne i naj odnese na prvo. Dobro je. Išel on prosit za pomoč. Ista baba i ona išla pomagat. On ti čas vkral pucu babinu, dok su konja njegvoga izvadili iz blata. Onda on odišel i pucu zel na konja i odpeljal kraljo. Kraljo se jako dopala ova ista divojka. I kralj imel je jednoga sina. Kraljova volja bila, da bi ona njegovoga sina zela, ali ona ne štela neg rekla, ako one tri race sim done-

Digitized by Google

seju od koje' su ta tri pera zlatna, onda bude ga zela. Kralj pita: što bi to mogel sim spraviti? Ona odgovori: ko je mene sim donesel. Kralj opet ga dal k sebi pozvati i zapovedal, da mora i ove race sim donesti, ar drugač glavu zgubi. Opet siromak išel dole svojemo konjo plakajuč, i opet pita konj: moj gazda, kaj se plačeš? Povedal mo on da kakvu zapoved dobil opet od kralja, pak mo rekel konj: vidiš, gazda, ja sem tebi rekel, da kaj vidiš ne vidi, kaj čuješ ne čuj, bude ti žal; kaj ne da ti žal? Odgovori mo gazda: za istinu da žal. Ne boj se nikaj, rekel konj, samo ti idi, prosi sebi pet danov goščenje, a meni pak pet danov zobanje. Išel on pak dobil kaj prosil. Pet dani su minuli i odidu oni pák na put. Išli su pák oni babi, kajti ona imela i one tri race; pak prosil za stan. I akurat baba njim dala stan, kajti več vnogo ne marala 'da zgubila prvo sedem čere i potlam osmu, koju naj rajše imela. Tak v noči stane 'da baba zaspala i opet race vkral i onda sel na svojega konja i odide na oblok i pita: baba, jel' spiš ali čuješ? Ona odgovori: spala sem, ali več čujem. Odgovori nji: zaklala si svoje čere sedem i odnesli smo i osmu zlatim lasom, odnesem ti i tri zlatne race. Ovemi rečmi onda beži, a baba to čuje, dukne i nasedla svojega konja bruklu i v ruke zeme svoju sablju trlicu pak beži za njim i tak bežala da več štela vloviti. Na sreču veliku imel je sobum jednoga češlja gustoga, kojega našel na putu 'da su išli po race, onda mo je konj rekel da naj spravi ovoga češlja, kajti bude na hasen. 'Da več štela vloviti, onda mo konj rekel da naj hiti dole onoga češlja, kojega spravil. Kak je hitil taki velika šuma narasla gusta. Onda baba zamutila; dok čez ovu šumu prek prešla, ti čas ovi daleko odišli, ali opet baba skorom 'lovila ga, samo za 'las falilo da ne, več konja ozad svojum sabljum sekla, ali na sreču oni prek meje vušli. Onda več

Digitized by Google

baba dalje ne imela oblast svojum coprijum. Odnesel on i one race kraljo, kralj onda štel da bi se zeli, ali opet divojka odgovori, da ne bude ona prvo njegovoga sina zela dok ne budu onoga konja sim spravili od kojega je ov potkov. Onda pital kralj, 'do bi njega sim spravil. Odgovorila divojka: ko je mene sim donesel. Opet dal pred se zvati ovoga i zapovedal da mora on i ovoga konja spraviti sim, drugač glavu zgubi. Siromak se opet plače, da gda tulike muke več prenesel još nema mira. Odide on pák svojemo konjo plačuč. Pita ga konj: moj gazda, kaj se plačeš opet? Kaj ne bi se plakal, da mi zapovedal kralj i onoga konja sim spraviti, od kojega je onaj potkov. Vidiš, moj dragi gazda, ja sem tebi rekel, da kaj vidiš ne vidi, kaj čuješ ne čuj, bude ti žal. Do vezda nesmo vnogo trpeli, neg budemo vezda, dok njega sim spravimo, kajti je on pastu' med vilinemi kubilami; neg zato náj se plakati, samo ti idi pak prosi sebi za devet danov goščenje, a meni pak devet danov zobanje, i tomo još devet bivolski' kož, devet klopki' konca, devet šil i devet igli'. I to 'se dobil. 'Da je minulo svoje dani, onda ove kože 'se prešil na svojega konja z ovem koncom i iglami, i odišli su. Još tomo su prosili devet drvenjek prose i to su odnesli sobum. Gda su došli blizu morja, onda ov konjič svojega gospodara navčil kaj bude on činil, kajti je on pastu' bil prek morja, i mo rekel da naj ide gore na ovo drvo, kojega je on pokazal; ja pak budem ovdi vu ti grabi veliki se skril, i 'da vidiš trejti put pastuha prek dojti, onda budem ja ž njim jahal, i onda ako vidiš da meni ide črleni plamen iz lampa, samo se veseli, ako pak vidiš da modri plamen meni ide iz lampa a njemo črleni, onda se samo zakolji, sam sebe sabljum. Dobro je. On išel na drvo, konj pak se skril vu svoju jamu. Onda konj zahrže prvi put, pastu' leti prek morja, išče on ovoga i nigde ne našel. Ide nazad. Onda

Digitized by Google

zahrže pak drugi put, opet leti prek morja; išče pák i onda pák ne našel. Ide nazad. Onda zahrže trejti put, povrne on se nazad. Gda je došel vun onda se ov konj dal na prvo, počneju jahati i tak jašeju da vre osem bivolski' kož je strgal ž njega, samo bog čuval da ga ne obladal. Onda on videl da od svojega konja črleni plamen ide, a od pastuha pak modri. Onda išel z dreva, i konj mo rekel da naj poseje oni' devet drvenjek prose na morskem bregu, da kubile dojdeju za pastuhom, kaj se budu zamudile s tim dok mi odidemo, a ti pak zajaši pastuha i beži. On 'se činil kaj mo konj zapovedal. Dojahal on pastuha do grada i ne niti čakal dok mo vrata odpreju, neg skočil prek, kajti ne imel čas čakati, ar su 'se kubile letele za njim. Onda su odprli vrata i 'se kubile nuter išle, i ovdi bil je srečen poleg svojega konja. Tak onda kralj pak trucal da vezda naj se ženiju. Onda pák rekla da ne bude tičas se ženila dok ove 'se kubile ne podojiju. Onda pák pita kralj: što bi to mogel podojiti ovakve divje stvare? Ona odgovori: ko je mene sim spravil. Onda pák kralj rekel da mora on podojiti ako oče glavu živu ostaviti. Njegov konj rekel gospodaro: da ti prosi kaj mene pustiju za pomoć tebi. Toga on prosil i dopustili su mo, samo da volju pucinu činiju. On i to včinil, da mo konj bil na pomoči, ar drugač bil nemoguč činiti. Punoga kada velikoga on nadojil, ali ono mleko bilo kipuče kak bi vu kotlu kuhalo se Onda kralj pák trucal da bi zela njegovoga sina, ali ona ipak rekla da ne bude prvo, dok ne bude vu tom mleku što se kupal. Pak je kralj pital, 'do bi vu tom kipučem mleku se kupal? Ona rekla: ko je mene sim donesel. Pák kralj njemo zapovedal da on mora činiti. Išel je svojemo konjičeko i plače, i pak ga popita konj, zakaj se plače. On rekel da mora vu tom kipučem mleku se kupati. Onda mo konjič rekel: znaš ti kaj? prosi ti kralja za dopu-

756912

Digitized by Google

ščenje, da naj dopustiju meni iti gledat tvoju smrt, kajti vezda skrajnja tvoja vura bude. Išel je prosit i dopustili su mo da slobodno ide gledat. I tak su včinili. Gda je došel konj ondi, konj njegov potegnul 'se one toplinjave iz mleka. Onda on išel se nutri kupat. Tak se okupal i srečno izišel vun, pak još trikrat lepši postal kak prvo bil. Onda pustil konj nazad onu vručinu, koju prvo vun potegnul z lampom. Videl je to kraljov sin da on tak lepši postal, išel se i on kupat vu mleko, neg kak je nutri išel taki se skuhal i mrtev postal. Onda su vidili 'si skup da njegov konj bil mu sigdi na pomoč. Ve videl kralj da svojega sina zgubil, onda zel ovoga mesto svojega sina i oženil ga z ovum divojkum. Tak su živeli srečno do smrti.

III.

Vile dečka čuvale.

Tako imel je jeden grof jednoga sina i saki den išel je ž jim polek morja na šetališče, a ov sin bil je dve leti star. Opet jeden den išel je sin na šetališče s svojim ocom i došli so obedva do jednoga kamena. Pital je grof svojega sina: čuješ ti, sin, poveč ti meni ka je sladkéše od meda? Sin odgovori: materino mleko. Otec na to nikaj ne odgovoril. Idejo obedva dalje i došli so do drugoga kamena. Pák je pital otec sina: sinek moj dragi, poveč ti meni, ka je mehkéše od perja? Sin odgovori: materino krilo. Opet otec na to nikaj ne odgovori. Ido dalje i došli so do trejtega kamena. Pák je pital otec sina: sinek moj dragi, poveč

Digitized by Google

ti meni, ka je trdéše od ovoga kamena? Sin odgovori: očevo srce. Na to se je jako resrdil grof, pak je prijel sina i na dvoje restrgel i hitil vu morje. A vu onom istom morju bile so Vile. Vile so prijele ovo dete i složile skup i rekle so da bodo dete krstile. I tak so napravile. Kuma mu je bila kraljica od Vil. Vre je prešlo pet let kak je dete vu vodi bilo i neizmerno lepo je bilo, tak da se ga je bilo komaj nagledati. Vezda mu je kuma povedala da bode od jednoga ribara za svoje zet. Kad bode išel ribar trejti pot ribe lovit, naj ga prosi da bode i on išel ž jim i naj ga prosi da mu bode dal prvo ribo kojo bode vlovil. Ove Vile hodile so navek popevat na breg on, po kojem bregu so ljudi hodili, a dete so odnesle na drugo stran kod nigdar nišče ne hodil. To je pak dete videl jeden ribar na oni strani brega, gde je milo plakalo i narekalo ovak: oj, zakaj si me ostavila, moja mama, i zakaj ste me ostavile vi, moje sestre? Kajti on je govoril ovi kraljici Vili mama, a ovim drugim Vilam sestre. Kad bi to dete tak plakalo dojde jeden starec z ladjom i prime se dete tomu starcu za prst i išlo je po morju polek ladje i 'da je došlo na ov breg a starca samo nestalo je. To je videl ribar. Dete se mu je jako dopalo pa je pita, jeli oče biti pri jem, da ga bode on hranil i za svoje zel i dal ga vučiti škole i sakojačke muzike. Dete odgovori da oče. Ide ž jim, a je dobro pametilo ka je jemu Vila rekla i toga se je držalo. Kad bi ribar trejti pot išel ribe lovit, zaprosi ga dete: dragi japa, dajte vi mene pustite kaj bom i ja išel z vami ribe lovit. On mu odgovori: dete moje drago, kak bi ti išel na tak grdo delo? A on mu je rekel, da oče iti i otec mu je dozvolil, kajti ga je jako rad imel, da je i on išel ž jim. Kad bi bili oni tam lovili, na jeden pot potegne ribič ribo i prosilo ga je dete za njo. Otec mu dá to ribo, a vu ti ribi bila je jedna

Digitized by Google

škatula, a vu ti škatuli zlata jabuka, a vu ti zlati jabuki očov portré i sakojačke znanosti. To se jako dečku dopalo i bil je vesel. Navčil se je da je znal neizmerno lepo igrati I dogodi se da je išel ovoga istoga dečka otec po oni šumi, pa začuje neizmerno lepo igrati i začudi se da što bi to mogel biti vu ti prosti hiži? Kad bi vre bil zeznal i videl toga mladiča, jako se mu je dopal. Pita ribiča, da kaj mu dá za toga dečka. Ribič veli da ga ne dá, a grof veli da mu dá pol imanja, nu ni ga štel dati. Dogodi se jen pot da je dal grof velikoga obeda napraviti i čudaj gospode je pozval. Onda veli ribiču, da mu naj ribe pripravi za on den, da bode imel stranske. Ribič veli da bode vre ribe nalovil, i nalovil mu je za on den. Kad bi se bilo 'se dogotovilo i došla so gospoda pozvana i sedejo k stolu, počel je nositi sokač te ribe na stol kaj bi je gospoda jeli. Ali na veliko čudo ribe so 'se odišle s stola pečene da so nikaj ne imeli od rib jesti. Ve se je grof resrdil i dal dozvati toga ribiča i zešpotal je ga, zakaj mu je takvoga špota napravil da so mu ribe 'se odišle pečene s stola, da mu je on zacopral. Ribič mu se spričaval da mu je on to ne včinil. Ve mu reče grof da mu išče nalovi rib. On mu je nalovil; ali onak isto se je dogodilo kak i prvo. A grof se je tak resrdil da je mam odhitil ovoga ribiča i drugoga si je izebral da mu bude lovil ribe. Ali i jegve ribe so tak napravile kak i prvoga ribiča; a to pak je zato bilo kajti so ribe bile od onoga morja gde je bil grofov sin. Za nekoliko dnevi' zeznal je sin iz svoje škatule da mu je mati na smrtni postelji, i prosil je svojega oca ribiča da bi ga pustil dimo, kajti mu je mati jako betežna. A on je jemu rekel, da si dá mira, da kaj bo on išel tak dalko sam. Nu ipak je nekak izprosil da mu je dopustil. Kak bi on tak išel domov, išče po potu čul je glasa da mu je mati

Digitized by Google

vumrla od velike žalosti. Kak je stopil vu hižo, taki se je mati mrtva stala, i sin prijel je mater okol vrata i kušnoli so se obedva. Ve počel je pripovedati da gde je bil i kak je jegov otec ž jim napravil, i rekel je: znaš kaj, moja mama, kakvo kaštigo bomo mi ve jemu dali? Takvo, kakvo sem i ja imel. I doista, dal je sin svojega oca prek morja odpeljati i privezati za jedno drevo. Tam se je ves posušil i vumrl od glada Ve veli materi da bodo došli kavrani sim, ali naj slobodno dojdo, naj se ona nikaj ne boji, da bode je on vre odpravil. I tak je bilo. Došli so kavrani, saki večer jeden, črni kak vrag. Ali on imel je tri šibe, saka šiba bila je jedno leto staréša od drugi', i vudril je kavrana s sakom šibom jen pot i taki bela golubica je postala. Onda je rekel svoji materi da je ve otec zveličen. A on živel je z materjom išće dogo vremena i on je postal onda grof pa se oženil z jednom lepom pucom. Ova puca imela je mačuho, a ova mačuha takaj imela je jedno kčer pak je ji bilo žal kaj ni jéno kčer zel. Ali dojde na skorom zapoved da se je moral grof mladi spraviti v tabor i ostavil je svojo milo ženo nosečo. Došlo je vreme da se je ona obabila i imela jako lepoga sina. Ve ova mačuha mislila je, da kak bi mogla pri mladom grofu zlegati, da je ona ne vezda porodila dete neg mačko. Išla je k coprnici pa jo je podmitila da bi ona včinila kaj nebi mogla govoriti. To je ona včinila. Ve je pisala grofu da mu je žena porodila mačko. Kak je to došlo grofu na znaje on nikaj ne rekel, neg si je mislil da naj bo z bogom, i dal je zapoved, da inoš zakopa to dete v gnoj. To je inoš včinil. Ve dojde grof dimo i zato, ka je jako rad imel svojo ženo, nikaj ne rekel. Takaj drugi pot bila je noseča i pák je moral iti on vu boj. Pák so pisali da mu je mačko porodila i zapovedal je, naj se dete v gnoj zakopa. I tak se pripetilo i trejti pot. Ve vre

Digitized by Google

troje decé bilo je v gnoju, a iz ovoga gnoja rasle so tri dreve, a iz ove dreve izrasle so lepe kitice mlade, i dojde ovca pa poje z ove tri dreve vrhe. A ta ovca bila je duh od ovi' troji sinov matere, štero je bila mačuha dala zazidati na najži. Ve kak je ta ovca te vrhe pojela od sakoga dreva, mam je zanosila tri mlade dečarce, a ovi dečarci so bili neizmerno lepi, imeli so zlate rudaste lasi. Kad bi bila ta ovca to svojo deco 'se pomalo odhrajivala, deca so dosta zrasla, tak da so se vre mogla igrati. Ali kam god so deca išla, tam je i ovca išla; ako so deca v hižo išla, ovca pred vrata. Došel je glas od te dece tijam do biškupa. Biškup taki je zapovedal da mu se ta deca k jemu spravijo, i da bode je vre on vu školu dal i za svoje zel. Ve inoš si misli da kak bo on to deco tâ spravil, ako ovca sikam ide za jimi. Ali biškup oštro dá zapovedati, da on mora to deco dopeljati. Išla so deca i ovca je išla ž jimi. Ve oni ido prek dve vode i dojdo doista do biškupa. Deca so se tam vučila jeden čas i počela so moliti da bi jim dopustil dimo iti. I išli so do prve vode i ovca prenese je prek vode 'se po redu. Onda došli so do druge vode i komaj dojdo dimo pak ido pred vrata. Saki je imel tri orehe i počeli so brojiti: jeden dva tri; japa, spiš ali čuješ? To je taki grof čul. I tak so brojili: jeden dva tri; japa, spiš ali čuješ? I kad so do trejtega brojili, onda si je ne dal grof mira, išel je vun glet i pital: što si boži i kaj bi rad? A deca odgovore do trejtega: daj nam našo mamo i kaj ona dela? A grof odgovori da spi na postelji. Ali deca odgovorila so da ne istina, neg da je ona na najži zazidana. Onda on išel glet i doista našel je svojo ženo tam 'so suho, samo tenja bila je. Onda je dal svojo ženo, koja mu je bila podlečena, na kojski' repi' na štiri strani sveta restrgnoti. Onda ova deca prosila so oca da bi jim dal zezidati jedno kapelo i noter

Digitized by Google

deti kip majke božje Bistričke. To je on dal napraviti. Ve so ta deca došla pred oltar boga molit klečečki i ta ovca i na jen pot so okameneli i išče dendenešni so na peldo 'sim ljudem.

IV.

Vila v Molin-gradu.

Tak je bila jedna stara vdova, imela je jednoga sina koj ju je hranil. Bil je onda rat po celom svetu i vsi mladenci morali su iti vu vojsku a i on sin. Bil se je vsigdar junačko i dospel do kapitana. Dogodi se da su bili jenkrat potučeni i on bil je ranjen pa se je molil bogu da mu pusti život barem tak dugo da si more mater videti, ar ne dalko od njega klali su neprijateli ranjenike. Na jendrat pokaže se mu jedna stara žena i pita ga, zakaj on moli, i reče mu da mu bu ona to dala. On je ne dugo premišljaval, neg je rekel: daj mi konja da pobegnem da me ovi ne zakolju. Ona lupi z batom, kaj ga je v rukah imela, o zemlju, zamrmlja nekaj i na jenkrat stvori se pred njim lepi konj i vse kaj treba bilo da jaše na njem. On ogleda se da se zähvali ali ona je vre znikla. Zajaši konja i odleti ž njim kakti strela. Jahal je dugo i ne znal kam ga konj vodi. Na jenkrat je konj stal. Onda zagleda pred sobum jeden veliki grad gde je bilo vnogo cirkvi, i tak su se bliskale da se je ne moglo vu nje pogledati. Ide v grad i začudi se jako gda vidi da je vse kamenito: ljudi, žene, marha i vse je bilo kamenito, ar to bil je prokleti grad. A on konj koji bil je pod njim bila je Vila, pa je znikla kak je

Digitized by Google

došel v grad. On bil bi morti celi den tak zapanjen da je ne zagledal na jenkrat jednu lepu devojku zlatnemi lasi. Kak ga opazi zacikne i pobegne v zlatni grad. On ide za njum i zestane na vrati' onu istu staru ženu koja mu je onoga konja dala. On ju lepo pozdravi i zapita ju da kakva je ova devojka zlatnemi lasi i kakov je ov grad gde su vsi ljudi okamenjeni. Na to mu veli ovak: Pred vnogo leti bil je ov grad največi i naj lepši vu celom svetu. Bil je tutu jeden car koj bil je milostivi i pravedni tak, da koj god je kaj dobroga ščinil, onomu je on tuliko dal da je mogel navek do smrti srečno i zadovoljno živeti. Nu on bil je proti zločestem ošter tak da, koj je kaj zakrivil, mam ga je dal vumoriti. Zato su zločesti vubili i njega i njegovoga sina. Ali gda su vubili njegovoga sina čul se je strašni glas: vi nesrečni, vubili ste onoga koj bi vaš dobročinitel i otec vaš bil; zato budete jezero let prokleti, dok ne dojde jeden koj bu vas oslobodil. Samo je kči njegova živa ostala, koju je meni gospodin bog dal i rekel: ovo bude plača onomu koj ov grad oslobodi. Ona bila je do vezda okamenjena, no denes vu ov isti čas gda si ti vu grad došel, prebudi se i reče: on je došel, i odbeži van, ti si ju videl. On vezda vesel pita staru ženu kaj da čini da oslobodi ov grad. Ona mu odgovori: ja to ne znam, to budete vre gori zeznali, i vezda vam ja više nikaj ne trebam, zato z bogom. Ali da znate gdo sem ja: ja sem Vila, i ako vam igda ikaj zla dojde i nejde vam dobro, samo zaviknite: Vila, pmozi nam. Gda to reče znikne. Ovi dva su ne znali kaj bi počeli; zdali bi se ali su ne imeli niti popa niti nikoga; zato ideju v cirkvu, pomole se bogu, i ona reče njemu: vezda si ti moj muž do smrti, ajda pozvoni malo da znamo gda smo se zdali. Kak on pozvoni ali na jedenkrat vse oživi: ljudi, marha i vse kaj je predi bilo okamenjeno. Onda

Digitized by Google

ljudi počnu klicati: bog živi našega osloboditela i vezda kralja našega! Onda su se pák oni dva ženili pred celem pukom i onda ih je pop za navek skup sklopil. Onda su se veselili i pili i jeli da ne bilo ni kraja ni konca. Tak su oni nekuliko let veselo i lepo živeli, ali na jenkrat povuče kralja želja da pohodi svoju milu majku. On to pove svoji ženi Na to ga ona odvede vu štalu i dá mu četiri konje i reče: ove četiri konje ti dajem i znaj da su ovo Vile, one te budu odvele tvoji kući; ti niti ne znaš kak si dalko od svoje kuče. Nu gda te budu pitali gde si bil, kaj si tak dugo delal, nikaj im náj povedati, ar ako poveš, znikle budu Vile i ti nigdar do mene ne buš mogel dojti. On obeča vse pa odide da pohodi svoju milu majku. Gda je došel dimo ali njegova mati vre je hmrla. On žalosten bil je ar nikoga ni više imel: niti brata niti sestru niti nikoga. Vezda su ga ljudi izpitavali gde je bil tak dugo, i tak su ga dugo napastuvali dok im ne povedal. Ali kak je on njim povedal znikli su konji. On se je ne mogel vutešiti, ar ljubil je svoju ženu bolje neg samoga sebe. Za to odluči da ide ju iskat makar stalo ga glave. Tak je putuval dok je ne došel do meseca. Gda je došel tam najde mesečnu majku doma, meseca ne bilo doma. Gda ga ona opazi zežali ji se i reče mu: znaš li, nesrečni človek, da te bu moj sin, gda dojde dimo, razdrapal? ali ja te bum skrila. Ve ga skrije v jeden sanduk. Kak mesec dimo dojde ves truden zavikne strašnem glasom: žena, ovdi je jedna krščanska dušica, daj ju sim. Ona ga je molila da naj ju ne vubije. Onda on reče: nu, ne bum ju vubil, samo naj izide van. Nato stara odpre sanduk i pusti ga vun pred svojega sina. On pristupi k mesecu, nakloni mu se i reče: sjajni mesec, ti svetiš po celom svetu, poveč ti meni, jeli ti znaš, gde je jeden grad koj se zove Molin-

*

Digitized by Google

grad. Mesec mu odgovori: ja svetim po celom svetu, ali nigdar nisem čul nit videl Molingrad; neg ajde ti mojemu bratu suncu, ono ti bu morti znalo. On se zahvali i ide suncu, pozdravi ga i reče: ja ti nosim pozdrav od tvojega brata meseca, on ti poručuje da, ako znaš za Molingrad, da mi poveš. Sunce odgovori, da ne zna i pošlje ga severu i reče mu: veter puše vsud vu vsakom naj menjšem zakutku, morti bu on znal. Sever ga opet pošlje k iztoku iztok zapadu, naj na zadnje pošlje ga zapad k jugu, naj strahovitešemu od vseh vetrov. Gda dojde k jugu nakloni mu se i reče: ja ti donosim pozdrav od vseh tvojeh rodjakov: sunca, meseca, severa, iztoka, zapada da mi poveš, bi li ti znal za Molingrad. Jug reče: vezda sem baš tam bil, tam je vezda svadba ar se kraljica ženi. Onda ga on zamoli da bi li on mogel tam dojti. On reče: to ti je jako dalko i ti puta ne znaš, ali evo ti ovu zlatnu jabuku, kud bu se ona kuturala onud ti idi, onda buš morda došel vu Molingrad. On se oprosti z jugom i išel je za jabukum. Tak su išli. Na jedenkrat opazi hajduke i dojde med nje kak kaki stari poznanec i reče: zdravo, brati, od gda se več nesmo videli! ka delate, jeste li zdravi? ja sem, evo, k vam došel. Oni mislili su da je on hajduk, zemeju ga sebi i kažeju mu jeden kepenjek v kojega gda se človek ovije, nigdo ga opaziti nemre. Onda mu pokažeju jedne čižme koje, gda je človek obuje, more z jednem korakom jednu milju prekoračiti. On obleče oboje kak da proba i odide i oni ga više stiči nesu mogli, ar ga je nigdo ne videl. On pusti opet jabuku i na zadnje dojde do Molingrada. Nutri je igrala muzika, topi su ručali a nad njim puhal je jug. Gda ga opazi zide dole jug, pozdravi ga i reče mu: nu, vezda smo v Molingradu. On odide vu grad, zeme jela i pila kuliko je mogel, ar ga nišče ne videl, i

Digitized by Google

pil je svojem prijanom jugom. Onda se oprosti ž njim i ide v kraljeve negda njegove hiže. Videl je kraljicu poleg svojega novoga muža sedeti kojega je ona morala zeti, i reče zdehnuvši: vezda je vre sedem let kaj je moj ljubezni odišel. Onda prične on pevati jednu pesmu koju je navek, gda je još bil kralj, peval. Ona ga je spoznala i zaviknula od veselja: evo mojega prvoga muža, moje prve sreče! svati moji, ponapijte se rujnoga vinca pa odlazete, ja se više ženila ne bum, ar je moj prvi muž došel, moja prva radost i veselje. Oni su onda živeli išče dugo i kraljica mu rodila sina koj na ruki zlati meč imel je i zlatolasu kčer. — To je kraj.

V.

Bendeš-Vila Mandalena.

Tak su bili jedenkrat neki muž i žena. Imeli su tri sine. Ne dalko od hiže imeli su jako lepu livadu a vusred livade veliko hruškovo drvo iz kojega su tri stebla rasla. Desno steblo bilo je naj starêšega sina, levo srednjega a srednje naj mlajšega. Ova stebla su sako leto dobro rodila, no nigda ovi brati nesu mogli ploda svojega stebla okusiti, kajti ga je sako leto predi neg je dozrel negdo pobral. Jedenkrat se dogovoriju ovi tri brati da budu redom saku noč drugi svoje steblo čuvat išli Kaj su rekli to su i včinili. Prvi je išel naj štareši brat; nesel je sobum pokrivač i vajnkuš, legne pod svoje steblo i kak je legel mam je i zaspal. Gda se probudi v jutro videl je da na njegovem steblu

Digitized by Google

nijedne hruške nega. Jako režlučen odišel je dimo. Drugu noč išel je srednji brat. Ov je isto tak včinil kak i naj stareši: ponesel je sobum pokrivač i vajnkuš, legel i zaspal i gda zorja dojde, ali na njegovem steblu nijedne hruške nega. Ves žalosten vratil se je dimo. Trejtu noč oče naj mlajši da ide čuvat svojega stebla. Ovoga su stareši dva brati za ludoga držali, zato su mu rekli naj on nejde, kakov je lud lehko ga more gdo tam vubiti, pa bu samo siromašnem starešem troška s tem napravil. Nu on ne dá se odgovoriti, neg zeme sobum zubaču pa ide na livadu. Gda je tam došel nakupil je vnogo trnja, za tem se je na zubaču legel a s trnjom se pokril. Bogme da bi i on mam zaspal ar bil je truden, ali kak se je na zubači samo malo genul zubi od zubače su ga boli, pa su mu ne dali zaspati. Ležeči tak moglo je polnoči biti gda mu na jeden put hruška na nos pade. Hitro je skočil i pogledal na steblo, ali jako se je začudil gda na steblu veliku vticu spazi. Brže bolje popel se je na drvo te prime vticu za vrat. Ali gle čuda! kak je vticu za vrat stisnul v isti čas stvori se iz vtice lepa devojka i mam reče: o srečni človek ovoga sveta, ar si našel Bendeš-Vilu Mandalenu. Oprava ji je bila kakti beli sneg a zlatni lasi viseli su ji do črne zemljice. Pod steblom postali su dva veliki zlatni stolci, kam obodva seli su i taki zaspali. Lepo ih je bilo videti, ar se je cela livada od njeneh lasov i od zlatneh stolcov svetila. Gda su se v jutro brati doma stali prejde šest sedem osem vur, al' naj mlajšega brata još nejma z livade. 'Sa žalostna reče mati naj starešemu sinu, naj ide na livadu pogledat da i zbilja ne je gdo brata vubil. Gda je brat proti livadi išel več iz dalka je videl gde se pod steblom nekaj jako sveti. Gda je došel blizu stebla videl je kak obodva saki na zlatnom stolcu sedi i spi. Ne se mogel dosti nagledati lepe Manda-

Digitized by Google

lene i njeneh zlatneh lasov. Gda dojde dimo reče materi da brata nigdo vubil nega, da su pod hruškum dva zlatni stolci, na jednom sedi i spi brat a na drugom devojka lepa koji zlatni lasi prek stolca do zemlje visiju. Gda je to mati čula zela je škarje i odišla na livadu i odstrigla Mandaleni zlatne lasi do kraja Kak se je Mandalena prebudila i videla da su ji zlatni lasi odrezani puna žalosti reče mu: o nesrečni človek ovoga sveta, ne imel mira dok ne našel Bendeš-Vilu Mandalenu. Kak ovo izreče znikne lepa Mandalena i zlatni stolci. Gda je ov to videl odišel je dimo i mam počel mater karati, da ka je za boga mislila da je išla Mandaleni lasi rezat? Zaprosi ju da naj mu mam torbu dá da ide vu svet iskat Mandalenu. Kak je dobil torbu odišel je vu svet. Tak putujući posud je pital ne bi li mu gdo znal kaj god povedati od Bendeš-Vile Mandalene, ali 'se zapstojn, Mandaleni nit traga nit glasa Na zajdne po dugom putuvanju dojde v jednu jako veliku šumu koja je tak gusta bila da je v nji ob dan skoro mrak bil. Kak bi po šumi dosti dugo bludil bil, na jeden put zagleda več iz dalka veliki ogenj a pri ognju starca koj se je grel. Gda dojde do njega nazval mu je božju pomoč i počel se je ž njim spominjati i pital ga je, ne bi li mu on znal kaj povedati od nekoje Bendeš-Vile Mandalene. Starec mu odgovori da ju jako dobro pozna i da je ne dalko od ove šume zdenec kam se ona saki vtorek i petek kupat hodi. Gda je to mladenec čul zahvalil se je starcu i mam odišel k onomu zdencu. Gda je do zdenca došel sel je da ju počeka, kajti bil je baš vtorek. Ali kak je tam sel mam je i zaspal. Za dve vure dojde na jeden put k istomu zdencu kočija š četiremi konji a vu kočiji sedela je Bendeš-Vila Mandalena. Kak je iz kočije izišla taki je poznala onoga mladiča, i jako vesela počne ga buditi, grliti, sim tam vleči a nikak ga ne

Digitized by Google

mogla prebuditi i to za to ne, ar starec jako tvrdi sen na njega poslal je. Vreme je pak došlo da je Mandalena morala dimo i to pák sama kak je i došla. Gda je došla dimo saku je vuru brojila samo da bi ji željni petek skoro došel. I kak je v petek zorja svetala sela je v kočiju i odvezla se k onomu zdencu, ne bi li onoga mladenca i vezda tam našla. Gda je vre blizu zdenca bila rezgledavala se je po 'seh stranah dok ga je blizu zdenca spazila ali pák spečeg. Brže bolje skočila je iz kočije, nit se je kupala, neg ga je mam počela buditi, i tak dugo ne imela mira dok ga je i zbudila Kak ga je zbudila mam ga je vu kočiju zela i vu svoj grad odvezla. Gda je več dugo vremena v njenem gradu bil predala mu je 'se ključe i rekla da slobodno vu 'se hiže ide samo ne v jednu, ali ključ je i od ove hiže imel. Za kratko vreme odputuvala je Mandalena, a on sam v gradu. Pomislil je da je ve baš zgodna prilika videti kaj more v ti zabranjeni hiži biti. Zeme ključ pa odključal je vrata. Kak je v hižu stupil začudil se je jako, ar je vusred hiže veliki lagev opazil a iz lagva ove reči čul: daj mi kaplju vode, dal ti bum ja jeden vek sveta više neg ti je bog dal. Kak je prvu kaplju v lagev spustil pak je čul reči: daj mi dve kaplje vode, dal ti bum dva veka sveta više neg ti je bog dal. Kak mu je to dal čul je pák glas: daj mi tri kaplje vode, dal ti bum tri veka sveta više kak ti je bog dal. Kak je trejtu kaplju v lagev spustil mam se je lagev na sto komadov rescepil, a iž njega veliki zmaj izletel. Mladenec ves strahu izišel je iz hiže i čekal dugo sam vu gradu misleči da bu Mandalena skoro nazaj došla. Ali je zapstojn čekal, kajti kak je zmaj iz lagva izletel taki je Mandalenu našel i v svoj grad odnesel. Ov mladič gda je več videl da Mandalene više nazaj nega, odpravil se je na put da ide iskat Mandalene. Kak je več nekuliko vur putuval

Digitized by Google

dojaše do jedne šume v koji je jednoga staroga 'sega nemočnoga vuka našel. Kak je videl da vuk onak slab tam leži zišel je s konja pa jednoga izmed svojeh konjov vuku za hranu zesekel. Gda je to vuk videl zdehnul je i rekel: kak bi ti ja mogel za tuliku dobrotu zahvalen biti? nemrem ti nikaj drugoga dati, neg iščupaj od mene jednu dlaku, i gda budeš v stiski samo puhni na tu dlaku i ja ti bum mam na pomoč došel. Na to je mladenec iščupal vuku jednu dlaku, del ju vu žep i išel dalje. Ne dalko od vuka našel je v grabi staroga orla koj od slabosti nit se genuti ne mogel Videči to ov mladenec i njemu je jednoga konja za hranu zesekel. Orel iz zahvalnosti reče mladencu, da naj mu iz leve kreluti jedno pero iščupa i, gda bude v potrebi, naj samo na ono pero puhne i on bu mu mam na pomoči. A ne dalko od potoka zagledal je v prahu ribu gde se muči ali nikak nemre nazad vu vodu. Riba mu se smiluvala, digel ju je iz praha, opral i v vodu nazad pustil. Riba iz velike zahvalnosti, ka ji je življenje spasil, reče mu, naj ji jednu lusku iščupa i, gda bude kaj potrebuval, naj samo puhne na nju, da bu taki na pomoč došla. Mladenec iščupa ribi lusku metne v žep i dalje ide. Tak putujuči dojde na jednu cestu, prek ceste baš je mravska vojska prelazila. On je ne štel mrave pogaziti, pa je čekal dok 'si mravi prejdeju. Gda ih je vre polovica prešla reče mu jeden izmed njih, da naj slobodno prek njih prejde, ar ih je jako vnogo, pa bi moral dugo na cesti čekati. Mladenec pak ne se s ceste genul dok nesu 'si mravi prešli. Gda je vre zajdni mrav i to naj veči izmed njih do njega došel, rekel mu je, da ne zna kak bi mu drugač zahvalen bil, neg naj mu levo krilo iztrgne i, gda bude v stiski, naj samo na to krilo puhne i oni budu mu 'si na pomoč pritekli. Mladenec je i mravu krilo iztrgnul, metnul ga v žep i odišel dalje. Ne dalko od

Digitized by Google

toga mesta preleti na jeden put lisica prek puta. Ov zel je pušku i štel ju je streliti. Gda je to lisica videla reče mu: prosim te lepo, náj me vubiti, ja ti povem koga ti iščeš: ti iščeš Bendeš-Vilu Mandalenu, nu predi neg ju najdeš, moral buš pri jedni stari babi služiti. Pri nji drugoga posla ne buš imel neg buš samo jednoga konja tri noči čuvat moral, ali moraš paziti da v jutro konj prez tebe dimo ne dojde, ar ako konj sam dimo dojde onda glava s tebe Kak ove tri noči verno odslužiš, davala ti bude baba konja kojega goder štel budeš, no ti drugoga ne prosi, neg koji je naj gorši; ov konj bu te donesel kam želiš. Gda je to mladenec od lisice čul pustil ji je život da beži. Drugi den došel je do jedne hiže v koji je tu babu našel. Ova ga je mam pitala, jel' bi štel pri nji služiti. On ji odgovori, da je, samo želi znati kaj ima pri nji činiti. Ona mu reče: posla drugoga pri meni ne buš imel, neg samo jednoga konja buš čuval i to samo ob noč, a ob dan moreš spati ali kaj ti drago delati; i to ti još moram povedati da ov konj kojega buš pasel, ne sme ni jen put prez tebe dimo dojti, ar kak konj samo jeden put sam dimo dojde, vidiš: ovde je vre devedeset i devet glav, a ovo još jedno mesto prazno za tvoju glavu. Mladenec mam na to privoli i isti den na večer išel je s konjom na pašu. Kak je on na pašu došel za kratek čas zaspal je i kak se je prebudil opazil je da mu je konj zginul. Misleči kaj mu je vezda početi pade mu na vum vukova dlaka, zeme ju iz žepa, puhne na nju i za kratek čas dojde vuk pa ga pita kaj želi. On veli: zginul mi je konj a prež njega ne smem dimo dojti. Vuk mu reče: konj je vezda na vrh naših gor, ja bum ga taki sim dotiral. Vuki su se zložili i konja na mesto dotirali. Gda je jutro došlo i mladenec s konjom dimo došel baba ne se mogla dosti načuditi; dala mu je jesti, za tem

Digitized by Google

odišla je vu štalu i začela nemilo konja biti ka je ne sam dimo došel. Drugi den, gda je večer nastala, odišel je mladenec na pašu pak je zaspal i pak mu je konj odišel. Zeme iz žepa orlovo pero i puhne na njega; orel dojde i pita kaj želi. Gda mu je povedal da mu je konj odišel i da ne sme dimo dojti prež njega, reče mu orel: konj je vu Vilovski te po zraku leti, mi bumo ga taki dotirali. Orli su se zložili i konja mladencu dotirali. Gda je mladenec dimo došel dobil je jesti kak i prvi den, a baba ide v štalu te vudri po konju i reče mu, da naj se čuva da zutra z mladencom ne dojde, kajti ako sam ne dojde, da bu ga vubila. Trejtu noč gda je mladenec s konjom na pašu došel ne štel niti ž njega iti samo da mu ne vujde. Ali kre sega toga sen ga je nadladal i, gda se je prebudil, opet konja nega. Zeme ribinu lusku iz žepa, puhne na nju i riba mam dojde pa ga pita kaj želi. On ji pove a ona mu obeča da bu konja dotirala, ar se baš vezda kre mora kupa. Ribe su se zložile i konja na mesto dotirale. Tretji den, gda je mladič s konjom dimo došel, pohvali ga baba i reče mu: da si me tak verno služil zato si moreš izmed mojeh konjov naj lepšega izebrati, ali predi još mi nekaj moraš včiniti. Evo tri drvejnke prose, ovu moraš ovu noč izbrojiti i zutra mi povedati kuliko je 'sega zrn. Gda je večer nastala mislil je mladenec kak da bi mogel tuliko prose v jedni noči izbrojiti pa mu na jedenkrat dojde na pamet mravčovo krilo, puhne na njega i mravec dojde, pita ga kaj želi. I gda mu je povedal reče mu, da naj samo prez brige bude, da budu oni vre to sami izbrojili. Mravci su se skupili i tuliko ih je bilo da na sakoga po zrno niti ne došlo. Gda je pol noči bilo došel je mravec k mladencu i rekel mu je kuliko zrn je. Ov si je napisal i rekel je babi kuliko je zrn. Baba se je jako začudila da je mla-

Digitized by Google

denec vre do polnoči zrna pobrojil. Gda je jutro došlo odvela ga je baba v štalu i rekla mu naj si naj lepšega konja zebere. On pak je ne štel drugoga neg onoga koj bil je naj gorši. Baba se je počela izpričavati da na tom konju ona gdagda jaše. Mladenec je pak rekel da nikak drugoga konja ne če. Gda je baba videla da drugač ne bude, reče mu: gda si me tak verno služil zato si ga zemi. Gda je mladenec konja na vulicu izvel i malo ga oprašil al on postane konj da nemre lepši biti i još k tomu vilovski. Sede na njega i odišel je zmajovomu gradu. Gda je do zmajovoga grada došel, našel je Bendeš-Vilu Mandalenu gde sedi a zmaj ji vu krilu leži i spi. Gga ga je Mandalena spazila mam je skočila, a mladenec ju na konja zel i ž njum odjahal. Gda su vre dosti dalko bili prebudi zmaja njegov konj i reče mu: stan se, zmaj, odnesel ti je Bendeš-Vilu Mandalenu. Zmaj ga pita: jesu li vre dalko i budem li ih dostigel? Konj mu odgovori: lehko i lehko. Zmaj mam sede na konja pa za njimi. Gda ih je dostigel izvukel je meč iz korice i držal ga je vrh njegove glave pa mu rekel: vezda sem ti zel on vek sveta kojega sem ti dal gda si mi v lagev kaplju vode spustil. Za tim zel je Bendeš-Vilu Mandalenu na svojega konja i ž njum v svoj grad odjahal. Drugi put je mladenec pák po Mandalenu išel i bilo je 'se tak kak prvi put, samo gda ih je zmaj stigel rekel mu je, da trejti put naj ne dojde, ar ako ga onda vlovi da mu bu mam glavu odsekel. Ali kre 'se grožnje išel je mladenec i trejti put, nu gda je vu grad zmajov došel, dogovoril se je mladencov i zmajov konj da, gda bude zmaj štel mladencu glavu odseči, da bude ga ze sebe hitil i tak mladenec onda njemu glavu odseči more. Gda je trejti put Mandalenu odnesel, zmajov konj je ne nikaj rekel; gda je vre po priliki mislil da su oni vre dalko, zbudi zmaja i reče

Digitized by Google

mu: stani, zmaj, odnesel ti je Bendeš-Vilu Mandalenu. Pita ga zmaj: budemo li ih mogli dostiči? Konj mu odgovori: težko i težko. Na to zmaj mam sede na konja pa skokom za njimi. Gda ih je vre s težkum mukum stigel, izvadi meč i oče mladencu glavu odseči, ali vu isti mah konj se ritne i zmaja pod sebe hiti. Brže onda mladenec pograbi meč i odseče zmaju glavu. Vezda veseli seli su mladenec na jednoga a Bendeš-Vila Mandalena na drugoga konja i odjahali vu Mandalenin grad, gde su onda skup vu miru i zadovoljni živeli.

VI.

Vila v zlatom gradu.

Tak je jenkrat bil jeden otec, on imel je tri sine i reče jenkrat naj staréšemu da naj ide na vrt pazit da labodi cvetja ne pojejo. On je dogo pazil i na to zaspal i tak so lahodi pojeli cvetje i ovi labodi bile so Vile. Tak ide i srednji brat i on tak napravi. Nato reče naj mlajši brat da on ide. Ali on si je trnje pod glavo nastavil da ni mogel zaspati i tak dogo je dremal da dojdo labodi. On brže skoči i vlovi jednoga. Labod se pretvori na Vilo, legnejo i zaspijo obadva. Onda dojde dekla i odreže Vili lasi. Gda se Vila prebudi jako se je žalostila. Pita jo: draga, kaj se žalostiš? Ona mu reče, da ji je negdo lasi odrezal. I tak je bila jedno nedeljo danov pri njem. Onda je on jenkrat z doma odišel i onda je i ona odišla i poručila mu da je odišla v zlati grad. Kak on nazad dojde i pita gde je,

Digitized by Google

rečeju mu da je odišla v zlati grad. Onda se on spravi na put i dojde v jedno veliko šumo i tam je našel jednoga starca pa ga pita, jeli zna za zlati grad. On mu reče da ne zna, neg da je jeden još stareši od njega, morti on zna. Dógo ide i dojde do njega. Niti on ne zna, i on mu reče, da je jeden još stareši od njega, morti on zna. Ide i dojde do trejtega starca. On mu pove za zlati grad. Onda ide i kak več blizu dojde vidi njo i ona mu se nasmije. Dojde gori stari Vili i ona mu reče da mu dá njo za ženo ako to hčini kaj mu bode ona rekla. Onda mu dá jedno drveno motiko: či ti moj zet biti očeš ti moraš meni ovo šumo poseči, trsje posaditi i meni vino donesti 'se do denes večer. Onoga on neje mogel hčiniti. Onda dojde njegova i reče mu: kaj si tak žalosten? On reče: ar ovoga nemrem načiniti. I ona jedno drvo odreže i 'se je bilo odrezano, i jeden trs posadi i 'se je bilo posadjeno, i jeden grozd spreša i 'se je bilo sprešano. Onda on domom dojde, donese vino, a mati mu reče: još jedno ti meni moraš hčiniti: šenico posejati, žjeti i prebrano donesti. I ovoga ne mre. Dojde njegova i ona opet to napravi. Onda pak ji donese prebrano šenico. A opet mu reče: či ti očeš moj zet biti, moraš meni ov grad ves pozlatiti. I da mu za jeden oreh zlata i on pozlati za jeden pedenj, ali več nemre. I njegova dojde i samo napravi križ i 'se je bilo pozlačeno. Onda mu reče: či ti očeš moj zet biti, ti boš moral zutra znati koja je tvoja Vila, ali bodo 'se kak jedna velike. Ali njegova mu pove da, gda bodo v redu stale, da k nji dojde jeden pes i njo povohne, i dobro pazi i onda reci: ova je. I dala mu je češelj i kefo da bo ž njom odjahal. I kak so drugi den stale v redu zgodil je pa jo zeme sebi i odbeži, a stara za njim i, kak je štela nje dostiči, hiti kefo i postane šuma gosta za njimi da so vre dalko odbežali. I pak prevleče

Digitized by Google

se stara i pák je štela nje dostiči. Hiti on češlja i postala je velika voda, i tak su pobegli i došli domom gde su se zdali i srečno živeli.

VII.

Vile dečka pomogle.

Bil je jeden grof koj je imel tri sine i imel je jednu jabuku na vrtu koja je saki den cvela i zlate jabuke rodila; nego nigdar ni mogel nijednu dobiti, kajti su 'se jabuke sigdar Vile odnesle. Zato je poslal prvu noč naj starešega da straži. On je zaspal. Drugu noč je poslal srednjega sina, nu niti on ni nikaj spazil. Nego trejtu noč je poslal naj mlajšega. Ov si je postel pod jabuku odnesel i tam je spal i celu noč je pazil. Na jen put ob dvanajsti vuri po noči doletelo je devet Vil i taki su počele jabuke pobirati i taki se je Vilam dopal i rekel je Vilam, naj mu tri jabuke ostaviju i druge si naj poberu, kajti bude jednu ocu dal, jednu materi a jednu bude sebi zadržal. I pustile su mu i, gda je on to ocu donesel, otec ga je jako rad imel, kajti je on naj mlajši bil pak je donesel tri jabuke, a ovi stareši ni jednu. Potlam su mu se jako dopale Vile i rekel je ocu da naj mu dá jednoga konja da bu išel za Vilami. I dal mu je i, gda je jahal, došel je do jednoga pastira i pital ga je: čuješ, jeli gda dohadjaju sim Vile? A on veli: dojdu saki den ob dvanajsti vuri se sim kupat. I rekel je, da je bude tu čekal, i na konju je sedel i, gda su došle Vile, zaspal je na konju. Ov pastir ga je budil ali ga neje mogel zbuditi. Onda gda su več Vile odišle zbudil se je i pital je pastira, jeli su bile Vile ovdi. A on veli mu: neg da su bile, nego sem te ne mogel zbuditi. Nego drugi den

Digitized by Google

se je išel kupat v potok i ob dvanajsti vuri su došle Vile i kupale su se i tak se im dopal ov sin da su ga k sebi v duplo odpeljale, i zato su ga tak rade jimele da su po krstu dišale. Tam vu njihovem duplu je bil devet let i njemu su navek Vile nosile drage jestvine iz samoga cukora i, 'da je več bil devet let nutri, zadovolil se je ovih jestvin i štel je več dimo iti k ocu glet i onda ga je jedna Vila dimo peljala i, gda su išli dimo, zestali su jednoga človeka koj je s koli po noči išel i boga molil vu čislo i čislo mu je opalo i pobrala ga je Vila i rekla je ovomu človeku, da se naj nazad vrne po ono čislo koje je zgubil. A on je rekel: ah, naj bude z bogom, zbog toga ne mi se vredno nazad vračati, i ona mu je rekla, da samo naj ide da bude srečen. I vrnul se nazad s konji i s koli, a ona mu donesla na ono mesto, gde je čislo zgubil, jednu ladicu samoga srebra i na ovu ladicu mu je dela ono čislo koje je zgubil, i rekla mu je da si naj to pelja dimo i ne sme nikaj po putu govoriti i, kak je išel po putu, došel je jeden maček pred konje i on mu je rekel: šic: i na jen put mu je ladica srebrom prepala. Onda je navek bil žalosten i jen put pák, 'da se je peljal na senjem po onem putu i da je išel nazad, došla je Vila i pák mu je donesla onu ladicu, kajti ga je rada imela zato kajti je krščenik bil, da je navek boga molil, i dala mu je ladicu i rekla da ne sme nikaj pregovoriti, dok ne bu Kristuša videl i, 'da je išel po putu, došle su kajkašne stvari pred njega i nikaj nije govoril i, da je došel dimo, pitala je žena, kaj nese vu hižu, i nikaj nije rekel dok nije videl Kristuša na steni, i potlam je bogat postal. A on sin je dobil ženu doma i oženil se je i več je ne išel k Vilam i potlam su ga Vile pomogle i bil je bogat človek.

Digitized by Google

VIII.

Vile dečku na pomoči.

Bili su negda tri brati. Ovi su putuvali po svetu i kad bi vre bili dugo časa skup hodili veli jeden: vezda se budemo rezišli i da budemo znali koj bude mrtev, budemo si v ovo drvo saki svoj nož zapičili; ako koj dojde na ovo mesto da bu znal, koj je mrtev. Zapičiju i odidu saki na svoju stran. Saki je imel tri pse. Ide naj štareši brat po šumi i streli jednoga zajca i zakuri si ogenj da peče zajca. Ne dalko bila je coprnica. Ona kriči z brega: juj. On ju pita: kaj ti je zima? Je, bi li se slobodno gret išla? Slobodno. Dojde i pita: bi li se slobodno tvojega cucka doteknula? On veli: slobodno. Dotekne se ona cucka i postane kamen i dotekne se tak ovoga brata, i ov postane kamen. Vezda putuje srednji i dojde do onoga križanja, de su ovi noži zabodeni bili, i vidi da je starešega brata nož krvavi bil. Vezda postane žalosten i ide iskat brata svojega i dogodi se da je i ov došel v onu šumu, da je i on jednoga zajca strelil i išel na ono isto mesto zajca peči. Kuri ognja da peče zajca. Opet ova baba kriči: juj. A ov odgovori: ako ti je zima, hodi se gret. Coprnica dojde i pita ga: je li bi se slobodno doteknula tvojega cucka? On odgovori: slobodno. Dotekne se. Mam je postal gazda i cucek na kamen. Vezda ide trejti brat onem istem putem i vidi da su obodva brati mrtvi. Misli kak bi nje najti mogel i misli: nikak drugač neg da se bum moral V i l a m v ruke dati. Ide k Vilam i prosi nje, a Vile mu nisu štele mam

Digitized by Google

pokazati, neg su njega probale, jeli njim veren bude. Rekle su mu: dragi moj, mi budemo s tobum navek i na pomoč tebi, ako nas posluhnul budeš; neg mi same to ščiniti ne moremo; ti buš moral iti k suncu, ono bude tebe vodilo do tvojeh bratov; ti budeš moral vnogo podnašati doklam nje našel budeš. Ide k suncu. Vile su mu pokazale put i kad dojde tam, prosi sunce da bi mu za brate povedalo. A sunce mu odgovori: ja tebi na pomoč budem, neg ja samo tebi pomoči nemrem; neg idi ti k sunčenomu izhodu, on bude tebe vodil. Ide on k sunčenomu izhodu, i Vile su mu kazale put i, kad dojde tam, prosi njega da bi mu on za brate povedal. Sunčeni izhod mu odgovori: ja ti bum povedal za tvoje brate, ali ti buš moral vnogo pretrpeti za nje. On odgovori: nikaj zato, ja oču pretrpeti za nje, samo da nje najti morem. Vezda mu sunčeni izhod veli: idi ti vu ov stari grad, nutri buš ti moral šest dnevov biti, i saku noč ti budu hodili duhi k tebi, ali ti nikaj se ž njimi spominati náj prvi dan. Ide v grad, dojde večer, ide spat. Na jen put čuje ropotanje i metanje i vnožina duhov dojde. Nu sunčeni izhod je vre bil ober njegve glave. Dojdu duhi v hižu pak veliju: dobro, tu si ti kojega tak dugo iščemo. A ov straho je bil i nikaj ni nato rekel. Vezda ga pitaju da kaj ovdi dela. Ali sunčeni izhod odgovarja. Duhi glediju gdo odgovarja, a nikoga ne vidimo? Pitaju ga duhi, ali od njega su ni reči ne dobili. Dojde jutro i odidu. Ov pa se stane i ide k sunčenomu izhodu pak mu pove kak je bilo. Vezda mu veli sunčeni izhod: ovu noč dojdi pák vu grad, ali ovu noč samo moraš odgovarjati: je, i drugo niš. Dobro. Dojde večer, ide spat. Pák dojdu duhi još z vekšem štropotom i mam ga pitaju, kaj ovdi dela. Ov odgovori: je, i kaj god su ga pitali odgovoril je: je; a sunčeni izhod se ž njimi spominal. Vezda i trejti večer dojde. Onda je

Digitized by Google

samo slobodno odgovarjal: dobro bi bilo; a četrti večer: hujaja; peti: gdo si? a šesti put se je slobodno ž njimi spominal. Kad dojde šesti večer i duhi dojdeju, mam nje popita, da gde su njegvi brati. Oni odgovoriju: moj dragi, idi k suncu, sunce tebe bude zapelalo k njim, a mi ti niš ne znamo povedati. Odide pak ide k sunčenomu izhodu pa pove njemu kak su mu rekli. Vezda veli sunčeni izhod: idi z bogom, ja sem tebe dosti dugo vodil. Ov se je lepo zahvalil i odišel k suncu i pove, kakve je strahe podnašati moral. Vezda mu veli sunce: dobro, ondi budeš takaj strah trpel, i veli mu da naj ide v jeden zdenec, te nutri bude vnogo kač i koja ga bude naj prva vgrizla onu naj zeme i k suncu donese. Ide v zdenec. Naj prvi ga je kačec vgrizel. Pograbi kačeca i odnese k suncu. Sunce njega prime i zapove mu da korunu svoju njemu dá. Kačec dá korunu svoju njemu, sunce pak nju dá dečku i veli mu: vezda budeš moral iti k Vilam i nje prositi. Nu Vile je vre predi prosil, samo nje je onda dozval, sunce pak mu veli da mora iti kroz črno morje, ali naj pazi da korune zgubil ne bu; kad sredinu morja dojde naj pljune i korunu na glavu dene i, gda dojde stara kača van, nju naj Vila opita, kuliko je peska v morju i kuliko listja na zemlji i na ovo mora kača odgovoriti. Nu kača je odgovorila, naj si on sam brojit ide, da je ona ni hodila brojit. Vezda njemu veliju Vile: viš, kad ni kača niš povedala od tvojeh bratov, budemo mi tebi vezda povedale gde su tvoji brati. Idi ti na križni put pak idi kroz onu šumu, tam budeš videl tri kamene, ono su tvoji brati. On se zahvalil Vilam pak odide po onom putu. Dogodi se da je strelil zajca. Zakuri ogenj i peče zajca. Vezda kriči baba: juj. A on odgovori: ako ti je zima, hodi se gret. Ona dojde tam i pita ga, da li bi se slobodno njegovoga cucka doteknula.

*

Digitized by Google

On veli: ne, neg cucku veli: zgrabi nju, te njoj reče: ti baba, ako ne budeš moje brate nazaj oživila, onda moj cucek bude tebe zaklal. Baba se je prestrašila i veli, da naj ide i naj onu šibu zeme pa se dotekne da budu živi. I to se je dogodilo: njegvi brati i cucki su oživeli, a ovu babu su psi rezdrapali. I tak su oni lepo skup živeli i potli putuvali.

IX.

Vile dečku dobavile zorjinu rosu.

Tak su bili negda tri sini pak su imeli oca. Otec je dal sakomu hleb kruha pak su odišli po svetu. Kad bi dalko bili išli ugladili su pak veliju naj mlajšemu, kojega su imeli za bedaka: daj ti svoj kruh da naj prvo tvojega hleba pojemo, onda bumo mi svoje hlebe dali. Drugo jutro su se stali, šteli su jesti i ovi dva brati jeju svoj kruh, a naj mlajšemu nikaj ne daju. Ov jim veli: zakaj meni nikaj ne date kruha kaj bi jel, a vi ste mojega pojeli? Brati su rekli: ako očeš da ti kaj damo, daj si oči izkopati da budemo s tobum prosili i jesti dobili. Kaj oče? bil je gladen, moral si je dati oči izkopati, i brati su ga odpeljali na jednu goru visoku pa su odišli po svetu a njega su ostavili. On né znal ni sim ni tam; plakal se je, i došle su Vile i spominjale su se: da bi ov človek znal da bi si zorjinum rosum oči namazal, mam bi pregledal. Ov je to čul, pa prične z očmi po travi hadrati i pregledal je. Vezda si zeme v jedno steklo ove rose pa ide po svetu. Putujuč najde miseka gde se je kotal, kajti bil je slep. Namazal mu je oči z zor-

Digitized by Google

jinum rosum i taki je pregledal. I mišek mu je zahvalil i rekel: bog ti plati dok ti ja povrnem. I odišel je i išel je jeden falaček pak je našel jednu čmelu, gde se je plakala v prahu i kotala kaj ni imela oči. I ovi čmeli je takajše namazal oči i pregledala je taki. I ona je njemu zahvalila kak mišek: bog ti plati dok ti ja povrnem. I pák je išel jeden falaček i je našel jednoga goluba gde se je valjal po pesku. Pital je goluba: kaj ti je, kaj se valjaš po pesku? Golub odgovori: kaj me pitaš? znam kaj mi nikaj ne pomoreš I ov človek je rekel: postoj, i namazal mu je oči i taki je pregledal i odgovoril: bog ti plati dok ti ja povrnem. Onda je išel i došel je do grada gde su njegovi brati služili, i on je onde dobil službu kaj je ovce pasel. Brati su njega spoznali i jenkrat kad je ov odišel na pašu, nalagali su gosponu, da je rekel kaj bude 'su koruzu jednu noč zruždjil. Gosponu se lepo videlo to i rekel je njemu da, ako ne bude to načinil, bude vumorjen. Počel se je plakati i išel je na travu ležat. Vezda dojde k njemu mišek i mu veli, da se nikaj ne plače, naj ide samo spat, da to bude se načinjeno. I došlo je tuliko mišev da su 'su koruzu zruždjili. Kad se ov stane najde 'se gotovo i gospon vidi i vesel je bil. Vezda ovi njegovi brati ne znajući kaj bi pák rekli veliju da je rekel da bude ovu noč cirkvu zezidal. Onda on dojde domom pak mu poveju, ako ne bu napravil kaj je rekel, bude glavu zgubil. Pák je išel na travu i plakal se je, i dojde čmela pa mu veli da ide samo spat, da vre prež njega napraviju. Onda dojde puno čmel i su iz vojska napravile cirkvu. Po noči se je gospon stal i prestrašil da je 'se svetlo bilo, i poslal po incša koj ga je peljal dole vu cerkvu; i oltari i 'se je bilo gotovo. Vezda pak su njegovi brati nalagali da je rekel da bu on z gosponovum čerjum spal i da bude sinek se

Digitized by Google

zlatnum jabukum v jutro igral. Kad dojde dimo, pak mu poveju, ako ne bu napravil kaj je rekel, bude glavu zgubil. Pák je išel na travu i plakal se. Onda dojde golub i reče mu: náj se plakati, samo idi spat, vre bude 'se načinjeno. I ovi se v jutru staneju i gospon se stane i najde njega s svojum čerjum i sinekom, i sinek se je igral z zlatum jabukum. Gospon je njega v svoju hižu pozval i pital, kak je to on 'se činil. Ov je povedal, kak su mu brati kruha pojeli, kak su mu oči izkopali, kak su ga na goru odpeljali i tak na dalje. I on je njegove brate gor pozval i glavu im je dal zeti; ovoga pak je nadaril i dal mu je svoju čer za ženu. — Ta naj ide v koš, gde ih ima još.

X.

Vile prosu popasle.

Tak je bil jen put jeden otec pak je imel tri sine. Na polu je imel posejano drobni žitek. Išel je starec jenkrat glet kad je več prosa odrasla. Kad je domov došel rekel je deci: deca, prosu nam bude negdo popasel 'su. Veli naj stareši sin: dajte, mama, meni zagodeše večerju da bum mogel prosu čuvat iti. Odišel je čuvat pak se je zavil vu čohu i tak je zaspal. Onda su došli konji pak su još više pojeli kak predi. Ide starec v jutro glet prosu i našel je još više pojedene prose kak prvi den. Onda dojde dimo pak veli: sinko, kak si prosu čuval? im je još više pojedene kak predi. Japica, veli, meni se je pripetilo da sem zaspal pak su konji prosu zato pojeli, kajti sem je

Digitized by Google

ne čul onda. Drugi den veli srednji sin: mama, dajte večerju zagodeše, ja pem prosu čuvat. I to isto se je dogodilo kak i prvomu, ar on je zaspal, pak su konji prosu za to pojeli. Ide v jutro starec drugi den glet prosu, dojde nazad dimo pak veli on: ah ah, ve sem dobre čuvare postavil na prosu, da su još bole dali popasti prosu neg onda kad ju nigdo ne čuval. Trejti den veli naj mlajši sin: mama, dajte koru kruha meni, ja pem čuvat. Onda je odišel na pole pak je sel na on kup gde je bilo naj više mravlih skup spravleno da ne je mogel spati. V noči okol dvanajste vure dojdu tri konji na prosu i pristupil je k njim i prijel je 'se tri. Pristupi k njemu Vila pak mu veli: kaj očeš ti z ovemi konji? On ji odgovori: ja moram konje 'se dimo tirati da bu moj otec videl konje koji su našu prosu pojeli. Veli njemu Vila: odi z menom k šuplomu hrastu i zmekni vezda 'se ove tri vuzde i deni je vu ov šupli hrast; kad god buš vu kakvi potreboči dojdi k ovomu hrastu pak stresi z ovom kufrnom vuzdom; kad buš vu drugi potreboči stresi srebrnom vuzdom, a kad v trejti budeš potreboči, idi k hrastu i stresi zlatom vuzdom. Dojde dimo ov naj mlajši sin. Ide starec glet trejti den prosu i kad dojde dimo veli prvešem dvem sinom: ste se norca delali iz ovoga pak vam je ov občuval prosu da ne je nič ovu noč pojedeno. — Došlo je vreme da je car preoglasil po celom svojem carstvu: ov i ov dan oču ja dati zlatu jabuku deti na vrhonec krova mojega, koj se bu vufal po luftu dojti i nju dol zeti bude dobil moju čer. Kad su ludi skupa došli rekli su da bu zutra lepa parada pri carskom dvoru. Zmed oveh treh sinov su dva stareši sini paradu glet odišli, a naj mlajši sedel je vu pepelu vu kuhnji navek; kad je to čul, stepel se je iz pepela vun pak je išel šuplomu onomu hrastu i prime kufrnu vuzdu i stepel je ž njom i Vila je dotirala jednoga

Digitized by Google

lepoga konja 'sega vu kufru opravlenoga i pomogla ga je na konja i v luft spustila i onda je došel ober grada. Carova či je gledala na oblok, i nji je naklon napravil i nazad je odišel hrastu i spravil 'se tam gde je predi stalo i onda se je predi dimo vu pepel postavil neg su gizdavi brati dimo došli. Kad su došli brati dimo onda su rekli: da bi ti, pepelnjak, videl onu paradu koja je bila denes pri carskom dvoru! ar je lep dečko došel na kufrnom konju i on ves vu kufru na carski dvor, i pokazal se je. Veli pepelnjak: ah ah, im sem ja tu paradu videl Pitaju ga brati: odkud si videl? gde si bil? A on jim odgovori: ja sem na naš visoki hrast zašel pak sem videl. Brati veliju: idemo mi toga hrasta vseči, ne bu on zutra videl, zutra bu još lepša parada; i vsekli su ga. Drugi den jako rano odidu brati paradu glet, a pepelnjak ide šuplomu hrastu, strese srebrnom vuzdom i dobeži Vila s konjom, ves konj vu srebru i deček vu srebrni opravi, i pošle ga ober grada carskoga po luftu. Kad dojaše do carskoga dvora napravi naklon carovi čeri i opet spravi 'se tam i postavi se brzo dimo vu pepel predi neg su brati došli. Dojdu brati pak veliju: kakva je lepa parada bila denes, još lepša neg včera, a ti niš nesi videl! Veli pepelnjak: ja sem videl. Popitaju ga oni dva: gde si videl? odkud? Veli on: ja sem na štaglu videl. I gizdavi brati su odišli pak su vužgali štagel. Trejti den odidu jako rano brati paradu glet. Kad su odišli ide pepelnjak hrastu i stepe z zlatom vuzdom. Dotrči Vila i donese opravu zlatu i pusti ga po luftu ober grada cesara. Onda zeme jabuku zlatu, nakloni se i odide ž njom. Odišel je hrastu i del je tam opravu i vuzdu, a jabuku je sobom dimo pod se odnesel. Preoglasil je cesar četvrti den da dojdu 'si ludi k cesarovomu dvoru i da on donese jabuku zlatu koj ju ima. 'Se došlo je tam a nigdo ne je jabuku

Digitized by Google

donesel. Popital je car, jeli je kakov človek još doma. Veli stari otec onoga pepelnjaka: mi ne znamo za nikoga, neg ja imam jednoga sina koj navek vu pepelu sedi, znam da ne je pri njem. Car pošle dva sluge da vizitiraju pepelnjaka. Ov se stal iz pepela i našli su pod njim jabuku zlatu i pitaju ga, gde je zel ovo. On veli: kaj vas briga gde sem zel? hote z menom da vam pokažem kak sem dobil. Dopela nje tam i strese 'semi vuzdami na jen put, kufrnom srebrnom i zlatom, i vu ov isti hip dobežiju tri Vile na konjih, jedna na kufrnom, druga na srebrnom a trejta na zlatom, i donesle su mu opravu. I oblekel se je vu zlatu i postavile su ga na konja, koj je ves vu zlatu bil. Na desnu ruku bil je srebrni a na levu kufrni a sredini na zlatom je on jahal, i dojaše ober cesarovoga grada na treh konjih, i gledi na oblok cesarova či i dopal ji se je jako. Spusti se onda na zemlu i onda dojde car cesarica i či da se spominaju, i pitaju ga: kak si k tomu došel, da ti si ovu jabuku zel? On veli: ima dosta vremena da ti povem 'se. Na to podigle su ga Vile v luft i odišel je dimo. Pošle cesar drugi den po njega da dojde tam, i cesar je pozval 'se ludi na obed, i tam je pripovedal 'se kak se je dogodilo. I koj je to pripovedal i on bil tam i jel i pil i vesel bil.

XI.

Vile senokošu popasle.

Jeden put su bili tri brati kojem su otec i mati vumrli. Oni su im ostavili jednu senokošu, na ti senokoši imeli su oni tri kupe sena, a na tu senokošu gonile su Vile konje

Digitized by Google

na pašu. Jeden put su se dogovorili brati da budu išli pazit. Prvu noč se odredi naj stareši brat. On je došel tam i legel si je i zaspal i spal do jutra i tak ne nikaj dočekal. Drugu noč se odredi srednji brat, i on je akurat tak napravil. Trejtu noč veli naj mlajši: idem ja. Onda mu brati veliju: kaj bi ti bedak dočekal da nismo mi nikaj dočekali. On veli: kaj vas je briga? ja idem. On si je zel lopatu i vreče pak je odišel k jednomu mravljinjaku pa si je nakopal puno vreče mravljinjaka. Onda je odišel na senokošu kupom i legel si je i del si je pod glavu vreče z mravljinjakom. Gda je štel zaspati ne mogel da su ga jako mravlje grizle. Po času su dotirale Vile konje na pašu. Onda im je rekla mati teh Vil: ne pustite konje k senu. A to je on čul, a naj mlajša čer nikaj ne maralá, ona je samo konja prijela pak ga je zapeljala baš onomu kupu gde je on ležal. On je samo tiho bil. Na jenput skoči i prijel je konja za vuzdu. Ona je zvala: mati, sestra, hote sim, on mi oče konja zeti. On je ne štel konja dati. Onda su se mu pričele moliti da naj pusti konja, i na zadnje reče mu ova Vila: ja ti rajši dam ovu vuzdu, a ova vuzda je takva da, 'da buš ž njum stepel, ja bum mam poleg i kaj si buš pomislil to mora biti. On je pustil konja i odišel dimo. Drugi dan stepel je z vuzdum i mam je došla Vila k njemu i pitala ga je: kaj si zmislil? Ja sem si zmislil da ti budeš moja žena. No, kaj si si zmislil to mora biti. Onda su se skup oženili, imeli su skup dvoje dece, živeli su skup sedem let. Onda je on jeden put pozabil ključa od one ladice gde je ona vuzda bila. Ona je našla vuzdu i zela je svoju decu i odišla v Carigrad. Njemu pak je napisala cedulicu da je odišla v Carigrad i mu rekla da se ne sme ženiti za sedem let. Gda je došel dimo jako se je režalostil da ne našel svoje žene i svoje dece. On je bil tak

Digitized by Google

hodil frtal leta, onda je rekel: ja ne bum nikaj pazil na list neg se bum oženil. 'Da je išel snoboke, onda se je zestal s tremi brati kojem su otec i mati vumrli. Ostavil im je otec jeden kepenjek i jedne škornje, pa su se nikak ne mogli rezdeliti. On im reče: ja vas rezdelim. Jednomu reče: idi na ov breg; drugomu reče: idi na drugi breg, a trejtemu reče: idi na trejti breg; koj bu prvi došel, njegvo bude. Gda su oni odišli zel je škornje i kepenjek pak je odišel dimo. Drugi dan si je pomislil da su to takve škornje kam si pomisli tam mam dojde, a kepenjek takov da, 'da se v njega zamota, da ga nišče ne vidi. On se je obul i zamotal v kepenjek i rekel je škornjam: hop, naj budem v Carigradu. I on je tam došel i njegve žene ne bilo tam doma, samo je našel staru Vilu doma pa ji je rekel: dobro jutro. Ona je rekla: bog daj. Onda je pital: gde je moja žena? Ona pričela ga kleti 'da ga je ne videla odkud govori. On je onda samo tiho bil, i pák je zapital: gde je moje žene hiža? Pa ga je klela. On je samo rekel: hop! svojem škornjam, da budem v moje žene hiži. I bil je i čekal dok su došle dimo. Gda su si sele k stolu, imele su dosti jesti i saka svoju kupicu punu vina. On zel kupicu spred nje i spil je prvu, drugu kupicu. One su ga ne videle i pričele su se za njega spominjati: kak živi, zna bog. I on je bil tri sto let tam i videlo mu se je da je tri leta. Za petnajst danov bil bi moral vmreti, i tri sto let ga je iskala smrt i ne ga mogla najti.

Digitized by Google

XII.

Devojku Vile k sebi zele.

Jeden put bil je jeden kralj. Ov je imel ženu i jednu čer. Gda je njegova žena bila na smrtni postelji, dala mu je jeden prsten i rekla: ti ne smeš si drugu za ženu zeti neg onu koji ov prsten paše. Dobro. Po njeni smrti štel se je ženiti i dal je ovoga prstena po celem svojem kraljestvu probati nu nijedni ni bil prav. Onda ni dobil žene i bil je jako žalosten na veke. Kad pak jedenkrat vu jutru probala je njegova čer, bil je nji prav, pak je povedala ocu. Otec je rekel: tak budeš ti moja žena. Ona ni štela, kajti je to greh, a on ju je samo trucal. Onda je išla ona na grobje i poklekla na materin grob i kričala je: mati mati, kaj si z menum napravila? Onda ji reče mati: idi dimo i reci ocu da ti naj dá napraviti takovu opravu, na koji je sunce mesec i zvezde i celo nebo, da onda peš ž njim na zdavanje. Onda ide dimo i pove to ocu; otec odišel je od hiže i hodil tri dane po šumi. Na jeden put zestane se z jednem velikem gosponom, a to je bil vrag, a pital ga je ov: kaj si tak žalosten? On veli: kak ne bi bil žalosten, ako mi či veli da nejde predi z menum na zdavanje dok ji takovu i takovu opravu ne donesem. Onda zmekne ov gospon jeden oreh iž žepa i mu ga dá i reče: ovo ti je ov oreh, i gda dimo dojdeš, stani pred prag i poteri toga oreha i budeš videl kaj bude. On vesel taki odišel je dimo, i tak je napravil kak mu je rekel. Gda ga je potrl i počel vleči za kraj zevlekel je takovu opravu kakovu je ona štela, i išel je ž njum nutri i ju je nji dal. Gda ju je dal rekel

Digitized by Google

je: tak zutra idemo na zdavanje. Ona je rekla: ne zutra neg pozutra. I kak je on iz hiže odišel odbežala je ona na grobje i počela pák zvati: mati mati, kaj si z menum napravila? Onda ji mati reče: ti nesrečno dete, kaj mi ode ne daš več mira? idi dimo i reci ocu da ti naj dá takovu opravu napraviti kaj bude na nji celo morje celoga sveta i ribe tak plavale kak bi pravo to bilo. Dobro. Odišla je dimo i rekla je: otec, daj mi takovu opravu napraviti gde bude celo morje celoga sveta i da budu ribe po njem plavale kakti prave. On je pak žalosten odišel vu onu šumu misleč da se bude pák z onem zestal. I tak je bilo. Ov mu je dal pak jeden lešnjak i rekel: ovo ti ga i ga poteri na pragu pak primi za kraj i vleci, budeš videl kaj da bude. On je pak vesel odišel dimo i tak je včinil i zevlekel pák takovu opravu kakovu je ona štela, i ju je nji dal i rekel je: na, to imaš ovu opravu, i zutra bumo se oženili. Ona je pak brzo odišla van i odbejžala na grobje i pák počela zvati si mater i proklinjati ju i rekla je: mati, ja ti ne dam predi mira dok mi ne pomoreš. Onda ji mati reče: idi dimo ti i reci ocu naj ti dá takovoga človeka iz dreva napraviti kaj bude tak kak človek i da ne bude nigde poznati kud se nutri vu njega ide. Onda je ona pak odišla dimo i je rekla: otec, daj mi takovo i takovo napraviti, onda se budem oženila s tobum. On pak je odišel vu onu šumu i pák zestal se z onem gosponom. Ov ga pak pita: kaj si tak žalosten? On mu je povedal, i ov mu je taki ovoga človeka dal: na, to ti je, ve ga imaš. On pak je veselo odišel dimo i ji dal. Onda je rekla: vezda se budem s tobum oženila. Gda pak je on išel goste pozávat oblekla se je ona v ove dve lepe oprave i 'se blago kaj je imela zela i vu onoga človeka išla i je odišla po šumi. Tak dugo je hodila i bludila po šumi dok se je z Vilami

Digitized by Google

zestala. Vile su ju pitale kaj dela po šumi. Onda je povedala kak se je ž njum dogodilo. Vile su ju onda k sebi zele i ju podučavale vu sakojačkeh lepeh igrah i govorjenju i popevanju i bila je pri njih skoro tri leta tak dugo dok je mislila da ju otec ne dá više iskati. Onda na jeden put se je spremila pák vu svoje drevo, to je da bude odišla. A Vile su ji obečale da budu ji vu sakem poslu i pogibeli pri ruki. Onda je pak hodila skoro celo leto po šumi, a Vile su ju navek hranile i napajale i čuvale. Nu na jedenkrat, gda je tak po šumi hodila, videli su tri princi iz daleka da jedno drevo pred njimi 'se i 'se dalje ide i se pregiblje. Mislili su si, kaj to more biti, i brzo su išli tam. Gda su tam došli, videli su da je to drevo kakti človek zeli su si sobom. Onda gda su došli do varaša od kojega su odišli, zel si je to drevo jeden princ k sebi i k svojem starešem. Onda je ona bila tam kakti dekla i je jajec saki dan pun fortof donesla, a tu su ji Vile bile na pomoči, i ovi 'si su se čudili kaj je to da ova tak puno jajec donese od pet kokoših, a druga nijedna koja je god predi služila je ne ni na tjeden pet jajec donesla. Onda bil je jenkrat vu onem varašu bal, i ov princ je išel na bal i došel je vu kuhnju i štel je cigaru nažgati. Ona je rekla njemu: zemete me na bal. On ju je štel vudriti širhakelom i rekel ji je: tebi treba bala; i odišel je na bal. Gda je on odišel oblekla se je i ona vu onu prvu opravu i je zišla iz dreva i išla je na bal vu oni prvi opravi, i tam su se 'si za nju trgali za tanec, a osobito taj princ, i tak ju je pital odkud je. Ona je rekla: iz Širhakelvaraša. 'Si su si mislili gde je to i nigdo si ni mogel zmisliti. I drugi put je išel na bal, a predi išel je v kuhnju da si cigaru nažge. Opet ga ona prosi da bi ju sobum zel na bal. On ju je štel s klešci vudriti. I pák došla i ona na bal oblečena vu oni

Digitized by Google

drugi opravi, i bila je naj lepša i 'si su se za nju trgali za tanec, a osobito taj princ, i tak ju je pital odkud je. Ona je rekla da je iz Klešecevaraša. Onda si je on domislil da to ona mora biti njegova dekla, i tak mu je povedala, i su se ženili. I ja sem bil tam na gosti' i nisu mi nikaj dali, i sem se sel na jednoga konjca i on me tijam sim donesel.

XIII.

Devojka Vila postala.

Bila je negda jedna siromašna dovica. Ova je imela jednu čer koju je školati dala. Saki den posle škole išla je š čerjum na polje i vučivala je ju lepimi pesmami se baviti. I to je 'saki den trpelo, a po večerji sede si dete vun na klup i popeva. Nju su vekša gospoda dohajala slušat i više puti je dobila od gospode lepu nagradu. A ova mati imela je takajše tri pse koji su se zvali: Pazi, Skrbi, Naj bolje. Ovi tri psi su navek ovo dete čuvati morali i navek su spali kre postelje gde je dete spalo. Ovi dva psi su trejtega mrzili kajti je on naj bolje 'se znal. A ovo dete su takajše hodile Vile slušat, a nje je nigdar nigdo videl ne neg ovo dete, a dete je 'saki večer materi povedalo da kak nju lepe gospe hodiju slušat z dugemi zlatnemi lasmi i zlatnemi opravami. Drugi večer ide dete van i z materjum. Mati je gledala jeli su ove gospe došle, ali mati nje ne je vidla neg samo kči. Na jen put pade ovi čeri v krilo jeden zlati uringel. Mati vidla ne je. Dete si dene na vuha i još veseleše popeva. Psi glediju kak je lepu

Digitized by Google

stvar dobila i od veselja su cvilili. I tak je to bilo više večerov i saki večer je nekaj dobila od Vil. Potlam reče ona materi kaj je dobila. Mati je rekla: spravi to, to buš imela gda se ženila buš. Nu ovim Vilam se lepo dopala ova pucica i su se spominjale da nju budu k sebe zele. Dete išlo je opet na večer van i popeva, a mati gledi, jeli su došle ove gospe. Nu gda bi dete spopevalo i 'da nutri iti oče, Vile zgrabiju dete i neseju sobum. Mati gledi ovo čudo, kam je dete zniklo, a psi su počeli rvčati za dete, samo trejti pes nije nikaj žalosten bil, kajti je znal kak se dogodilo. Onda mati nije niti od žalosti pustila pse nutri spati. Onda psi su se počeli biti da zakaj nisu bolje pazili, a trejtemu nisu nikaj činili kajti su ga za norca držali. V jutro se stane gazdarica 'sa žalostna i pusti pse nuter, zeme noža da nje klati oče. Onda one dva zakolje a trejti veli: náj me klati, jaz te zapeljem gde je tvoja kči. I pusti ga. Na večer ide pes z gazdaricum na polje gde su Vile ž njenum čerjum popevale. I Vile zele su mater med se i davale nji kajkakve stvari da naj samo kčer pri nji' pusti, ali ona ne je štela. Onda su nji dale lepe stvari da kči saki večer med nje dojde popevat. Kči je več velika bila. Hodili su k nji snoboki, ali ona ne je nikoga štela. Na zadnje gda nji je mati vumrla, postala je jedna lepa Vila.

XIV.

Vila svoju kčer kraljiču dala.

Jenkrat je bil jeden kralj. Ov je imel tri sine. Dva su bili nori, jeden je bil spameten. Otec je dal sakomu nekuliko penez i rekel da naj ideju po svetu, naj si kupiju

Digitized by Google

piju jednu kiticu kaj naj lepšu v celom svetu. Išli su i nori dva su pametnoga harili i peneze su mu zeli. Vezda je on išel na jeden most pak se je jako plakal. Došla je jedna Vila i pitala ga zakaj se plače. On je povedal da su mu brati peneze zeli i po jednu kiticu su odišli da ju ocu doneseju. Vila mu reče, naj ide ž njum dole. Išel je i ona mu je dala jednu lepu kiticu, kaj ni lepše bilo v celom svetu. Vezda je išel dimo. On je naj lepšu kiticu imel. Pák reče otec: ite vezda po svetu i kupite jednu rinčecu koja je naj lepša v celom svetu. Opet su mu brati peneze zeli. Išel je pák na on most pak se je plakal. Opet je došla Vila i dol ga odpelala i dala mu lepu rinčecu kaj je naj lepša v celom svetu bila. Vezda ide dimo. Pák je imel ov naj lepšu rinčecu. Pak i trejtič reče otec: vezda bute pak išli kaj si saki dopela ženu. Opet su dva brati ovoga tukli i peneze mu zeli. Išel je pák na on most pak se plakal. Došla je opet Vila i ga dol odpelala i dala mu je svoju kčer kaj naj lepša bila vu celom svetu. Onda su se brati dimo pelali srebrnum kočijum i dvanajst kojni, ov pak z dijamantnom kočijum i dvajsti četiri kojni i otec je njemu predal kralestvo.

XV.

Vila ženu česala.

Tak je bil negda jeden dovec koj je imel jednoga sina. Zel je za ženu dovicu koja takajše imela je jednoga sina. Vezda kad su se zeli, spominjali su se, da kaj bu čij pasel. Ona veli: moj bu krave a tvoj voli. I tak je

Digitized by Google

bilo. Mati je svojemu sinu punu torbu naklala kruha i sira, a ovomu pak onu koricu kaj je svojemu od kruha odrezala. Ov koj je voli pasel, on se navek plače. Na jen put pregovori vol: kaj je tebi, moj dragi pastirec, kaj se tak jako navek plačeš? Pastirec odgovori: kak bi se ne plakal da sem navek gladen, doma nikaj jesti ne dobim, samo od mojega brata kruha koricu, onu ja jem. Vol mu veli: ti kad buš gladen, odšrajfaj si moj desni rog, nutri buš piti i jesti imel. I tak je bilo. Za nekuliko dnevov bil je vre debeleši kak žene sin. Ona pak ide glet i vidi kak on jé. Onda se spustila v beteg pak je rekla da, ako ne bude ovoga vola jetra jela, da bude vumrla. Vezda se pák ov pastir plače, i opet ga vol zapita: kaj ti je vezda? kaj si opet žalosten? Ov odgovori: kak bi ne bil žalosten, da po te dojde mesar i klal te bude. Vol veli: kad ti on po me dojde, stani ti na lesu i, kad bum ja išel, dukni na me. To je včinil i duknul na vola, a vol ga jednu večerku zanesel tak dalko da je imel sto let dimo iti. Donese ga na jednu ledinu i veli mu da se bude bol z jednem tustem volom, on me ne bude zaklal; onda se bum suhem volom bol, on me bu zaklal. Onda si ti zemi moje obodva roge i v levoga ne smeš nikaj gledati doklam dimo ne dojdeš. Ali ni se mogel vtrpeti da ne bi pogledal v levi rog. Dojde na jeden štug i sede si na most i odpre levi rog i, kak ga odpre, iz toga roga mu je tuliko marhe izletelo da je bilo straho ga gledati. Vezda se opet ov dečko plače. A pod tem mostom su bile V i l e. Vezda zide jedna Vila van i pita ga, da kaj mu je kaj se tak plače. Ov pove, i Vila mu veli, da ona mu spravi marhu nazaj, ako bude dal da bu Vila njegvu ženu prvo jutro česala. Ov si je mislil: bog zna, da li se budem ja gda ženil ali ne, i obečal je. Vila mu je pospravila marhu nazaj v rog. Ide dalje i dojde

Digitized by Google

dimo. Nikoga ne doma našel, samo oca hiža mu je podrta bila. Prosi tam za stan. Stari odgovori: ja ti drugo nemam neg ov kut, ako si zadovoljen. Veli, da je zadovoljen. Onda se dá prepoznati i reče da naj ide otec kralja pitat, da li bi on njemu svoju čer dal. Stari se ne vupal iti, neg ide do kraljovoga gajnka i stoji; onda ide nazaj pak veli: a, moj sin, nikaj ti ne bu. A ov je 'se znal, samo je v rog pogledal pa je rekel: vi ste pri kralju ne bili, ite. Ide opet stari, pak ide v kuhnju i tam je jesti dobil. Opet sin zna. Ide trejti put kralju. Kralj mu veli da, ako bu on imel takov grad kak ga ja imam, onda dobi. On je samo pogledal v rog i grad je još lepši postal kak ga je kralj imel. Itak mu kralj ni štel dati, neg je rekel da, ako bude imel tuliko marhe kak kralj, onda dobi. Ov je samo levi rog odprl i više je marhe imel kak kralj. Drugo jutro zapreže konje i ide po čer da na zdavanje pojdu. Odišli su na zdavanje i včinili su gosti. Kad su gosti minule ide spat. Drugo jutro dojde Vila da bude nju česala, kak je bil obečal. Veli svojoj ženi, da naj samo tiho bude. A vu oni hiži bilo je v jednem kutu predivo, vnutri tri korice kruha i korice su pregovorile: ako si od boga idi k bogu, ako pak od vraga idi vragu. I Vila nju je počesala i znikla. I opet su bile gosti, i mene su bili takaj na gosti pozvali, ali ne mi je bilo volja iti. Ali sem si premislil da se ne bi kojoj stranki zameril pak sem išel. Pil sem iz pisanoga vrčka, zato mi i dendenešni rit frčka.

*

Digitized by Google

XVI.

Vile starcu oči izkopale.

Jenkrat so bile tri Vile i one so jednomu starcu oči skopale. Ali ti starec imel je jednoga pastira koj je pasel ovce i jednoga jarca i jarec je imel jako rad toga starca da, gda je s paše došel, brže je išel k njemu i nad njim je bleketal. A ti dečko je rekel svojemu starcu da mu donese oči samo kaj mu dá za to? Starec je rekel da mu dá kaj god on oče. A on mu reče da mu naj dá njegovoga konja zlatoga kojega ima v pivnici. Starec reče da mu dá samo naj oči donese. Gda je drugi dan na pašo tiral ovce i jarca, dojdo na jenkrat tri Vile pred njega i rekle so mu da naj im igra na žveglo kaj bodo tancale, ako ne če igrati mu oči zemejo. Na to reče dečko da naj malo počekajo kaj si samo šesnajst klincov napravi. I one so počekale. Gda je vre napravil prične igrati i jedna Vila tancati. Dogo igra da speša Vila i opadne 'da je več ne mogla tancati. A on brže zeme štiri klince i rezpne jo na zemlo. Druga pita pastira: zakaj je to? On reče da bi jo vtegnola zimica prijeti, za to je to. I druga Vila dogo tanca da je skoro pastir spešal, ali na jen pot opadne i ona i on jo pák pribije na zemljo. Trejta pita, da zakaj je to A on reče: drugač bi jo zimica prijela. Trejta pleše dogo, i ona speša i opadne i njo pribije na zemljo. Onda pita prvo Vilo: gde so oči mojega gospodara? Ona rekla da ne zna. Dečko veli jarcu: trkni jo trkni. Jarec trkne Vilo i rekla je opet da ona ne zna, neg naj drugo pita. I druga je rekla da ne zna, neg či ne verje da naj jo nese

Digitized by Google

v prvo grabo, da mu pokaže čuda oči, da si naj zeme koje so njegove oči. I reče ti dečko jarcu da naj išče oči ako so notri. Jarec dogo išče oči i reče da jih nega. Onda ido nazad trejto pitat, i trejta veli, da ne zna, i pastir je rekel jarcu: trkni jo trkni. Onda je rekla, da jo naj v trejto grabo nese. A dečko je nesel Vilo na pleči' v trejto grabo i ta Vila je dala šest korpih oči, da si naj išče oči svojega gospodara. I ti dečko je rekel jarcu da naj išče oči. A jarec išče v prvi v drugi v trejti v štrti v peti korpi, nega jih bilo. Ide v šesto iskat i najde je čisto ospod. Onda pita Vile, da kak bi oči nazad del. Rekla mu je Vila da mu dá tri trave: prvo mora vpotrebiti kak dimo dojde, po oči mu potegnuti: drugo gda več notri bode, ž njom mora po oku potegnuti, a s trejtom pa hmiti. Ide dimo pastir i jarec. Vu večer gda su došli vu vulico brže je jarec dimo bejžal i, 'da je do vrat došel, poruži tak da se je taki jedna deska vtrgnola. Gospodar začuje da nekaj ruži i reče ženi: idi vun, nekaj ruži. Žena je išla vun i vidi jarca da ruži i ide mu odpret. A jarec ide brže svojemu starcu i blekeče nad njim: meme, meme, i za jarcom dojde pastir. Taki pita starec: kaj je jarcu da je tak vesel? A dečko veli da je zato tak vesel kajti jesmo oči vaše našli. A dečko del je onda oči noter i potegnol s prvom travom i mam je malo videl, onda z drugom i s trejtom, vre je čisto videl, i dal je dečku zlatoga konja.

Digitized by Google

XVII.

Deček Vile z igranjem nadladal.

Tak je bil jeden kral pak je imel tri sine. Jenkrat se stane otec pa pita sine: deca, kaj ste senjali? Prvi sin veli da je senjal da bu soldat pak da bu general. Drugi isto tak je rekel, a trejti je rekel da je senjal da mu bude otec držal vodu vu zdeli a mati ručnika 'da se bu on hmival. Otec se je rasrdil na to pak je zapovedal slugam da naj ga zemu sobum v šumu pak ga naj tam hmoriju. Sluge ga zemu da ga budu tam hmorili. Oni idu idu po šumi, a on im je se molil da ga naj ne zakolu, da mu naj dva prste odseču pak naj psa zakolu pak naj krv dimo odnesu. Oni su i tak ščinili. A on je hodil hodil na veke po svetu. Dojde v jenu veliku šumu gde ne mogel nikak van ziti. On ide ide po ovi šumi, vidi jednu hižicu z daleka pak ide tam. Dojde tam. Tam su bili jen starec pak jena žena jako bogati. On jih je prosil, jeli bi mogel tam marhu pasti. Oni su mu rekli da more, ali samo naj pazi da tam do onoga šikarja ne dojde mu marha pak da naj nejde tam do onoga grada, da su tam Vile, i dali su mu još gusle da, gda bi štel zaspati, naj si igra. On igra igra si na paši, ali je tak vugodno zaspal da mu je vre pol marhe odišlo vu ono šikarje i kamenje postalo. On se rezkuraži pak ide do onoga grada k Vilam. On dojde vu ov grad. Mam veli jedna Vila da budu ga vezda na kamen napravile, a druga veli: ne ne, ima gusle, naj nam igra, bumo tancale. On jim igra igra, a one, gda jim je preveč tancanja bilo, kričiju; náj igrati

Digitized by Google

náj náj. On samo igra dok su opadale vre Vile. Onda kričiju: náj igrati, idi rajši v ono šikarje pak si onu i onu šibu odreži pak vudri po sakem kamenu, 'sa bu ti nazad marha. On igra igra. One kričiju: náj igrati, rajši otrgni onu travu tam pak namaži starcu slepomu tvojemu oči pak bu taki videl. On igra igra; pák veliju mu Vile: náj náj igrati, idi k starcu dimo pak vudri po štali, mam bu 'se zlato i ves zlati konj i 'se bu vu štali zlato. On nikaj, igra igra. One veliju: náj igrati, vudri doma po pivnici, buš tam dva kupe zlata i srebra našel, samo nam pusti mira pak náj igrati. On igra igra još bole; one kričiju: naj naj igrati, tvoj otec, on kral, je dal veliki ogenj napraviti pa koj prek onoga ognja skoči, on bu dobil njegovu kčer. Idi z ovem kojnom zlatem tam, a on se bu tak obrnul da bu jako mršav i ti buš kakti bogec i onda skočiš prek i onda se ti spuni tvoja senja da ti bu otec držal zdelu z vodum a mati ručnika. Onda stopram je prestal on igrati, pak je 'se ščinil kaj su mu Vile rekle. On tira dimo vnogo marhe više neg je predi na pašu tiral. Starec i žena se veseli: o sinek, kak si ti to 'se nam dotiral? On jim 'se je povedal i starcu je oči namazal i mam je videl. Onda vudri po štali, mam je 'se zlato i nutri zlati ves konj. Onda vudri po pivnici, nutri su dva kupi čistoga zlata i srebra. Onda je rekel starcu: ali ja bi rad nekaj samo jeno prositi od toga. Starec mam veli: kaj god očeš, 'se ti dam. Onda veli: onoga konja koj je vu štali i nekaj penez da bi išel k svojemu ocu na domovinu. Onda starec veli: a, konja ti nemrem dati. Onda pak žena mu veli: a kaj ne buš mu dal? Onda je on 'se dobil i zel si je konja i 'se i onda je išel vu domovinu. A konj je bil se tak preobrnul da je bil čisto mršav videti, a on kakti bogec na konju. On jaše, dojde do toga ognja, pita ga kral da kaj

Digitized by Google

bi on rad. On veli da bi rad prek skakati. Onda veli kral: a, slobodno sakomu prek skakati. On skoči prek još višéše neg bi bil moral trikrat jeno za drugem. Vezda je bil kralu špot da je moral bogcu svoju čer dati. Onda su spali v štali, a po noči su Vile ovu štalu preobrnule vu palaču 'su zlatu celu zlatu; 'se zlato, postele i 'se 'se. V jutro se zbudi otec kral pak ide ove budit. Oni su spali i onda odprli vrata. Otec dojde nutri pak se prestraši; 'se je bilo zlato, 'se 'se. Onda on mam je postal iz bogca kakti kral oblečen ves zlati. Onda otec mam po vodu i zdelu a mati po ručnik da se je hmil. Onda pri obedu veli ov mladi kral ocu svojemu: vite, japica, moje prste, jeli imate još moje prste? Vezda neste vi več kral a ja nemrem niti ne ču sestru zeti, neg ja nje prikažem kralestvo ovo. Vite, da se je izpunilo ono da ste mi vi denes vodu z zdelum a mamica ručnik držali. Onda je on odišel nazad starcu i dotiral si 'se svoje blago vu jen varaš, a on varaš je bil njegov i tam je živel. Tak se je ovo spunilo.

XVIII.

Zločesta Vila.

Bila je jedna grofica, imela je jednu kčer. Gda se je ova kči porodila grofica 'se Vile na gosti pozove. Saka Vila imela je zlate lase do zemlje, zlatnu opravu srebrenemi špicami i pojasom srebrenim. A jedna je bila zmed ovih Vil zločesta. Saka 'i je donesla nekov dar dobri i lepi, a ova zločesta donesla je lepi i zločesti dar: jednu škatulicu,

Digitized by Google

v koji škatulici bilo je napisano: ti budeš velike dobrote i lepote se vživala samo da na zadnje budeš skončana. Ova je velika zrasla, i onak se je zgodilo. Ona se je med Vilami 'se lepote vživala, a zločesta Vila ne je nju trpela. Gda bi se ona štela ženiti dojde ova Vila i vudri nju z jednum šibum i ona i 'se njeno je se na kamen obrnulo. A jeden car je išel v lov i zabludil i ide koga popitat kud bi došel domov. Dojde, i jeden sluga na vrati' stoji i onak je okamenjen. Onda ga pita car: kud bi ja išel domov? Kamen mu ni mogel odgovoriti, a on ide dalje po gradu i najde gospu da se je pripravljala za ženiti; a bila je lepa i on ju od radosti kušne, a ona veli: ah, zakaj si me zbudil? kak sem lepo spala! Ide i vudri sakoga slugu i 'si su oživeli. A on jeden put ide pak zestane ovu zločestu Vilu, pa ju je strelil, a njene lasi i oprave su zgorele same od sebe. Car se je ž njum oženil i dobro su živeli. Jaz sem tam bil na gostéj, pil sem 'z pisanoga vrča da dendenes ovoga se spomenem.

XIX.

Vila dečka proklela.

Jeden pot je išel jeden dečko siromaški po svetu, pak je došel vu jedno šumo. Jondi so bile Vile pak so ga pitale: kam ti ideš? Jon je rekel: ja idem po svetu službe si iskat. Jonda so mu jone rekle: ne bi li ti pri nas jostal? Jon je rekel: zakaj ne bi? Jonda je tam jostal, a drugo ni nikaj delal nego je samo prstene pucal, zmerom je k njemu došla jedna Vila, a jon nije znal da so

Digitized by Google

jone Vile, samo je mislil da jeso. Jonda gda je jona k njemu došla, joni so se spominali vsaki pot kak bi jodišli da bi se joženili. A to so druge Vile zeznale kaj so joni nakanili, jonda su dosudile da jon mora iti vu kraj, a njo da bodo vu temnico dele. Ova ta njegva Vila je to čula pak mu je povedala i rekla mu je: gda ti bodeš išel vu kraj, ti drugo nikaj ne prosi za plačo, nego samo reci da prsten moj ti morajo dati, da buš imel na spomenek još mene; a ov prsten ti bode vse pripravil kaj goder mu bodeš zapovedal. Išče mu je rekla: josebujno se za me zmisli. Zakaj mu je to rekla, to si morete misliti. I tak se je dogodilo. Njega so Vile jodpravile i pitale so ga, kaj potrebuje kaj ih je služil. Jon je jonda rekel: drugo nikaj nego samo prsten — i to on prsten kojega je imela ta njegva šoca. — Jone so rekle da mu ga ne dajo, nego so mu ga itak dale, i tak je jon odišel i njo so vu temnico hitile. Došel je vu jedno varaš gde je cesar bil pak je pital cesara: svetla kruno, smem li si ja grad zidat' na tvojem vrtu, i takov grad da bode iz njega v tvoj grad most od zemle 77 klaftri visok i vu 7 daneh bo gotov? Cesaru se je to dopalo i dopustil mu je to delat'. Jon je prstenu samo zapovedal i grad je bil gotov. Sad ide jono prvo, kaj mu je Vila rekla da se naj na njo zmisli, brž čas da naj prstenu zapove da njo naj iz tamnice dopela da se bodo ženili. Ali jon to ni znal kaj znamenuje: naj se z nje zmisli. Jon je mislil: samo tak se zmislit' z nje, i prstenu ni zapovedal da bi po njo išel, nego se je joženil s cesarovom čerjom. A gda je to Vila njegva zeznala da se je joženil, jonda ga je proklela, porušil se je grad i jon se je i žena mu i deca i vsa družina potukla.

Digitized by Google

XX.

Dečko Vile služil.

Bil je jeden človek pak je imel ženo coprnico a ona mu je imela jednoga sina. Gda pak je sin bil star dvanajst let več ga je ona počela jahati sako noč, samo je hitila na njega vuzdo ali oglavnik i taki je postal konj. Ondaj ov dečko je več videl da ne more več pri mami ostat', neg da mora iti po svetu, pak je rekel otcu: čujete, japa ja idem ve po svetu, ja ne morem pri vas biti. A japa mu ni znal, zakaj on ide po svetu, kajti on niti ni znal da mu je žena coprnica. Ondaj mu je rekel: ah, hodi kam goder ti je volja, ali ja znam da ti ne buš nigdi mogel ostati gda ne moreš doma, gde imaš 'sega dosta. On pak veli: a idem ja, ja moram iti, ako budem baš po danu bole težko delal, barem budem po noči mira imel. Onda japa misli: ah kaj to more biti, da on po noči nema mira? i vu tom japinem mišlenju je on odišel po svetu pak je došel vu jedno selo več kesno na večer pak je vu treh hižah za konek prosil, ali nije nigde dobil. Ondaj je odonod odišel na jedno brezje pak več nije dalje videl iti, neg si je tam legel pak je zaspal, a tam jesu baš Vile sako večer kolo igrale, pa so baš i ono noč došle igrat gda je on tam spal. Od onoga žvenča se je zbudil pak je pogledal i, kak je zagledal Vile, se je prestrašil i nazad si je legel. A Vile so mu rekle: dečko, ne boj se, neg se stani pak nam poveč kaj ti tu delaš. Ondaj se je on stal i povedal je 'se, zakaj je sim došel. Vile so ga pak pitale: čuješ, dečko, kaj bi ti naj rajši vezda od

Digitized by Google

nas? On pak je negdi čul da se zove negdi varaš Zgubipenez, pak je rekel: ja bi naj rajši dojti vu varaš Zgubipenez, kajti je mislil: ja nemam penez, ja ne bum nikaj zgubil, nego kaj drugi zgubiju to budem ja našel. Ondaj so ga Vile odnesle vu ov varaš, a ov varaš je bil baš gde so Vile stanovale i bil je tam za slugo kakti za kasnara. A jedna Vila ga je rada imela, kajti je bil poslušen, pak mu je rekla: znaš ti kaj? gda se budeš ti pogajal za plačo, ti se nej za drugo nikaj pogoditi, nego za jedno klopko i jedno škatulo, gde ti je nutri jeden prsten zlati. Išel se je pogajat i ni se štel za drugo nikaj pogoditi. Tak je služil tri lete tam i, gda so mu tri lete zminule, prosil je za svojo plačo. Vile so mu dale klopko i ono škatulo, a ono klopko mu je vnogo hasnilo, zmerom je motal i svijal pak je onda tkal platno si za rubače i gače i kaj je imel za tržtvo. A ona škatula bila mu je takaj na veliko hasen. On joj je samo zapovedal: ti moraš tu napraviti grad na tri kontonacije, i taki je to postalo. Nego ljudi so se siromaku jako čudili pak ni mogel vu njem stati, neg je moral zmerom po svetu hoditi dok je i zaglavil.

XXI.

Župnik pretiral Vile iz púšine.

Jeden put bil je jeden dečko, poslal ga je otec vu vinograd da bi donesel žute bekovine da vesi slaninu v dimnjak da bi se vudila. Kak je odišel od kuče ne je ga više dimo bilo. Kad je rezal ovo šibje na jeden krat videl je jednu Vilu gde ide iz púšine. Pitala ga je: kaj delaš

Digitized by Google

ti ovdi i kaj budeš s tem kaj režeš? On odgovori: moj otec me je poslal po ovo, zato da bude ovu bekovinu vuvil i na nju slaninu vu dimnjak obesil. Veli mu Vila: ti ovo pusti vu miru, ti moraš vezda z menum iti gde je moje stanuvanje i više mojeh vu púšini, ar ja nisem sama vu pušini nego nas je vnogo nutri. Ov ves vuplašen misleči da nigda več ne bude došel k svomu ocu, odgovori mu Vila: ja znam kaj ti vezda si misliš, da nigda več ne budeš došel k svomu ocu; ali ne boj se nikaj, ti samo hodi za menum i, gda dojdeš gde stanujemo mi, ne smeš se pod stol ogledati ar drugač bude zlo za te. Kad bi došel, videl je lepe druge Vile vu nutri, a ova koja ga je dopelala, bila je med njimi matica, to je naj vekša. Ovdi bil je dve godine. Dobro mu je bilo, samo da nigda ne je smel oditi vun kam ali v cirkvu, neg navek doma biti. Nu kad su dve godine prešle rekle su mu Vile da slobodno ide dimo, nego godinu danov ne sme iti v cirkvu, nego navek doma ostati dokle se očisti da ne bude po pušini duhu imel. Dale su mu dosta penez, ali bil je vu tom budala da je išel pred letom vu cirkvu. Dogodi se vu jednu nedelju da je meša bila, a vreme vugodno, sunce je sijalo, a ov si je mislil: zakaj ja ne bi išel k službi božji a tuliko ljudstvo hrli i ide? A i on je išel. Kad bi v cirkvu došel, ves je još duhu imel po pušini. Tad je župnik imel prodiku i potlam mešu i njemu je tija do oltara ova duha došla. Tad on pita: gdo je v cirkvi koj po pušini duhu ima? potlam mora dojti k meni. Ov je po meši išel k njemu i župnik ga je 'se izpital kako se je dogodilo. On mu je 'se dopovedal kak se je dogodilo. Vezda mu je župnik rekel: ti buš moral pozutra z menum iti kazat meni gde je to gde si bil. A ov je moral iti z župnikom i z drugimi župniki vu pušinu. Kad bi več tam došli pokazal im je gde je bil. Tad progovori

Digitized by Google

župnik: sad pobegni kam naj dalje moreš. A ov budala samo se je malo dalje skril k bližnjemu hrastu koj ni bil ni pol frtalja od pušine odaljen. Kad bi počeli redovniki odmaljati tad je saka Vila po redu došla van i obleznula je ono drvo kak se je vnuter išlo na njihovo stanuvanje, a naj zadnja išla je ona koja je ovoga bila dopeljala kad je bekovinu rezal, a ona prvo neg je obleznula trčala je k onomu dubu te ga je klopila i mam je on onda vumrl. A ovi su iztirali Vile iz nutra i pobrali 'se kaj su goder našli.

XXII.

Devojka Vili hlad načinila.

Bila je jedna divojka koja je pasla ovce. Onda je sunce sijalo i traki su mu se pod jednu lesku sijali. To je divojka išla gledat i zagledala je Vilu da je spala i vu nju je sunce sijalo. Onda je vtrgala jednu večicu i dela nad nju za hlad nji pak je onda odišla vukraj. A Vila je išla za njom i pitala ju je kaj bi vezda rada. Ona je rekla da je sirota, da bi rada rubja imati, da ga nema nikaj. Dala ji je onda Vila jedno klopko i rekla: samo vezda snuj ovo klopko i budeš imela dosti rubja. Ona je tak napravila i imela je tuliko platna da si je napravila rubja dosti sebi i svojemu bratu.

Digitized by Google

XXIII.

Vila Kraljeviču Marku jakost dala.

Kraljevič Marko je jen put išel krave past, onda su ga dečki dobro stukli. Vezda je odišel pod jeden hrast ležat, a tam je ležala jedna Vila. On ji reče: mamica, vidiš, vezda su me ovi dečki zbili. Vila mu odgovori: na, ovde imaš pak cecaj. Kraljevič Marko ide k Vili pa ceca. Onda pokusi onoga hrasta izpuknuti, ali ne ga je mogel. Vila mu reče: hodi, cecaj jošče malo. Išel je opet Vilu cecat i, gda je mislil da je dosta cecal, ide da spukne onoga hrasta i spuknul ga je. No onda je pák odišel na pašu i rekel je onem drugem: no, koj se oče z menom iti jahat? Vezda su 'si na njega išli, a on ih je 'se spluskal. Nu onda kad je vre trideset i osem let star bil, spremal se je iti z vojskum na Ruskoga cara. On odide k Ruskomu caru pitat, jeli se oče predati. A on je odgovoril, da se ne čem predati. Onda je išel v dučan i ta si je kupil železa trideset i šest centov i odišel je kovaču i tam si je dal napraviti šest kugel, a saka kugla je imela šest centov. Onda ide v boj i Rusi su počeli streljati. Taki je zgubil on vnogo vojske; vezda reče: Vila, pomozi mi; i zel je jednu kuglu pak je hitil vu vojsku. Frtal vojske je taki potukel. I tako je 'se šest kugle hitil med vojsku i predobil je grad. A onda je išel i obesil je cara.

Digitized by Google

XXIV.

Vila Kraljeviču Marku jakost dala.

(Opet ali drugač.)

Bila negda majka kâ rodila Kraljeviča Marka. Ona ga je odgojila i na junačke noge postavila. Gda je Marko ponarasel, moral je pasti svinje, ali bil je onda slab i maleni dečarec tak, da su ga njegovi pajdaši tuči mogli i šteli su da bi bil jim kakti sluga i njihove svinje vračal. Ali on to ne je štel činiti, pa su ga tukli i kečkali tak, da je od njih pobeči moral. On otrči pa ide na polje i tam tumara okol misleč: mene bi tukli celi dan sad jeden sad drugi, tak pa, gda večer k njim dojdem, budu me samo jeden put. On tumarajuč dojde do jednoga deteta. Opazi, da je lepo belo a na suncu leži. Načinil mu je hlada od vej i odide malo dalje pa si sede. On tak sedeč dojde onda Vila i pregovori vu sebi: mili bog, gdo je to včinil? da me prosi kaj god na svetu, ja bi mu dala. On to čuje pa pristupi bliže, veli: ja sem ti, sestra, to včinil. Ti si včinil, bratec? ei, kaj me prosiš zato, da te nagradim, da si mi tak dober bil, da si mi detetu hladek včinil? Ei, mila sestra, kaj bi te ja prosil, ne bi mi ti mogla dati. No, kaj takvoga? samo mi poveč. On si je pomislil zato, da ga ne bi pajdaši na paši tukli; zato zamoli, da bi rad jak bil, da ga ne bi ovi tukli. A ona mu odgovri: ajda, gda to očeš, hodi me cecat. On ju posluhne i ide cecat. Gda se je nacecal, veli mu Vila: no, vezda hodi ovoga kamena drmat, jel' ga buš mogel zdrmati. Kamen imel je dvanajst centov. Ide ga drmat, ali ni z mesta. Onda mu veli Vila: hodi išše cecat,

Digitized by Google

gda se nacecaš, hodi ga pak drmat. Ide cecat i gda se je nacecal, ide ga drmat, ali samo malo ga je zdrmal. Onda pak ide cecat tak, da ga je vre mogel i nekaj hititi. Išče ide cecat. Onda ga je vre mogel vu visinu veliku i prek gore hititi, da ga več ni bilo nigde. Išče mu veli, da ide cecat. Naceca se, i onda mu veli: idi vezda kud ti milo i drago, ne bu te ve nigdo više tukel, ni tvoji pajdaši. On vesel ide k pastirom, a oni nad njega: pa gde si bil da ti moramo tvoje svinje vračati? pa nad njega da ga budu tukli. On je pa samo čeka. Gda oni dojdu k njemu, zgrabi jednoga, potuče ove, a on, koji mu je vu rukaj bil, bil je ves zdruzgan, tak ga je prijel. Drugi pastiri koji su to vidili, kaj je načinil, bejži dimo ovih starešem koje je potukel veleči: Marko je potukel vašega sina pa ovoga i ovoga. Ovi 'si nad njegovu mater: pa kakvoga si to ti sinka odhranila? tolvaja, koj našu decu vumara. Ona prestrašila se misleći, kaj je to njeni sin včinil. Počne njega psovati: sinko, nigdar te vidilo moje oko, da kaj si včinil, zakaj mi tak delaš da me dojdu drugi ljudi psovat porad tvojega čina? hodi, voliša budem da te nigdar oko moje ne bu videlo, zakaj mi sramotu delaš? Ei, pa dobro, gda tak veliš, a ja idem vu svet. Idi samo, da te nigdar ne bum vidila. Ei, pa dobro, pa ja idem. I ide. Vezda si misli: kaj očem ja junak sam, a nemam ono kaj junaku treba. Onda hajd on kovaču, gde su bili dvajsti pet kovačev. Bog pomogel, kovač! Pomozi bog, Kraljević Marko, kaj si došel k meni? Došel sem k tebi, da mi skuješ sablju dvanajst centov žmehku; onda buš mi i palicu, ako buš sablju dobro načinil; ali znaš da mora biti bolja od tvoga nakova; ako ga preseče, onda dobiš plaču, drugač ni, si me rázmel? Je. No, tak delaj vezda. Stupe taki 'si dvajsti pet kovačev i kuju sablju. Gda je bila gotova, dojde Marko: no, kovač,

Digitized by Google

jel' si zgotovil? Je, Marko. Nu ajda daj da vidim. Mahne Marko, ali sablja se protrgne na dva komada, a ni nakovo. Ei, moj kovač, nesi dobro včinil, ne dobiš nikaj. Ide dalje k drugomu kovaču: bog pomogel, kovač. A, bog pomozi, Kraljevič Marko, kaj je tvojega posla? Došel sem k tebi da mi načiniš od dvanajst centov sablju i to da mi načiniš bolju od nakova svojega, kajti ako preseče tvoje nakovo, dobiš plaču, ako ne, ne dobiš nikaj; jel' si me rázmel? Je. Tak delaj. Onda pristupe trideset kovačev, kuju sablju, kuju tak dugo dok ju skuju. Dojde Marko: no, kovač, je li sablja gotova? Gotova, Marko. Kaži, da vidim. Zeme ju Marko, mahne i preseče nakovo pa i vu trček zaseče. Ei, kovač, dobro si načinil; no da si mi sablju načinil, načini i tok od sablje pa i palicu, to je buzdovana od dvanajst centov, onda ti 'se skup platim; ali gda ja hitim buzdovana, da se ne prelomi; ako se prelomi, onda ne dobiš plaču. Načinil je i buzdovana, ali ga je ne dobro načinil. Gda ga je Marko hitil, pustil je da je na njega pal, i prelomil se je buzdovan. Onda veli Marko: dobro si načinil sablju, ali mi nesi buzdovana. Daj ruku, da ti platim za sablju. Kovač mu da ruku a Marko mu odseče ju s sabljum govoreči: evo tebi, kovač, plača za sablju, da ne buš više nijednomu junaku takove sablje delal. Pa ide k trejtemu kovaču, gde su kovali trideset osem kovačev, i veli: Bog pomozi, kovač. Bog plati, Marko, kaj si došel k meni? Došel sem ti, da mi načiniš jednu palicu od dvanajst centov, to je buzdovana; ja ti prvo velim, gda ga hitim vu vis, pa se protrgne gda opade, ne dobiš nikakove plače. Ovi 'si trideset osem kovačev kuju tak dugo dok skuju. Dojde Marko: no, jel' je buzdovan gotov? Gotov je, Marko. Kaži da vidim. Kak mu je dal, hiti ga vu vis tak visoko, da je tri dane i tri noči v zraku bil. Onda gda je išel dol, podel je

Digitized by Google

Marko ledja; opal je na njega i hitil ga je na kla, i na nos i na zube ga je krv oblejala, a buzdovan zdrav ostal. Ali Marko dukne taki gor i veli kovaču: ei, mili kovač, dobro si mi načinil, daj ruku da ti platim. On mu ju dá i odseče mu s sabljum ruku: to ti budi, kovač, plača, da ne buš više nijednomu junaku takove batine delal. Pa ide i odišel je k svoji majki pa ji veli: vidiš, majka, ovo ti junaka; ako budeš me psovala, s tim bum išel po svetu. Onda ga počne majka karati: zakaj si ti takov? zakaj ti ne živiš tak, kak drugi ljudi? imaš volove, pa ti hajda vu goru zelenu, pa ti ori pustare i ledine, pa tim hrani svoju staru majku. Posluša ju Marko, pa on zeme volove i ide. Ali ne je on odišel vu goru zelenu da bi oral pustare i ledine, neg on ide pa orje careve drumove. Gda su to videli. Turci, išli su k Marku, tri sto Turkov samih zbirnih junakov, pa mu veliju: zakaj ti, Marko, orješ careve drumove? imaš ti pustare i ledine. Pa nad njega, da ga poseču. Gda to vidil Marko, ne je imel pri sebi ni sablje niti buzdovana, pa se lati pluga i potuče 'se tri sto Turkov. Onda veli: ei, mili bog, čudnoga junaka! pa pokupi zlato od Turkov, pa pusti pluga a iz jarma volove i pušča je vu goru zelenu: ajda, voleki, vu goru zelenu, pa se pasite i klatite se od jele do jele kakti vtica kukavica; ne je dove Marko z vami oral, pa ni vezda više ne bu. I ide kući pevajući: evo majka, imaš dosti zlata pa ti živi, a ja ti idem vu svet, da me ne bu tvoje oko videlo. Zeme si svojega buzdovana i sablju pa ide i dojde do jednoga mejana, gde ti piju Turci ruso vince pa se divane: radi bi mi poznali i videli Kraljeviča Marka. Čuli smo da je on na glasu junak. Je vu ovom Stambolu njegov brat Andro. On je junak, ali vele da je on išče vekši junak. Ha pri kom je Andro Kraljevič? Pri jednom bašu, on bu vezda taki ovud mimo jahal.

*

Digitized by Google

Dobro, ja ga bum počekal. Gda eto Andra Kraljeviča, jaše z bašum. Marko mu onda zavikne: ei pobratim Kraljevič Andro. Hvala, neznati delija, morti si ti Karaljevič Marko? tako ti je oružje kak njegovo. Je baš istina, ja sem ti Kraljevič Marko. Ei pa dobro, ajdmo vu mejaj da pimo kupu vina zato, da nas je tako milošča i sreča junačka zjedinila. Vezda se ne bojimo na majdan iti pram kakovomu carstvu. I idu tako putem v jeden mejaj. Rekel je Kraljevič Marko: deder mi zapevaj, Andro. Ei, mili brate, ja ti ne smem, mene bi Vila oblakinja prestrelila. Ei, pa naj se bojati, ja sem ti ovdi. Posluhne Andro i zapeva tak da su se grane padale Na jeden put doleti sulica vu Andra i prevali se. A Marko se ozre, od kud je to doletelo i opazi vu oblaku Vilu, pograbi buzdovana i hiti ga vu Vilu tak da ju je mam na kla hitil. Vila počne kričati: pusti me, Marko, ja ti oživim Andra i dam ti konja vilovitoga, kaj buš mogel po zraku leteti. Marko ji dovoli i ona nabere nekakove trave pa oživi Andra. A Marko dobi konja vilovitoga, pa oba odjašu vu mejan i piju ruso vince. A vu ovem mejanu bila je nekakova kurva kučka. Ova se je zaljubila vu Andra, ali on ju niti pogledati ne je štel. Metala mu je zato vu vino sladkoga meda, da se bolje napiti mogel. A Marko odišel je nekaj malo van; kurva kučka vubila pa Andra. Ali gda Marko dojde vnuter, pograbi kurvu kučku, pa ju reznese na sablji: to ti budi, kučka, zakaj si vubila mojega brata Andra. Ide dalje vu svet. Tumaral je sim tam i gda je zestal koga junaka, delil je ž njim sreču junačku, kak na primer š črnim Arapinom. Kulu zidje črni Arapin pokraj morja ravnoga. Gda ju je lepo zezidal ter visoko podigel, ovak nji besedi: lepo, moja kula, lepo sem te zezidal ter visoko podigel, ar nemam oca ni majke, ni brata ni sestre, niti moje ljube, koji bi

Digitized by Google

se po tebi prošetali. Neg imam jednu ljubu, kčer cara Solimana. Ja mu budem pisal list knjige bele, pak mu pošljem po črnem Tatarinu, ar ako mi ju ne če dati, naj mi se na mejdan postavi. Piše list knjige bele, pak mu pošilje po črnem Tatarinu. Gda je prečtel list knjige bele, grozno suze lije ter dolazi k njemu carica Solimanica, pa ga zapita: kaj se plačeš, car Soliman? višeput su ti listi dohajali ter nisi grozne suze lejal; kakova nevolja tebe obuzima? A on ji ovak govori, da mu piše črni Arapin, da, ako mu ne dá svoju kčer, mu se na mejdan postavi; a kak bi se mu na mejdan postavil? A ona mu veli, naj piše list knjige bele Kraljeviču Marku, naj on dojde, da bude mu dal sedem tovorov blaga. Piše list knjige bele pak mu pošilje po črnem Tatarinu. Gda prečteje Kraljevič Marko list knjige bele, vrlo se nasmeje: aj boga tebi, car Soliman, kaj bu meni tvoje blago, gda mi skine črni Arapin z ramena glavu? I nit ne veli pojti ili nejti. A car Soliman željno dočekiva Tatarina, koj mu je donesel glasove, da Marko rekel je, da niti pojti niti nejti. Nato bil je žalosten car, da nema takovoga človeka, koj bi mu jedinu kčer oslobodil. Dojde drugi list od črnoga Arapina, da mu dade kčer, da ako mu je ne dade, postavi mu se na mejdan. A ov čteje, grozne suze leje. Nato dojde njegova jedina kčerka ter ga popita: da kaj se plačeš, car Soliman? višeput su ti listi dohajali i nesi grozne suze lejal. A on ji odgovara: draga čerka, vidiš da mi piše črni Arapin, ako te mu ne dadem, naj mu se na mejdan postavim, a kak očem se mu postaviti ja siromak? Znaš dragi oče, da je jeden junak Kraljevič Marko. Piši mu, da mu daš devet tovorov blaga, naj dojde i naj mu se on na mejdan postavi. Piše car Soliman Kraljeviču Marku list knjige bele, pak mu pošilje po črnem Tatarinu. Gda je prečtel list

Digitized by Google

knjige bele, vrlo se nasmeje: ei boga tebi, car Soliman, da kaj bu meni tvoje blago, gda mi skine črni Arapin z ramena glavu? Na to ne reče pojti ili nejti. Na to žalosten car ne zna, da kaj če činiti. Dojde pak trejti list od črnoga Arapina, da bu on došel i naj se pripravi, da mu dade kčer dobrum ili zlum voljum i da 'si mejani i dučani moraju biti pred njegvim strahom zaprti. Na to car Soliman čteje, grozne suze leje. Dojde čerka: kaj se plačeš, car Soliman? višeput su ti listi dohajali, ter nesi grozne suze lejal. Kakova te nevolja popada? Vidiš, draga čerka, da mi piše črni Arapin da, ako te mu ne dam, postavim mu se na mejdan; a kak očem mu se postaviti ja siromak? Piši, dragi oče, Kraljeviču Marku, naj on dojde i obečaj mu dvanajst tovorov blaga i takovu košulju, koja ne je predena niti tkana, niti izlejana, neg samo iz suhoga zlata napravljena i takovu guju, koja drži balčak vu zubi' i na balčaku zlatnu kćšaricu, v ovi košarici dragi kamen, poleg kojega more se večerati o pol noči kak o pol beloga dana. On napiše list knjige bele pa pošilje po črnem Tatarinu Kraljeviču Marku; i ovo mu je 'se obečal, kaj mu je čerka kazala. Gda Marko list knjige bele čteje, vrlo se smeje pa besedi: ei boga tebi, car Soliman, da kaj bu meni tvoje blago gda mi skine črni Arapin z ramena glavu? I onda niti veli pojti ili nejti. Na to dojde list knjige bele od črnoga Arapina, da je vre Arapin spravil tri sto junakov samih srebrnjakov i to zbirnih junakov. Onda besedi Kraljević Marko svojemu šarcu konjiču: ei šarec konjič, dobro moje, znaš dobro, da mi moraš biti veren, ar ako mi ne buš, odsečem ti vu kolenih noge, i da se mi držiš junački. A šarec mu odgovori, da brže sedla i vuzjaše, da idu brže i da je vre črni Arapin blizu. Marko ga obsedla i vuzjaši i ide vu grad, gde caruval je car Soliman. Nu gda je vre doznal,

Digitized by Google

kojim putem dojdu Arapini, postavi se k jednemu mladomu mejandjiji, govori kucajuči na vrati': odpri i nosi vina. A on se vustavlja, da ne sme točiti, ar moraju biti 'si mejani i dučani pred črnoga Arapina strahom zaprti. A ov mu delija veli: ti meni moraš donesti, ar ako mi ne doneseš, odsekel bum ti glavu do ramena. Mejandjija videl je, da ne bu drugač, moral je donesti kupu vina. Marko pol izpije pol pa šarcu dá. Onda nosi dve kupe jednu Marku drugu šarcu. A za tim odišel je Marko vu bašču, da si rezvidi. Gda dojde, vidi poleg potoka devojku vuzbujenu misleči, kaj ji je da se tak milo plače i besedi: ei, moja vodica, voliša ja vu tebi prebivati neg črnomu Arapinu za ledji ležati. Marko gde vidi da je čerka Solimanova, veli: pa da kaj ti je, devojka, da se tak nježno plačeš? Ona mu odgovori: idi od ovud, neznati delija, kaj me pitaš, ipak mi pomoči nemreš. Nu samo mi poveč, morti ti pomognem. Došel bu črni Arapin i oduzel me mojemu ocu i majki; neg imela sem jednoga človeka, koj bi me osloboditi mogel, neg neče. Ponujala sem mu dvanajst tovorov blaga i jednu košulju, koja ne je niti predena niti zlejana, neg je iz suhoga zlata napravljena, i takovu guju, koja ima vu zubi' balčak a na balčaku zlatu košaricu i vu košarici dragi kamen, poleg kojega more večerati o pol noči kako o pol beloga dana; ali neče; sunce ga nevidlo, niti mesec po njem svetil, niti nigda više majke ne vidil, niti vtica mu pevala. A Marko nji odgovori: ne budali, ne budali, neg idi i kaži, da sem ja došel; ja sem ti Marko. Otec naj te lepo odpravi i naj ti 'se da, kaj mu trebalo i kaj zahteval bude. Onda ona bejži k ocu i poveda 'se, kaj je Marko rekel. A med tem toga, dok se je Marko z devojkum spominjal, dojde Arapin i vidi da je odprt mejan i konjič pred njim stoji privezan pri stupu. Veli, da gdo je ov, da se ne boji nje-

Digitized by Google

govoga straha? I nato veli, da ga vre navči da se bu'ga bojal. Zato bedeliju kreče, bedelija (tak se konj zval) neče. Nu, idem tam, nečem kavge praviti, morti dobim devojku brez 'sakoga nemira. I doista dojde tam, dobi devojku i 'se kaj mu treba dano mu je bilo. Onda pák dojde do onoga mejana i vidi da on konj pák tam stoji. Pák je štel iti k mejandjiji da ga vubije; ali bedeliju kreče, bedelija neče. Veli Arapin: nu, nečem kavge praviti vezda, 'da sem dobil devojku brez sake kavge. Nu gda je dalje Arapin odišel. dojde iz bašče Marko a šarec mu veli: da kud si bil tak dugo, da me bi mogel Arapin lehko vubiti? Nu nikaj se ne boj, moj šarec; vre bumo ga, ako bog. da, vubili, ni on tebe. Onda zove išče jednu kupu vina sebi, jednu šarcu. Nu gda su se ponapili, odpravili su se na put i vu poteru za Arapinom. A Arapin išče prije rekel je svojemu vojskovodju, naj se ozire, da ne bi kakova mutna megla za njimi išla. Ov se ozre ne vidi nikaj. Nu gda se potli drugi put ozre opazi mutnu meglu i progovori Arapinu: ei, gospodar, ide za nami mutna grda megla. Nu išče ni 'zgovoril, vre je Marko ze zadnjum prvu trupu sklopil i potukel. Arapin mu veli: ne budali, Marko, zakaj z nami budale praviš? Ne znam, il se šališ il budale praviš. Ja nit se ne šalim niti budale pravim, več vu istinu radim. Nu tak radi kaj si naumil, hiti kaj imaš. Nečem, nego ti hiti svojega buzdovana. A Markov šarec hiti se dol i buzdovan odide prek glave Markove. Onda Marko hiti svojega buzdovana i obori Arapina na zemlju i skoči šarec k Arapinu i veli Marku: daj, pazi da odsečeš glavu Arapinu. I. kak je šarec skočil, mahne s sabljum Marko i odseče glavu Arapinu, a šarec brzo odskoči nazad trideset korakov. Onda truplo ostane Arapina na zemlji, a glavu da devojki i veli: ljubi vezda mrtvu, gda nisi štela živu.

Digitized by Google

Onda su odišli dimo i dal je car gosti velike napraviti i 'se Markove prijatele i oca i majku pozvati i dobil je svoju obečanu plaču. Tak je delil sreču junačku i z Musum Vrbanusum. Ov je imel tri srca. Boril se je Marko ž njim tri noči i tri bela danka bez prestanka tak, da je vre iz Marka išla crlena pena a iz Muse Vrbanuse niti išče bela. Onda je Kraljević Marko poviknul: ei, sestra Vila. Vila odgovori: ne mrem ti ja pomoči, kajti mi je čedo zaspalo na ruci; nego zar ti ne znaš za svoje tajno oružje? Onda veli Kraljević Marko: pogledni, Musa Vrbanusa, jel vezda sunce zhaja ili zahaja. Pogledne Musa na sunce a Marko 'spukne nož i rezpori Musu, tak ga je jako pograbil Musa, da se je komaj spodkopal izpod rezporjenoga Muse. On legne i odehne si Marko, a gda si je odehnul ide glet, kaj je vu tom človeku tak jakoga. Vidi da je imel Musa tri srca, jedno se je igralo, drugo se je malo počelo, a trejte ne još za to znalo. A na trejtem vidi jednu guju ležati a guja progovori Marku: hvali boga, da ti ja nisem za to znala, ne bi ti to načinil, kaj si včinil; nego zehni, Marko, da ja vu te dojdem, da budeš i ti jak, kak je ov bil. Marko pa se režljuti i poseče guju veleč: ne treba mi takve nesnage, kak si ti. Odišel je onda dalje i hodil okol, doklam su iznajdene bile puške, dojde do jednoga pastira koj je vtice streljal. Pita ga onda Marko: kaj delaš ti to? E, vidiš, ja streljam vtice, pa bi mogel i tebe. A kaj bi ti mene vumoril s tem? mene su ni junaki vubili, pa bi me ti? pa pruži mu ruku pa veli: streli mi ovde v ruku. On mu streli i prestreli ruku. Onda veli Marko: Ne je za mene živeti više na svetu, mene bi vezda kakova god kukavica vubila, voliši ja oditi. I odišel je vu špilju i tam išče dandanas živi. V tu špilju moral je iti jeden človek, kojega su na lancu v jedni trugi dol pustili. Gda je on vnuter došel,

Digitized by Google

Vila taki stupi k njemu i veli mu: ti krščanska duša, kaj iščeš ovde? On ji poveda kaj i kako. Ali je čul Marko, da se negdo spominja; pita taki Vilu, da gdo je to došel. Ona mu je povedala, da duša iz onoga sveta je došla glet, kaj je vu ovi špilji. Veli taki Marko, da ide k njemu, da bude videl, kak je još svet jak i naj mu da svoju ruku. Neg mu je dala goruče železo, a Marko ga je prijel i žmikal vu rukaj tak da je voda iz njega curela i veli: ah, ah, još bi ja mogel živeti na svetu, da se ne bi za me tri dane nišče spomenul. I zapovedal mu je, da gospodi pove, da bi on onda došel. I dal mu je pismo i s svojum rukum zapečatil i puščal ga je gor. Ov je stresel lanca i sel si je v trugu. Onda su ga gor odvlekli i dal je pismo gospodi, a gospoda strahu da ne bi Marko došel nisu dala van pismo, da bi ljudi znali, kak je Marko išel v onu špilju. Poznaju se još stupinje njegovoga konja.

XXV.

Dečko postal vilinski gospodar.

Bil je jen put jen človek koj je vnogo svinj pasel. Jen dan znikne mu naj gorše svinče koje je imel i pod večer dojde opet nazad i on se je začudil kak se je tak jako pomoglo. Tak je više danov odišlo i opet došlo i sigda je bilo debeleše, a ov pastir ne je znal kam hodi, i jen put je ipak spazil da mu svinče v jednu veliku šumu beži. Taki beži za njim i vidi kak pod jeden veliki hrast čez jednu luknju nuter ide. I on za njim nuter se povleče i vidi kak su Vile svinčetu tam donesle jesti. On se

Digitized by Google

je jako prestrašil, nego Vile su mu rekle: ne boj se, mi ti nikaj ne bumo včinile, nego to te prosimo da, kad ti budeš ovo svinče zaklal, nam budeš dal falat glave i jetra. Potlam odide ov pastir i onda je navek svinče tam išlo dok je pet centov vagalo. Onda je ov pastir to svinče zaklal, glavu i jetra k Vilam nesel, a žena ga je pitala, kam to nosi. On pak odgovori da k prijatelom nosi. Žena ipak je bila želna prav zeznati kam ide, i išla je za njim, nego ne je mogla dojti za njim, ar su ju Vile zacoprale i tak je opet dimo došla. Kad je došel k Vilam i donesel to, onda su mu se zahvalile zato i rekle su mu: znaš kaj? ti imaš sina, daj ga k nam i mi bumo ga navčile tak da bu mogel biti naš gospodar. Ov ga drugi dan tam dopela. Ne je bilo dugo k tomu da su ga več 'se navčile i za gospodara naredile. Dale su mu jednoga konja koj je znal govoriti, i tak je dugo vremena pod onem hrastom z Vilami vu miru i slogi živel. Na jen put dojde glas da mora vilinski gospodar iti v tabor. On dojde v tabor i taki, kak je med svoje vojnike došel, je celu neprijateljsku četu potukel. Drugi put je opet moral iti v tabor pak je tak 'se ljudi posekel. Trejti put pak, kad je išel mimo jedne oštarije, tam je nuter išel a konja pak prez sake hrane vuni privezal i tri dane je tam nutri ostal, a na konja je pozabil. Trejti dan kad je vun došel, reče mu srdito konj, koj je več tri dane nikaj ne jel: gde si bil tak dugo i kak si mene mogel tak pustiti tri dane prez sake hrane? ja sem travu jel do kocenca, jamu kopal do ramenca. I kad se je onda na njega sel hitil ga je konj doli i pogazil ga je z nogami. Nato ide konj dimo k Vilam i to 'se pripovedal kaj se dogodilo i one su rekle: prav si včinil da si ga zaklal, i konja su pohvalile.

Digitized by Google

Pripovedke od Rojenic iliti Sujenic.

1.

Jak je bila jedna majka koja je bila noseča. Kad je išla jeden put iz cirkve od meše popali su ju trudi da bu rodila. Onda kamo? Skrila se je pod jeden most i porodila je sina srečno. Nu taki su došle tri Rojenice. To su ove babe koje sudiju sako dete s kakvum smrtjum prejde iz ovoga sveta. Jedna je rekla da očemo ga taki pogubiti, Druga je rekla: ne čemo ga, neg kad vekši zrase, onda ga očemo da bude bolje materi za njega žal. A trejta je rekla: ne čemo ga, neg, ako vilinskoga kralja kčer ne zeme, onda ga čemo vubiti. I tak je ostalo. Gda je on veliki zrasel veli materi: mama, ja se bum ženil. A, moj sinko, ti veliš da se buš ženil, ali ova je ni nijedna za te. On ju pita: zakaj ne? Ona njemu pove: je, tak su te sudile Sujenice da, ako ne zemeš vilinskoga kralja kčer, očeju te vumoriti. Onda ona veli: nu ja ju idem iskat, a predi idem pitat jednoga starca kovača, morti bi on znal to mi povedati, gde je ona. Kovač veli: moj sinko, to bude tebi težko najti, neg ti idi k mesečni majki, ako ti ona ne zna povedati, ja ti ne znam, gdo bi ti bolje znal kak ona. I dade mu tri železne cipeliše i odpošlje ga k mesečni majki: kad dojdeš do nje, samo ju primi za rame, onda te bu vre ona pitala kaj bi rad, i vre ti pove. On je išel i, kad je vre štel cipeliše dodreti, došel je do mesečne majke i prijel

Digitized by Google

ju je za rame. Ona ga je taki popitala kaj bi rad. Ona veli: e, moj sinko, ja ti ne znam, neg morti moj sin zna; čekaj dok dojde on dimo, onda buš njega pital. Ali ne sme tebe najti, mam bi te rezdrapal. Gda dojde dimo bude taki poznal, da si ti tu. Nu ja tebe skrijem i, gda bude on trejti put popital, da gde je krščanska duša, onda ti odgovori: ovo sem, pa ti ne bu nikaj mogel. Baba ga je pod korito skrila. Mesec dojde dimo i pita: mama, ti imaš krščansku dušu. I kad je trejti put popital gde je krščanska duša, oglasil se je: ovo sem. I onda mu je nikaj ne mogel včiniti, drugač bi ga na prah raztepel. Popital ga je kaj bi rad. On veli: ja bi rad našel vilinskoga kralja kčer. Mesec: ja ne znam, neg ako ne zna sunčena majka, ja ne znam, što bi drugi znal. I pokaže mu put kojim mora iti. I obul si je druge cipeliše i, kad je vre štel i nje rezdrapati, došel je do sunčene majke i prime nju za rame. Ona mu taki veli: kaj bi rad? On ji reče, da jeli bi ona znala gde su vilinski gradovi, da bi rad dobil vilinskoga kralja kčer. Ona mu takaj veli: je, moj sin ja ti ne znam, neg, ako ti moj sin ne zna, ja ti ne znam, gdo bi drugi znal; čekaj malo dok on dojde dimo. I ona ga je pod korito skrila, i tak se je na trejti put oglasil, kad je sunce pitalo: majka, ti imaš krščansku dušu: ovo sem. I ne je mu sunce moglo nikaj včiniti, i pitalo ga je da kaj bi rad. On je odgovoril da išče vilinske gradove i vilinskoga kralja kčer. Onda mu je sunce reklo: je, ja ti ne znam, neg, ako ti ne zna bura kobila — to je bila bura ili veter — onda ja ne znam, gdo bi znal. Ona mu pokaže put i veli: gda dojdeš do one senokoše gde je trava tebi do kolena, ondi ti je ta bura kobila. Ako ju ne bi našel tam, počekaj ju, ona ti dojde se past. Nu onda náj iti mam k nji, neg se skrij za drevo ili v jamu, pa kad dojde ju primi za vuzdu

Digitized by Google

mam, neg drugač ti ne bude dobro. On je odišel, i obul si je trejte cipeliše, pak išel i išel i dospel je do senokoše. Kad je došel, ne je bilo bure kobile do zorje. On se skrije pod jeden most i, kad je došla k mostu vode pit, onda ju je samo zgrabil za vuzdu, i ona ga popita, da kaj bi rad On ji odgovori, da bi rad našel vilinskoga kralja kčer. Ona mu odgovori: dobro, sedi na me. On sede na nju, pak mu ona veli: ali ne buš opal? Ona se stepe. Skorom je opal, samo kaj se je z nogum zadržal. Onda drugoč se je stepla i onda je skorom opal. I trejtič se je stepla, i onda je skorom opal, samo kaj se je s kolenom zadržal. Vezda mu je ona rekla: to bude meni škodilo. I išla je tak ž njim kak vtica, i trčala i dotrčala do dveh stupov. Kak je blizu došla od onoga slapa su se stupi rezdvojili i fletno zaprli i kobili repa malo odtrgli. Vezda mu je kobila rekla: da ti vidiš, ovo ti mi škodi kaj si skorom opal. Onda bejži dok dobejži do vilinskih gradov. Vezda mu veli: ti náj se opiti ili pozabiti da ne bi k meni došel. On je rekel da dojde i odišel je gor. Oni su ga mam prijeli i gostili, i on je mam pital, da jeli mu dadu kčer. Oni su mu obečali da dadu. Onda su se gostili i jeli i pili, dok nastane kmica. I kad dojde večer on veli da mora iti van zarad sebe, da dojde vre nazaj. On je odišel van k buri kobili — a nji śu donesli sto centov sena. — Skril se je kobili vu rep. A ovi su ga iskali i nisu ga mogli najti, ali ipak su ga skorom našli k zorji, ali je kokot zapopeval, pa onda su mu ne mogli nikaj. Došel je posle vnuter, i dali su mu pák jesti i piti i pitali su ga da gde je bil. On je odgovoril: pod plotom sem spal, sem opal i onda sem mam zaspal. I kobili su dali sto centov sena i nekuliko drvenjek zobi. I tak su se gostili celi den do večera. Onda je opet išel van i pák kobili vu grive. Ovi su ga pák iskali celu noč,

Digitized by Google

ali su ga ni mogli najti, nu več k zorji baba veštica je povedala, da je v grivaj. Onda bi ga bili skorom našli, ali kokoti su zapopevali i nisu ga mogli več onda vubiti. A posle su v celem selu kokote poubili. On je opet išel v grad, jesti i piti dali su mu kaj je štel, i kobili po navadi sto centov sena i nekuliko drvenjek zobi, i rekli su mu: da večer ti ne buš nikam išel, mi ti pripravimo 'se kaj ti bude treba. Kad je večer došel zmirom su bili pri njem, ali ipak su se rezišli. On van pa kobili. A ona kam če ž njim? Skrila ga je pod nogu v podkvu, kajti je imela veliku nogu. Onda oni opet iskat. A on je čez den zel dve jajce i kobila je do večera vu vratu zvalila, i malo su zrasli do večera. Kad su ga pák iskali nisu ga mogli najti. Onda k zorji po babu vešticu. Ona je rekla da je pod kopitom kobilnim. Oni su ga vre šteli van zeti, ali pevci su zapevali oni, koje je kobila vu vratu zvalila. Pa su mu ni mogli nikaj včiniti, pa su i one dva pevca zatukli. Vezda je rekel da naj mu daju kčer, da bu vre odišel. Ali kralj je rekel da mu je ne da zakaj je ni tam spal gde mu je on pripravil postelju. On se spričaval, da je bil pijan, pa je išel van, pa je opal i onak zaspal. Ali kralj mu je ne štel veruvati. Vezda ga je molil, da dojde kči k njemu da ju barem kušne. A predi ga je kobila navčila, gda dojde da ga kušne, samo ju naj prime i potegne na nju, da budu vujšli ž njum, i onda naj zeme kefu, čim se konji snažiju, česalo, čim se konji češeju, i steklo vode i naj dobro spravi k sebi. Nu kad mu je kralj dopustil da ide kči njegova da ju kušne, stala je na strumenjek na njegovu nogu, i kako je stala da bude kušnula, a kobila bejži i čez vrata duknula, pa bejži bejži. A kralj to vidil pa po svojega konja i za njimi. Ovi su več dalko bili. Na jen put veli kobila: ogledni se, jeli što ide za nami. Onda se on ogledne i veli: ide, samo da

Digitized by Google

se za rep ne lovi. Kobila veli: hiti kefu. Hitil je kefu, i postala je za njimi šuma da je ov komaj prek se vlekel: siromak ne mogel po trnju se vleči. A ovi su za toga dálko odišli. Kralj pák se je prevlekel i opet za njimi bejži bejži tak dugo da je opet dostignuti štel. Kobila pak veli: ogledni se, jel ide što za nami. Ogledne se, vidi da je vre blizu samo da se za rep ne lovi, pa veli: blizu je, samo da se za rep ne lovi. Kobila reče: hiti česalo. On hiti i postalo je veliko bregovje jedno do drugoga, pa bejži dalje, da su vre jedan komad veliki odišli, a kralj je komaj čez brege prejahal, pa opet za njimi da je pák dostiči štel. Kobila veli njemu da se ogledne jeli gdo ide za njimi. On opet veli da ide, samo da se za rep ne lovi. Kobila reče: hiti steklo z vodum. On hiti, i postala je velika voda da je kralj težko mogel prek dojti. A ovi su več dalko odjahali. Komaj je kralj izišel iz vode, pa onda opet za njimi bejži bejži, i štel je vre dostiči, a kobila je bila vre blizu stupov i stupi se su od slapa odprli i kobila prebejžala, i pák su se zaprli, a kralj pa ni mogel iti dalje čez stupe i zakričal je glasno: zet, nejdi dalje, ja nemrem dalje; náj mi kčer odpeljati da ji ne bi ja nikaj dal. Vezda hiti nekak prek stupov svoj pojas, ar ne je imel drugo ji dati neg onaj pojas. A onaj pojas bil je takov da kajgod je štel ono je zadobil. Onda se je kralj povrnul, a ovi su veseli ostali. On je buri kobili lepo zahvalil i išel mam dimo, kajti je pojasu rekel, da je mam postavi k njegovi kući. I ondi su napravili velike gosti, kaj njim je bilo zadosti, i ja sem tam bil na gostih i gostil sem se.

Digitized by Google

2.

Tak je bil jeden bogec. Ovoga je noč stigla ne dalko od nekojega sela. Nu gda je došel vu selo bila je noč i išel je taki k prvi hiži. On prosi za stan, a žena koju je prosil, rekla je: moj človek, jaz vam nemrem dati stana, jaz bum vezda rodila, a vi to znate da je vnogo posla pri tom, pa vi ne bute imeli mira, jaz znam da ste trudni, vi bi radi počinka. A naj bude, samo vas prosim, dopustite mi, ja budem si vre počinul. No, ako vam bude po volji, ostanite. On je ostal, a ženska je 'se bolje kričala i pripravljala se k porodu. Ali njena družina i gospodar, to je muž, odišli su v šumu po drva, samo je njena dekla ostala domaj. Gda je žena porodila onda dekla brže vun kurit peč i vodu za dete da ga opere. A Rojenice su taki došle sudit deteta. Žena ležala je kakti mrtva, a dekla vani, a on bogec koj je došel stana prosit, ne je mogel spati. Čul je ov sud. Jedna je rekla: za tri godine nekaj se v ovom zdencu koj je na dvorišču vtopi. Druga rekla: ne, on naj zrase veliki i soldat naj bude i onda bude od puške poginul. Trejta je rekla: ne, neg gda bude trinajst let trinajst danov trinajst vur i trinajst minut star, onda ga strela iz vedroga neba na sunčeni prah reztepe. Ov sud je ostal i Rojenice su odišle. Onda su se vre druge susede njene skupljale i nji i detetu pomagale, nji to kaj več takove ženske ide, a detetu da su ga kopale i materi dale da naj bi cecalo. Za tim došel je i gospodar iz šume, pa bil je truden, i išel je spat. Tak je i ovaj zaspal i tak je prešla noč i jutro došlo. Onda veli bogec gospodaru: a moj gospodar, jaz vam imam nekaj novoga povedati. Onda gospodar pita njega: kaj takvoga? Onda mu ne je štel povedati, neg gda je jako

Digitized by Google

prosil rekel je bogec gospodaru da dojde za sedem let i onda mu pove. Tak je ostalo i moralo ostati, kajti ne je štel bogec povedati. Za sedem let je došel bogec i vidi da je dete spametno i veli gospodaru da naj ga da v školu. Gospodar ga je dal, a dete je v jednom danu več se navčilo kak drugi v jednom letu. Bogec ne je ni vezda štel povedati, neg je rekel da dojde za dve leti i da onda bu povedal. I ovo se je spunilo. Došel je opet za dve lete. Onda stoprav mu je povedal da kakov sud je bil onda gda se je dete narodilo, s kakvum smrtjum bude prešlo iz ovoga sveta, da ga bude strela vudrila z vedroga neba ob trinajstem letu, 13 danu, 13 vuri i 13 minuti. Kaj če biti? Moj otec si nekaj premisli ide delat jednu kulu, da taki voziti kamena i železo. To 'se je pripravljal za zidanje ove kule, da bude svojega sina nuter zaprl i oslobodil da ga ne bude mogla strela na sunčeni prah raztepsti. On je dal devet klaftrov široko i devet klaftrov visoko zidati i kamenom i železom 'se skupa vezati. Gda ju je zgotovil i gda je došla vura da mora on vubit biti, gda su se vre spunila leta i dani i vure, nudi otec sina da naj ide v tu kulu. A on pita: zakaj? Otec mu ne je štel povedati, neg samo ga nudi da naj ide. Ali on ne je štel iti, neg veli: zakaj bi jaz išel nuter tu v rešt? Onda minute su došle, i vre blizu trinajst minut moral mu je povedati: viš, ti moraš vumreti denes ob trinajsti vuri i trinajsti minuti; jaz sem ti dal ovo napraviti zato. Hodi brže, vreme je, strela ne bu ni kroz železna vrata nuter došla, nit teh debelih zid prebila. A moj otec, ti si bedak, kaštiga božja mene sigdi dopadne; pa si zeme knjigu i odide na polje, pa bogu se moli. Gda došla je trinajsta minuta vedro nebo se zablisne i vudri strela v onu kulu i 'su reztepe na sunčeni prah; a on je ostal na polju zdrav i vesel, dojde dimo i reče ocu: viš, otec da bi te jaz posluhnul, jaz bi

Digitized by Google

vezda na prah i pepel z ovum kulum a vezda sem kak me vidiš, zdrav i vesel, — i deček je rasel dalje i dospel herbom posle izmrtja starešev.

3.

Tak je bil negda neki bogati gospon. Ov je imel vnogo blaga i bogactva. On je bil od mladosti oženjen, ali nigdar nije imel nikakovo dete niti mužko niti žensko. Nu gda je bil dvajsti let oženjen onda je stopram žena zanosila mu sina. Ali on nije znal da nosi sina, neg gda ga je porodila. On se je veselil da mu bude žena porodila dete. A gda je vreme došlo da bude mu rodila, došel je jeden bogec tam prosit stana, kajti je ovo mesto bilo od sel vudaljeno. Bilo je mesto jeden gradič toga gospona. Gospona nije bilo domaj, on se je nekam na drugo imanje odpeljal. Ali gospa, koja je bila v trudi' — to je muka koju mati trpi gda rodi — nije mu smela dati stana pred gosponom, kajti je gospon sakoga bogca s hudim od hiže odpravil i nijednomu nije nikaj dal, a još menje da bi gdo tam spal, i nadjala se je gospona onu noč dimo. Neg veli bogcu: moj človek, jaz bi vam rada dala stana, ali vam nemrem niti ne smem, gospon dojde dimo, a on ne trpi bogce, on bi vas stiral, neg jaz vam dam ovo malo jesti i piti, pa ječte i pijte, onda odidite, jaz vam nemrem dati stana; jaz bi vam iz srca dala, jaz znam da je vaš stališ težek, ali jaz vam drugo nemrem pomoči. Nu, kam budem ve išel? kmica je jako, star sem, oči su me ostavile, nemrem jošče menje iti. Nu, naj bude. Znam kaj budem včinil. Gda se je več najel i popil kupicu vina, odpravi se iz hiže, zahvali gospi za dobročinstvo, ostavi si batinu v kutu prislonjenu, kaj ju ne bilo skorom videti. To je za to napravil, gda se povrne nazaj

*

Digitized by Google

pa ako ga bi gospa spazila, bi se izgovoril da je po batinu došel. Kak je odišel iz hiže vun, gospa od boli kričala je i onak dalje po hižaj je išla da je došla v trejtu hižu i ondi se je na stol naslonila. A bogec se je povratil v hižu nazad i išel je pod postelju. Tam ga je ne bilo videti. Gospi je bilo 'se gorje tak da je morala poslati po babu. Baba je taki dobejžala, gospa pa je taki rodila sina. Gda je gospa sina porodila, dopelja se i otec ovoga deteta. On kak je čul da mu je žena porodila sina, od velikoga veselja nije znal kaj bi počel i kak bi vekše veselje izkazal; neg je družini napravil drugi dan svetka da naj nikaj ne delaju, i goščenje je njim včinil. Onda su i družina ova bila vesela, i tada su zašli k večerji i posle, gda su 'se posle družina napravila, išli su i oni spat. Baba je dete okupala i dela k materi spat. Ali materi su ne dali taki zaspati, kajti veliju, da bi onda zaspala, kaj se več ne bi nigdar stala niti zbudila. Ali posle dužjega čujenja zaspi, pustili su ji, i vmirilo se je 'se. Onda su došle Rojenice s svečum v ruki sudit deteta. A ov bogec koj je pod posteljum ležal zbudil se je i vidi svetlost pa počne poslušati. Čuje da se dogovaraju tri ženske i veli jedna: ovo dete bude raslo i dorase svoj vrh, ali budeju ga zeli za soldata, otec ga ne bude mogel obraniti i tam bude zapovednik cele trupe kraljevske, onda se budeju tabori veliki vodili, i onda od puške pogine Druga veli: ne, ovo dete, gda bude trinajst let staro, bude porad zločestoga čina i velike kraje obešeno. Trejta veli: ne, ovo dete, gda bu sedem let sedem danov sedem vur dvanajst minut staro, bude se v ovem zdencu vtopilo, zato ar otec veliku ljubav v toga dečka ima, i njemu bude ovo blago spravil. Ov sud je ostal i Rojenice su odišle. V jutro su se si stali i slugi odišli v svoju hižu a gospon v drugu, onda bogec je izišel izpod postelje i na vrata vun, a gospon iz

Digitized by Google

one hiže na gank i zakriči: o ti, pa kaj iščeš ti v moji hiži? gde si bil? kaj nosiš? morebiti si kaj vkral? A nisem, dragi gospon, jaz nikaj vašega ne nosim, jaz sem došel prosit, pa sem videl da nikoga nega v hiži pa sem se vrnul nazad. A ne ti je to istina, jaz sem videl kak je to bilo. Onda bogec veli: no, gospon, nájte se srditi, jaz vam bum nekaj novoga povedal? A, kaj bi ti povedal? No, jaz vam budem nekaj povedal. No pa kaj? poveč. Jaz sem bil vu vaši hiži ovu noč i — ali onda mu gospon preseče reč: o ti, pa kaj ti si bil vu moji hiži! Ne ne, gospon, nájte se bojati, jaz vam nisem nikaj kvara včinil, neg vam povem, kaj je vašemu sinu odsujeno. On pove kaj je trejta odsudila i on sud je ostal da se bude ov dečec igral i onda se v zdencu vtopi. Onda si je gospon itak premislil i zadržal je ovoga bogca da naj ima veliku pazku na dete, a onoga zdenca je dal obzidati i železna vrata napraviti. Onda gda je došlo vreme onda je ov dečec veliku silu delal k onomu zdencu, ali ne je mogel nuter vu zdenec; onda je gori na zdencu na vrati' vumrl. Ve bogec veli gosponu: viš da ti nemreš božji jakosti zaprečiti.

4.

Tak je bil jeden bogec pak dojde k jedni hiži i pri oni hiži je baš žena rodila. On sedi na klopi pri peči pak k stolu gledi. Na jen pot dojdejo tri žene. Bile so čisto belo oblečene, imele so na glavi bele velike robce a okol vrata grole samih demantov zlata i srebra, lica bile so okrogloga, velekrasne žene kakti Vile. Išle so k stolu i sela je saka na jeden vogel, a bogec takajše stane od peči i sede k četrtomu voglu i posluša, kaj bodo se ove tri žene spominjale. Vezda veli jena soditi ovomu detetu s kakvom smrtjom bode iz ovoga

Digitized by Google

sveta prešlo. Prva reče: bode po veliki zimi drva cepal, pak bode došla zvir vok pa bode ga pojel, gda bode osemnajst let star. Druga reče: ne bode tak, neg bode soldat, pak naj tam vu zimi vumre. Trejta reče: ne bode tak, neg do dvanajstoga leta naj živi i onda se naj vutopi. Onda vele 'se tri: ovo dete naj bode jako dober deček da bodo ga jako radi imeli roditeli i drugi ljudi i naj vu dvanajstem letu vumre. Onda se stanejo ove tri žene i odido. Vezda pak bogec veli oni ženi koja je rodila: ja sem videl, došle so Sojenice pak so tak tomu detetu odsodile da, gda bode dvanajst let preteklo, onda se naj vutopi. i to se bode dogodilo. I istina, ovi stareši so navek pazili na njega da kam do vode ne dojde, da se ne vutopi. Vezda, gda so tak jako pazili i gda je dvanajsto leto došlo, navek je vodo iskal da se vutopi, a ne je našel. A ov deček išel je v školo i sako jutro miništruvat vu cirkvu. Ve baš gda je miništruval dojde ova njegova vura da se ima vutopiti pak, gda je miništruval, stane se ide doli gde je bila blagoslovlena voda pak porine noter glavu i tak vumre ono isto vuro, koja mu je od Sojenic odsojena bila.

5.

Kad se je jedna žena k porodu pripravljala nije bilo nikoga drugoga vu hiži kak sluga gospodarov, koj je za vrati spal. Potlam kak bi žena porodila došle su tri devojke vu beleh opravah oblečene, počele su suditi kak bude se ovomu detetu potlam dogodilo vu življenju njegovem. Naj predi veli jedna da bude jako bogat, a druga veli da to ne, neg naj se s trudom i mukum hrani, a treta veli: kajti ovi ludi su jako skupi da niti ne voščiju nikaj na stol deti da bi mogle se duže ovde zadržavati — to je navada da vu ta-

Digitized by Google

kovo vreme deneju na stol barem kruha i vina i koju šniticu mesa da dete je potlam srečneše — za to naj se vtopi v sedmom letu. Ovo nije nišče drugi znal niti čul neg on sluga koj je za vrati spal. Drugi dan je pripovedal to 'se gospodaru svojemu, kak su se ove devojke spominale. Gospodar je od ovoga vremena jako pazil na dete i, kad bi bilo izminulo sedem let, ne je imelo priliku se vtopiti, ipak je odišlo zdencu, naslonilo se na kopanju pri zdencu, vu koji je bilo malo vode, i onak se je zadušilo.

6.

Bil je sejem vu lastovitem mestu pak je onda išel jeden mesar na sejem, pak ga je noč zastigla pak je onda moral prenočiti pri jedni hiži, a čez onu noč se je narodilo jedno dete. Taki došle su Rojenice i prorokuvale su mu. Jedna je rekla da bude pop; druga: ne, — neg ne znam kaj mu je prorokuvala, — a trejta je rekla, da se bude vužival blaga ovoga mesara. A mesar je to čul pak si je mislil, da kak bi to moglo biti da bi se ov moga blaga vužival? A on se je jutro rano stal pak se je na put odpravil pak je ovo dete v žep del pa, gda je mim plota išel, pak je to dete na kolec napičil kre puta. A on je mislil da je za istinu napičil, a ne je, neg samo za povoj nateknul. Na to dojaše njegov sused za njim a vidi dete na kolcu. Zeme to dete pak se povrati dimo pak si je odhranil. A ov koj je nabol imel je drugo dete i ovi obodva su zrasli pa su se oženili, i tak se je vuživalo blaga toga mesara kak mu je bilo i sujeno.

7.

Tak so bili jenkrat par ljudih vu jedni šumi žena i mož. Ovi so si tu gospodarili i žena je bila noseča. Onda

Digitized by Google

se dogodi jen pot, pak dojde k ljudem ovem jeden mesar pak je rekel, jeli bi tu pri njih stana dobiti mogel. Oni mu velijo: a zakaj ne? morete tu v zadnji hiži spati. Po noči porodi ova žena jedno dete, a vu zadnjo hižo tam, gde je mesar spal, dojdo tri belo oblečene ženske, pak saka je imela v roki svečo, a to so bile Sojenice. Prva veli: no, kaj bo ovo dete? naj bo soldat. Druga veli: ne, sestrica, naj bode obešeno Trejta veli: a ja, sestrice, ne bo niti tak, neg ovoga mesara koj tu leži žena ima baš vezda jedno puco, z onum se naj ov siromak oženi, kajti je ona bogata. Onda velijo 'se na to: no, tak naj bode tak, sestrice. A onda so odišle, a mesar je čul taj spomenek pak ide vu prvo hižo, pak zeme dete pak dene ga vu torbo pak odide. On ide ide 'se dalje i dalje pak dojde v jedno veliko šumo pak nabodne dete na jeden hrast neg sreča, da je ga vbol med canjke, pak odide. Zaran vu jutro dojde grofov jager vu šumo a psi počno lajati. On si misli: kaj je to? Ide bliže, pokne 's puške, ne je zgodil. Ide 'se bliže, vidi jedno dete; zeme ga dimo pak ga dá grofu, a grof mu dá ime Najdenik, a svojemu sinu dá ime Karel. Onda su se skup vu školi vučili šest let, pak je Najdenik vavek bil boljši od grofovoga sina. Onda jedenkrat predá celo gospodarstvo grof Najdeniku a njegov sin je se oženil vu drugo grofijo. Onda dojde on mesar k njemu, pak ga je prepoznal, pak mu veli da bo vole kupil, da bo pol platil a pol ne, pak mu je dal jedno pismo, pak je rekel, da naj dá ovo pismo njegovi ženi gda pojde v lov. On je išel v lov, pak dá lista materi, mati ga prečteje pak ga pokaže kčeri a kči Najdeniku, a nutri je stalo da naj Najdenika vubijo, pak naj onda skrijo vu pivnicu pod lagev. Onda mu pokažo drugi pot po kojem naj ide, da ga ne dostigne mesar. On dojde dimo, pove

Digitized by Google

grofu, grof dá mahom prijeti mesara pak prosoditi. Onda se je oženil s kčerjom njegovom, i dal je gosti, i ja sem pil i jel i još mi je vezda jezik moker.

8.

Tak je bil jenkrat jeden kral koji je ne imel dugo sina. Onda se dogodi da se je na jenkrat sin narodil, a to je bilo njemu jako drago. On mam da velike gosti napraviti i koj god je k njemu došel, je dobro došel. Dogodi se da su došli na večer kesno dva bogci, i oni su dobili piti i jesti i onda su vu štali zaspali. Po noči na jenkrat odpre se štala, a nutri dojdu tri belo obločene ženske a to su bile Sujenice. Prva od oveh Sujenic veli: kaj bu ovo dete? naj bu soldat. Druga veli: ne, naj bu general. Trejta veli: ne, neg on, gda bu dvajsti i dve leta star, onda naj vubije svoju mater i oca. Vu jutro se stanu bogci, najeju se, dojdu vu hižu pak su govorili: joj joj, da bi vi znali, kaj ovo veselje znamenuje, vi bi se plakali. Oni su morali pred kralom povedati kaj je to. Onda su mu to 'se povedali. A mati se je od onda naveke nad sinom plakala. Gda je vre sin odrasel, pital je mater, zakaj se plače. Ona mu pove da bude svoje stareše zaklal. Onda sin veli: a ja, ja ne bum, ne bum zaklal jih. Onda misli misli kak ne bi on stareše zaklal, pak ide z doma, pak dojde v jednu šumu da se tam vužge da ne bu onda moral zaklati stareše. Zakuri si drva pak se rezkuraži pak skoči v ogen i onda je tam zgorel; ali srce je ostalo čisto celo i ono je jako dišalo. Onda je išla jen put jedna bogata či onud pak je išla glet to srce i, kak je podehnula, mam je onoga istoga sina porodila. Onda on isti sin je pak rasel i bil je jako spameten, pak je štel iti jen put dimo starešem svojem prvešem. I došel je i tam je živel. Onda jen put na večer

Digitized by Google

gda je išel nekam z doma, bilo mu je rečeno da mu doma kradu. On brže bole dimo pak zeme sablu doli stene pak počne cepati ž njum po posteli gde je njegov prveši otec to je kral i kralica, mati prveša, ležala, i tak je ih scepal i vmoril. Kaj god mu je bilo sujeno ono je i včinil.

9.

Bil je jeden grof pak mu je žena grofica imela jednoga sina, a gda se je rodil došle su mu Sujenice sudit. Prva je rekla da naj bude soldački oficir; druga je rekla da naj bude tako kak mu je otec; a trejta je rekla da ga bu vuk pojel. A to je 'se čul jeden bogec kak su one sudile, pa je 'se povedal grofu. Onda gda je sin narasel dali su ga vu školu i 'se su ga izvučili. Onda pak gda ne je imel školu, prosil je oca da bi se rad išel vozit vu kočiji po šumi. To pak mu je otec dopustil, i odpeljal se je vu šumu gda su rasle vu šumi lepe dišeče rože, a on se je sam vozil s kučišom pak je rekel kučišu da mu naj dá jednu rožu. On mu je dal vu kočiju pak ju je nazad zaprl i obrnuli su se nazad dimo. Gda su došli dimo, otec i mati mu dojdu kočiji da ga budu vun zeli iz kočije. Oni odpru kočiju a vuk vun skoči, a to je bila ona roža koja mu je vu šumi dišala. I tak se je izpunilo kaj su mu sudile Sujenice.

10.

Jedenkrat je došel jeden bogec k jedni hiži spat. Onde se je baš jedno dete narodilo. Taj bogec je spal na klupi i došle su Sujenice, pak su mu odsudile da, gda bu dvajsti let star, onda se bude oženil i da ga bude onda vuk pojel. I tak se je dogodilo. Za dvajsti let došel je bogec drugi put k oni hiži i baš su gosti bili. Onda je počel pripovedati, kaj se bude ž njim dogodilo, da ga bude vuk

Digitized by Google

još on dan pojel. Onda su se ljudi splašili in navek su za njim išli kam god je on išel. Na večer pak, 'da su išli spat, dojde v zadnju hižu i postal je iz sveče vuk i ga je zagutil.

11.

Bila je jenkrat jena žena koja je rodila dete. Gda je rodila došle so Sojenice pa so detetu sodile da bo lovec i gda bo v lovu da bo došel celi čarad vukov i oni ga bodejo razdrapali. Mati tomu sinu nigda nikakovo orožje ne je dala. Nu jenkrat, gda je vre njegova vura došla, ide k jedni drugi hiži i vkrade puško i ide skrivečki v šumo. I doista dojdejo vuki. On je na nje pucal. Jednoga je vubil a drugi so ga razdrapali, i doista se je dogodilo, kaj so mu Sojenice sodile.

Digitized by Google

Pripovedke od vučjega pastira.

1.

Tak je bil jen ovčar koj je moral saki den po svojem slugi svojemu pastiru kiselo mleko pošiljati, kajti je vučji pastir ovčaru to išče, gda su se skup igrali gda su bili mali, povedal da on mora biti vučji pastir i mu mora mleko pošiljati, drugač on pošlje vuka i on mu ovcu odnese. Tak se je i dogodilo. Gda ne je štel poslati mleka došel je vuk i odnesel je ovcu. Ov ovčar je znal večkrat k tomu vučjemu pastiru dojti, koj mu je povedal da, ako bi se gdo čez obruč, kojega mu on bi dal, štel pripeljati, onda bi on bil oslobojen.

2.

Jedenkrat imel je jeden otec jednoga sina, a taj sin je rad k meši hodil. Jedenkrat išel je k meši pak je išel po šumi i si je svetil pak ga je jeden vuk videl. Išel je k njemu i ga je pital jel' ima ka jesti. On mu je rekel da nema nikaj. Onda mu je rekel, naj ide ž njim. Gda je tam došel, videl je vučjega pastira gde je na jednem vuku jahal i jeden dugi bič v ruki imel. Veli mu vučji pastir da naj si pri jednem hrastu doli sede i naj pazi kaj bi mu nekaj jesti sprosil. Onda je vučji pastir s svojimi vuki odišel, on pak je tam ostal i sedel, pak morebiti još vezda sedi, či ni odišel.

Digitized by Google

3.

Jeden put bil je jeden jager pak je hodil pazit zveri. Išel je na jeden hrast, a pod ov hrast su hodili vuki i ž jimi skup v u č j i p a s t i r. Gda su išli pastir je išel prvi a oni za jim. Gda su tam došli onda veli vučji pastir jagru: čuješ, hodi dole. On se ni ufal i niti ni išel. Onda mu veli: hodi, drugač te ove zveri pojedu. Onda je išel i, gda je došel s hrasta, veli mu vučji pastir: vezda kaj očeš rajši jeli češ biti to kaj sem ja bil sedem let, ili da te ove zveri pojedu? On je rekel da če biti rajši to kaj je on bil. Onda mu je rekel pastir: prekopicni se kroz ov obruč. On se je prekopicnul i vuk je postal, a vuki so vikali: živio, novoga pastira smo dobili kojemu budemu purane krali. I tak su ga radi imeli. Neg vu zimi je bil tak gladen da je dimo hodil na gnoj jest one glive kaj su po gnoju rasle i kopanje je hodil lizat. A domači su ga obstrelali i tukli kajti nisu znali da je on. Neg da je sedem let izminulo on je došel, i pitali su ga: da gde si bil tak dugo? Onda jim je 'se povedal kak je bil i kak su ga oni bili. Onda su napravili gosti, su pili i jeli, a ja sem bil ozad za pečjum, nit su se na me ogledali; neg sem jim pol purana zel i v torbicu del i tak sem ga pojel.

4.

Jeden put su bili konjari na paši, pak su bili i po noči takaj, pak su vidli saku noč da ogenj gori, a ognjišča ni bilo gda su gledali. Onda je jeden iz med njih rekel da bude išel ovu noč na hrast gledat kaj je to. On je išel na hrast pak dojde jeden klapasti vuk pak se čez jeden obruč tri put prekopicne a stari dedek postane, a vuki dojdu

Digitized by Google

za njim, a koj je prvi došel on je donesel jednu gusku i dal mu ju je; on ju je spekel i meso je pojel, a kosti je dal vukom. Gda su to pojeli onda jim odlučal kaj bu koj dobil ovo leto. Jednomu veli: ti buš dobil kravu; tak je rekel i drugim sakomu njegovo. Onda naj zadnjemu je rekel: ti pak buš dobil ovo kaj je na ovem hrastu. A ov deček je vre bil od straha ves črn. Onda su 'si odišli, a ov, koj je toga dečka dobil, je ostal i podkapal je ov hrast da, da hrast podkoplje, bu deček dol opal i da ga bude pojel, neg samo da do dana to včini. Neg dan je nastal i pastiru su došli i vuka stirali a dečka su na kla zeli. I ov deček je doma odišel i jedno leto ni nikam vun iz doma išel, neg samo vukol hiže je išel. Gda je leto dan prošlo išel je s pastiri po noči na pašu. Onda su pastiri pospali, vuk je došel i njega pograbil i pojel ga je.

5.

Jen put je bil jen vučji pastir i on je nad sedem vukov bil. Išel je jen put po selih mleka prosit i dojde vu selo k jedni ženski i prosi ju za mleko kajti on rad mleko jede. I ta žena mu ne štela dati mleka. On reče: dobro dobro, vre buš se ti zmislila komu si ne štela mleka dati. I žena si je mislila: kaj bi ti, zmazanec, mleko jel? I ti vučji pastir ne če taki vuka poslati, neg tak za nekuliko let pošle da zakole im kravu, žrebe, dete ili kaj god od one hiže. Onda su ženski drugi rekli: to ti je pravo vučji pastir bil, ti buš nesrečna. I onda je ta žena strahu bila kaj je ne njemu mleka dala. I za nekaj časa odnesel je vuk jedno svinče koje su šteli zaklati si, i onda su vre meli nikaj kaj bi klali. Ti vučji pastir zapovedal je vukom kam koji mora iti. Jednomu je rekel da naj ide korenja kopat, drugomu da naj ide po onoga i onoga človeka, tretjemu drugo, pak četrtomu

Digitized by Google

drugo, i tak dalje. Ako pak ono nemre zaklati, pošle ga drugam gde more si zaklati i pojesti. Ti vučji pastir bil je ves raždrapan tak, da su 'se krpe doli visele.

6.

Bili su dva brati pak je jeden bil vučji pastir. Jeden pak je bil jako bogat i imel je puno svinj, a brat mu je hodil 'saku noč svinje klat tak, da mu je saku noč po jedno dvoje zaklal. Onda je on mislil: gdo je to da mi svinje kole? Pak je išel pazit gdo bu išel klat svinje On čeka čeka; dojde njegov brat da bu svinje klal. Spazi vuka da je nutri; a to je mu bil brat, kajti se je na vuka stvoril da je bil vučji pastir. A on vudri vudri po njem, kajti ni znal da mu je brat i zatukel ga je. Gda pak ga je zatukel, valje je on onda vučji pastir postal na mesto njega. Onda se je navek okol hiže držal i hodil, i bili su ga pri hiži kajti nisu znali da je to on. A jednu večer došel je pod obloke i poslušal kaj se divaniju vu hiži. A oni su se baš od njega divanili, neg nisu znali itak da je to on, i divanili su se ovak. Jeden veli: on bu tak dugo vuk dokle god ne bu posvečenoga mesa jel. A on je 'se to čul i odišel je, a za četiri dane bil je vuzem, a on je išel čekat gda budu žene nosile meso iz crkve da si bu zel i pojel. On ide po prtine a jena žena nosi iz cirkve baš iz njegove hiže. On dojde k nji a ona se ga prestrašila, gda ga je zagledala, pak je hitila košaru z mesom pa beži beži domom. A on tam najel se je mesa i človek je postal. Onda je zel košaru i išel je domom; gda je domom došel veselili su se, pili i dobro debelo jeli, i ja sem tam bil, iz pisanoga peharčeka vince pil da sem pijan bil.

Digitized by Google

7.

Tak su bili dva lugari pak su išli v lov na zajce i srne. Onda su na jeden put zagledali jednoga staroga klapastoga vuka, več je ves siv bil od starosti. Onda su počeli pucat' na njega, on pak je počel mahat' s prvum nogum da ga ne bi strelili. Onda su mislili med sobum pak su rekli jeden drugomu: čuješ to ti ni pravi vuk, to ti mora biti vučji pastir. Onda su išli bliže k njemu. On je pak na kla legel pak se je valjal po tli' po snegu. Onda je jeden rekel: brate, daj mu kruha, budemo vidli kaj bude onda napravil. Onda je drugi rekel: ja mu dam drobtinja. Dal mu je i on je pojel i taki je človek postal od onoga drobtinja, kajti je on od vuzma još imel v žepu drobtinja posvečenoga. Onda jim je povedal odkud je, on jih je pital: poznate li vi toga i toga človeka? Oni su rekli: poznamo. Onda je on rekel: ono je moj sin. Onda su ga pitali: pa kak ste vi vuk postali? On jim je rekel: tak, ja sem išel v lov, pak sem se zestal z vučjim pastirom, koj je bil kak jeden bogec. Onda me je on napeljal da sem čez jednu staru podrtu bukvu skočil, i taki sem vuk postal i vučji pastir bil do današnjega dneva. —

8.

Tak je bil jen put jen siromašni vandrač, koji je po jedni šumi vre dugo časa putuval. Ide i na jen put zagledne gde jen bogec s tulikum vnožinum vukov ide, a ovi vuki bili su jako gladni i očeju ovoga vandrača rezdrapati. Vezda se samo ov bogec svojum batinum obrne i vuki su 'si opet vu slogi bili. Ve ide ov vandrač k ovomu bogcu i ga prosi da mu kaj za jesti dade, nu bogec odgovori: tebe dam vukom za hranu či očeš. A vandrač

Digitized by Google

počne toga bogca psovati i pitati, da gdo je on da su mu 'si vuki pokorni. On veli da je vučji pastir. Na to reče vandrač: 'si vučji pastiri su coprnjaki, kak si i ti jeden. I taki je bogec vukom rekel: vuki, čap! i su ga pograbili i rezdrapali i, gda je to včinil, je pak svoju čredu dalje tiral. — Gda su ovoga vandrača več pojeli, zbog toga veliju ljudi, da z jedne v drugu šumu je prepeljava. Tak je dal nje prek Drave prepeljati vu Zagorje, zato nema više na ono stran Drave vukov, drugač ako koji po ledu prek dojde. Veliju drugi da je nje prek odpeljal samo zbog toga, kaj jen jager onomu ne dopustil v lov hoditi, pak mu je rekel: čekaj, budeš zapstonj i ti v lov hodil, ja ti bum 'se vuke, iz kojih kož imaš veliku korist, odpeljal, i 'se zece i jelene. Tak mu je nje sim prek Drave odpeljal i još dandanašnji nema tam na drugi strani Drave vukov.

9.

Tak je bil jeden Kranjec koj je bil prvo kolarski detič, a potlam se je pustil vu pijanščinu i tak se je pustil da nije više svoju meštriju tiral, neg da je ljudem išel tak nudo delat i drva vu šumu cepat. Z jednum prilikum dogodilo se je da je išel črez jednu šumu koja nije bila široka neg duga, a on je moral črez dužinu iti. Gda je došel vu sredinu, videl je jednoga šepavoga vuka, koj se je šakum po zubih brunkal i tulil. Na to došlo je tuliko vukov da ih ni bilo moči prebrojiti, a on od straha spustil se je doli kak da bi spal. Gda su se ti vuki zišli bil je nekakov šepavi človek koj je imel duge lasi i veliki škrlak z velikem krilom, i zel je iz torbice jeden hleb kruha i jeden mali sirek i od ovoga sakoga je dal sakomu vuku jedno malo kruha i sira, i koj god je dobil dobil je na štirnajst

Digitized by Google

danov. Sakomu je rekel: to imaš na štirnajst danov. A ostalo mu je jedno malo kruha i sira. Pitaju ga vuki: kam pak budeš s tem? A taj človek odgovori: to bude ovomu koj tu spi. I onda išel je tam. Mislil je da je spal, i zbudi ga i dá mu to Ali on počne se zgovarjati, a on mu veli: moraš, vidiš kaj ih je to bilo, drugač te podraplјeju. I onda je doista to pojel i štirnajst danov nit kaj pil ni jel.

10.

Jeden put bili su tri brati, a jeden izmed njih je bil vučji pastir. Onda su išli 'si tri na pašu z ovcami njihovoga oca. Gda su došli na pašu onda su dva brata odišli v šumu divlje jabuke i hruške iskat, a vučji pastir je ostal z ovcami na paši, a prvo je vre obečal vukom da bude dal sakomu jednu ovcu. Vezda je rekel ovcam da jih bude 'se potukel, samo onu da ne bu koja ga obdrži gda bude z ove leske skočil. Onda je išel na lesku i skočil je na kla na jednoga jarca. Jarec ga je obdržal, i njega onda ni vubil, neg je 'se zvonce spobral iz ovec pak je na ovoga jarca zmetal, a druge ovce je 'se potukel pak ih je počel vu jednu grabu nositi. Na to su došli brati mu i rekli su mu: kaj si napravil? kaj bude otec rekel? Onda je on rekel: ja ne znam kaj im je bilo, počele su preživati, pak sem mislil da budu pocrkale, onda sem ji' rajši vubil, barem budu za moju družinu dobre ako za niš drugo. Oni to nisu razmeli ka je rekel, oni su mislili da on veli da bude tobože za njih 'se skupa doma, i počeli su mu pomagati nositi vu grabu. On je 'se po dve nosil, a brati mu pak saki po jednu. Gda su znosili išli su domo. Gda su došli domo išli su k večerji, i dal im je otec piti vina, ovem dvem bratom 'se po dve kupice, a vučemu pastiru 'se po jednu.

Digitized by Google

Onda je on rekel: kak je to? vi dva 'se po dve kupice, koji ste nosili 'se po jednu vu grabu, a ja po jednu, koj sem 'se po dve nosil vu grabu. Na to je otec pital: ka je to, kaj ste nosili? Vezda su brati rekli: ovce; on je 'se potukel, onda smo je morali nositi. Oni pak nisu znali niti nigdo da je on vučji pastir. Onda se je stvoril na vuka i odišel je po vuke da naj idu po ovce. Gda su si vuki ovce odnesli rekli su mu: ti več ne buš naš pastir, neg buš gospodar od 'se vtic. Onda je postal vtica imenom žuna pak je odletel dimo i zletel je na hižu svojega oca. Gori je počel popevati, ja sem ovce svojega oca potukel i 'se po dve sem vu grabu nosil, onda sem doma po kupicu vina pil pak sem onda rekel: kak je to? moji brati po dve, a ja po jednu, koj sem po dve nosil. Otec je pital: kaj? Brati su povedali, onda sem ja odišel i vukom sem dal ovce. Oni su onda rekli, da ne bum više njihov pastir neg vtičji; onda sem postal vtica žuna i do ve sem bil, ve pak budem čojek. Onda je postal čojek i otec je rekel mu, kajti je 'se čul kaj je govoril, da bude gospodar. Onda su napravili gosti, i ja sem bil na njih i 's pisanoga peharčeka sem vince pil.

11.

Bili su dva brati. Jeden je bil stolar a drugi je bil zidar. Stolar se je oženil na domovini, a brat mu zidar odišel je vu Tursku pa je tam jednu coprnicu zel si za ženu. Ov stolar imel je puno dece a zidar niš. Onda išel je jenkrat ov zidar k svojemu bratu stolaru pa mu je rekel da mu naj dá jedno dete. Ov stolar mu veli: zemi si 'se, ja je tak komaj i komaj hranim. A ja ne čem 'se, neg samo jednoga i to Jožeka. I odpelal ga vu Tursku pak ga je tam dal školati. Za dugo časa vumrla je ova coprnica. Gda je

*

Digitized by Google

ova vumrla onda su ovi dva njene knjige pregleduvali pak su našli da, či bi gdo se pustil v drugi svet, doli je jedna kapela, a vu oni kapeli su tri lampaši jeden črni i dva žuti, ovem žutem mora mira dati, samo ovoga črnoga mora zeti; ali on mu se ne bu dal vloviti, neg ga mora te čas tirati dok ga vlovi, onda ga naj z jednem belem robcom obriše; pak onda dojdeju k njemu sedem vragi, pak ga budu pitali kaj zapoveda, i kaj jim reče mu včiniju. Dobro. Ov zidar pusti ovoga Jožeka čez jednu luknju dol vu drugi svet. Ov Jožek, gda je dol išel i vre ovu kapelicu spazil, dojde na jenkrat ta coprnica, ovoga zidara žena, pa mu veli: kam ideš, Jožek? Ov, kak ji 'se pove kam ide i zakaj ide, ona njemu veli: na, to hodi ti rajši z menum. Jožek išel je taki ž njum, i došli su k jednomu gradu, gde su bila 'sa vrata i ormari odprti. Gda su gor vu prvu hižu došli, tam je bil jeden ormar. A ova baba dala mu je još predi neg su gor došli, jeden bat. Gda su do ormara došli reče baba: vudri po ormaru. Kak je on vudril, na jenkrat skoči jedna princeza van pak mu veli: fala ti, moj dragi, kaj si me oslobodil, ja sem zacoprana bila. Onda su išli 'si tri vu drugu hižu, i tam je bil jen ormar i po onem je vudril, a iz onoga je druga vun skočila, pak i ona mu je tak rekla kak i prva. Onda su išli 'si četiri vu tretju hižu, i tam je po jednem ormaru vudril a tam je najmlajša vun skočila pak mu je ono isto rekla kaj i ove druge dve. Onda su išli 'si pet vu jednu veliku palaču, tam je bil jeden lepi stol. Ova baba veli pak Jožeku da naj vudri po stolu. On vudri i kak je vudril na jenkrat bil je stol pun sakojačke jestvine. Ovi su se četiri seli okolo stola a baba pak je išla vratom pa je navek mrmlala: kaj meni nikaj ne bute dali? Onda su ove princeze rekle, da naj ovu babu vudri, da je ona 'semu tomu kriva kaj su one zacoprane bile. I Jožek taki se je stal

Digitized by Google

pak je babu vudril. Kak ju je vudril taki je okamenila se. — Posle gda je jenkrat išel vu lov došel je do one kapele. Onda se je zmislil da zakaj je došel na ov doljni svet. A tomu je več bilo tri leta kaj je dol došel. Na to odišel je vu kapelu, pak je tam našel te tri lampaše, dva žute a jednoga črnoga. Hitro je štel črnoga vloviti ali mu se je ne dal. Gda ga je dugo po kapeli tiral itak ga je vlovil. Kak ga je vlovil išel je hitro k oni grabi gde ga je zidar dol pustil. Ali kak je tam došel nega ničesa bilo niti čebra niti jame, 'se je bilo drugač. Onda počel je toga lampaša z belem robcom brisati i na jenkrat došli su sedem vragi pak su pitali da kaj zapoveda. On jim odgovori, da ga taki odneseju na gornji svet, ali ne k zidaru, neg ocu. Komaj je to rekel več su ga odnesli. Gda su ga odnesli k ocu rekel je: japa, dajte mi stana. Onda ov ga je ne poznal, pak mu je rekel, da ima dosti svoje dece, pak ne more drugomu stana dati, neg, či oče, kaj bu vuni na kuruznici spal. Ov pak se je vu doljem svetu navčil kak grof spati, pa je ne štel na kuruznici spati, neg je obrisal lampaša. Kak ga je obrisal došli su sedem vragi pak su ga pitali da kaj zapoveda. On im odgovori: ja očem da bude na jenkrat na mestu ovoga kupa jeden grad. Komaj je to rekel več je bil grad gotov, i on je na posteli spal. Drugi dan vu jutro prestrašil se je njegov otec, gda je vidil kakov grad je čez noč postal. Za dva dana dal se je spoznati i rekel je da ov grad je njegov, on pak je odišel dalje po svetu. Na jenkrat se nekaj zmisli pak obriše lampaša. Gda su vragi k njemu došli reče jim, da mu moraju jednoga grada zidati čez noč da ga bu šest vur dalko videti. Drugi dan bil je na onom istom mestu gde je vragom zapovedal baš takov grad kak je njim zapovedal napraviti. Ne dalko od ovoga grada svetloga bil je jen grof koj je imel jednu lepu čer. Ovi pak se je jako ov

Digitized by Google

svetli grad dopal, pak je navek mislila kak bi ona mogla gospa od ovoga grada postati. Gda je to Jožek čul, da bi ovoga grofa čer rada postati gospa od grada, išel je grofu za nju prosit. Grof pak mu veli: ako se zelenimi konji po nju dopela onda ju dobi. Gda je domom došel obrisal je lampaša i došli su vragi pa su pitali da kaj zapoveda. On im odgovori, da mu zutra moraju dopelati jednu kučiju podpreženu s četiri zelenemi konji. Drugi dan gda se je zbudil, več je videl četiri zelene konje zapržene pod jednum lepum kučijum. Gda se je grofu dopelal rekel mu je grof da mu još ne dá čer, neg ôn mora do zutra napraviti iz srebra jednoga mosta od jednoga do drugoga grada. Gda je doma došel obrisal je lampaša. Taki su došli vragi i pitali su ga kaj zapoveda. On im reče, da mu moraju od njegovoga grada do grada grofovoga jeden most iz srebra napraviti. Gda se je drugo jutro stal, našel je več gotov most. Onda je išel po nju i dobil ju je za ženu. Posle jenkrat išel je v lov, a do ti čas došel je ov zidar, koj je čul od toga čuda. Gda je tam došel prosil je gospu da mu dopusti muštru zeti od grada da bude takvoga Turskomu caru zidal. Ona je jemu to dopustila, a gda je došel do njegove postele, hitro je poiskal toga lampaša i, kak ga je našel, odišel je vu drugu hižu pak je obrisal z belem robcom. Kak ga je obrisal došli su sedem vragi pak su pitali da kaj zapoveda. On im reče, da moraju odnesti ovoga grada obèr morja vu zraku da ga nigdar nigdo ne bu vidil. Komaj je on to zgovoril več je bil v zraku grad. Gda je došel gazda od grada doma, ne vidil grada. Taki išel je k fratru pak ga pital, da gde bi mogel zeznati gde je njegov grad. Ov mu odgovori, da naj ide vučjega pastira pitat. Drugi dan išel je k vučjemu pastiru pak ga je pital, ali bi on štel svoje vuke

Digitized by Google

pitati za toga grada. Ov mu odgovori: zakaj ne? Na to zapuše vu jeden rog i na jenkrat bilo je prek jezer vukov pred njim. Onda je pita pastir, ali je gde koj vidil takov i takov grad. Ali ni jen ni znal. Onda odišel je k ribjemu pastiru. Niti nijedna riba ne znala. Onda išel je k vtičjemu pastiru. Ni tam ne ni jen znal, samo na zajdne došel je jen golub; on je rekel da zna. Onda pisal je Jožek lista ženi, da kak mora lampaša obrisati i vragom reči da naj grada tam odneseju 'de on bude. Pa dá lista golubu a golub ga odnesel na oblok. A ona je tak napravila kak ji je Jožek pisal; vragi su grada donesli k Jožeku, a zidara su zatukli.

Digitized by Google

Različite pripovesti.

I.

Žena odišla na steklenu goru.

Jako je bil jen soldat. Ov je išel dimo kaj je doslužil cara. Misleči da more predi dimo dojti išel je i po noči. Kad jedenkrat ide po noči grmelo je i bliskalo tak da ne bilo moči skorom nikam iti. On misli: nemrem tude spavati na dešču, da bi samo mogel barem dojti pod koj hrast ali koji hiži. Ide dalje i, kad se na jen put zasveti, začudi se misleč da kaj je to. Ali kad opadne jedno pero zlato razveseli se i pobere ga. Onda počne se na jenkrat svetiti i dojde pred njega jedna mlada devojka, pa veli da naj ji da ovo pero koje je našel. A on ji odgovori da ne dá. Ona moli, ali on ne dá dok napokon ne reče ona da če biti njegova žena. On ju odvede k svoji kući. Dogodi se da mu jedenkrat donese obed na livadu i, kad je zaspal na njenom krilu, zeme ona ključ od ladice pa ostavi njega spečeg i odlazi dimo. Zeme iz ladice pero i odletela je na steklenu goru. Posle kad se je prebudil vidi da nje nema. Ide iskat ključa od ladice, nema ga. Ide iskat dimo, morda ga je doma pozabil. Vidi da nema ni ključa ni žene. Onda stopram se je zmislil da je ona rekla da je od steklene gore. Zato zeme mesa i baril vina i išel ju je iskat. On ide ide

Digitized by Google

po jedni šumi tak da celi dan ni mogel iz šume iziti, neg vu večer vidi jednoga ognja dalko i dalko. On ide 'se po malo k onomu ognju. Kad je vre došel blizo ognja vidil je jednoga starca. Ne ufa se k ognju iti dok ga od ognja starec ne pita: Kaj ti, krščanska duša, ovud iščeš? On pun straha odgovori da išče si ženu koja mu se izneverila i odišla na steklenu goru, a on ne zna gde je ta gora. Starec mu veli naj pri njem ostane da se naspi, v jutro vre dozove svoje sluge, morti koj zna za tu goru. I doista, ov ostane pri njem. Dá mu starec večeru i zaspi pri njem. V jutro gospodar dozove vre v zorji svoje sluge miševe, kaj su njega 'si verno čekali, i tuliko jih je došlo da jeden drugoga je jahal. Gospodar jednoga za drugem pita, jeli koj znade za steklenu goru, i saki je odgovoril da ne zna. Onda ide glet v svoj protokolum, jel gde ima v njem steklenu goru, i vidi da nema. Vezda ovomu veli, naj si zeme komad mesa i kruha i malo vina i naj ide dalje da on ne zna za tu goru. Ov se mesom vinom i kruhom okrepi i zahvalil se je gospodaru i išel je dalje celi dan dok napokon vu večer vidil je ognja i šetuje k njemu. Kad opet boječi se k ognju iti čeka zapita ga starec od ognja da kaj ovde ti, krščanska duša, iščeš? On mu je rekel, da išče si ženu koja je odišla na steklenu goru, a on ne zna gde je ta steklena gora. Starec mu veli da naj ostane pri njem, i dá mu večeru i v jutro jesti. I opet pozove v jutro sluge svoje vuke, kojih je tuliko bilo da jeden po drugem je skakal. Gospodar pita jednoga za drugem, ali nigdo ni znal za tu goru, i protokolum ni kazal da bi gde bila steklena gora. Odpravi ga i reče mu da naj ide dalje, vre ju bude našel, on bi mu ju kazal, neg da ne zna. Ov se zahvali pak odide. Ide celi dan po šumi dok je večer došel. Opet je vidil ognja i opet boječi se k njemu iti čeka dok ga

Digitized by Google

starec od ognja pita: da kaj ti, krščanska duša, ovde iščeš? On opet odgovori, da išče si ženu koja mu se izneverila i odišla na steklenu goru, a on ne zna gde je ta steklena gora. Ov mu gospodar odgovori, da naj se nikaj ne boji, neg naj ide k njemu. Ov ga posluša i ide k njemu. Dá mu jesti kruha i mesa. Onda išel je spat. A v jutro zazove gospodar sluge 'se vtiče, kojih je tuliko bilo da su se 'se grane vijale. 'Se vtiče, jednoga za drugem, pita da li on zna za steklenu goru. Al saki mu odgovori da ne zna, dok napokon jeden stari orel došel je, i njega je pital: da znaš li ti za steklenu goru? Orel odgovori da ima na oni gori gnjezdo. Onda gospodar veli: ti moraš ovoga človeka nesti tam, i ne tak da, kad bi ti donesel ga vu veliku visinu, i onda ga spustil na kla da bi se zatukel, neg ga moraš lepo donesti tam i lepo dol spustiti. Vezda orel prime toga človeka i odnese ga tam na goru i spusti ga na kla brez ikakve štete. Ov opazi kuču i ide v nju. Kad je došel v kuču prestraši se njegova žena i popita ga kak je on došel tam. Povedal je priliku kak je došel. Ona mu se raduvala da je došel, ali se je i žalostila zato, kajti bude ju mati psovala. I oto! na jen put vidi gde se strese sablja na steni. Ona veli: joj, kaj bude vezda? vezda ide moja mati dimo. On veli: skrij me nekam da me mati ne bu našla. I doista, ona ga skrije. Dojde mati dimo i pita: koga imaš, ti nevaljanka, ovde? taki mi ga kaži kakva je ta krščanska duša i, ako mi ga ne pokažeš, za te takaj ne bu dobro. Ona ni mogla skrivati, morala ga pokazati. Mati pak ove kčere veli: nu dobro, kad si se ti tak zaljubil v nju ona ne bude tvoja niti ti njeni, ako ti ne včiniš ono kaj ti bum ja zutra povedala i, ako ne včiniš ne bude ni tvoj život dosti. Onda on žalosten čeka drugi den. Baba mu je rekla da mora onu šumu kaj pred sobum vidi škrčiti

Digitized by Google

tak da stebla na jen kup, svržje na jen kup i korenje na jen kup spravi i dá mu sekiru steklenu. On zeme tu sekiru i počne seči, ali kak je prvi put vsekel, sekira se je potrla. Onda on ne znajuči kaj bi počel plakal se je i hodil sim tam. Ali kad mu je njegova obrečena žena donesla obed o poldne vidi gde se on plače. Ona njega teši govoreča: náj se plakati, to bude vre 'se dobro, samo hodi ti jest. Posle obeda je zaspal na njenom krilu, i ona je včinila da je 'se gotovo bilo kaj je baba zapovedala. Kad se zbudi vidi da je 'se včinjeno kaj je baba zapovedala. Onda vesel pita nju da gdo je to včinil, a ona mu veli, da njega ni niš briga, samo naj veli večer kad dimo dojde, da je on včinil. I zbilja, on počeka večera a onda odide dimo. Vesel dojde i veli da je 'se včinjeno kaj mu je zapovedala. Opet mu veli da, ako zutra den ne včini ono kaj mu bude opet zapovedala, da ne bu dobro za njega. Drugi den dojde. Reče mu da mora morje koje mu je pokazala, v jednu jamicu spraviti. Dá mu jednu kupicu s kojum naj grabi. On dojde do toga morja i grabi s tum kupicum, ali nikaj ni mogel včiniti, ni mogel morje pregrabiti tak da bi se kamen na dnu videl i da bi se baba šetati mogla. Plače se i ni znal kaj bi včinil. Ali kad mu je žena donesla ručak reče mu da naj se ne plače, da bude to 'se včinjeno, samo naj ide jest kaj mu je donesla. Posluhne ju i ide jest. Kad je posle jela zaspal na njenom krilu včini ona da je bilo morje 'se v grabi, i da je kamen suh bil po kojem, kak je baba rekla, se šetati bi mogla. Kad se on prespi vidi da je včinjeno. Pita nju da gdo je to včinil; nu ona mu veli da ne treba mu znati gdo je to včinil, neg da vu večer naj dojde i reče da je včinil kaj mu je zapovedala. I bilo je tak, i baba reče da je dobro, neg da zutra, ako ne včini ono kaj mu bu zapovedala, da

Digitized by Google

ne bu dobro za njega. I odišli su spavat posle večere, ov v drugu sobu a baba v drugu sobu. Neg vu noči dojde žena njegova k njemu i veli mu da zutra bude baba s husari i da bude baba na desni strani husar, a ona bude poleg barjaka. I baba, koja husar bude i oficir, bude ga pitala da gde je njegova žena. On naj pokaže na onoga husara koj poleg barjaka stoji i naj zeme česalo kefu i brus. I tak je odišla v svoju sobu spavat. V jutro mu baba dá konja, dá mu česalo i kefu da si konja zesnaži, i pokazala mu je mesto kam se ima nastaniti i dočekati druge husare. Nu kad su došli husari ni je on poznal gde je baba i kči kajti su bili husari. Onda se seti onoga kaj mu je žena vu noči povedala. Husar ga pita: koja je tvoja žena? On pokaže na onoga koj bil je na desni strani poleg barjaka. Onda baba režljučena zato da je pogodil koja je, štela je ove dva poseči, njega i ženu. A ovi bejži a baba za njimi i, kad je štela vre dostiči reče mu ona, da naj hiti česalo. On hiti česalo i postaneju veliki bregi i grabe tak da se ja baba komaj prek prevukla, a ovi su vre dalko odjahali. Onda ona opet za njimi, i kad ih je vre štela dostiči, veli ona da naj hiti kefu. On hiti kefu i postane velika šuma gusta tak da je baba opet vukla se i po goščavi drapala da se je opet težko prevukla, a ovi dva su vre dalko odjahali. Onda kad je vre po trejti put štela dostiči, hiti on brus, i onda postane velika voda i vnutri oštri kameni tak da je baba s konjem trčala i konj si je noge do kolen odrezal. Onda konj ne moguči dalje iti opadne i baba sama za njim trči tak da si je i ona noge do kolen odrezala. Onda ne moguča dalje iti morala je v vodi ostati. Vezda je rekla da saka mati je prokleta koja pove kčeri više kak sama zna. A ovi dva odbejžali su dimo tam odkud je soldat bil, i zdali su se i načinili gosti. i ja sem tam bil, i još dendenes rad idem tam gde su gosti.

Digitized by Google

II.

Žena išla za mužem v tretje kraljestvo.

Jedenkrat se dogodi da se je štel oženiti kraljev sin s čerjum jednoga krojača, a otec njegov mu ni dal se oženiti ž njum, neg je rekel: ako se očeš ženiti oženi se iz bogatoga mesta. Nu sin odgovori: ja ne ču se od nikud oženiti neg od onoga od koga sem rekel. Ov se je oženil od ovoga krojača, zel je zaista njegvu čer i oženil se je ž njum. Mati bila je srdita pa je zaklela oba. Ženu mu je zaklela tak da je bila po danu kača a po noči lepa gospoja. Dogodi se da je zanosila dete, a muž žalosten misleči da bude kače imala resrdi se i odide srdit tija vu tretje kraljestvo i predi, neg je odišel, ostavil je svojoj ženi ov spomenek da ne bu porodila prvo doklam k njemu ne dojde, a ona pak vrezala si je svoj prst i onda je krv izvirala i svomu mužu je na rubaču prilepila i rekla: ti ovo nigda ne buš opral doklam ti ja ne sperem. On je odišel a žena mu je ostala i kak bi prešlo leto dan, približavala se je porodu i, gda bi jeden den štela poroditi a ni mogla, mislila je da ju je ova mati zaklela, a mati joj oprosti i ni več po danu bila kača nego lepa bela žena, nu ipak ni mogla poroditi pa se je spremila na put i odišla je iskat svojega muža. Kak je tak hodila jedno tri dane došla je k vetru severu i, kak bi došla bila, ni ga bilo doma, nego severova mati bila je doma. Ona ju pita kaj oče, a ova joj pove 'se kak se je dogodilo, da mora iti v tretje kraljestvo k svojemu mužu i povedala je da ne more nikak poroditi, kajti joj je muž tak napravil. Odgovori njoj severova mati: ti

Digitized by Google

budeš ovdi prespala, pa je nju metnula pod korito. Na večer dojde ves truden sever i kak dojde pita mater: poveč mi, gdo je ovdi? Mati mu nikaj ne odgovori, a on veli: ovde je krščanska duša, ja ju bum mam restrgal. Mati mu veli: náj náj, ova mora iti k svomu mužu, i povedala je 'se kak se je dogodilo. Nu on joj veli, da naj mu pokaže ovu dušu. Ona ju pokaže, a sever joj veli, da naj zutra rano stane. Kak je jutro došlo stala je rano i sever ju je odnesel k svomu bratu jugu, a juga ni doma bilo, nego njegva mati. Ova ju je takajše skrila pod postelu i, kad je jug došel truden, pita srdito: ovdi je krščanska duša, bum ju požrl. A mati jugova prosi sina: náj, dragi moj, ova mora iti k svomu mužu, i povedala je kak se je dogodilo, nu i on joj je oprostil i drugi dan odnesel ju dalko do sunca, i kak ju tam donese, suncova mati veli: moga sina ni doma, on kesno dojde ves truden i izmučen. Onda jug veli: zemete ovu ženu, ne more poroditi, ar joj je muž tak načinil. Zela ju je i skrila v jeden kutič i, kad njen sin dojde vu večer kesno dimo, pita ves srdit: gdo je ovdi? ja sam žarek i ves krvavi, ja bum ovu dušu podrapal. Nu mati njegva sprosila je njega i povedala mu 'se kak se je dogodilo, i sunce oprosti joj i veli: zutra okol tretje vure po polnoči stani, ar ja moram rano iti i celi dan ostanem i mučim se. I odneslo ju je sunce dalko kralju od zverin. Kak ov vu jutro to opazi veseli se iz dalka i veli: dobro je, sunce mi nosi fruštuk. A sunce mu veli: náj náj, ar ova mora iti do svoga muža, i ov joj oprosti i veli vuku, da ju naj nosi, i vuk ju je odnesel tija do kraljevoga brata od zverin i, kak ov vidi, veseli se, a vuk je prepovedal, kaj je kralj od zverin rekel, i on ju je poslal k drugomu i ov ju odnesel k tretjemu i ov tretji poslal ju je po jelenu pák suncu četiri dane dalko, a sunce ju je odneslo kroz jeden breg, kroz koj breg bilo

Digitized by Google

je iti leto dan, i z onoga brega pustilo je ju doli, gdje je prala služkinja rubače ovoga muža od ove žene i, kak je tam došla, zela je njegvu rubaču v ruke i one tri kaplje krvi oprala i išla vu dvor, gde bil joj je muž, i doteknul se je nje i mam porodila je dete i onda su srečno živeli.

III.

Peter Breborič.

Bila je negda jedna cura jako lepa. K njoj su vnogi hodili za to da je bila krčma, i gledali su jeli se bude njoj koji dopal. Ali ona nije štela za ljubav znati. Za to su se spominali kaj čedu ž njum načiniti. Jeden je rekel: očemo breborovo seme po hiži reztepsti, morti bu koje zrno okušala, drugač ne bude. Onda njoj posiplu zrnja breborovoga. Gda je v jutro hižu zmetala vidi puno zrnja i misleči kakovo je to zrnje okuša jednoga, ne je se dopalo, zabaci ga. Ali ipak je namera izpunjena. Ona je zanosila dete i, gda je k porodu bilo, misli: kak je to? ne poznam mužkoga spola, a vendar jedno telo dve duše? kak budem povedala čije bi bilo? od posle kak sem zrno breborovo okušala, spoznala sem nekaj neobičnijeg; naj bude, ja mu budem dala ime Peter Breborič. Gda je k porodu bila, porodi sina i baba odnesla ga na krst. Plebanuš nije drugo pital neg naj predi, čije je. Onda je vre znal kak je došlo, pa ne je pital veliko za oca, samo kak mu bude ime. Baba odgovori: mati misli i veli da nije od drugud zanosila, neg je okušala zrno od brebora i onda je spoznala da je zanosila, pa onda naj bude Peter Breborič. Plebanuš ga je okrstil. Nu gda je malo vekši zrasel hodil je na lov tak da je dugo vre-

Digitized by Google

mena živel on i mati od lova. Gda je jen put po šumi veliki hodil nameri se na jednu kuču. Ova kuča imela je znutra osem sob i kuhnju. On misleči da je oštarija štel je vina piti, ali gda je nuter došel najde 'se pusto. Ide v jednu sobu ide v drugu ide v trejtu i tak na dalje dok je 'se pregledal, 'seh osem sob i kuhnju. V osmi sobi najde vraga s tremi obruči nabitoga. Taki vrag njega prosi da mu dade vodu piti da bi ga oslobodil od ovih obručov i bi mogel nad ovum kučum gospodariti i ovum šumum, pa nemrem da sem nabit. Lovec mu veli: ja ti nemrem, moram brzo iti i odišel je k svojoj materi i veli njoj: ti, moja mati, znaš kaj? ja sem našel jedno mesto za nas prikladno, odi, idemo tam, ne bumo kvartira plačali, a ja budem ležeše mogel za hranu našu skrbeti, kajti je vnogo zverine, nigdo vu oni šumi ne lovi, nigdo je ne preganja neg jedini ja, ne znam kaj da je tuliko zverine vnutri; mislim da zato ar jeden koj je gazda, nemre nje preganjati: kajti on je ne štel povedati da je ono mesto gde vrag lada. Za to su i drugi lovci znali, pa nisu šteli tam iti lovit, kajti su znali da je ono vraže mesto, gde on gospoduje. Materi se je dopalo i odišli su tam i lepo su živeli, kajti drva su imeli, kvartir su imeli prez plače i on je pak zverine nosil. Neg jedino kaj bi im treba bilo, boga nisu molili. Zato je i gospodin bog puščal je skušavati od vraga, i ona se je podala v to. Gda je jen put v lov odišel, mati njegova misli da kaj je to: on je meni rekel vu 'se hiže slobodno iti, samo vu osmu tam naj nejdem, a ključa mi je dal? I ona ide vnuter i vidi vraga da je z obruči nabit. Vrag nju taki prosi da mu dade vodu onu kaj je na obloku na lišti. Njoj se je taki smilil i podá mu vodu i, kak je gutnul, mam je jeden obruč opal. Zamoli ju drugóč da mu dá da gutne. I onda mu je drugi obruč opal. I trejtič ju moli da mu dá vode da si još samo

Digitized by Google

malo gutne. I opade mu trejti obruč i bil je čisto sloboden i počel ju je ljubiti i ona pak njega. Nato je došel sin dimo pa ju je mam špotal i jako je srdit bil. Vrag je posle taki za njum hodil i rekel njoj: ti načini se da si bolestna, i mi očemo ga poslati gde bu glavu zgubil, i mi bumo lepo živeli, i tak je ovo 'se moje. Reci mu, da si jako bolestna, da ti ide ovom od hiže na desno i dojde tam gde se dva kameni skup tučeju kaj od njih voda teče. A ono su ne bili dva kameni, neg dva vraga. I on siromak posluhne i ide tam po tu vodu. On ide ide i dojde do jedne kuče. On oče mim iti, a čuje ženskin glas da njega zove. On je posluhnul i ide nuter. A ova ženska bila je velika mlada Nedelja. Popita ga: kam si ti, moj človek, nameril svoj put? On joj odgovori: mati mi je bolestna i rekla je da bi išel tam po vodu, ako bi onu vodu okušala, da bi bila zdrava, i nameril sem se tam iti. A, moj človek, ti si na zločest put se odpravil, ti ne buš dobil vodu prez tvoje glave, ti buš smrt podnesel tam. Nu, gda si nameril tam iti, idi, ja ti bum dala svojega konja i vuru. Ono su ti vragi, ni kameni. Ti, gda dojdeš tam, pazi, gda budu zaspali. Vu polnoči dve minute zaspiju. Ti pazi i čekaj. Gda budu legli onda dukni i zemi vodu i fletno na konja da, gda se oni prespiju, da budeš mogel sim k meni vujti; onda ti ne budu več nikaj mogli; pa pusti konja, on bude vre znal kam bude išel, ti se samo drži i čuvaj vodu. Tak je i načinil. Gda je bilo dvanajst vur onda je pristupil i fletno zel vodu i na konja pa bejži. Za dve minute su se vragi stali i bejži za njim. Skorom su ga dostigli, neg je vre vujšel s konjom k veliki Nedelji, i ondi su mu ne nikaj mogli. Ona mu veli: jesi li komaj vujšel? On veli: jesem, samo da me ni vlovil jeden. Vezda mu ona reče: ti si truden, lezi si malo, onda budeš išel dimo i nesel joj vodu. On je bil truden i po-

Digitized by Google

sluhnul ju je i sede se na postelju i posle je zaspal. Ona znajuči da ni treba materi one vode, zela ju je i nalejala zdenčnu vodu. Posle gda se je prebudil zeme vodu i nese materi. Ali i vezda je našel črnoga polag postelje. Gda je mati samo na izlik kušala i posle opet rekla da joj ne je dobro, rekla je da naj ide opet po ono prase kaj jedna prasica ga ima. I ovo ju je vrag predi navčil, veli: tam ti bu poginul. On je onda predi išel k Nedelji. Ona mu je pák dala svojega konja i vuru i rekla mu je, naj opet pazi na dvanájstu vuru, da i prasica s prasetom spava dve minute. Tak je i načinil kak mu je rekla. Gda je bilo dvanasjt vur ide pa zeme prase, a prase zacvili i prasica dukne gori. Ali on ne je išel s konja neg je s konja posegel i zgrabil za dlaku, dok ga je zdigel i na konju lepše poprijel. Konj je vre zato bejžal, ar je prase zacvililo. A prasica bejžala za njimi i ovi su bejžali i skorom je prasica vlovila konja, neg je vre bejžal na meju velike Nedelje. Vezda je opet prespal, i Nedelja mu je premenila prase i svoje podela. Gda se je prebudil nese dimo i dá materi. Mati ga si spekla i jela, kajti je poznala da ne je vraže, i vezda ne je joj bilo bolje. Pak joj vrag reče da ga pošlje gde se dvanajst dečki igraju z jednum jabukum. Veli mati: ako mi onu doneseš onda bum sigurno zdrava. On se je najel i pák išel tam, a predi k sveti Nedelji. Sveta Nedelja mu veli: to budeš ti težko dobil, ond ne je jeden ili dva, neg ih je dvanajst vragov. Dá mu opet kobilu i vuru i veli: gda budeš došel blizu, nejdi predi po nju neg bude dvanajst vur, ar i oni spiju dve minute, i ovo ti je česalo brus i kefa; gda te budu šteli dostiči baci kefu, posle gda te budu pák šteli dostiči baci česalo i posle trejtič hiti brus i pazi samo da vujdeš, kajti drugač nisi nikak moguč vujti njim. Vezda gda su zaspali dvanajstu vuru v noči zeme jabuku i bejži. Ovi su se za čas zbudili, pa za njim, ali on se

Digitized by Google

je obziral i videl je da ga očeju vloviti. Hiti kefu i postane za njim šuma velika da su ne mogli se skorom prevleči čež nju. On je vre dalko odišel i oni opet za njim bejži bejži. Pák su ga skorom imeli; ali on se je ogledal i videl je da ga očeju vre vloviti, pak hiti česalo i za njim postanedu veliki bregi pak jarki tak, da su se opet komaj oslobodili ovi črni. A on je bil vre dalko. Oni pák za njim bejži bejži i opet su ga skorom vlovili. On se ogleda i hiti brus i za njim postane velika voda, a v vodi britve i obrezali su se. Ipak ih je šest bejžalo prek. A ovih šest koji su išli prek nisu nikaj marali, samo da ga vloviju i vre su se vesili konju za rep i konj je skorom opal, ali je itak vre na meju donesel i morali su odstupiti. Vezda on prestrašen dojde k veliki Nedelji. Ona mu pák dá stana i jabuku mu premeni 'da je spal i raduvala se je da je vujšel ovim črnim. Gda se prebudi išel je k materi. Nedelja mu je dala konja da je jahal, kajti se je jako prestrašil, pa nij mogel iti. A gda je dojahal dimo, videli su ga da još jaše. Mam črni vrag reče: znaš kaj? gda ti dojde dimo, leži vu postelji i zemi jabuku, a ja ti namažem jeden poplun z jednum maščum, pa mu reci da te pokrije. On se onda prime na poplun, a ja ga presečem i scepamo ga da ne bu nam vujšel 'da je tam vujšel. Gda on dojde dimo priveže konja vani, ide v hižu, vidi pák črnoga kre matere i prične ju špotati, pa joj dá jabuku. Vezda mu ona veli: znaš ti kaj? pokrij me da se ne rezhladim. On ju oče pokriti, prime za poplun i ni mogel z rukum nikam; štel je onda z nogum brcnuti, i noga se mu je prijela. Onda zeme sablju i preseče ga vrag, i onda opet mati na drobne komade i zveženju ga vu vreče i priveže ga vrag na rep konju velike Nedelje i potira ga da bejži ž njim da ga reztepe. A konj ga je lepo nosil do Nedelje. Ona je lepo zložila falačec za falačecom i poškro-

*

Digitized by Google

pila je z onum vodum, i falačeci su se sklopili. Onda z onim prasetom se teknula i postalo je čisto dobro samo da ne je živo bilo. Vezda se ga tekne z jabukum i postal je živ pa reče: ei, kak sem lepo spal. A Nedelja mu veli: nisi spal ni, neg te je zesekel vrag na falate, kaj ne znaš? On je mislil da je ovo senjal, resrdil se je i jahal je dimo z golum sabljum. Domaj su se ga prestrašili da kak je on došel nazaj. I gda je došel, našel je vraga i mater na postelji skup ležati. Mam preseče obodva i zeseče je na drobne komade i privezal kobili na rep. I reztepel je konj 'se bejžečki falaček od falačeka. To je videla vrana i kavran, i vrana je zobala negda vraga i negda ženu, a kavran je zobal samo vraga, i zato je vrana bela i črna, a kavran samo črn zato da je samo vraga zobal. I koj mi ne veruje, naj ide glet, pa se osvedoči da je istina da je vrana črnobela, a kavran čisto črn.

IV.

Palček.

Bila je jedna mati koja imela je dva sine i jednu čer. Kad su jeden put išli orat onda su rekli materi, da naj im pošlje jesti na polje, da im sestra donese. Ali odgovori im sestra: ja ne znam put. Onda su rekli brati, da kud budu išli da budu brazdu rezali, da samo naj ide po brazdi da vre dojde do njih. Onda kad su išli na polje su brazdu vrezali i su orali. K poldanu mati njim je poslala jesti po sestri. A kad je ona došla do brazde, spazi da su dve, kajti je jednu vrag zoral. Onda ne znala koja je prava i tak je išla po oni koju je vrag zoral i došla je k njemu. Pita ju

Digitized by Google

kaj oče. Ona odgovori da je donesla jesti svojim bratom. Onda veli vrag: ti moraš ovdi pri meni ostati, tvoji brati orjeju. Onda su vu večer njeni brati dimo odišli i pitali su mater, zakaj im ni jesti poslala. Mati je rekla da je; a oni su rekli da su ne nikaj dobili. Vezda reče mati: hote iskat sestru. Onda ju je jeden išel iskat i došel je do onoga vraga gde mu je sestra bila. Reče mu sestra: za boga, kaj si sim došel? vrag te bu vumoril. Onda veli brat, da bi ga nekam skrila, pa ga je dela pod korito. Kak dojde vrag, mam veli: ti imaš nekoga krščanskoga pri meni, ako mi ne poveš, 'de je i kaj je, taki te vumorim. Onda mu reče: tu je pod koritom. Onda ga vidi vrag i reče toj sestri, njegvi podvorkinji, da naj nekaj jesti donese. Ona donese mu olova. Vrag je jel, i pojel je punu zdelu vrag, a brat niš. Vrag veli: v jutro budemo takajše jeli, a v deveti vuri budemo se igrali. Onda idu spat. V jutro štane se vrag i reče podvorkinji da bi mu jesti dala. Ona donese punu zdelu olova Vrag jede pak je pojel punu zdelu, a brat niš. Dojde devet vur da se budu igrali. Naj predi išli su meča vragovoga metat. Hiti vrag meča da se je ne pol vure videl. Vezda hiti brat i mam je bil dole. Onda su se išli metat. Hiti vrag brata tak da je do vrata v olov prepal; onda mu odseče glavu i metne pod jednu murvu, a telo mu ostane v olovu. Isto tak naredi vrag i z drugim bratom. Onda je mati ne imela nijednoga sina, zato je navek prosila boga da joj dá sina, barem tuliko dete kak je palec. To joj je bog dal i narodil se je Palček. Ov je taki prvi den hodil drugi den govoril trejti den je vre na pašu hodil i, kad se je na paši z drugemi pastiri svadil, onda su mu pastiri rekli, da se naj pazi da ga vrag ne zeme kak je njegve brate. Onda je on doma pital mater, jeli je on imel brate. Ona mu je rekla, da ne. I kad se je opet s pastiri svadil, oni su mu pák rekli, da ga vrag

Digitized by Google

zeme kak je njegve brate. Onda je pital mater, jeli je imel brate, i kad mu mati ne štela povedati, onda mu na jen put na misel dojde da prevari svoju mater ovak: reče materi: mamica, pod našum hižum je puna škrinja cekinov. Mati veli: kaj nam to hasni da nemremo do njih? On veli: ja bum vugel od hiže zdignul, a vi morate iti po nje. Mati mu reče: nadigni ako moreš, ja pem po nje. Palček nadigne hižu, a mati ide nutri. Onda ju pita: mama, ali sem imel ja kaj bratov? A mati mu odgovori: nisi, sinko, nikaj imel. Onda pusti hižu malko na nju pak ju pita: mama, jeli sem imel kaj bratov? Ona reče: imel si dva brate i jednu sestru, ali oni su po nekakvem putu išli da i' nigdar več videla nisem od onda kak su odišli. Onda je pustil da ide mati van. On pak je išel iskat brate i došel je do onoga vraga gde su bili njegvi brati, a njegva sestra mu reče: za boga, kaj si došel? vrag te bude zatukel. Onda ga brzo metne v jeden lagev. Dojde vu večer vrag dimo i veli: ti imaš nekoga pri sebi? Ona reče: v onem lagvu je. Onda na jen put skoči on iz lagva na stol i reče: ovde sem ja. Vrag veli: morti si gladen? Palček veli: da kak da sem lačen. Vrag zapovedi svoji gazdarici da mu nekaj jesti donese. Ona donese punu zdelu olova pak jedu. Palček je pojel punu zdelu, a vrag niš. Vrag veli: i zutra pemo jest. Palček veli: da kak, tak se i pristoji. Vrag veli: vu devet vurah pemo se igrat. Palček veli: je, ja se budem. Gda drugo jutro dojde, vrag je vre pripravil zdelu olova. Onda jedu, pak Palček punu zdelu poje, a vrag niš. Onda dojde devet vur, išli su se igrat, naj predi meč vu zrak hitat. Hiti ga vrag tak da ga ni pol dana dol, a Palček ga hiti tak da ga ni pol leta ne bilo dol. Onda su se išli metat; hiti Palček vraga do vrata v olov. Onda ga pita: gde su moji brati? Vrag veli: ja ne znam gde su. Onda veli, da ga bu vumoril ako mu ne pove.

Digitized by Google

Vrag veli: tu v olovu su, idi k moji tovarušici, naj ti da mast i palicu, z mastjum im vrat namaži a s palicum je vudri, pak budu živi. On tak včini i vragu glavu odseče. Onda su išli 'si dimo, a vragova kuča je zgorela.

V.

Dečko orijaše nadladal.

Jeden put bila je jedna dovica koja je imela jednoga sina. Ovi su bili tak siromašni da su se komaj zdržavati mogli. Jeden put veli stara: moj dragi sinek, mi moramo iti po svetu hranu iskat da ne vumremo vu veliki tugi. Tak su se odpravili na put. Dojdeju vu jednu veliku šumu iz koje nisu dugo mogli iziti. Gda bi bili več gladni i trudni postali, rekel je sin, da bu išel iskat kakvu god hranu bude mogel najti. Tak iduč dojde do jednoga drva na kojem je jedno gnjezdo našel vu kojem je bil pantlek na kojem je bilo napisano: koj si ovoga pantleka na desnu ruku privezal bude bude naj jakši. I privezal si ga je. Gda bi bil do matere došel najde ju speču i ne ju je štel zbuditi. Drugi dan v jutro gda su se obodva zbudili, išli su dalje i dojdeju do jednoga velikoga kamena, pošikne ga tak da se je mati prečudila i ne znala odkud ta njegova velika jakost dojde. Kad je ovoga kamena pošiknul vidi na onom mestu jednu veliku šuplju i takaj tam vukol človečje trage, v koju je nuter išel i nuter iduči rekel je materi da bi ga počekala dok bi vun došel. Dojde nuter i vidi kak jeden orijaš jednoga vola na ražnju peče. Isti orijaš ga zapita kaj oče. A ov mu odgovori, da ima jednu mater i da nikakvu hranu si ne mogu najti. Takaj ga je prosil da bi mu kaj jesti dal da je jako

Digitized by Google

gladen. On mu veli da mu nemre nikaj dati, kaj ti da bi to drugi dvanajst orijaši spazili bi ga zatukli, neg ga skrije pod postelju. Gda su ovi orijaši domov došli počeli su vola jesti. Pojeju ga i još im ne je dosti bilo. Potlam gda bi opet ovi orijaši odišli veli ovomu orijašu da je on tak jak da bi 'se ove orijaše potukel. Na to mu orijaš odgovori: pa kaj bi ti, zemeljski črv, takve velike ljudi zatukel, hodi, idemo se predi kuglat, onda budem stoprv znal, je li si ti tak jak. Pak mu da jednu tri cente žmehku kuglu, koju je ov kak jednu pilu vu zrak hitil. A orijaš se je začudil kak je ov zemeljski črv tak jaki, i dá mu šesdeset klaftrov dugu sablju da bi tak sebe kak i ovoga od orijašev oslobodil. Gda su ovi dvanajst orijaši domov došli zatuče je i zeme vola z ražnja i pozove mater, gde su se obodva onasladuvali. Od onda živel je srečno svojum materjum i z onim orijašem v oni luknji.

VI.

Dečko nadladal tri pozoje.

Tak je bil jeden siromašni ribič koj je ribe lovil. Neki čas je mogel ribe vloviti nu za jeden čas ne je mogel nikaj vloviti. Saki den je svoje mreže rezpinjal i nikaj ne je mogel vloviti. Na jeden put je vlovil zlatu ribu. Kad ju je dimo nesel, reče mu riba: náj ti mene nesti dimo, pusti me v vodu, jaz ti donesem veliku hasen, ti budeš srečen, ako me pustiš v vodu. I on se je dal namoliti i pusti ju v vodu nazad. Tak i drugoč ju je vlovil i nesel dimo. I onda ga je tak molila, da ju naj pusti da bude srečen, i pusti ju nazad. I trejti put ju je vlovil, i onda ona njemu veli: ti si se mene dva put smiluval, i ti vezda tak včini kak ti bu-

Digitized by Google

dem rekla. Ti mene reseci na dvanajst komadov i daj pojesti tri ženi tri kobili tri kuji i tri na vrt posadi. To je on včinil i pred letom porodi mu žena tri sine kuja pokoti tri pse i kobila tri konje i zrasle su tri rože na vrtu. Ovi tri dečki su jako fletno zrasli i zel si je saki koj je bil stareši starešega psa i konja i rožu i tak na dalje i na to je imel skrb. I zmisli si naj stareši i veli: ja zapiknem v ov tram svoj nož, ako bude iz mojega noža krv curela, onda budete znali da sem mrtev. Ov je odišel potli. Kad je vre dugo putuval došel je v jeden varoš gde je bil ves črnum svilum obit. Išel je v jednu krčmu pak pital je da kaj to znamenuje. On mu povedal, da kraljeva kči mora iti na smrt k pozoju kaj saki den potrebuje jednu pucu, vezda je došel red na kčer kraljevu i zato je 'se žalostno i, da ne bi mu dali puce, ne bi imeli vode, pozoj nam ne bi dal vodu. Ov si je zel svoju sablju i psa i odišel je na večer tam i v krčmi je rekel jedni babi koja je za plaču pazila na zdelu koju je on napunil z vodum i ostavil na stolu: kad bude se ova voda v zdeli burkala, da onda naj pusti iz štale njegovoga konja da mu dojde v pomoč. Ob dvanajsti vuri o polnoči se to dogodilo. A predi ob deseti vuri dopela se kči kraljeva i na breg ove vode poklekne, a kučiš odlazil je s kučijum. Kad je vidil ov da ide vre pozoj koj oče da ju požđere, a joj veli: ti odidi na stran ja bum pozoja vumoril. Ona ne je znala da je istina da ju on oče osloboditi pa ni se dala vmeknoti, kajti ako ne bi ostala tam a pozoj bi došel a nje bi ne bilo, ne bil bi dal vodu. Rekla je, da nejde. A ov, kad je videl da se vre voda čisto burka i da pozoj vre dohaja da ju požre, hiti ju na stran i počne se boriti s pozojem. Pes je držal ga a on je glave sekel, kajti je imel pet glav, i skoro je nadladal njega pozoj. Onda je brcnul z nogum i opala mu čižma z noge i hitil je čižmu

Digitized by Google

babi v glavu, ar je baba zaspala dvanajstu vuru. Onda se je prebudila i pustila konja, a konj je vre pol klaftra jamu skopal od žalosti za gospodarom. Kad je došel konj do gospodara, poprime pozoja i rekel je, da si vezda naj odpočine malo. Kad si je vre malo odpočinul i nabrusil sablju odsekel je glave koje su još bile i odišel je od vode k ovoj devojki koja je ne mogla gledeti kak se je jako strašno boril. I odrezal je vrh jezika 'sem petem glavam i njenoga robca na polovicu gde je bilo njeno ime i prstana takaj na dvoje i odišel je na stran v varoš v jednu staru hižu na stan. A nju je cigan prijel i rekel, da ako ona ne če da reče ocu da ju je on oslobodil, da ju vumori i mora priseči da bude tak rekla. I ona je to včinila i došla ž njim kralju i rekla da ju je on oslobodil od smrti. Kralj je bil vesel, ali se je veselje premenilo v žalost, ar je večer morala iti druga kči drugomu pozoju da ju pozdere. Ov pozoj je imel devet glav. I kad je čul ov da mora iti druga kči, onda je išel i nju oslobodit. I dogodi se kak i s prvum kčerjum. I onim glavam vrh od jezika odreže i od ove je zel pol prstana i pol robca i išel je na stan vu varoš v onu siromašnu kuču. I ovu kčer je takaj cigan prisilil da mora reči da ju je on oslobodil, i zel si je glave ovoga pozoja. Opet je bil kralj vesel, ali opet je postal žalosten za kčer trejtu, ar je moral dati i trejtu trejtomu pozoju koj je imel dvanajst glav. I ov, gda je čul da mora iti i trejta, išel je i trejtu oslobodit. Kad je vre došlo vreme da mora i ova poginuti, odhiti ju i, kad je pozoj došel na breg, pograbili su ga i držali ga i konj i pes, dok je ovaj mu odsekel 'se dvanajst glav. I od oveh je zel vrh od jezika i odrezal pol robca i pol prstana i odišel v onu staru hižu. I trejtu je cigan vhitil, i ona se je mu morala zakleti da bu i ona rekla da je ju on oslobodil. Vezda je zahteval da mu kralj mora

Digitized by Google

dati naj mlajšu kčer. To mu je kralj dopustil ar je mislil da je on oslobodil njegove kčeri. A ona mlajša ne je ga štela zeti, ar je znala da bu ov došel koj ju je oslobodil i v kojega se je i zaljubila; nu morala ga je zeti, kajti ju je otec prisilil. A ov gospodar je povedal ovomu, da je kralj pisma rezposlal da dojdeju gospoda k njemu na goščenje da bude zel on njegovu kčer, kajti ju je oslobodil. Kad je vre on den došel gda je bilo goščenje rekel je ov gospodaru, da je li bi rad onu hranu koju kralj bude jel? Ov je rekel: a kak bi to moglo biti da bi mi mogli jesti onu hranu? A ov je rekel, da to bude i da budu jeli oni. Napisal je friško cedulu i poslal po cucku i dal mu je košaru v koji bude donesel jesti. Cucek odbejži v grad i mam k oni naj mlajši. Korpicu je del poleg nje i cedulu je dal v ruke i ona s tim van, ar je poznala cucka, i druge sestre za njum i cucek. Drugi su se čudili i pitali su, kaj je to. A ova je samo zapovedala, da sokač ima onu hranu koja ima na stol dojti zeti i naložiti v šalice i cucku dati. Sokač je moral to včiniti i kralj je zapovedal da naj paziju kam bude išel ta pes, ali ne su ga mogli videti kam je išel. Posle je opet pisal ov za vino i kolače i poslal po cucku. Pes je opet išel k mlajši i dal joj je cedulu i opet mu je dala vino. Straže su bile opet postavljene kaj bi videle kam ide, ali samo se je cucek zmešal v vulice i nisu ga mogli videti. Onda je kralj svoje čere pital da kaj je to. One mu nisu štele taki povedati, ali su morale povedati da je to od njihovoga osloboditela pes. Kralj je rekel straži da, ako dojde trejti put, onda naj idu na breg koj je z vana varoša i z nutra da budu videli kam ide. I kad je došel trejti put opet po fineše jestvine šteli su ga zadržati, ali ne su ga mogli. On je samo išel na kraj varaša v jednu staru hižu i videli su ga z brega kam je išel. Taki su kralju povedali kam je išel, a kralj je

Digitized by Google

zapovedal da naj taki dva škadrona husarov se postavi pred njegov grad. I kad su došli husari, kučijaši su zeli kučije i išli su po njega i takaj kralj i njegove kčere. Kad je vre videl ov da ide kralj po njega, sebe je opravil v princesku opravu i prsa odkril kaj mu je bilo videti sunce mesec i zvezde, a svojega konja odkril je, kaj je bilo videti da je zlati i takaj svojega cucka je odkril, kaj se je videl da je i on zlati i svoju rožu zlatu je zel v ruke. Došel je kralj i prestrašil se je, kad je videl da je 'se svetlo v hiži, ar se je cela hiža svetila od ovih, kajti bili su 'si zlati, van taj oslobodítel koj samo bil na prsah i rukah do lakta zlati. I opal je na kolena i pital, jeli je to on koj je oslobodil moje kčeri. Ov je odgovoril, da ne zna ili je ili ni. Kčere koje su ga poznale rekle su, da jeje. Onda se je i on prepovedal i rekel da je on te pravi. Vezda su ga prosili, da naj ide na kučiju, prijeli su ga za ruku i pelali su ga na nju. On je opet molil da bi jahal rajši kak vozil se i da njegov konj bi tak išel. I to mu je bilo dopuščeno Kad su došli v rezedenciju, 'si su se veselili i gostili. Kad su se najeli, moral je saki neko pripečenje povedati. Došel je red na toga princa, to je cigana. Ov je pričel povedati, kak je on se mučil gda je tri pozoje skončal i kčere kraljevske odkupil. Onda je došel red na drugoga princa, to je ovoga kaj je ove odkupil, da i on nekaj pripoveda. On je taki rekel: jaz sem takaj tri pozoje skončal i, da naj glediju one glave pozoja koje je cigan donesel; saka zver mora imeti jezika, da i one glave moraju imeti jezika. Ovi su gledali i videli su da imaju jezike, samo da su vrhi od jezika odrezani. A on zeme ove vrhe i veli da naj glediju, jeli idu ovi vrhi k onem jezikom. Onda su rekli: idu. No, veli, dobro, vezda naj dadu 'se kčere svoje robce na kojih je ime natiskano. Saka je dala samo pol robca i imena samo polovicu. Ov je zel svoju

Digitized by Google

polovicu robca i dá pak reče: da je li ide ovo skupa? I ovi su rekli, da ide. I opet su prstane dali, polovicu one i on polovicu, i opet su išli skupa. Onda su znali da je on koj je čeri oslobodil, a toga cigana su na konjski' repi' reztrgali. Onda su se stopram gostili, i ov si je zel naj starešu za ženu. Kad je prvu noč ž njum spal, prebudi se v noči i vidi jednu goru goreti. On dukne gori i opravi se i ide tam. Kad dojde tam vidi ogenj koj je na gori gorel. Žaba se na ražnu obrača, a baba na drevu poleg ognja kriči: ijuj ijuj, zima mi je. A ov joj veli: hodi se gret. A ona veli da nejde predi, da je ju strah njegovoga psa i konja. On je rekel da joj nikaj ne včiniju. A ona mu dá tri šibe i reče da naj z ovemi šibami mahne i naj vudri psa i konja, da onda ona doli ide. On je bedak to včinil i postali su 'si tri kameni: on pes i konj. Ovo je brat senjal da je njegov brat vumrl. Taki ide glet, jeli ide kri iz noža. On brže obsedla konja, zeme psa i rožu i odlazi spričavajući se ocu i majki. Došel je i on vu on isti varoš i grad. Princeza je taki njega pitala, da gde je bil tak dugo od potli kak je odišel po noči k onomu ognju, kajti je mislila da je to on koj je nju zel, ar su bili 'si tri brati jednaki kak da bi jednoga skril drugoga pokazal. A ne je na to znal kaj da odgovori. Nu v noči, kad su legli spat, ov je mislil, 'da tak su vljudni, morebiti je tam glavu zgubil njegov brat. Zato kad su 'si legli, metne on sablju na sredinu i veli njoj: da ako se ti mene dotekneš jaz tebe presečem, ako se pak jaz tebe doteknem ti mene posečeš. I on je videl goru goreti. Prestraši se i ide tam da vidi kaj je to. I on je videl da se žaba peče, a baba javče na drevu i veli: ijuj ijuj, zima mi je. On joj veli, da naj ide se gret. Ali je ne štela da ide dok i ovomu nije dala šibe da naj ide i mahne ž njimi, da onda pojde se gret. On se je dal prevariti i vudri konja i cucka i posta-

Digitized by Google

neju 'si tri kameni. To je i trejti brat senjal, da je i ov brat vumrl, i išel je glet da jeli ide kri iz noža. Videl je da ide. Išel je i on na put i spričal se je ocu i majki, i došel je vu on isti varoš i grad kraljevski gde su i ovi bili. I opet kči kraljeva misleča da je to njeni muž, pita ga, da gde je bil tak dugo i da ne je došel nazad. On ne je to znal da je ona njegovoga brata žena, neg je mislil da je tam njegov brat glavu zgubil. On si je legel na postelju ž njum, a ova mu je rekla: kaj se tak srdito držiš? náj biti tak kak si bil onu noč, kaj si del meč med nas i da se ne sme jeden drugoga doteknuti. A on je tak včinil i del je meč i rekel da se ne sme doteknuti jeden drugoga. Ona je bila žalostna da kaj je tak jako žalosten i srdit. Kad se je zbudil, videl je opet goru goreti i išel je tam i videl da su tam poginuli njegovi brati i ne se je dal on vkaniti kak njegovi brati. Videl je i on žabu peči i babu na drevu juhkati, i pita ju da kaj joj fali. Ona mu veli, da bi se rada išla gret. On joj veli, da se naj ide. A ona veli, da se boji njegovoga konja i psa. On joj veli, da se naj nikaj ne boji, da joj nikaj ne včiniju. Ona je rekla da se boji, neg ako on mahne ovemi trimi šibami psa i konja, da onda pojde se gret, drugač ne. On ne je vudril psa, neg poleg, samo da baba doli dojde. Kad je baba doli došla, onda veli psu i konju, da ju naj primeju. Oni su ju prijeli, a on joj veli: ti si, baba, ove moje brate zakamenuvala, ako mi je ne oživiš onda budeš ti mrtva. Ona se je bojala i veli, da nejma one trave kojum bi mogla oživiti. Onda veli konju da ju naj vodi dok najde i onda k njemu dopela. Kad ju je našla dopela ju konj, držeči za vrat babu da mu ne bi vušla. I oživila je ove tak da se je sakoga z onum travum teknula. Onda ovi tri rezdrapali su baburinu i išli su v grad kraljevski, i 'si tri stali su pred kčer kralja i rekel je naj stareši naj

Digitized by Google

stareši kčeri: hodi vezda k meni koja si moja. Ona se nije vufala da ide k njemu, ar nije poznala, koj je te pravi, kajti je mislila da ju vkanjuju. No kad su si vre prepovedali, kaj su i kak su tri, onda je stupila naj stareša k njemu, a mlajši si je zel mlajšu, a naj mlajši naj mlajšu. Onda je kralj strahovite gosti dal načiniti za to, ar je dobil takve zete koji imaju sunce mesec i zvezde na prsah i zlate ruke do lakta i saki zlatoga konja psa i rožu. I ja sem tam bil, jel sem i pil, i dendenes očem jesti i piti.

VII.

Dečko nadladal tri pozoje.

(Opet ali drugač.)

Tak je negda bil jeden grof. Ov grof imel je tri čeri i sto svij. A v ovi okolici bil je jeden pozoj, ovomu pozoju moral je grof saki den dati jedno svijo. Ve je dal na glas da, koj človek bi se našel koj bi pasel ove svije i koj bi je dimo dognal 'se da ne bi nijedna falila, bi dobil kojo bi štel čer za ženo. Našel se takov človek, pak reče: ja bodem pasel i ja je bodem 'se dimo doteral, neg daj mi tri hlebe kruha, tri poliče žganice i jednoga slugo. A to je bil čisto prosti človek vu surini. Ve on ide i nese si svojega stroška pak tira svije pred sobom. Kad bi bili došli na mesto, reče slugi: ve mi denemo ovoga stroška pod ovo drevo. I tak je bilo. Svije pak 'se rezišle so se. Ve na jen pot počel je veter puhati i dojde pozoj i reče onomu človeku: (a imel je tri glave) ti si lehko tak jaki, 'da moreš tuliko pojesti, neg to bodem ja pojel i ja onda bodem tak jaki. Doista, poždrl je to pozoj i popil. Ve je počel biti

Digitized by Google

pijan. Kak se je tak kupital jako od pijanosti, taki došel je ov človek i odrezal mu je 'se tri glave i išel je svije skup zgajat i dojde do jednoga grada kufrnoga koj se je zmirom na srakini nogi vrtel. On reče: stoj, grad, ja sem gospon od toga grada. I doista, mam je stal. I dojde jedna baba vun, a on pak ji reče; dober den, mamica. A ona jemu odgovori: znaš, da ti meni ne bi rekel: dober den, mamica, ja bi tebe na sunčeni prah reztepla; ali 'da si tak rekel, ve hodi noter i idi v hižo. Tam za tramom najdeš jedno kufrno šibico, a v štali pak tri pastuhe. Kad boš štel jahati ove pastuhe, samo zemi ovo šibo te vudri kója, on bo po zraku letel. Dobro. Zeme si on to šibo i tiral je dimo svije. A grof koj je težko čekal ali bodo 'se svije ali ne, čekal je na obloku i jegve tri čeri i tak brojil je svije. I doista, 'se svije so bile. Ve si je on mislil, kak je to. A za ovo šibico prosile so ga ove čeri, ali on je tak ravnal da je dal naj mlajši. Ve dojde drugi den i pita ga grof: kaj očeš, da ti ve dam? Ov odgovori: drugo nikaj neg šest hlebov kruha, šest poličov vina i šest poličov žganice. To mu dá. On ide s svijami, ali ne je več pred sobom tiral, neg je samo fučkal, i 'se svije so za jim išle. Kad bi pa došel tam, dene pod jedno drevo ovoga stroška, i rekel je svojemu slugi: hodi, mi idemo ve malo dalje pak si ležemo i bomo jako tiho, pozoj bode taki došel. I doista, za jeden mali čas počel je veter puhati i dojde pozoj koj je imel šest glav. Ve on reče ovomu pastiru: kaj ti misliš, smrček, da i mene boš zaklal kak si mojega brata? neg ti moreš lehko tak jaki biti, 'da tuliko moreš pojesti, neg bodem ja to pojel da bodem tak jaki kak i ti. I doista, ov pojel je i popil, ali i on počel je pijan biti. Ve skoči pastir i odseče mu 'se' šest glav. I išel je delje po šumi i dojde pák do jednoga grada srebrenoga. I ov se je vrtel na srakini nogi.

Digitized by Google

Kad bi pak došel do jega, rekel mu je: stoj, grad; ja sem tvoj gospon. I taki je stal. I dojde jedna baba vun, on pak ji veli: dober den, mamica. Ona jemu odgovori: znaš ti, da ti meni ne bi rekel: dober den, mamica, ja bi tebe na sunčeni prah reztrgla, neg zato imaš ovdi v štali šest pastuhov i šest srebreni' sedli i šest srebreni' vuzdi' a v hiži za tramom imaš jedno srebreno šibo. Kad boš štel jahati, onda bodeš samo vudril s tom šibom i bodeš išče bolje po zraku letel kak s prvim pastuhom od kufrnoga grada. I zel si je jedno šibo i išel je po svoje svije. Kad bi bil došel tam do ji', samo fučknol je i taki 'se svije za jim dimo so išle. Ve vre gledal je grof i čeri jegove na obloku. Počel je brojiti svije i doista, 'se so bile. Ve si je grof mislil, da kak bi to bilo da more 'se svije dimo dotirati. A za ono srebreno šibo prosile so ga 'se tri, ali on tak je ravnal da je i ovo dobila ova naj mlajša. A ve si je grof mislil: čekaj, ve bodem ja svojega slugo poslal s tobom, da mi on to 'se bode povedal, da kak je to. Doista, grof pital ga je pák i treti den, da kaj oče ve imeti da bo išel na pašo. A on odgovori, da drugo nikaj kak dvanajst hlebov kruha dvanajst poličov vina i dvanajst poličov žganice. Ve on to je ne mogel si nositi, neg so si pelali sluga i on na jedni' kolci'. Ve je išel grofov sluga, ali kad bi bil došel tâ, on mam rekel je slugi ovomu: mi ve tu ostavimo pod ovim drevom 'se kaj imamo i mi idemo malo delje i moramo biti jako tiho, kajti bode pozoj taki došel. A svije 'se so se rezišle. Za jeden čas počel je veter puhati i dešč iti i dojde pozoj z dvanajstemi glavami i vudril je s svojim repom tak po slugi da je skorom opal. Ve je on rekel: tu si ti, smrček, koj si moje dva brate zaklal? neg ti misliš da i mene boš? Zato nikaj. Veli pozoj: ja ti verjem da ti moreš tak jaki biti, 'da tuliko moreš pojesti i spiti; neg ja ti velim da ja

Digitized by Google

bodem to 'se pojel i popil, neg onda bode joj tebi. Doista, počel je ov pozoj to jesti i piti, ali taki je počel i pijan biti i kupitati se. Ve skočijo obodva te so počeli pozoju glave seči. Ali skorom bi bil pozoj jakši, kajti dvanajsto glavo komaj so odsekli. Ve išel je sluga dimo i povedal je kak se pripetilo. A ov pastir išel je delje po šumi i dojde do jednoga zlatoga grada koj se je na srakini nogi vrtel. Ov mu veli: stoj, grad; ja sem gospon od tebe. I taki je grad stal i dojde jedna baba vun. On pak veli: dober den, mamica. Ona jemu pak odgovorila: je, znaš ti, da ti meni ne bi rekel: dober den, mamica, ja bi tebe na sunčeni prah reztrgla; neg zato, kaj si mi tak rekel, idi v grad v jedno hižo i bodeš našel notri zlato šibico, a v štali pak dvanajst pastuhov i dvanajst zlati' sedli' i dvanajst zlati' vuzdi' i, kad boš štel jahati, samo s tom šibom vudriš i još bolje boš po zraku letel kak od srebrenoga grada. I išel je dimo, fučknol svijam, a svije lepo po redu 'se za jim išle so. Kad bi došel dimo pák grof i čere jegve brojile so svije, ali doista, 'se so bile. Ali vezda za ovo šibico 'se so ga prosile, on je i pák tak ravnal da je dal mlajši. Ve ova imela je 'se tri šibice. Ali grofu ve bilo je žal i ne bi bil rad dal svojo čer tak prostomu pastiru. A on je ne znal da ima takve tri grade, neg dal je išče grof deti tri zlate jabuke na turen i rekel je da, koj bi ove jabuke doli zel s kójom, da bi tak jako kój skočil, da bi onda dobil jegvo čer. Ve 'sa gospoda počela so davati svojim kójom pšenico zobi i koruzo. I došel je den. Gospoda spravijo se s svojimi kóji; doista, skočili so kóji po dva klaftra na visoko, a to je 'se nikaj ne bilo za celi turen. Ve pak veli ov vu svoji čoški: prosim, moja gospoda, je li bi pak ja slobodno išel s svojim kójom? moj kój se tam po hrži pase. Oni so si mislili, da kak bi tvoj kój skočil, naši bolje jedo pak ne morejo skočiti. Pu-

Digitized by Google

stili so mu. Ve on ide po svojega kója i obleče se v kufrno odejo te jaše. Ali on borme ne je išel po zemlji neg po zraku. I kak je došel tâ, mam s kójom ober turna je išče letel i zel jabuko jedno i mam je nazaj odjahal i kufrno odejo slekel si je i oblekel svojo čoho, a jabuko pako v rokav je del i odišel onak dimo. To pak je nišče ne znal kaj bi jo on bil doli zel. Ve drugi pot je dal grof na znaje da, koj bi jabuku s turna zel, da dobi jegvo. čer. Dojdejo pák gospoda, i ni jeden gospon ne je mogel doli zeti. Ve opet je došel i rekel je, da je li bi mu on dopustil doli zeti. A on mu je odgovoril, da slobodno. Ve išel je pak si je oblekel srebreno odejo i tak zel je dole jabuko drugo i mam je odjahal i srebreno odejo slekel i čoho oblekel i išel dimo. Tako isto je i treti pot napravil. Oblekel je zlato odejo i zel jabuko doli. Vezda je moral mu dati grof čer. Onda se je oženil i imel je tri grade i tak je bil onda veliki gospon. — To je kraj.

VIII.

Milutin.

Tak imel je jeden človek dvoje decé, jednoga dečeka i jedno puco. Ov človek pak štel je da mu bodo deca prepovedala sako jutro ono kaj bodo sejala. Doista, puca sako jutro pove svojo sejo kaj je sejala, a deček pak ne, kajti bil je straho povedati, kajti je sejal sako noč kaj se mu je i dogodilo, da je sejal da je zatokel jednoga kralja i da je jednoga grofa čer zel za ženo i v onom kraljestvu za kralja postal gde je zatokel kralja. Ve tak resrjeni otec mislil si je da zakaj on svojo sejo ne poveda: kajti se je

*

Digitized by Google

bojal; i izpeljal ga je vun kre puta jednoga i počel ga je toči da je milostivno plakal. Mim se je peljal jeden grof i čul kak se dete plače. Zapovedal je inašu naj ide k tomu človeku i naj mu reče da ga ne toče, neg kuliko mu dá za jega da si ga on odpelja. Človek mu je odgovoril, da si ga samo odpelja spred oči jegovih. On si ga je mam odpeljal i podal grofu, a grof si ga je odpeljal dimo. Do vezda je bil domaj. A ov grof takaj imel je jedno čer. Ova se je jako zaljubila vu ovoga dečeka. Pri ovom grofu bila je takaj takva navada da so deca morala povedati kaj so sejela. Ali ov ni štel odkriti svojo sejo grofu kaj je sejal, a sejal je ono isto kaj i pri ocu svojem. Ve se je grof resrdil i dal je na vrtu zezidati jedno lukjo gde bode ov noter hičen, i tak ga zazidati da nikod ne bode mu moči jesti dati, niti da zrak ne bo mogel do jega dojti. A čer jegva koji bilo je jako žal za jega je išla k zidarom i obečala je jedno keso penez samo naj tak zazidajo da bode mogla dati jemu po noči jesti. To zidari včinili so za dobre peneze. Ve bil je sedem let notri, niti je mogel sedeti niti ležati. Ve dojde čas da je grofu jeden drugi kralj poslal jedno batino i, ako on jemu ne pove od koje strani se ova batina odpira, da bode na jega z vojskom navalil. Ve ova puca došla je po noči i donesla mu jesti i rekla: vezda ja tebi zadji pot sem donesla jesti, kajti je jeden kralj poslal nam jedno batino, i moj otec mora jo odpreti, ako jo ne odpre da bode na nas z vojskum navalil. Mi moramo pod čistim vedrom poginoti, ti pak vu ti zidini. Ov odgovori, naj se nikaj ne plaši, neg idi i lezi si i fletno gori skoči i reci ocu: dragi moj japa, ja sem za nas dobro srečo sejala. On bode pak pital: kaj? Ti mu odgovori: ja sem sejala, da ti bodem povedala da bodeš odprl batino, samo nalej jeden čeber vode i deni batino noter, batina bode se obrnola z onom stranom gori

Digitized by Google

'de se odpira. I tak se je dogodilo. Otec je to včinil i zapečatil batino na oni strani i poslal kralju. Kralj pak odpisal je jemu: ti doista si to napravil, ali ne s tvojom bedastom glavom, neg ti imaš jednoga pri hiži za kojega ti ne znaš, on je tebi to včinil. Onda je grofu pák odpisal i rekel: ja bodem tebi poslal tri koje jednake i ti meni moraš povedati koj je kuliko let star; a 'si so jednaki bili. Jeden je imel jedno leto drugi dve a trejti tri. Ve pak je ova puca nesla jesti tâ jemu i rekla: ve ti zadji pot nosim, ti boš moral tu vumreti, a mi pod čistim vedrom, kajti nam je poslal kralj tri jednake kóje, a mi moramo povedati kuliko je koji star. On ji odgovori, da naj ide ležat i naj pove da je ovak sejala da on mora tri kupce zobi pripraviti od trejo let i naj postavi kóje k te zobi i oni bodo sami išli saki k svojemu kupu: koj je star jedno leto on bo išel k jednoletni zobi, drugi kój k drugi a trejti k trejti. Ve to je jemu ona povedala. I tak se je dogodilo kak je ona jemu povedala. Pak je kralju odpisal i kralj jemu: doista, to si ti včinil, ali ne s tvojom bedastom glavom, neg imaš ti drugoga koji to tebi včini za kojega ti ne znaš. Neg još jedno ti bodem poslal: ja ti pošljem on dan ob oni vuri, kad boš ti pri obedu, jednoga bozdovana koj važe tri cente, on bode tebi iz tvoji' zob žlico odbil, ti meni moraš jega nazaj tak hititi kak sem ga ja tebi. Doista, to se je i pripetilo. Doleti bozdovan i zbije jemu žlico z rok i mam v pivnico je odletel i tak se je notri zasekel da niti dvajsti soldatov ne so ga mogli genoti, ne bi ga tak mogli hititi. Ve grof je izebral i pozval 'se ljudi, ali ni jeden je ne mogel to včiniti. Ve opet je ona nosila jesti i povedala mu: ti dva pot oslobodil si nas ali doista trejti pot nas ne boš mogel, a ti boš moral ve tu poginoti, a mi pak 'si pod čistim vedrom. On je pak pital da kaj je to za jeden posel. Onda ona jemu je

Digitized by Google

povedala 'se, on pak odgovori: da idi ti dimo i lezi si pak se stani i reci da si sejala da to drugi nišče ne bo napravil kak ja, to ti velim; neg to ti grof ne bo veruval, neg si bode mislil, da ti si dva pot dobro sejala da morebiti ti bode i ve istina. I to se je tak pripetilo. Dá grof jega van izkopati. Videl je kak je slabi i rekel je: ja sem jakši kak on, pak ga ja nemrem hititi, pa kak bi ga on hitil. Ov pak veli: idi ti k jednomu kralju, on ti ima devet sto krav, i 'se ima na pismu, 'da se je koja skotila. Kupi ti meni jedno telico koja ne bo niti stareša niti mlajša od devet let, i kuliko god ti bode rekel za jo dati ti daj. Ako pak bodeš méje jeden krajcer dal tak bodem dva centa ležeši. Doista, on ide tâ i pita jeli ima takvo telico. Kralj odgovori, da ima. Onda pital je da kaj košta. Kralj je odgovoril: devet jezér srebra. On je dal i dopelja dimo i dá jo mam zaklati. Ov pak je rekel, da on sam mora biti tri mesece v hiži tak da nišče k jemu ne sme dojti. Ve dobil je mam dva funta govedine, ali on ne jel meso neg samo juho. To je tak trpelo tri mesece. Ve je sokač grofu povedal, da on ne če meso jesti da se bode pomogel. Onda sam grof ide k jemu v hižo i pita ga, da zakaj ne če meso jesti. On pak odgovori, da mu naj donese jesti. Ve on prijel je zdelo i hitil gori po steni i rekel je grofu: vidiš, meso je doli opalo a juha se prijela za steno; tak isto i juha se mene drži, a meso ide pak z mene doli. Onda je išel glet toga bozdovana. Vre ga je mogel zgibati. Pák je išel tri mesece jest. Onda ga vre mogel z levom rokom na dve sto klaftrov vu visino hititi. Išče je išel jest tri mesece. Ve je vre bil jako jaki, pa je rekel grofu da naj slobodno piše kralju da on i on dan ono i ono vuro bode došel bozdovan i jemu pri obedu žlico iz zob otrgel. Doista, tak je i bilo. Hitil je on jega sto dvajsti i pet vur do drugoga kraljestva. Ve je kralj videl da je i to napravil.

Digitized by Google

Onda mu je pisal: da doista, napravil si ti to 'se kaj sem ti rekel, ali ne s tvojom bedastom glavom, neg to ti je on včinil kojega si ti dal v zid zazidati. Neg ti meni moraš jega sim poslati da ga bodem ja videl. Ali on je štel jega zaklati. Ve ov grof ne bi bil rad odpustil, ali je ipak moral. Neg znaš ti kaj, grof? daj ti 'se svoje ljude sim dozovi, i mi bodemo zbirali kuliko ih bodemo naj več mogli onakve koji bodo meni spodobni. Tak ih je bilo samo takvi' devet on je bil deseti. Ve je rekel, da 'sem naj dá jednake oprave zešiti tak da niti naj méje ne bode poznati jedne od druge da bi bila rezlična, i sem jednake kóje, onda ja idem tâ. Tak se je i dogodilo. Onda su išli te deset ljudi. Prvo pak neg so došli do grada, rekel je: doista, vi ne znate po kaj mi idemo tâ; mi idemo za vumreti; neg to vam velim, da se nájte nikaj bojati. Ov kralj vam bode komenderal, kad mi dojdemo noter: Milutin, (tak se je zval ov deček) odjaši. Onda morate 'si odjahati, ne kaj bi koj zamudil, 'si jednako i na jeden pot. Onda bode pák rekel: Milutin, hodi v hižo; 'si noter v hižo. Milutin, zapri vrata; 'si zapirat. Milutin, sedi za stol; 'si na jen pot. Milutin, idi spat; 'si na jen pot spat. Tak je i bilo. Ve je kralj nikak ne mogel ga poznati, a klati ne vupal, neg je rekel svojemu inašu da se naj skrije pod postelju i naj posluša koj bu naj modreše govoril, da mu naj znameje napravi. Tak je i bilo. Ve si ležejo i počeli so se spomijati da kaj bode s toga. Milutin pak je rekel: doista, do ve on mene ne je poznal, neg on bode za malo mene poznal i bode za menom jahal i bode nas dostigel; ali nikaj ne zato, vi si samo pokleknite i molite boga pak gledite dobro, ako bodem ja prvo plamen iz zob puščal, onda sami sebe koljite, ako pak bode on prvo puščal, onda se nikaj ne bojte, i to vam znamenuje da se bode človečje meso v krvi človečji kuhalo.

Digitized by Google

Ov pod posteljom čul je toga govora i odrezal je jemu jeden falat na peti čižme. Ve jutro je došlo, i rekel je Milutin, da 'se naj dobro pogledajo na opravo, morebiti bi bila kakva znamejka na čiji opravi. Ali iznenada opazi, 'de prav jemu je bila peta odrezana, i rekel je: dajte 'si čižme da i vam odrežem peto sakomu tak kak i ja imam. Ve išel je kralj zvat: Milutin, hodi k zajtreku; i 'si na jen pot so išli. I vidi kralj da so 'si imeli jednako znameje, pak je ne znal kojega bi klal. Onda je zašpotal inaša. Ve veli kralj: Milutin, idi dimo: i 'si na jen put so išli dimo. Ali za malo spoznal je kralj Milutina po kóju, kajti je imel kója od ovoga kralja, i dostigel je jega. Ovi so mam poklekli, kak im je prvo rekel, a on se je počel naj prvo na kóju boriti, a nikaj ne bilo. Onda odsedejo obodva s kója te so se onak borili jeden proti drugomu; tak je skočil da se je pod jimi zemlja stresla. Tak borijo se jen čas strahovito. Ali na jen pot opazijo gde kralj plamen spustil je iz zob i onda potli Milutin. Onda kralj samoga ogja je pljuval iz zob vu Milutina i Milutin je ogja pljuval. Ve tak strašno borili su se ovi dva, ali iznenada dobil ga je Milutin i hitil kralja i odsekel mu glavo i nesel grofu dimo. Ve je bilo celo veselje, i ovoga istoga kralja kojega je vubil zel si je čer za ženo, i tam je bilo veliko goščeje. To je kraj.

IX.

Kraljič i medved.

Jeden put je išel jeden kralj vu lov da si nekaj zverin streli. Gda je vre došel do sredine šume i ne je nikaj strelil, na jeden put zagleda jednoga velikoga medveda

Digitized by Google

koj je iz jednoga velikoga šupljega hrasta izišel. Taki je na njega pušku nameril i predi neg ju je spružil se je ov medved dole legel. Kralj misleč kaj to more biti da se medved legel i se ne dá streliti, išel 'se bliže k medvedu tak dugo da je čisto k njemu došel i ne je nikam bejžal z mesta. Kralj pak ga je prijel i privezal i ga je dimo odpeljal. Gda je njega dimo dopeljal taki je toga pri hiži 'sem pokazal i dal je ovo čudo na glas da, koj oče ovoga medveda videti, da naj k njemu dojde. Kralj gda se je več nadjal ove prince i druge kralje i care, kaj budu došli toga medveda glet, dal je jeden veliki obed pripraviti. Gda su ovi 'si obeduvali, išel je kraljev sin Ivan vu štalu glet ovoga medveda i kak je štalina vrata zabil zapreti a medved je iz štale odišel. Po obedu rekel je kralj da vezda naj idu toga medveda glet. Ovi su išli s tim kraljem toga medveda glet, a gda su vu štalu došli, nega več medveda bilo vu štali. Kralj tak osramljen pred 'sum gospodum gda su gospoda odišli stiral je sina po svetu. Ivan gda je vre nekuliko dnevi hodil po šumi bludeči došel je do jednoga grada gde je bil drugi kralj i išel je k tomu kralju stana prosit. Ov mu je rekel da slobodno prispi si na slami v štali. Ivan gda se je v jutro stal išel je kralju da bi ga k sebi v službu zel. Kralj je rekel: ja te nemrem k sebi v službu zeti ar si još ti preslab za službu. A ovoga kralja kči prosila je za njega da naj ga zeme v službu, ako drugo nikaj ne bu delal da bu naše zajce pasel. Kralj je rekel: nu, tak naj bude za tvoju volju. I dal mu je pet zajcov i rekel mu je: ako dojdeš ti s paše i bude tebi jeden zajec falil, te taki stiram. Ov je odišel na pašu z zajci i kak je v šumu došel su se rezleteli 'si zajci. Gda je vre večer dohajal išel je iskat zajcov i ne je ni jednoga našel. On plačuč se je pod jedno drevo sel i se je plakal. Na jeden put izide iz dreva jeden medved i pita njega: moj

Digitized by Google

sinek, zakaj se ti plačeš? On mu rekel: za to ar ne smem dimo iti, ar su mi 'si se zajci rezbejžali. Medved mu je rekel: nikaj se ne boj, i pital ga je: jeli si gladen? On je rekel da jeje. I dal mu je piti i jesti i jeden štap vu ruku i rekel je njemu: idi k onomu hrastu i vudri po hrastu. I on je išel i vudril po hrastu i taki je više neg dvajsti zajcov vun skočilo. I tak je tiral Ivan te zajce dimo i, gda je vre blizu hiže bil, klicala je kralova kči: japica, hodi glet, kaj naš Ivan zajcov tira. I on nje taki vu štalu zatiral i del onu palicu za štalna vrata i išel je spat. I drugo jutro je tiral te zajce na pašu i je sigdar ih više dimo dotiral. Gda je bila ova kraljevska kči vre za ženiti rekla je Ivanu: ostani doma denes da buš videl moje snoboke. On je rekel: ja ostanem rad ako me samo tvoj japica doma pusti. Ona je išla prosit oca, ali otec ni štel i moral je iti Ivan z zajci na pašu. I tak je došel k medvedu i bil je žalosten. Medved ga zapita: moj dragi sinek, kaj si ti žalosten? On mu odgovori: kak ne bi bil žalosten da niti ne smem doma ostati da bi videl snoboke gospodarove kčere? Medved je rekel: nikaj se náj žalostiti; i dal mu je piti i jesti i, gda se je najel, rekel je njemu medved: na, to imaš palicu i idi k onomu hrastu i vudri s palicum i taki buš videl kaj bu vun došlo. On je išel hrastu. Taki došla naj lepša oficirska oprava i naj lepša sablja i konj, koj je bil zlatom i srebrom nakinčen. Ivan se je na njega sel i je odjahal kraljevskomu dvoru. Ovi drugi oficiri i princi su se vre borili. Kak je kraljevska kči opazila Ivana taki je njemu svoj prsten hitila. Ov ga je pograbil i taki je odjahal k medvedu. Medved ga je zapital: je li si dobil prstena? On je rekel: je Medved je njemu rekel: daj ga sim da ga ja spravim. Medved ga je spravil i dal je njemu jesti i piti i, gda je vre se približaval večer, rekel je: na palicu, idi, vudri po hrastu da ti zajci dojdu.

Digitized by Google

Ov tira zajce dimo i, 'da je vre blizu dvora bil, dobejžala je kralova kči proti njemu i rekla je: da bi bil ti samo doma ostal onda bi bil videl kuliko je tu oficirov i princov bilo, koji su se za moj prsten borili, i jeden koj je naj lepši bil i naj bolje se je boril dobil je moj prsten. Ivan je rekel: naj bude z bogom da sem ni smel doma ostati da bi gledal nje. Ona je njemu rekla: ostani barem zutra doma da buš videl kakvi budu zutra došli. On je nji rekel: kak bi ja mogel doma ostati ako me tvoj japica ne pusti? Ona je išla pák svojega japicu prosit da ga naj pusti doma. On je rekel: nikaj, on naj ide samo na pašu, kaj njemu treba to gledati? Ivan je odišel z zajci na pašu pak je medvedu rekel: moj medved, denes budu došli pák ovi koji su i včera bili. Medved je njemu rekel: ako oni dojdu dojdeš i ti tam. Gda je vre vreme došlo iti se borit za venec, onda je medved njemu dal palicu i rekel: ná, idi hrastu pa vudri po njem, buš vre videl kaj ti vun dojde, i se pazi, ar su ti ovi si oficiri i princi veliki neprijateli. On se je oblekel pák vu drugu još lepšu opravu i sel se je na konja i je odjahal k dvoru. Gda je jahal videl je vre iz dalka da straže pred vrati stoje i, gda je vre do vrat dojahal, nisu ga nutri pustili. On se samo konja pretisnul i preskočil je čez stražu i tak je v dvor došel. Kak su ga ovi oficiri zagledali taki su se 'si ž njim počeli boriti, ali nijeden ni znal tak kak on, i on je dobil venca od kraljevske kčere i, gda je dobil, pritisnul je konja i konj je pák čez vrata skočil i je k medvedu nazad odjahal. Medved pák ga je pital: je li si dobil venca? On je rekel: je. Ivan dal je venca medvedu, medved ga je spravil i dal mu je piti i jesti i rekel je: tiraj ve pák tvoje zajce dimo. Ov gda je zajce dotiral dimo, išel je v svoju hižicu, a kralova kči je došla k njemu i rekla je: zutra ti budu pák došli oficiri i princi, ostani doma da

Digitized by Google

budeš videl kojemu budem ja mojega rubca dala, i on bude moj muž. On je rekel: kaj bum ja doma delal, ja idem samo z mojemi zajci na pašu. On je odišel i povedal medvedu. Medved mu je dal pák palicu i išel je hrastu i vudril i taki je došla jako lepa oprava i konj, 'se još jen put tak lepo neg predi. I tak se je sel na konja i je odjahal dvoru i taki, kak je na vrata došel, 'si su na njega išli i počeli su se boriti, ipak je on bil jakši i kraljevska kči hitila mu je rubec. Nu rubec mu ne je dobro opal i, gda se je prignul po njega, vudril ga je nekoj sabljum po nogi i taki mu je presekel nogu, ali on ne je nikaj za to maral, neg je samo odjahal fletno k medvedu i povedal je njemu kak se je dogodilo. Medved je zel flaštra i del je njemu na nogu i z onem rubcom mu je nogu zavezal i rekel mu je: vezda moreš ti iti dimo, nu zutra moraš dojti nazad da ti mene oslobodiš kajti ja sem tebe. Ov si je jednu debelu batinu vrezal i je tiral svoje zajce po malo dimo. A toga kralja kči je vre na oblok doli gledala da li bude on skoro došel da mu bude povedala. Kak ga je zagledala da ide, bejži proti njemu i vidi ga da je šepav. Ona ga zapita: kaj ti je, Ivan? On je rekel: gda sem bejžal po šumi za zajci, sem se za jeden trn nabol. Ona je rekla da naj nji pokaže. On je rekel da niti nemre odvezati, tak ga boli. I kak je zatiral zajce vu štalu, taki je išel vu hižicu gde je spal. Legel se je i taki je zaspal od velike boli. Ona pak ni bila mirna i išla je glet kaj da on dela. Kak je v njegvu hižu došla i je vidla da spi, išla je glet kaj ima na nogi i, kak je počela rezmotati nogu, zagleda svojega rubca. Taki je odbejžala k ocu i je povedala. Otec i mati su išli glet svečum i vidli su da je on isti rubec. Onda su ga prebudili i pitali da gde je on toga rubca zel. On je rekel da ga je dobil na borbi. I taki su ga odpeljali vu svoju hižu i rekli su: zutra budeš se oženil. On

Digitized by Google

je rekel da nemre to včiniti da ne bi svojemu prijatelu pomogel. I je odišel taki v jutro k medvedu. Medved mu je dal sablu i rekel je: hodi vezda z menum k onomu ribnjaku, tam budeš našel na kraju vode stolicu i na oni stolici budeš meni glavu odsekel i budeš moral iz one vode vun 'se žabe zezobkati dok na zadnje jednu človečju glavu zezobkaš. I on to vučinil i, gda je vre vun tu človečju glavu zezobkal, postal je iz one glave kralj i taki se je grad videl ovoga kralja. A ov kralj je bil zakleti vu medveda, i tak je oslobodil ovoga medveda, i išel je dimo i se je oženil. Onda po goščenju peljal se je svojum ženum dimo k ocu. I ja sem bil pri goščenju i sem dobre volje bil.

X.

Sin dobavil slepomu ocu papagaja.

Jenkrat je bil jeden zakleti kralj pak je takaj imal jednu čer pak jednoga sina. Čer bila je tak zakleta da je morala navek ocu na krilu sedeti, sin pak bil je vu nogu zakleti. V onom istom vremenu bil je takaj ne dalko jeden slepi kralj, on je imal tri sine. Dva stareši držali su mlajšega za bedaka. Jenkrat se je ovomu slepomu kralju senjalo da, ako bi mu 'do donesel jednoga papagaja pa bi papagaja onda zaklal i želucem oči si namazal, mam bi zdrav postal. Kak je on to vu jutro svojem sinom rekel, taki je naj stareši rekel, japica, ja pem ovoga vtiča iskat. Otec ga ni štel taki pustiti, neg potlam, gda je vre videl da mu ne dá mira, rekel mu je: nu hodi, samo pazi da ti se nikaj ne pripeti. Nato mu je sin odgovoril: ne znam kaj bi mi se pripetilo? Drugi den zel si je lepoga konja i vnogo zlata i srebra i

Digitized by Google

drageh stvari. Kad je tak jeden falat puta prešel dojde do velike šume. Kak je tam došel spazi jednu nogu. Noga mu taki reče: brate, kam ti ovdi ideš? Kaj to tebe briga? mu reče ov. Nato mu veli noga: nejdi vu šumu, tu ti je vnogo tolvajev, oni te zatučeju. On joj nato veli: či me zatučeju, mene zatučeju ne pak tebe. Kak je v šumu došel taki su ga tolvaji vlovili i 'se blago mu zeli i, gda su ga vu luknju zapelali, su mu rekli, ali oče da mu glavu odsečeju, ali da ostane med njimi. Ov bil je jako straho pak je rekel da bude rajši pri njih ostal i ž njimi kral. Gda je jedno leto prešlo onda veli mlajši sin otcu da oče i on iti papagaja iskat i da bu papagaja i brata domov dopelal. Drugi den odide i ov pak, gda je jeden falat išel pa do jedne šume došel, veli mu ta ista noga: brate, kam ideš? Kaj te briga? veli on. Onda mu noga reče: nejdi vu šumu, te tolvaji pograbiju. Pak či me pograbiju mene pograbiju, ne tebe. Gda je vu šumu došel su ga taki tolvaji našli pak su mu 'se, kaj je imel blaga, v kraj zeli pak su ga pitali, ali oče vumreti ali pri njih ostati. On pak je taki privolil da tam ostane. Opet za godinu danov veli naj mlajši sin svomu ocu: japica, ja bum išel moje brate i papagaja iskat. Ocu ni bilo jako žal za ovoga sina ar su ga 'si za bedaka držali. Gda je on drugi den odišel ni si je on zel nikakve konje kučije ali kako prekredno blago, neg zel si je pinklec na pleča pak je onda odišel. Gda je išel jeden falat pa dojde i on do ove šume. Zakriči mu noga: zdravo! On odgovori takajše: zdravo! Nato mu reče noga: nejdi v ovu šumu, neg idi z menum. Onda pita, zakaj ne bi išel v ovu šumu. Odgovori mu noga: zato kajti su tu nutri tolvaji. Nato ga pita noga: kam ideš. Odgovori: ja idem jednoga papagaja za mojega slepoga otca iskat, ar ako papagaja ne bu imel ne bu niti ozdravel. Onda mu noga veli: posluhni mene, ja ti budem

Digitized by Google

pokazala, 'de je ov papagaj i kak ga buš dobil. Ti moraš iti ovu gospodu služit gde je ov papagaj pak, gda budu kam odišli, onda ga vkradni pak ga odnesi, samo lančeka náj zeti. Dobro. On je išel tu gospočinu služit. Gda je v grad došel prosil je grofa za službu. Ov mu ju je taki dal. Tak služil je jedno leto. Jenkrat su se gospoda na špancir vozila, a princ odišel je po toga papagaja pa ga je vkral ali ne prez lančeka kajti je bil lanček iz samoga zlata. On ga je hitro z lančekom zel pak je odbežal. Ali kak je došel na dvorišče počel je papagaj jako kričati. Nato su došli sluge pa su princa vlovili i v rešt deli. Gda su gospoda doma došli dali su ga vu grši rešt deti i su mu rekli da ga budeju zutra vre sudili kaj za kaštigu bude dobil. Princ je štel po noči zdvojiti, a na jemput došla je ta noga k njemu pak mu rekla: nikaj se ti ne boj, gda te budu zutra na sud zvali reci ti samo: ja sem kraljevski sin. Drugi den, gda su ga na sud pozvali, rekel je: kaj vi očete z menum? ja sem kraljevski sin; či ne verjete pak to imate moja pisma pak štejte. Gda su videli da je kraljevski sin, taki su ga pustili pak su mu rekli da, ako im donese onoga konja zlatnum vuzdum kaj je poleg njih pri jednom bogatom grofu, onda mu daju papagaja. Gda je išel iz ovoga grada žalosten, zestane ga noga pa mu veli: kaj ti fali kaj se tak milo držiš kak da bi ti pura kruha zela? Princ odgovori: kak se ne bi milo držal da sem ne papagaja dobil, pak su mi rekli, da ga predi ne bum dobil dok ne bum dopelal onoga konja zlatnum vuzdum od onoga grofa bogatoga, kaj tu negdi mora biti, a ja ne znam ni za grofa a još menje za onoga konja zlatnum vuzdum? Onda mu reče noga: nikaj se ne boj, ja znam 'de ti je on grad i on grof. Ti hodi i tam služit za kučiša pak, gda kam gospoda odideju, onda samo konja zemi pak ga odpelaj, samo vuzdu moraš ostaviti, kajti drugač

Digitized by Google

ne bu dobro. Dobro. Odpelala ga je noga tam vu grad i išel je služit k gospodi pak su se jenkrat gospoda odpelala pak je onda on konja zel, ali i vuzdu pak, gda je došel na dvorišče, onda je počel konj hrzati i viku delati tak dugo dok su došli ovi drugi sluge pak su ga vlovili i v rešt deli. Po noči došla je pák k njemu ta noga pa mu je rekla: vidiš, kaj si pák napravil, zakaj si i vuzdu zel? ve ti pák ga ne budu dali. Drugi den došel je na sud ali su nikaj ne mogli včiniti, kajti je rekel da je kraljev sin, pak da je ni štel to za se vkrasti, neg za svojega slepoga oca. Onda su mu rekli, ako ti ne doneseš onu devojku kaj tam vu onem zakletom gradu na nogi kralju sedi vu pivnici, ne buš dobil ovoga konja. Gda je došel vun z grada, došla je pak noga pak mu veli: kaj se tak milo držiš kak da bi si vrček potrl? Onda on 'se povedal nogi kak je bilo i noga je rekla: nikaj se ne boj, ja i za onoga grada znam; ali či ne buš ve spametno napravil, onda ti več nikaj ne bum pokazala. Odišli su k ovomu zakletomu gradu to je k onomu zakletomu kralju, kojemu sedi čer na nogi a sin pak mu je vu nogu zacopran. Gda su k gradu došli, rekla mu je noga: gda buš došel nutri vu grad samo idi taki k pivnici pak buš videl staroga kralja mojega oca kak bu sedel pak jemu vu krilu devojka moja sestra. Poleg njega buš našel jednu flašu vode pak z onum vodum namaži meč pak mu odseci glavu pak zemi devojku pak bejži vun. Gda je vuni bil taki se je 'se za njim zrušilo. Onda su išli po toga konja. Gda su vu grad došli onda je noga vuni čekala, a devojka s princem odišli su nutri. Gda su nutri došli i grofu je pokazal devojku, taki mu je grof dal konja i zadržal je devojku. Gda je konja dobil, taki se je spravil vu sedlo pak je rekel, da naj daju još jenkrat mu devojku da ju kušne. Kak je ona vu cstrumenku stala i on nju vukol pojasa

Digitized by Google

prijel, vudril je konja pak je vun išel gde ih je noga čekala. Onda su išli drugomu gradu po papagaja. Gda su tam došli ostala je noga z devojkum vuni, on pak je na konju odjahal nutri pak je dal konja grofu, on pak mu je dal papagaja. Gda je vre papagaja imel, rekel je, da naj mu dá još jem put po dvorišču jahati. Grof mu je dopustil, pa kak se je na konja sel, zaletel se je pak je duknul s papagajem vu ruki prek zida. Gda je vun došel onda je videl da noga i devojka k njemu bežiju. Zel je devojku k sebi na konja a noga je pešice išla. Na jem put došli su do jedne galge gde su baš njegve brate vesili. Gda je tam došel rekel je: to ne sme biti, ovi dva se ne smeju vesiti, to su kraljevski sini, ja sem njihov brat, ovdi imate pisma. Gda je on to pokazal, taki su je pustili. Onda su brati počeli misliti: kaj nam bu otec rekel gda mi prazni dojdemo koji smo tuliko zlata i srebra odpelali, a naš brat, koj je čisto prazen z doma odišel, pa ve 'se dimo pela? Onda veli jeden: bumo ga zatukli. Kak rekli tak včinili, zatukli su ga. Gda su ga zatukli zeli su mu 'se, samo noga je pri jem ostala. Gda su ovi dva dimo došli pak donesli papagaja devojku i konja, ali 'se je bilo žalostno: konj je bil žalosten, papagaj takaj i devojka ni štela govoriti. Noga pak se je zmislila na ono flašicu vode, koja voda je mogla sakoga mrtvoga živoga napraviti. Zela je flašu pak je namazala mu glavu i vrat pa je skup dela i on se je živ stal. Onda je rekla noga, ja sem ti tuliko pomogla i od mrtvoga oslobodila, daj me ve čisto skosaj. Princ ni štel kajti mu se je milila. Onda je rekla noga: koši ti mene, ali ja bum tebe. Onda bil je straho pa je skosal nogu. Na to postal je iz ove noge lepi princ. Onda išli su doma i gda su spazili domačega princa devojka i konj i papagaj, 'se je bilo veselo, a ovi dva brata su bili obešeni kak su vre bili odsudjeni.

Digitized by Google

XI.

Ocu levo oko plače a desno smeje.

Tak je bil jeden kralj pak je imao tri sine i jednoga trsa na vrtu kaj je saku vuru jedno vedro vina nosio. Jen put su spazili njegvi sini da ocu levo oko plače a desno smeje. Na jen put se odpravi naj stareši sin oca pitat kaj mu se levo oko plače a desno smeje. Otec šteo ga je prebosti z nožum. On se je zbojao i pobegeo. Onda ide srednji sin i njemu se je tak dogodilo. Onda ide naj mlajši kojega imali su za bedastoga pitat oca zakaj se njemu levo oko plače a desno smeje. Otec ga je šteo prebosti, ali on se je ni genuo Onda njemu otec veli: moj dragi sinko, meni je negdo moj trs vkrao. Ide bedasti bratom i pripoveda jim kaj mu je otec rekeo, a oni su odlučili trsa iti iskat, zeli su si na put stroška i išli su. Kad su došli do tri' putov, na desno je išeo naj stareši, srednji po sredini a naj mlajši na levi strani. Kad je ov naj mlajši vu šumu došeo, seo si je na kla i počeo je jesti sir pa kruh. Dojde k njemu lisica i veli: daj meni malo sira pa kruha. On ji dá. Pitala je njega lisica da kam on ide. On ji odgovori: da ocov trs je zginuo, pa ga ja iščem. Lisica mu veli: ja znam, gde je ov trs. Gde? Pri jednom gosponu. Onda ju je prosio da bi mu pokazala za ov trs. Ona njemu odgovori: ti budeš išeo prek 12 straž, ako budu imali stražari odprte oči onda hodi, ako pak bi imali zaprte, onda ne hodi na vrt, i pri trsu budu dve lopate, jedna zlata i jedna drvena, neg ti daj mira zlati, z drvenom izkopli trsa. On je odišeo i došeo je do straže, stražari su imali odprte oči. Dojde do trsa i počme z dreve-

Digitized by Google

nom lopatom kopati pa je nikaj ni mogeo skopati, onda je zeo zlatu lopatu i počeo je ž njom kopati. Lopata zazvenči i na jen put ga straža prime i odpela k gospodaru. Gospodar njega pita, za kaj je šteo ovoga trsa odnesti. On mu rekeo: to je mojega oca trs. Na to veli gospodar: ako ti meni doneseš zlatnu jabuku, onda ti dam trsa, drugač ni. On odide k lisici i poveda ji kaj mu je gospodar rekeo. Ona mu reče: ti budeš pák išeo tak kak predi, pa tam ti budu dva drogi, jeden zlati i jeden drveni drog, a ti zemi drvenoga Kad dojde do grada, gde je ta jabuka na vrtu bila, stražari su imali odprte oči, pa ide i dojde na vrt i si misli, kak bi to bilo z drvenim drogom zlatu jabuku stepati, pa zeme zlatni drog i vudri po jabuki a stražari ga primeju i pelali su ga gospodaru. Gospodar mu reče: ako mi onu ni daleko divojku zlatnu dopelaš, onda ti dam zlatnu jabuku. Lisica ga je čekala i reče mu: još vezda ti pomorem, ali me moraš posluhnuti. Kak dojdeš prek straž, tam budeš video jedno strašilo, ono bude ti navek reklo: náj náj, a ti samo hodi i donesi dete zubačom skup. On je odišeo i napravio je tak kak mu je lisica povedala. On je došeo tam i video je jako veliko strašilo koje je namirom govorilo: náj náj, a on išeo je samo i odneseo je dete zubačom skup i doneseo je tam gde je lisica bila. Onda rekla je lisica: sad si dober, čekaj morti bi ja mogla biti zlatna divojka, bum probala trikrat prek zubače skočiti. Ona je skočila i postala je za istinu zlatna divojka. Onda ju je odneseo gospodaru onomu koj mu je rekeo zlatnu devojku donesti. Gospodar mu dá zlatnu jabuku i pozove vnogo gospode i jeden gospon je rekeo: je ova divojka je čisto lepa, samo zube ima kak lisica. Kak je on rekeo: kak lisica, taki je skočila i odbežala je k najmlajšemu, a gospon, koj je to rekeo, njega su taki vumorili. Vezda je imeo zlatnu devojku i zlatnu jabuku. Pák je

*

Digitized by Google

lisica rekla: morti bi ja mogla zlatna jabuka postati. Hajda, ona skoči prek nje i postala je jabuka, a ov odnese ju gospodaru a ov mu je dao trs. Vezda dao je dozvati celu gospodu kaj je samo tam bilo ovu zlatnu jabuku gledat. Došli su gospoda i gledali su. Na jen put veli jeden gospon: ova jabuka je jako lepa, samo da ima lisičju duhu. Kak je on rekeo: lisičju duhu, jabuka postala lisica i pobegnula k naj mlajšemu, a ovoga gospona koj je rekeo, da ima lisičju duhu, su vumorili. Vezda je imao zlatnu devojku, zlatnu jabuku i trs, pak je odišeo domom k ocu. Kak je domom došeo našeo je brate doma, trsa je deo gde je predi bio, jabuku je na vrt posadio, devojku je v hižu deo; trs je rodio kak predi, jabuka je saku vuru sad nosila a devojka je prepevala. Onda su se obedve oči smejale očove. On pak je zeo tu devojku i mene je na gosti pozvao i ja sem tam sladko vince pio da mi je još dandanašnji jezik moker.

XII.

Sin išel ocu po vodu za oči v Škrobutnjak.

Jeden krat bil je jeden kral jako bolesten da mu nijeden lečnik pomoči ni mogel, imel pak je tu bolest da su ga jako oči bolele da ni mogel videti, i bil je vre dugo vremena beteżen. Ali je čul glasa da v jednem mestu, koje mesto zove se Škrobutnjak, je takova voda da bi mam od nje ozdravel, pa je rekel svojemu naj starešemu sinu da bi išel vu ov Škrobutnjak po vodu, i dal mu je vnogo vnogo penez i jednoga konja na kojem bude jahal. Ali ov sin ni odišel ni na polovicu puta. Videl je tam lumpe i rasipne ludi koji su se samo kartali i zvali su ga k sebi v družtvo.

Digitized by Google

Gda bi tam došel v družtvo zakartal je 'se kaj je imel i onoga konja kojega mu je otec dal. Gda ovoga nije bilo dugo nazad, videl je otec da je bržčas negdi zalumpal peneze i konja i nije imel dosti pa su ga zbog toga bržčas zaprli. Onda ponudi mu se srednji sin da on ide, i dá mu otec vnogo penez i jednoga konja. I ov gda je došel do krčme, videl je gde je njegov brat tam. Tak i ovoga zvali su, i ov je pod rešt došel ar nije imel čim bi splatil, gda je več zakartal kaj mu je otec dal. I gda ovoga ni bilo dugo nazad, onda mu se ponudi naj mlajši sin da bude on išel po vodu i da ju bu donesel. I dal mu je otec nekaj malo penez i konja. I on je videl gde su mu dva brati zatvoreni bili, ali ne je štel tam iti če prem su i njega zvali, neg je odišel v Škrobutnjak. Tam je videl jednu ženu bogicu; nju mi pita gde je ovo mesto gde je ta voda. A ona mu odgovori, da je ne dalkó, da je blizu, ali je težko tam dojti i vodu dobiti, kajti je dvanajst levov i dvanajst risov vuzmir pri vodi. Ali ona mu dá jednu rožu i jeden pint, da bi dobil vode pa naj se pašči da brzo zeme vodu dokli budu ovi spali o poldne. On je ovak včinil kak ga je navčila. Zel si je vodu tam. Baš su levi spali gda je došel, i kak je vodu zel odišel je k ovi ženi, namazal ji je z vodum oči i mam je videla i hvalila boga. Onda mu je rekla da naj ide k bližnjemu gradu, a večerju bude dobil. Gda je tam došel našel je jesti i 'se i postelu i, gda se je navečeral, išel je po gradu i nikoga ni našel, neg jednu princezu. Z ovum je spal jedno pol vure i dobil je ž njum dete, kaj ona niti nije znala da je jako spala Onda je napisal na jednem papiru gdo je v ovem gradu spal i večeral i prilepil pod stol i onda odišel i došel, gde su njegovi brati bili, i odrešil jih je od vuze i muke i išli su 'si tri dimo. Videli su brati pri njem vodu i vkrali su mu i drugu nalejali. Gda su k ocu

Digitized by Google

došli, rekli su da su oni po vodu hodili da ne je ov hodil. I tak su namazali oči kralu i pregledal je na obodve. Onda su dva brati rekli ocu da mora toga mlajšega sina dati skončati. Dal ga je otec jagru da ga streli i da mu prst odseče i njemu prinese. Ali jager ga je ne strelil da ga je jako prosil, neg mu je odrezal prst. Sin pak je odišel v drugo carstvo tam gde je z onum princezum spal. Princeza je porodila sina i, gda bil je vre četiri leta star, išel je jenkrat pod stol i videl je nekaj napisano i povedal je materi, a mati je čtela i mam je pisala kralu da, ako onoga sina ne pošle koj je hodil po vodu v Škrobutnjak da bu zgubil kraluvanje. Kral poslal je obodva tam a gda su tam došli, na stavila je princeza crleno sukno, jeli bude konj po njem jednak išel, ali nijeden konj od oveh ne išel jednak po sredini sukna. Pisala je po trejti put. Onda je jager povedal da mlajši sin još živi, i pisal je kral po 'sih mestih i varoših, i tak se je našel i odjahal k princezi. Gda je tam dojahal, njegov konj je po sredini sami išel. Onda je rekla da je pravi, i zdali su se i srečno živeli v oni carevini, a dva brati nisu bili istiniti neg lažlivi gda su rekli i oblagali mlajšega.

XIII.

Ivica išel oca iskat.

Jeden put je bila jedna dekla i sluga. Ovi dva imali su jednoga sina imenom Ivica. Ivica još nije odrasel več je otec njegov odišel iz onoga mesta i ostavil je jednoga lista vu kišti. Ivica posle je išel vu školu i zvršil je šest latinskih škol. Jeden put je našel toga lista vu kišti gde je bilo napisano: Ivica, ti hodi za menum od ove kralevine na izhod.

Digitized by Google

Kad budeš išel na putu budeš došel do jednoga zdenca, vu tom zdencu ti bude jeden pozoj, ov ti bude odprl žrelo i mu van zemi jednu flašicu i dalje putuj. Vezda je on rekel materi: daj mi, mamica, hleb kruha i nekaj na put, ja bum išel oca si iskat. Ona mu je dala i odišel je. Vezda došel je do zdenca gde je bil pozoj, pozoj je odprl žrelo i Ivica mu je zel van flašicu i odišel je dalje i došel je do jednoga miša. Ov miš je imal potrtu nogu. On ga namaže iz ove flašice, postal je taki zdrav i zahvalil se mu je. Ide dalje i našel je čmelu beteżnu i nju je namazal i ona mu se zahvalila. Ide dalje pak je našel vuka beteżnoga i ovoga je namazal i on mu se zahvalil. Ide dalje i došel je do jednoga grada zakletoga. Vu tom gradu je bila jedna mati š čerjum zakleta. Kak je došel nutri, odmah došel je jeden vrag pak ga je pelal pred tu zakletu mater. On ju je prosil za stan i ona je rekla da mu dá, ali mora kroz noč dve drvenke sakojačkoga žita sako na pose razebrati, ako ne bu razebral, bude na prah i pepel pretvorjen, ako pak razebere bude dobil ovoga grada i kčer njezinu. Vezda se on plakal i na jeden put došel je on miš kojega je on namazal i pital ga je: kaj ti fali? Ov mu odgovori, da mora ovo razebrati, a miš mu je rekel: samo ti si lezi i 'se bude razebrano. On si legne i došlo je mišov tuliko da saki samo jedno zrno prijel je i na stran del. V jutro došla je mati i rekla je njemu: dobro da si to napravil, ali predi neg dobiš grad i čer, jošče jedno moraš včiniti. Sada se je spominal š čerjum, ova pak je zvezala svoga prstena na jeden rubec i hitila je vu morje i rekla da on mora ovoga rubca najti. Vezda se on pák plakal. Na jeden put došla je jedna ribica i veli: kaj se ti plačeš? On je povedal da mora prstena iz morja dobiti. Ribica vezda mam je išla iskat i našla i prinesla i njemu dala. V jutro pák je došla mati i pitala, jeli

Digitized by Google

je našel. On rekel, da je. Vezda je rekla, da još jedno mora napraviti: jednu cerkvu i 'se kaj za cerkvu treba do dana iz vojska napraviti, da se budu nutri zdali. Vezda se je on opet plakal. Na jeden put došla je ona čmela koju je on namazal, pa mu je rekla, da naj se ne plače, da bude več cerkva do jutra gotova i 'se drugo. Vezda je tuliko čmel doletelo da samo saka jedno zrno vojska donesla i dela i bila do jutra cerkva gotova. Vu jutro su se tam zdali Ivica i kči, a mati je bila odnesena od vraga i grad je bil oslobodjen. Vezda je otel on iti iskat si oca, ali nije znal puta kud bi išel od grada dalje. Onda je došel vuk kojega je namazal i pelal ga k ocu. Vezda je oca zel k sebi i tam su živeli 'si skupa.

XIV.

Človek oslobodil zâkletu devojku.

Tak bile su tri devojke zaklete v jednom gradu, dve su bile zločeste a jedna dobra. Ove šteli su tri ljudi osloboditi. Ide naj stareši i, kad bi bil išel po putu do grada, dojde do jednoga mravljinjaka s svojem konjem i tam si je štel odpočinuti pa si dole sede, a mravlje štele su od njega hranu i grizle su ga. Ov ves ražljučen 'se je povubil pa je išel dalje pa dojde do čmel. I čmele su štele od njega hranu pa je i ove tak spovubil, ar su ga grizle. Opet išel je dalje i dojde do grada. Tam pak bila je voda koja je okolo grada tekla, i v njoj bile su patke i vikale su proti njemu. Ov pak je mislil da mu se rugaju, zeme batinu i 'se povubije. Sada dojde do grada i v gradu bila je jedna baba. Ova ga je pitala da kaj oče. On pak njoj veli da oče osloboditi grad, a ona mu veli, da dobro, da ona mu

Digitized by Google

oče dati jedno delo. On veli da oče 'se včiniti kaj mu bude zapovedala. Onda mu dá dve drvenke žita, kuruzu i pšenicu, da mora jednu noč to 'se izebrati jedno od drugoga. To on ne moguč včiniti dojde k njemu baba kad bil je dan i pita ga da li je včinil? On odgovori da nije mogel. Za tem veli baba, da če mu dati drugo delo, hitila je zlatne ključe v vodu, da bi je on van zel. I to nije mogel včiniti. Vezda mu veli baba da naj ide v grad i pokaže mu gde su bile ove tri zaklete devojke i veli mu da izmed ovih dve su zločeste jedna pak dobra i, ako si on zebere dobru da bude i njemu dobro, ako pak zločestu, da bude i njemu zlo. Sad ide v hižu i vidi tri devojke sedeti pod jednem črnem zastorom. Tak su bile pokrite da samo njim je bilo videti noge, a telo i obraz ne. Sada mu veli naj si zebere jednu. On si je zbral zločestu, i počelo se je megliti i desni oblok odprl se je, i jama, gde več bili su drugi mrtvi, odprla se je i podigli su 'si mrtvi glave i pograbile su ove njega škrampli i 'sega raztrgle i hitile na oblok van, i zaprla se je nazad ona jama i opet postane lepi dan kak i predi bil je. Sada kad toga tak dugo ni bilo nazad, išel je mlajši i ž njim se je isto tak dogodilo. Onda ide naj mlajši i zeme strošek na put. Kad bi bil došel do mravljinjaka i počele su mravlje njega kušuvati, nadrobil im je kruh da su jele. Onda su mu rekle, da mu več budu na pomoči v njegovem poslu. Vezda ide dalje i dojde do čmel, i ove počele su ga grizti, a njim pak nabral je cvetje i donesel pred koš njihov. Tada ove rekle su, da mu budu na pomoči. Ide dalje i dojde do grada i vidi onu vodu koja je okolo grada tekla i zapazi nutri patke. Ove vikale su proti njemu, on pak hital je kruh njim nutri i one su mu rekle, da mu budu na pomoči Onda dojde pred grad i odprla je baka vrata i pitala ga kaj oče, pa mu dade dve drvenke žita kuruzu i pšenicu da bi

Digitized by Google

odebral jedno od drugoga i to po noči. Kad si je on premišljaval da kak bi to mogel včiniti došle su mravlje i pomogle su one njemu tak da je 'se bilo do dana gotovo. Drugi dan hiti baba zlate ključe v vodu da bi je zel van. Kad si je on premišljaval da kak bi to včinil došle su patke i zele su ključe van. Onda mu je pokazala devojke da si zebere jednu. Kada dojde v hižu premišljaval je da koju bi zebral, a dojde jedna čmela pa mu je pokazala koju bi si izebral, i to srednju. I kak je tu srednju izebral pograbile su se one dve zločeste i vmorile same sebe i tak se je grad oslobodil. Ov pak se je oženil z ovum dobrum i dobro su živeli i imali su dobre gosti i tak bil sem i ja tam poleg i dobro sem se gostil.

XV.

Dečko oslobodil 12 zakletih čeri.

Jeden put imel je jeden otec dvanajst sinov Saki den je dal sakomu jeden grošič, ar za groš dobili su piti i jesti koliko je saki potrebuval. Jeden put pak je saki za groš više potrošil i rekli su krčmaru da bu otec platil. Vidili su jeden put oca v krčmu iti. Vezda su se bojali da bi je otec ne bîl, za to su pobegli od oca i odišli si husarom za vojnike. Tam se im ne dopalo pak su se dogovorili da budu skočili s konji i ze 'sem, pa su skočili. Gda su tak putuvali došli su do jednoga zakletoga grada. Tam su našli za dvanajst pokrito, za dvanajst konj sena i 'se za dvanajst. Vezda su jeli. Na jeden put dojdu dvanajst zakleti' čeri. 'Se su bile črne. Štele su ovi dvanajst vubiti, nu da su bili brati zato nisu nje vubile, ar samo dvanajst bratov moreju nje osloboditi. Ovi' dvanajst mam pita kak bi nje mogli

Digitized by Google

osloboditi. One su rekle da sedem let ne smeju nikaj govoriti i povedale su, gde se moraju sako leto zestati da se vidiju jeli su živi. Vezda ovi odidu i nijeden nije više nikaj pregovoril. Prvo leto zestali su se, onda vidli su samo glavu belu; drugo leto zestali su se, onda vidli su glavu i vrat beli; trejte leto glavu i vrat i ramena; četrto leto glavu i vrat i ramena i ruke; peto leto: glavu i vrat i ramena i ruke i trbuh; šesto leto: glavu i vrat i ramena i ruke i trbuh i noge do kolena; sedmo leto opet su se 'si zestali. Samo je falilo jošče frtal vure, kaj ne bi pregovorili, ali naj stareši vezda pregovori: ja više nemrem mučati, i 'si deset za njim pregovorili su, samo naj mlaši je ne pregovoril. Ve došle su 'se črne i saka imela je meč i prebola je saka svojega, samo naj mlajša je ne svojega prebola. Ovi jednajst postali su kameni. Ov naj mlajši brat pital je ovu kak bi mogel osloboditi. Ona mu rekla da mora tri put vumreti, za tim jednoga pozoja vubiti, onda mam iz ovoga pozoja skočil bude zajec, toga zajca mora vloviti, onda mam bude iz ovoga zajca izišel golub, za tim mora vloviti goluba a golub bude iznesel jedno jajce, ovo jaje mora zeti i mora dojti do steklene gore, tam je samo tak mala luknja da ono jaje more nuter iti, kroz tu luknju mora se on za jajetom prevleči. Vezda je odišel i došel je, gde lav mravlja i orel vlovili su jednoga konja i nisu se mogli rezdeliti. Za to lav pozval je toga mladenca naj je rezdeli. On konja zeme i zadnju stran dá lavu, truplo dá orlu a glavu dá mravlji. Vezda su bili zadovoljni i lav pita: kaj budemo mi tebi dali da si nas tak rezdelil? On veli: kaj bi mi dali? Lav reče: zemi, spukni iz mene jednu dlaku i, gda se buš doteknul, postal buš lav, a gda se buš opet doteknul, postal budeš človek. Za tim mravlja mu dá jedno svoje jaje i veli: 'da budeš se toga doteknul postal buš mravlja. Za tim orel mu dá jedno pero pak mu

Digitized by Google

veli: da se toga dotekneš postaneš orel. S tim odide. Dojde do morja. Tam je bil vrag. Vraga je prosil da ga prek prepelja. Vrag mu pak odgovori: ako mi daš da ti glavu odrežem onda te prepeljam. On mu odgovori, da onda naj mu glavu odreže 'da prek dojde. Vrag je privolil k tomu i prepeljal ga je prek. Ov pak se doteknul lavove dlake i postane lav pak pograbi vraga i hiti ga v morje. Ve bi prvi put moral vumreti. Ide dalje i dojde do drugoga vraga. Ov vrag mam ga je pital: kak si ti došel sim z glavum? sim samo dojde se prez glave. Ov pak odgovori vragu; prepeljaj me samo prek, onda si dam glavu ruke i noge odrezati. K tomu vrag je privolil pak je njega prepeljal. Ve opet kak prvo je lav postal, pograbil je vraga i hitil ga v morje. Vezda bi moral drugi put vumreti. Ide i dojde do tretoga vraga. On ga opet pital: kak je to, da si ti došel z glavum rukami i nogami sim, ar sim samo dojde truplo? Ve veli vragu da naj ga prepelja, onda si dá 'se odrezati. Vrag ga je prepeljal prek. Opet postal je lav pak hitil vraga v morje. Vezda bi treti put moral vumreti. Onda ide i dojde do jednoga kralja. Ov je imel svinje i saki den je moral pozoju dati sedem svinj. Ve je prosil ov da ga zeme za pastira. Kralj je rekel: kak te morem zeti ako samo imam dvajsti i jednu svinju i te bude pozoj pojel? Ov pak odgovori: dobri pastir 'se svoje svinje nazaj dotira. On odide prvi den na pašu. Pozoj štel je da mu dá svinje, ov pak postane lav i ne je dal svinje. Na večer dotira 'se svinje. Kralj se je čudil kak je to. Tak se opet drugi den dogodi. Trejti den pak pošlje kralj jednoga slugu pazit. Ve pozoj opet dojde, štel je da mu dá svinje, ov pak se obrne na oroslana. Počeli su se jahati. Za tim reče pozoj: da bi jaz imel samo tri kaplje krvi bi ti drugač znal. A ov oroslan veli: da bi ja imel holbu vina i jednu pečenku, bi ti drugač znal. Gda pak ov sluga to je

Digitized by Google

začul, mam je odbejžal dimo i donesel je holbu vina i puru pečenu. Vezda oroslan pograbi pozoja i vubil ga je, a mam iž njega skoči zajec, zajca je vlovil, onda iz zajca je zletel golub, on se je doteknul pera od orla i postal je orel i vlovil je goluba. Golub mu je znesel jajce, ovo jajce je on spravil. Vezda tira svinje dimo i kralj je štel da zeme njegvu čer za ženu. On pak je navek mislil na one dvanajst sestre i dvanajst brate. Išel je dalje do steklene gore i, gda je došel tam, hitil je ovo jaje; on se dotekne jaja mravljinoga, onda se je prevlekel kroz prelo nuter i, kak se je prevlekel, mam je puknulo steklo i dojahali su jednajst brati i dvanajst sestre. Vezda su se poljubili i oženili saki svojum.

XVI.

Dečko išel iskat srečne i nesrečne vure.

Bil je jen put jeden grof i jeden kmet. Ov kmet služil je dugo ovoga grofa. Jen put gda je bil več star, rekel mu je grof: čuješ ti, kmet, moja žena ti je noseča i tvoja žena je noseča i zato, ako bude tvoja žena imela dečka a moja pucu, tak ja budem njega dal odhraniti na moje stroške i ovi dva se moraju onda oženiti; ako pak bude tvoja porodila pucu a moja dečka, za to 'se jedno moraju se gda odrastu zeti. Za nekuliko mesecov porodila je kmetova žena dečka a grofova pucu. Nu grof gda je zeznal, zel je dečka k sebi i hranil ga je nekuliko mesecov. Nu kad se mu je jeden put zameril kmet i gda se je jen put pelal čez jednu šumu i ovoga dečka je zel sobum, zapovedal je svojemu inašu da naj ga dene doli poleg jednoga hrasta. I del je ovo dete doli i pustil ga je vu toj šumi misleč da ga kako

Digitized by Google

živinče reztrga. Gda se je več odpelal, malo za njim pelal se je jeden ošterjaš i zagledal je ovo dete koje se je plakalo i zel je sobum. Za nekuliko let odrasel je ov dečak i bil je pri njem za kelnera. Gda se je jen put ov grof mim pelal, išel je vu ovu oštariju jest i zagledal je ovoga dečka, koj je več človek bil na mesto, i pita ovoga ošterjaša da kaj je to za dečko. Onda ošterjaš pove, da ga je jen put našel v šumi. To je bilo žal ovomu grofu da je on ve tak snažen dečko. Napisal je jednu cedulju i nutri je napisal, da naj dá ovoga mladoga dečka grofova žena prvo vmoriti neg on dimo dojde, i poslal je po ovem kelneru po ovem dečku, i prosil ga je da naj ovu cedulju nese njegvi ženi i naj to njoj v ruke dá, i zato mu je dal poštenu plaču. Gda je več išel po putu i bil je truden, legel si je pod jeden hrast i pismo si je del vu škrljak i zaspal je i išli su mim njega nekuliko dijakov pa su rekli: idemo mi glet ovoga človeka pismo, kaj ima nutri napisano. I zeli su to pismo i odpečatili i prečteli i bilo je napisano da naj ova grofova žena ovoga človeka dá prvo vmoriti neg on dimo dojde. A ovi dijaki su ov list zdrapali i napisali su drugoga, da naj grofica ovoga mladoga dečka dá predi svojum čerjum oženiti neg on dimo dojde. Kad on donese toj grofici ov list, povedal je da je to njeni muž grof poslal, da naj ja to vam odnesem. Ona gda to prečteje, mam je dala gosti načiniti i ove dva v kočiju i v cerkvu odpelati i plebanuš je jih zdal. Gda je grof dimo došel, mam je pital svoju ženu, je li je dala vmoriti onoga dečka. Ona veli: kaj bi ga dala vmoriti? im sem ga oženila mam z našum čerjum kak si mi pisal. Grof se je jako rasrdil i nije znal kaj bi počel od srditosti, neg je rekel ovomu dečku da mora iti iskat srečnu i nesrečnu vuru, da predi ga ne bu trpel. Ov moral je iti i išel je po svetu i noč ga je dostigla i zagledal

Digitized by Google

je jednoga grada i išel je nutri stan prosit. Pital ga je gospodar da kam ide. Onda je on rekel da ide iskat srečnu i nesrečnu vuru. Gospodar je rekel: pri meni ti je nesrečna vura, kajti ja imam jednu zlatu hrušku koja je sako leto rodila a vezda več dvanajst let kaj nikaj ne rodi. Idi i prosim te, ako buš mogel gde zezvesti, onda mi poveš, dobiš dobru plaču. Išel ov drugi dan dale. Celi dan nigde né našel gde bi bil mogel čez noč spati, neg je celu noč išel. Onda drugu noč je pák videl jednoga grada i išel je nutri stan prosit, i pustil ga je ov gospon od grada i pital ga kam ide. On je rekel da ide srečnu i nesrečnu vuru iskat. Onda mu je rekel ov gospon: moj dragi, pri meni ti je nesrečna vura. pri meni ti je jeden ribnjak koj je predi bil pun rib a vezda nije ni jedne, i gledi ako buš gde zeznal i, gda peš nazad, onda mi poveš i dobiš dobru plaču. Drugi dan ide dale pak, gda se je večer približil, došel je pák do jednoga grada. Ide nutri i prosi gospodara za stan. I dopustil mu je i pita ga kam ide, i ov veli: idem srečnu i nesrečnu vuru iskat. Onda mu veli gospodar: pri meni ti je nesrečna vura, vidiš, pri meni ti je jen put moja čer z bala došla na večer i išla je na vrt se šetat i na jen put je znikla i od onda je više ne bilo, i gledi ako bi gde mogel zeznati za nju i, gda peš nazad, povrni se k meni i dobiš poštenu plaču. V jutro pak se odpravil dale i, gda je pák več dugo išel, dojde do jedne velike vode i nije mogel prek. Onda na jen put dojde jedna velika riba i pitala ga je da kaj oče. On je rekel da bi rad prek ove vode iti. I prenesla ga prek i pitala ga je kam ide. On je rekel da ide srečnu i nesrečnu vuru iskat. Onda je riba rekla: zezvedaj po svetu da kaj je to, da ovde više nikaj rib ne, kak ja sama, i ako zezveš onda, gda peš nazad, mi poveš. Ide dale. Dojde večer pak se približaval k jednomu gradu i, gda je več došel k njemu, tam

Digitized by Google

pri vrati' je jen soldat stražil i pustil ga je nutri. Gda je došel nutri, nikoga ne drugoga našel neg jednu mladu pucu. Nju prosi za stan i ona mu veli: ja bi ti rada dala stan neg, ako dojde moj muž dimo, on bi te gde našel, bi te zatokel. A ov grad bil je zakleti. Onda ov veli, da se vre kam skrije vu hižu, i ostal je tam. Pita ga ova puca da kaj je novine po svetu zeznal. On veli: nikaj drugo neg sem zeznal pri jednem gradu, da je jedna hruška zlatna na vrtu i več nekuliko let nikaj ne če roditi. Onda pri drugem gradu sem pák zeznal da je jeden ribnjak, koj več mnogo let kaj nikaj nema rib, a predi je bil navek pun; a pri trejtem pak sem čul da je ovoga gospona čer jen večer došla z bala i išla se je šetat na vrt i na jen put je znikla i od onda je več néga. A ona mu je rekla: to sem ti ja, mene ti je ov vrag, čij je ov grad zakleti,. odnesel. Onda pak njoj je rekel, da je išel čez jednu vodu i riba velika jedna je sama nutri i ona me je prek ove vode prenesla i prosila je, da bi ja to zeznal kaj je to. Ona mu je rekla: ti budeš se to zeznal ako budeš samo mene posluhnul. Znaš, po noči ti si pod postelju lezi, a ja ti mu budem to okol dvanajste vure povedala; budem se prebudila i budem povedala kak da bi bila to senjala. A onda gda bum ja to povedala, da je jen put jednoga gospona bogatoga či došla z bala pak da se išla na vrt šetat i od onoga časa je več néga, onda bu on rekel: a to si ti; onda ti mene za ruku primi pak me dol potegni, buš videl ka bude. I tak je bilo. Po noči, 'da je došel on k njoj spat, za čas se prebudi i veli k njemu: joj, moj dragi, ali sem ti čudne senje senjala! On je rekel: a kaj si senjala? Ona veli: senjala sem ti da sem bila išla putuvat pak sem došla do jednoga grada pak je nutri na vrtu bila jedna zlata hruška i več dugo vremena kaj nikaj ne rodi. A on je rekel:

Digitized by Google

za to ne rodi, kajti je nekoje družinče imelo dete pak je pod ovu hrušku zakopalo, i za to ne rodi. Onda pak sem ti senjala da sem došla pák k jednomu gradu, a tam je pak bil jeden ribnjak, vu kojem več dugo vremena kaj nikaj né rib. Onda veli: viš, to je za to, kajti se je ne več dugo nigdo vtopil. Onda pak ona veli: a još sem ti senjala da sem išla čez jednu vodu pak me je jedna velika riba prek prenesla i više nikaj ne bilo vu ti vodi rib kak ta sama. Onda je on rekel: vidiš, za to ti né kajti se i tam né nigdo vtopil. Onda je ona rekla: još jednu sem ti senjala, da je jeden grof imel jednu čer i ova, gda je z bala došla na večer, išla je malo na vrt se šetat i od onoga časa je več nega. A vrag veli: a to si ti. A ov pod posteljum nju je samo prijel za ruku i potegnul nju je dol. A on doli, koji je bil na straži, kriči: obles. Onda je ov moral iti friško doli stražit, kajti je onda njegvo vreme došlo da straži. A ov, koji je do ve stražil, on je rekel: samo gda pete čez vrata, onda se ga dalko vugnite. I gda su išli došli su do one vode gde je ova velika riba bila. Pitala ga je riba, jeli je zeznal za nju. Onda veli: je, i rekel je ribi, da naj nje predi prek prenese i, gda je prenesla i povedali su njoj, da predi ne bu nutri rib, dok se što ne vtopi, onda je rekla riba: sreča vaša, da ste vi ne predi povedali neg sem vas donesla sim, drugač bi bila vas obadva vtopila, kajti predi nekuliko stotin let prejde neg 'do dojde. I gda je išel došli su do ove čeri oca. On se je jako razveselil i dal mu je vnogo blaga. Dojde do onoga gde nije bilo v ribnjaku rib. Povedal je gospodaru da naj jednoga vtopi, i dobil je pák tam vnogo blaga. Onda pak došel je do ovoga grada 'de ne je hruška zlata dugo rodila. Tam je pak povedal, da naj one koščičke van skopleju, da bude pak rodila. I tam je dobil vnogo blaga, i dal mu je gospodar 'se odpeljati dimo.

Digitized by Google

Da je došel dimo bil je još jeden put tak bogat kak ov grof. Onda se je začudil grof i išel je on iskat srečnu i nesrečnu vuru i, gda je došel do one ribe, rekla mu je da ga ona prek prenese, a gda je bila na sredini, vtopila ga je.

XVII.

Sluga gospona naplatil.

Tak je bil jen muž koji je imel tri sine. Ovomu mužu je zapovedal njegov gospon, kojemu je on kmet bil, da mu mora dati sina jenoga v službu. Ov muž onda veli: nemam više kak ove tri sine pak nje moram rezposlati. Na to mu reče gospon: tebi su dosti dva a meni jen. I tak gda bi ov otec sina odpustiti moral, pošlje ga gosponu i reče: sin moj, hodi tam i služi za kmeta onomu gosponu. Gda je ov sin k onomu gosponu v službu došel reče mu gospon: ja ti dam pun lagev vina i jednoga cucka. Ov cucek bude tebi puta kazal, kam god ov cucek bu išel tam moraš i ti za njim iti i, koji se bu prede izmed nas dveh na kojega srdil, z onoga budemo remenje krajali, ako se ti buš na me srdil, ja bum s tebe krajal, ako bi ja na te, ti z mene. Vezda ide ov gospon, dá pun lagev vina natočiti i na kola postaviti. Ve kud je god ov cucek išel tud je ov vino vozil i, gda ne bi bil mogel za cuckom kojekud drčati, resrdil se je i obrne z vinom nazaj dimo. Zapita ga gospon: kam si vozil vino i jesi li bil srdit? Ov odgovori jošče srdito: kak vraga ne bi bil srdit, da ste mi takvoga zločestoga cucka dali? Ve gda je ov rekel da je srdit bil, mam zapovedi gospon poleg prveše pogodbe njemu ž njegve kože remenje krajati i, gda

Digitized by Google

su ž njega remenje krajali, moral je od velike muke vumreti. Ve gda je ov sluga vumrl, zapovedi gospon tomu mužu da opet drugoga sina za kmeta dá. Ov otec pošlje k tomu gosponu drugoga svoga sina za slugu. Ovomu opet reče gospon: tebi bude ov cucek puta kazal, ti buš pun lagev vina za njim vozil, kud bu on išel tud hodi i ti za njim i, koji se izmed nas dveh bu na koga srdil, z onoga bumo remenje krajali: ako se buš ti na me srdil ja bum tebi krajal, ako se pak ja na te, onda ti meni. Ve dobro. Ide ov sluga i vozi vino za cuckom nu, kajti je cucek kojekud po šumi bežal i ne je ga mogel z vinom dostiči, ond se i on takaj dimo obrne i, gda je dimo došel. zapita ga gospon: jesi bil srdit? On odgovori: ki vrag ne bi bil srdit, gda sem tak zločestoga cucka imel za kojim nisem mogel nikam dojti. Na to gospon mam zapove ž njega remenje krajati i. gda bi ž njega remenje krajali, vumrl je i ov od velike muke i, gda je i ov sluga vumrl, zapove ov gospon onomu mužu da mu i trejtega sina za kmeta dá v službu. Na to ves žalosten otec, da je zgubil več dva sina pa da mu oče i trejtega zeti, reče: ja ne dam sina da mi i on izgine, ja, kak sem star, idem rajši sam, neg da bi jedinoga sina zgubil. Na to mu reče sin: ne, japa, vi ste stari, vi nemrete tak služiti kak sem mlad; vi se ne bojte za me, idem ja rajši, ja ga vre bum služil kak se služi, bolje neg su ga brati moji služili. Ve ide ov sluga, dojde pred gospona i gospon njemu pokaže cucka i reče: ov cucek bude tebi puta kazal, ti buš puna kola pšenice za njim vozil, kud bude ov cucek išel tud i ti za njim i, koji se izmed nas dveh bude na kojega predi srdil, z onoga bumo remenje krajali. Na to reče sluga: dobro, gospon, ja kakti sluga očem to 'se vre včiniti. Vezda zapove puna kola pšenice nametati, i ov sluga naj ju za cuckom vozi. Ve ov sluga prime cucka pa ga dobro iztuče a cucek

*

Digitized by Google

onda odleti da se ne je znalo niti gda ali kam, a ov sluga lepo obrne s pšenicum dimo k svojemu ocu i ostavi mu pšenicu pa dojde nazaj s praznimi koli k tomu gosponu i, gda je došel, zapita ga gospon: kud si ti pšenicu vozil? Ov sluga odgovori: ja sem cucka stukel pa ne znam kam je odišel, a pšenica je bila lepa, pak sem ju mojemu staromu ocu odpeljal, koji je itak bil potreben, naj se malo okrepi, i zapita: jeli vam žal, gospon? jeli se srdite? Na to mu reče gospon: a, nikaj se ne srdim za to, pa mu reče: ovo ti je za gradom jena velika jama, ovu moraš nočes do dana 'su zakopati, ali ne smeš ju z nikakvum stvarjum zakapati s kojum se zakapa, ne s kamenjem, zemljum, grajnom ali z drvljem. Sluga reče: o gospon, očem ja i to poslužiti, zakaj ne bi, gospon? Ve ide i po noči poseče 'sem ovcam i drugomu blagu i kojnom glave, pak' se glave shita v tu jamu tak da je puna bila. Drugi den v jutro ide gospon glet i zapita slugu: jel si ti ono včinil kaj sem ti rekel? Ov reče: o sem, gospon, jama je puna, 'sem ovcam i drugomu blagu sem glave posekel pa sem jamu zagrnul, i zapita ga: jeli ste srditi, gospon? Ov reče: o nisem nikaj za to srdit, pa mu veli: gda se ja bum španciral i gda bum iz špancira dimo išel, ti mi moraš s takvum stvarjum koja ne je za goreti, ni z vuljem ni z lojem svetiti. Na to reče sluga: o dobro, gospon, očem i to včiniti, zakaj ne bi? Ve ov gospon odide na špancir, a sluga dobro pazi gda je išel iz špancira i, gda ga je zapazil, mam vužge štalu i škeden i kotec i drugo stajne. Ide gospon i zapita ga: jeli svetiš? Ov reče: svetim dobro, gospon, jeli dosti vidite? baš vezda vužižem, i pita: jeli ste srditi? Gospon odgovori: vidim dosti, ni treba više svetiti, ja se nikaj za to ne srdim. Ve gospon v sebi srdit, mislil je kaj bi mu još dal činiti kaj on ne bi mogel izbaviti, i izmisli si i reče: ti mi moraš

Digitized by Google

donesti tri šake vražjega perja. Na to mu reče: gospon, očem i to, zakaj ne bi? Pa si zeme gosponovoga jenoga kojna pa ga zajaše i veli: ne bum pešice hodil, i zapita gospona: jeli se srdite? On reče: a nikaj. Vezda se odpravi na put, ide, dojde do kraljevskoga dvora i poleg ovoga dvora bil je jen lepi veliki vrt i na ovem vrtu ne je nikaj štelo rasti. Ovi su ga zalevali i gnojili, ali 'se zabadava, i ov sam kralj obečal je da, koj ov vrt popravi i naredi ga da bude rodil, on bude dobil kraljevsku čer i od 'sega pol i pol kraljestva i, gda je sluga svojim kojnom tam bil pitali su ga kam on ide. On reče: idem v pekel zarad te i te stvari. Vele mu ovi: čuješ ti, dejder ti tamoka za naš vrt popitaj zakaj ne če roditi. Nu dobro, reče ov, ja bum vre popital, zakaj ne bi? Ve ov sluga odpravi se i ide dalje i dojde do morja. Onde poleg morja bila je jedna duša koja je muku trpela da je morala ljudi prek prenašati. Ov ju prosi da bi njega prek prenesla. Ona ga zapita kam ide. On je povedal da ide v pekel po tri šake perja vražega. Ve ga prosi: dragi človek, dejder ti onde popitaj za me kak dugo se bum ja ovde mučila i ljudi prenašala, viš, jezero i jezero let prejde kaj nikoga ne prenašam. Ov reče: očem ja i to popitati, zakaj ne bi? I gda bi ga prek prenesla ide i putuje i dojde več kesno pod večer v pekel i v peklu ne je nikoga doma našel, neg samo jenu babu, mater od vraga. Gda je v hižu došel pita ga baba: je, sinko, kaj si ti sim došel? Ov pove, da je moral iti od svojega gospona v pekel po tri šake vražega perja i da je došel pitat zakaj on kraljevski vrt ne če nikaj da rodi i da popita kak dugo se bu ona duša koja je tam pri morju mučila i ljudi prenašala, i da on jako nju prosi, ako bude kak moguče, da bi mu ona to dala i povedala, ar ako on perja tri šake vražega ne donese, da budu ž njega remejne krajali. Ona mu

Digitized by Google

obeča da bude mu to včinila neg mu reče: moj sin je zločest, ako te on najde, po tebe ne bu dobro, ja te budem skrila kak bum mogla. Ona ga skrije pod jeden bedejn. Na to počasu dojde vražič dimo i, kak je v hižu došel, mam zamirisi i počne z nosom njuhati i zapita babu: čuješ, 'do je v ovi hiži? A ona mu reče: 'do bi bil? ni nigdi nikoga. A on reče: te je, negdo negdi mora biti gde je god. A ona opet odgovori: te, sinko, kaj si pobedastel, kali ti je? daj si mira pak hodi spat, vidiš da je več noč, nima nigdi nikoga, ja bi znala za njega da bi 'do bil. Tak 'da mu nije štela povedati odide spat. Ona je dobro pazila 'da je on tvrdo spal, i dojde k njemu pa potegne iž njega jenu šaku perja. Ov se na to prebudi, pita: ka je? Ona mu reče: eh, sinko, nikaj nikaj, sem sejnala da ka je onomu vrtu kraljevskomu kaj ne če roditi. On odgovori: da bi one tri kotle cekinov, koji su tam sredi vrta pod križajnem, van izkopali, vrt bi taki rodil. Na to si vražič opet legne i čvrsto zaspi. A ona opet drugu šaku perja iž njega potegne. On se pák prebudi i pita: kaj delaš? kaj mi ne daš mira? Ona mu reče: eh, nikaj nikaj, sinko, sem pak sejnala da, gda bude ona duša, ka je tam pri morju, koja ljudi prenaša, zveličena. On ji reče: koga prvo bude prek nosila naj ga v sredinu morja hiti. Na to si opet legne i čvrsto zaspi, a ona opet trejtu šaku iž njega perja potegne. On se zbudi i resrdi se i reče: več vidim da mi nema mira. Onda ide ona pa odklopi bedejn pak reče onomu slugi: na ovo su ti tri šake vražega perja i v onem kraljevskom vrtu na sredi pod krizajnem su tri kotli cekinov, one cekine naj izkopaju vrt bude taki rodil, a oni duši poveč da koga prvoga prek morja bu nosila, naj ga v sredinu morja baci, ali ji naj predi povedati dok tebe prek ne prenese; vezda pak hodi odkud si i došel. Ide i gda je več do morja došel pita ga izdalka

Digitized by Google

duša: jesi li za me pital? Prenesi me predi, onda ti povem. Ona ga prenese, on pa ji reče: koga buš prvoga nosila, v sredinu morja ga hiti, onda buš zveličena. Ona mu reče: joji, dragi človek, jezero i jezero let prejde pak ne bum nikoga prenašala. O, buš, na skoro ti vre jeden dojde. Na to ide dalje, dojde do kraljevskoga dvora. Ondi ga pitaju: je si govoril za naš vrt? On reče: treba mi ljudi dati, ja napravim da vre bu vrt rodil. Mam su mu dali ljudi kuliko je god štel. Ve ide on, izkopa one tri kotle cekinov i kak je on to izkopal, za nekuliko dani počne se ves vrt zeleniti i drevje cvesti i, gda je to kralj videl da je vrt popravil, dal mu je kakti je obečal od 'sega polovinu i svoju čer i pol kraljestva i od onih cekinov takajše pol i, gda je tak od 'sega pol dobil i s kraljevskum čerjum se oženil i gda je vre dimo došel k gosponu, vidi ga gospon kak se na lepi kočiji i z gospum i s tulikemi dvorjaniki i kočijami vozi, ide pred njega i pita ga: jeli si donesel tri šake vražega perja? Ja sem donesel tri šake vražega perja. I gospon ga zapita: 'de si tuliko blago i tulike kučije tak lepe i dvorjanike i tak lepu gospu zel? On reče: o gospon, tam prek morja, tam sem to 'se dobil, tam vam se dobi blaga penez ljudi kraljestva i 'sega kaj god človek oče. Tam poleg morja je jedna duša, koja ljude i se kaj človek oče prek prenaša. Na to ga zapita gospon: je li bi ja tam iti mogel? O zakaj ne bi gospon, dojdete brez sakoga truda tam, ne bu vam treba prek morja prenašati, duša vam 'se prenese, i zapita ga: je li se srdite, gospon? A nikaj se ne srdim za to, neg ve idem i ja tam da si kaj preskrbim. Dobro, gospon, srečen put vam želim. Fala, reče gospon. Dobro grabite, reče sluga. Vre bum, reče gospon. Vezda se odpravi na put i, gda je do morja došel, prosi dušu koja je tam bila da ga prek prenese. Ona mu odgovori: da če ga prenesti. Ve ga

Digitized by Google

prime i donese ga do sredine morja i včini ž njim puv! v vodu. Onda je duša zveličena bila, a on kmet je iz sluge na velikoga gospona postal, a gospon je namesto prek morja v dubljini morja grabil i ribe hranil.

XVIII.

Pompilijuš.

Jen put je bil jeden človek, on je bil pri jednem grofovskem gradu vu službi. Ali grof pri onem gradu je bil zakleti vragu s tremi prsteni, koje si je moral odslužiti od vraga, da bi se štel osloboditi; kajti jen put kad su gosti bile pri njem pak je jako te prstene hvalil, rekel mu je jeden prijatel: vrag ti 'zel te prstene. On mu pak odgovoril: ako pak ove 'zeme, bome, neg i mene 'zeme. Kad je to vrag čul, taki mu spuknul prstene od ruke i rekel mu je: gledi da pošleš po prstene, neg težko ti bu koj nazad došel. Tak kad je to grof čul, pošilal je vnoge vu one kraje po prstene i obečal im je svoju kčer, ali nigdo ne nazad došel. Ali grofici se on sluga dopadal i ona ga je gor zezvala i rekla mu je: prosim te, budi tak dober i hodi po te prstene da mene moreš 'zeti, kajti te ja jako rada imam; premisli si, im budeš onda grof. Kad je dečko to čul išel je, boga molil i pred grofa stupil i rekel: tulika leta nigdo ne mogel prstene odkupiti, ja pak budem, prosim te, dopusti mi. Grof mu je štel kočiju i konje i bog zna kaj dati, ali ov ne je štel, neg je rekel: ja si 'zemem pasuša pak idem š čislom i nožom naoružen. On je tak odišel i došel je do jednoga grada gde je 'se bilo črno, i ona straža na vrati' ga je taki pitala: kaj ti očeš? kam ideš i zakaj ideš? On 'im je povedal da ide po te prstene, i taki su ga

Digitized by Google

pred kralja odpelali i rekli, kam ide, i dali mu jesti i piti i penez, i rekli su mu, naj pove tam i naj pita, kaj bi dobro bilo, da bi se zvračila či kralova od dvanajstletnoga betega. On je odišel i obečal je da bu včinil. Tak je odišel dalje i došel do grada, gde su 'si ljudi na kupu stali i se spominali. Kad je on došel taki su 'si ga pitali kaj bi dobro bilo za jedno drevo, koje na dan četíri put ploda nosi dvajst i četiri drvenjek. On 'im je povedal kam ide, i prosili su ga naj pita tam; i tu je dobil 'sega. Tak je i od ovud odišel i došel do morja. Tu je sedel jen brodar vu ladji i plakal se je. Kad je on došel, taki si suze obrisal i pital ga kam ide i kam da bi ga odpelal. On mu je 'se povedal, i on brodar ga je prosil da bi za njega pital kad bu oslobodjen. I ovomu obečal i on ga prek odpelal i pokazal mu je gde stanuje Pompilijuš. On je odprl vrata, stal nuter vu kmicu i tri štenge dol odišel, zaprl vrata i v kmici stal. Kad je dalje štel stupiti je na jen put prepal i v kuhnju opal, gde je videl jenu ženu, koja je kuhala i pekla više neg bi deset ljudi pojeli. On je odišel nuter i prosil za stanek, ali ona rekla je: ja ga nemrem dati, kajti ako moj muž doma dojde, on te bu pojel. No skrij se pod postelu, ne bu te morti spazil. pak onda moreš vujti. On ju pak prosil, rekel ji je da mora još tri prstene i odgovore na tri pitanja imeti. Ona rekla: samo se skrij, morti bu išlo. On se skril. Došel je Pompilijuš. Taki kak je nuter stupil, je zakričal svetlemi prsteni na ruki: gde večerja, baba? ja te vubijem. Ona mu taki donesla, i prav dišeče stvari nuter dela samo da ne bi dihal človeka. Ali on je pričel ropotati i kričati: gde je tu človečje meso, zakaj ga nisi skuhala? Ali tele! mu veli žena, morda si gde videl človeka, pak misliš da je doma. Tak se onda on pomiril. Kad je več sit bil, niti ne mislil na jelo. Kad je zaspal, onda ga je žena prijela za prsten

Digitized by Google

i mu ga dol potegnula. On se zbudil i rekel: kaj me dražiš? E, niš, ja sem samo senjala od jedne kralove čere koja nemre zdrava postati. Eh, naj samo one dve stare obujke izpod postele zemeju. Onda je imela jedno pitanje. Sad mu je drugi prsten spuknula pa ga za venoga pitala, za ono drvo. On se resrdil i rekel je: naj samo zdigneju on kamen široki kre dreva proč, i one peneze pod kamenom naj van zemeju. Onda mu trejti prsten spuknula i pitala za brodara. Onda ji je povedal da, kak kojega vtopi, onda bu oslobodjen. Kad je on ta pitanja čul, cufnul je ženu, zafalil ji i prstene dobil i odišel. Kad je došel do morja, pital ga je brodar kaj je čul. On mu odgovoril: predi me prek prepelaj, onda ti povem. Brodar ga prepelal i onda mu je on povedal. Sad je bilo brodaru žal kaj ne predi znal da bi onoga bil vtopil. Ali na to je taki Pompilijuša vtopil kaj je svoje prstene štel imeti i za slugum bežal. Tak se ov sluga oslobodil i vujšel. Kad je došel do onoga grada, je odišel tam k drevu, kamena v kraj 'zel i peneze dal van 'zeti koje je on se' dobil. Onuda se je vu kočijah dalje pelal, i za to na boga pozabil ne je. Kad je došel tam gde je kralova či betežna bila, samo je 'zel obujke spod postele, na nju položil i ozdravela je, i te obujke je dobil. A kad je doma došel, akorat je videl kak je pop z grada odišel spovedjum. Sad je on gor vu hiže odbežal, svoji dragi del je obujka i svomu gosponu, taki su 'si ozdraveli i ženili se i gosti su bile. One peneze od dreva je 'sem ljudem delil, neg je još 'se puno bilo. One obujke svilne je samo prestiral i taki je bilo puno jela: kolačov a vina sakojačkim pitjem. I ako gdo betežen bil, je samo z onemi obujki zvračil, ako je pak gdo grešni bil, tak mu je samo prstene na prst del i taki mu je duša veličila i dober človek postal je. Tak vu ovo vreme nigdo ne gladen, nigdo ne žedjen, nigdo siromak, nigdo be-

Digitized by Google

težen i nigdo ne bil grešen; 'si ljudi su ga imeli radi kakti svojega oca. — Kad su se gozdbe obdržavale, sem ja navek poleg bil, i još dandanajšni mi je jezik moker od onoga vina, i još sad imam v oči suze od te noči, kad je grof on hmrl kaj bil človek vrl.

XIX.

Toma nesel meso v pekel.

Jeden put bil je jeden otec pa je imel dva sina Miška i Tomu. Miško bil je bogateši a Toma siromašneši. Dogodi se da je Miško klal a Toma celi dan mu je pomagal, ar je mislil da mu bu dal mesa da bu dimo deci nosil. Dojde noč a on mu niti jesti ni dal. Ov ga prosi da mu bar malo mesa dá kaj bi mogel deci na noč speči. Odseče komad mesa pa mu reče: ná pa idi vragu z mesom. On ga zeme pa ide dimo. Kad su ga deca opazila raduvala su se da budu meso jela. A on je rekel: ne je to stric nam dal neg vragu, to moram njemu odnesti zutra kak mi je brat rekel. Kak je jutro došlo, spravi se na put vragu. Prvič dojde na prevoz pa je rekel prevozaču da nese vragu meso kaj mu je brat dal. Prevozač mu je odgovoril: nesi, on to rad bu jel ar sako meso rad je, i tak mu reče, da naj pita vraga kak bi se on mogel osloboditi da ne bi prevažal i za trud kaj si mu donesel prosi onu črnu kokoš koja nosi cekine kad ju gdo pritisne. Ov obeča i dojde v grad. Tam ga je žena vragova zazrela i popitala, kaj tu išče. On njoj je povedal da je donesel meso koje mu je brat poslal. Ona mu je povedala da vrag rad meso je. On je ženi povedal, da ga je jako prosil on koj prevaža da bi pital kak bi se oslobodil.

Digitized by Google

Ona je rekla: to on tebi ne bu povedal, nego ti si lezi ovdi pod postelu pa dobro poslušaj kaj bu povedal. On se je skril. Za toga je vrag došel. Ona mu se milila kak mu se znala samo da bi zeznala, kak bi se ov koj prevaža oslobodil, pak je pitala: ti, kak bi se ov koj tutu prevaža osloboditi mogel? On veli: ti bedak! čisto lehko, samo kad koga prevaža naj reče da prime za veslo pa kad prime naj vikne: obles. To si ov pod postelom dobro je zapametil. Vrag se je potegnul v šestu hižu od ove a Toma je tičas van odišel i onda stopram je došel kak da ne bi on prvo tu bil. Poruži na vratih, došel je nutri; vrag ga pita, kaj je došel. On mu je povedal, da mu je brat poslal meso. Ov ga je rad zel i pital za plaču kaj oče. On je rekel: onu črnu kokoš. Vrag mu je dal. Ov je odišel i dojde k onomu koj je prevažal. Kad ga je ov opazil pital ga je jeli zna kak če se osloboditi. Toma je rekel: čakaj, naj maličko dalje odidem, onda ti bum povedal. i tak je odišel i dodje k jednoj oštariji. Tam je zapovedal si jesti donesti i onda kad se je najel stisnul kokoš i mam su opali tri cekini iž nje. Onda je zval ošterjašicu za račun. Ona to je vidla, pa pita ga, jeli oče jednu kupicu žganice. On je rekel da oče, i ona mu je zmešala podremača nutri i kak je to popil taki je dremal. Za toga je ona drugu kokoš njemu na mestu njegove dala. Kad se je stal taki odišel je dimo i kad je dimo došel rekel je ženi: buš vidla, kaj sem ti donesel pak je zel kokoš pa ju stisne a kokoš nikaj ni dala cekina. Onda žena počela se smejati i ž njega norca delati pak mu je rekla: hodi k vragu. On je odišel k vragu i došel do prevozača. Prevozač ga pita: buš mi povedal, kak bi se mogel ja toga osloboditi? Toma veli: ja sem zabil ga pitati, sad ga bum pital, i povedal mu je kak se mu je dogodilo, i veli mu prevozač, da naj prosi za stolnjak koj na

Digitized by Google

štangi visi, i kad buš gladen prestri ga na stol i reci: daj mi mesa gibanice vina, pa ti bu se dal. Kad dojde k vragu pokuči i ide nutri. Vrag ga popita: kaj očeš? Toma veli: kaj si mi to dal, kaj bum s tim? Vrag veli: kaj pa očeš? Toma veli: daj mi on stolnjak kaj imaš tu na štangi. On mu je kokoš zel pa stolnjak dal. On odide i prevari opet nekak prevozača pak dojde opet v onu oštariju. Prestrl je stolnjak i zapovedal jesti. Odmah je bilo piti i jesti dost. Kak je to ošterijašica zapazila zela mu je potajno ov salvét i svoj drugi dala. On je opet tak dimo došel i rekel ženi: pak buš vezda vidla kaj sem donesel, i veli deci naj boga mole da idu jest Zeme stolnjak van i zapove jesti; ali to niš ni bilo. Onda još bolje su mu se norca delali i rekla mu žena: hodi vragu. I on je odišel vragu i dojde do prevozača. Prevozač ga pita, jeli mu bude povedal da kak bi se oslobodil. Toma mu je rekel da je vrag rekel kakti denes dojti da bu povedal, i povedal je, da mu je vrag opet nekaj dal kaj nikaj ne valja, da ide po drugo. Veli mu prevozač: ti prosi onu ključenicu iz koje može šest regementov soldatov iziti. Ovak je v grad odišel. Sad ga je vrag pital: kaj si došel? Toma veli: kaj si mi to dal, kaj nikaj ne valja? daj mi onu ključenicu kaj more dati šest regementov soldatov. Ov mu je dal i rekel: ako još jen put buš došel, ja te bum ovdi zadržal. Toma je zel ključenicu i odišel i došel do prevozača pa mu je rekel da mu bu povedal kad ga preveze, ar je vrag rekel da mu ne sme na vodi povedati. Kak je prek vode prešel povedal mu je da, kad koj ga bude prosil da ga preveze, naj mu dá na sredini veslo v ruke i naj zavikne: obles, i tak se bu oslobodil. Onda mu je povedal da mu je ošterjašica kokoš i salvet zela. On je tam išel i zapovedal soldatom, naj ju vubiju ako ne dá kokoš i salvet. Ona je rajši mu 'se dala

Digitized by Google

samo da ju ne bi vubil. Kad je to dobil odišel je dimo i ključenicu je del v ladicu svoju pod tri lokote, a salvét je prestrl i bilo je dosti za jesti. Kad su se najeli on je zel kokoš i stiskal tak dugo dok je pun kut penez bil. Onda je išel spat i v jutro je poslal svoje jedno dete k bratu po drvenjku. Ono je tam došlo i prosilo za drvenjku. Brat je pital: kaj bute vuši merili? Ono je reklo: japica budu peneze merili. Ote bogčarija, kaj bi tvoj otec novce meril? veli stric, a dete reče: no ako ne verujete meni pak ite glet. Ov je išel tam i pital: gde si ti ove peneze zel? Veli: znaš, brat, ono meso koje si ti meni dal veleči da naj idem k vragu odnesel sem vragu i to sem za to dobil. Ov dimo je odišel i zel celu slaninu i pošel k vragu misleči da bu mu več dal kak njemu za tri funte. On je odišel i došel k onomu koj je prevažal. Ov kak je na sredinu došel rekel mu je, naj prime za veslo. Ov je prijel a on zakričal: obles, i ov je onda ostal tam i prevažal devet let dok se je i on oslobodil. A brat Toma ne je štel za zlo zlo povračati neg dobro, on mu je decu i ženu ovo vreme hranil, i velike si je grade dal zezidati i postal je bogat človek. I za to kaj je bil na glasu šteli su ga tolvaji pokrasti. To je on začul i kad su več vu grad došli, onda je zel ključenicu i zapovedal soldatom naj je pohvataju i zvežu. Ovi su je zvezali. Onda je stiral soldate i ključenicu nazaj vu ladicu del i išel spat. Drugi dan je nje dal sudu v ruke i tak je vnoge grofe od straha oslobodil.

Digitized by Google

XX.

Jožef i Ferdinand.

Tak je bil negda jeden car. Ov imel je jednoga sina, kaj mu bilo ime Ferdinand. Dogodi se da je ov car išel jeden put na šetnju pa najde malo dete, i veselil se je nad ovim detetom pa ga pelja k carici, i nisu znali kak mu je ime pa su ga dali krstiti za Jožefa. Ovi dva rasli su kak naj boljši brati. Imeli su 'sega dosti i od 'sega dal 'im je car ključe, samo od jedne hiže im ne je dal ključov. Ve gda bi bili vre tak okol osemnajst let stari dečki, bili su lepi da 'ih milota gledati. Tak se negda odpelja car s caricum v drugu kraljevinu kralju na gosti i ne 'ih bilo dugo časa dimo. .Vezda ovi dva tak jeden večer pogovarjaju se, zakaj 'im je dal car od 'sega, od penez i od drugoga 'sega ključe, samo od jedne hiže 'im ne je dal Ve si oni misliju, kaj mora nutri biti, pa se dogovoriju i dadu si odpreti vrata. Ve idu nuter i ne vidiju nikaj neg jednu princezu namalanu, a ova bila je kči Pijemonteskoga kralja. Drugi den dojde car s caricum dimo, a Ferdinand dočeka ga z Jožefom. I komaj dojde dimo, zamoli ga sin da mu naj načini ladju tako lepu kakve nejma v celem svetu i da ju z jako dragum robum natovari. Car dá napraviti ladju i ovi dva ideju na morje. Idu denes idu zutra i na jeden put dojdeju na jedno plitko mesto, i z daleka videli su jednu veliku ribu na ovem mestu, koja je ne mogla ni v vodu ni na suho. Ve veli Ferdinand: ajdmo ovu ribu pomoč. Veli Jožef: idi ti, pa ju prevali v morje. On ide pa ju prevali i ona mu reče: kaj ti bum za to dala da si me v morje zvalil? On odgovori: kaj očeš mi ti, jedna riba,

Digitized by Google

dati? ti nejmaš nikaj da meni daš. A riba veli: morti bi ti ja kaj pomogla, zemi si jednu lusku od mene pa budem ti ja v pomoč, 'degud ti voliš tam bu se ti barka krenula, samo 'zemi lusku na dlan pa puhni na nju. On si 'zeme lusku, ide i se ne vu barku pa putuju dalje. Idu denes idu zutra i na jeden put zagledaju kopno a to bila je Pijemonteska zemlja. Približavaju se kopnu, a ovi počeli su s topovi na nje pucati. Oni podigneju barjak i prestane buna. Dojdu do kopna, stave ladju pa prodavaju tam robu. Mam dojde ljudi 'sake vrsti kupuvat robe, a med ovimi i ona princeza, pa si kupuje sakojačke robe. Stupi v barku, a Jožef krene ladju, i alo dimo. Ve nastane buna, počneju pucati za njimi s topovi, a kaj očeju? nisu 'ih mogli dostiči. Nisu imeli tak brzih ladij pa se povratiju nazaj. Veli princeza, gda vre spazi da se vozi v tuju zemlju, hiti maramu z glave v vodu, pa krene barka na njenu stran. Ve si on pomisli, i ona zna nekaj več kak gruške peči. Zmisli se na ribu, 'zeme lusku na dlan, puhne na nju i barka krene kam je on nakanil. Ona baci opet gornju halinu v vodu, barka opet na njenu stran; opet puhne on na lusku, a ladja na njegovu stran. Opet ona čižme v vodu, a barka na njenu stran kam ona nakani. On puhne na lusku, ladja opet na njegovu stran. Ve kaj če biti? Ona vidi d on ipak više zna i da nemre nikaj opraviti, pak veli: kaj vi mislite z menum včiniti? Ovi dva veliju: nikaj se ti náj bati, tebi ne bu zlo, naš otec dal nam je ključe od 'sega, samo od jedne hiže nam je ne dal i, gda on negda odide v drugu kraljevinu, dali smo odpreti; a tu je ne bilo nikaj drugo neg jedna princeza zmalana i to tak lepa da sem ja nakanil ju poiskati pa za ženu 'zeti, a to si ti. Ona veli: e, to bi vi mogli mene drugač dobiti ne tak vkrasti, i meni i mojemu ocu i celi kraljevini špot napraviti. Oni odgovoriju: tak smo

Digitized by Google

mi nakanili. Vezda se voziju dimo. Idu denes idu zutra, i gda se približuje večer, stave barku pa pita Ferdinand Jožefa: očeš li ti ž njum spavati ali ja? Jožef odgovori: ti si se v nju zaljubil i hodil si po nju i ti budeš ž njum spaval vu barki, a ja bum zgora na jarbolu spaval. I tak je bilo. Gda se je vre približavala jednajsta vura, doleti vtica pa veli: Ferdinand, ti vodiš princezu iz dalke zemlje neg jako na veliku nesreču sebi, gda buš prvi put došel v domovinu tebe bu car i carica z veseljom dočekal, tebe bu poznal po barki vre iz dalka, došel bude s hintovi zlatnimi v kojih se bude princeza vozila, i s takvim konjom lepim da nima celi svet takvoga konja, i na onem konju budeš ti jahal neg jako na veliku nesreču; on konj bude tebe skončal. A koji bi tomu konju glavu odsekel, tebi ne bi nikaj bilo, koj bi pak to čul i tebi povedal, do kolena se v kamen premeni. Jožef to čuje i misli: kak bi ga ja mogel iz te pogibeli oteti? či ja ve to njemu povem do kolena bum kamen; bum pak gledal da toga konja nekak vubijem. V jutro staneju se i dalje idu po morju. Dojde opet večer i spraviju se spavat. Pita opet Ferdinand Jožefa: očeš li ti ž njum spavati ali ja? On mu opet ovak veli: ti si ju želel imeti pa i ti ž njum spavaj, a ja budem na jarbolu spaval. Tuče opet dvanajsta vura, dojde vtica pa veli: Ferdinand Ferdinand, ti vodiš iz tudje zemlje princezu, ali jako na veliku nesreču sebi; gda buš ti išel na zdavanje raduvali budu se 'si gosti i došli budu cari i kralji i, gda budeš ti tuš pil, onda buš ti smrt popil; a koj bi tebi čašu potrl, tebi ne bi nikaj bilo, koj bi pak to čul i tebi povedal, do pojasa bi se v kamen premenil. Ve Jožef žalosten tuguje za svojega brata, a ne vufa se povedati, drugač bi postal do pojasa kamen. On misli: bog dal da morem ja sam včiniti i njemu nikaj povedati. Opet trejti den se voziju i pod večer stavi barku i

Digitized by Google

Ferdinand pita Jožefa? očeš li vezda ž njum spavati? On od govori: ne, ti si ju želel, tvoja naj i bude. On ide ž njum spavat opet vu barku, a Jožef na jarbolo. Tuče jednajst vur po noči i doleti vtica i veli: Ferdinand Ferdinand, ti voziš princezu, neg jako na veliku nesreču sebi. Gda buš ti prvi put ž njum spaval, dovlekla se bude prek obloka neka zmija i poždrla bude tebe, a koj bi onu zmiju presekel i nju vubil. tebi ne bi nikaj bilo, koj bi pa to čul i tebi povedal, ves bi se v kamen premenil. Vezda dojdu dimo. Otec i majka i se ljuctvo dočeka 'ih s paradum; dojdu s hintovi i s konji, i on konj bil je priredjen na kojem bu on jahal. Vezda sedne on na konja a Jožef odseče mu glavu. Ve popade Ferdinanda stid i veli: Jožef, ja sem čul da si ti ne moj pravi brat, i za to ti meni zlo želiš, neg za vezda ti oprostim. Dojdu v svoju rezedenciju, idu na venčanje i, gda pije princ s princezum i kraljevi na veselje, lupi Jožef nožem po kupici, i rezlupa se i vino izcuri. Ve on opet vu velikem sramu veli: Jožef Jožef, ja sem tebi rekel, gda smo prvi put nočuvali: očeš li ti ž njum spavati? ti si rekel: ne; zakaj meni ovdi špot praviš? Onda su rekli: kaj je za jednu zlatu kupicu? i tak su ga vtišili. Onda pita mater, gde bu Ferdinand ovu noč spal. Mati mu pokaže hižu i on ide v hižu pod postelu. I kak je Ferdinand došel spavat i spaval je, on izpod postele ide kre obloka i čeka. Dojde jedna zmija jako debela i duga. On vudri sabljum i mam ju je presekel. Taki je postala puna hiža krvi. V jutro gda se je Ferdinand stal videl je punu hižu krvi i rekel je: ve doista znam, da je moj brat štel mene vubiti, i mam su njega vu rešt zaprli. Drugi den pelali su ga na beli kruh a trejti den na vešanje. Ve je pital Jožef: Ferdinand brat, tak ti meni ne oprostiš? Onda veli Ferdinand: ne opraščam ti. Vezda pita Jožef: jeli slobodmo nekuliko reči progovorim? Onda veli Ferdinand:

Digitized by Google

slobodno. Vezda počne Jožef govoriti: znaš, gda smo mi ovu princezu oteli, ti si mene pital, jeli ja očem ž njum spavati i ja sem rekel: ne čem, spavaj ti, ti si otel nju i ti ž njum spavaj. Prvu noč gda smo nočuvali mi dojde jedna vtica okol polnoči i rekla je: Ferdinand Ferdinand, ti voziš princezu iz Pijemonteskoga, ali sebi na veliku nesreču; ti gda buš vre blizu tvojega grada, tvoj otec i tvoja majka budu opazili tvoju ladju i budu 'se ljudstvo skupa zbrali. muziku i celu bandu budu pred te dopeljali, i jeden hintov gde se bude princeza vozila, i jednoga konja na kojem buš ti jahal. Ali kak na njega sedeš buš vumrl i koj bi toga konja vubil, tebi ne bi nikaj bilo, ali gdo bi to čul i tebi povedal mam bi se do kolena v kamen premenil. I mam je Jožef do kolena kamen bil. Drugu noč smo nočuvali, ti si ž njum spaval, a ja sem na jarbolu spaval, i došla je vtica i rekla je: Ferdinand Ferdinand, ti vodiš iz Pijemonteskoga kraljestva princezu ali sebi na nesreču, ti gda budeš se venčal i gda dimo dojdete, pili budete tuš, i gda ti vino iz čaše popiješ mam buš vumrl; i gdo bi kupicu potrl, tebi ne bi niš bilo, a gdo bi to čul i tebi povedal, mam bi se do pojasa v kamen stvoril. I mam je Jožef do pojasa kamen bil. I onda je Ferdinand rekel, da mu oprašča samo naj ne govori. Vezda je Jožef rekel: ve nisem ni človek ni kamen, pa bum dalje pripovedal. Mi smo trejtu noč nočuvali i ja sem gori na jarbolu spal. Onda dojde pák ova vtica i veli: Ferdinand Ferdinand, ti vodiš princezu iz Pijemonteskoga carstva, ali sebi na nesreču: ti gda budeš prvu noč ž njum spaval, došla bude jedna kača i ova bude te poždrla: a gdo bi išel i čekal ovu kaču i nju presekal, tebi ne bi nikaj bilo, a gdo bi to čul i tebi povedal, ves se ima na kamen pretvoriti. Ve žalost velika po celem kraljevskom dvoru. Dal je princ jednu cirkvu nad ovem kamenom na-

*

Digitized by Google

činiti tak da v dveh kraljevinah takve cirkve ne je bilc. Za dve leti imel je princ dva prince. Ve se je njemu jednu noč senjalo da bi svoju decu zaklal i z onum krvjum brata namazal, mam bi živ postal. I njemu se je tri noči po redu senjalo, i jedno jutro povedal je senju svoji princezi i princeza je rekla da se je nje ovo isto senjalo. Ve je rekel: pak bumo probali. I zaklali su decu i na vrt zakopali, i jednu noč su dve takve dreve zrasle kaj ne moči bilo do kraja videti. I brata su namazali i mam je živ postal. Onda je pak Ferdinand za svoju decu žalosten počel biti, i pital je Jožef gde su deca zakopana. I on je išel i vudril je z nogum i postal je jeden zdenec, i zel je Jožef vodu i poškropil je dreva i mam su dreva zniknula i deca su živa postala. Onda su 'si skupa bili. I ja sem tam bil za inoša i sem ne dobro nekaj načinil i bil sem od onud pretiran.

XXI.

Pedenjčlovek-laketbrada.

Tak je bila jedna siromašna mati pak je imela tri sine. Ovi sini išli su tak po delu. Gda vre nisu imeli nikaj dela poslala je mati v šumu po drva. Dá naj starešemu bratu, sinu si, purana pak mu veli: sinek, idi v šumu pak si speci ovoga purana. On je odišel v šumu, zakuri ogenj pak si peče purana. Dojde Pedenjčlovek-laketbrada pak pita toga dečka: deček, kaj delaš? Purana pečem, pa bum jel. A ov Pedenjčlovek-laketbrada prigne se pa zeme purana pak si ga odnese. Dojde ov siromak domov žalosten pak poveda doma kak se je ž njim dogodilo. Ide drugi den drugi brat pak veli: čekaj, bumo vidli, jeli ga bude meni

Digitized by Google

zel. Dojde, seče drva, bil si je purana spekel. Dojde Pedenjčlovek-laketbrada pak mu zeme purana pak hajda ž njim. A ov siromak ga gledi kaj dela, obrati se domov pak doma poveda kak se je i ž njim dogodilo. Ide trejti brat pak veli: idem pak ga ja denes čekat. Zeme si sekiru pak seče drva. Gda je bil gladen, zeme si purana pa ga peče. Dojde Pedenjčlovek-laketbrada, oče da posegne za purana, a ov ga prime za bradu pak ga pita, kaj bu s tem. Mu veli: jel bum. A, ne buš, mu veli deček. A ov Pedenjčlovek-laketbrada veli da bude. A deček zeme sekiru pak vseče v bukvu pak razkreči pak mu bradu nuter dene. Odide on vesel domov pak poveda bratom kak je z ovim človekom napravil. A brati idu tam a najdu ni bukve ni človeka, Onda su išli po onem sledu kak je zemlja bila reztepena. Našli su dalko jednu jamu i tam nuter odišel je ov človek. Onda ovi su si mislili kak budu nuter išli. Naj mlajši brat je rekel da saki naj ide po svoji strani i naj prosiju vojke. Onda su išli saki po svoji strani i donesli su vojke pak su pustili naj mlajšega nuter po ovi vojki. 'Da je došel do zdolnjega sveta onda je z vojkum zmizal. Došel je do jednoga sela gde su cure kolo igrale. Dojde do njih i pita: pomoz' bog, kolo devoječko, je ste li vidle Pedenjčloveka-laketbradu ovud iti? One su rekle da su ga vidle, da je išel i bukvu za sobom vlekel. I odonud je skočila jedna naj mlajša cura i dala mu je oreh i rekla mu je: idi dalje buš dobil navuk. Ide i dojde do drugoga sela, i tam su cure kolo igrale. On je pital: pomoz' bog, kolo devoječko, jel' ste vidle Pedenjčlovečka-laketbradu? One su rekle: smo ga vidle, išel je i bukvu za sobum vlekel. I jedna opet naj mlajša došla je k njemu, dala mu je lešnjak i rekla mu je: idi dalje, buš dobil navuk. Dojde do trejtega sela, i tam su igrale cure kolo, i on je pozdravil: po-

Digitized by Google

moz' bog, kolo devoječko, jeste li vidle Pedenjčloveka laketbradu? one su rekle: išel je i bukvu za sobum vlekel. Onda je skočila opet cura k njemu koja je bila naj mlajša, pak mu dade jednu jabuku i veli mu: idi ti k tomu človeku; gda dojdeš tam v kuču, na stolu ti bude jedna zdela puna otrova. Zgrabi onu zdelu i hiti ju na zemlju da se 'sa rezluple. I človek se bude s tobum boril; ako budeš videl da te bu preobladal zemi tri četrtine oreha pa poječ, a jednu hiti. Ako te bude još onda štel preobladati, zemi lešnjak pak polovicu poječ a polovicu hiti; ako se buš čutil još malo slabeši od njega, onda zemi jabuku pak rezreži na štiri strane, jednu stranu poječ a tri pak hiti, onda ga buš preobladal. Onda on te bude prosil da ga náj tak jako tuči, da ti dá kaj god očeš; daval ti bude zlato srebro i 'se ti bude daval, neg ti náj nikaj drugo zeti neg on prsten kojega on ima na desni ruki, neg ti ga nikak ne bu štel dati, neg ti ga tuci tak dugo dok ti ga ne dá. On ide, dojde do toga Pedenjčloveka-laketbrade pak mu je našel mater vani pak ju pita, da gde je Pedenjčlovek-laketbrada. Ona je rekla mu da spi On dojde v hižu pak pograbi zdelu z otrovom pak ju hiti na kla da se je 'sa reztepla. Zove toga človeka: oj, Pedenjčlovek-laketbrada, vustan'. Dva put mu veli, a ov človek mu se glasi pak mu veli: no no. Opet ga zove pak mu veli: oj, Pedenjčlovek-laketbrada, stan se. A ov Pedenjčlovek-laketbrada, mu odgovori iz postele: ako se stanem, ne bu za te dobro. Onda opet ga pozove: oj, Pedenjčlovek-laketbrada, vustaj, da idemo na mejdan. On vustane i onda se počneju boriti. Več ga je preobladati štel. Vezda zeme oreh, tri četrtine pojede, četrtinu je hitil; onda je tak naredil z lešnjakom i jabukom i preobladal ga je. Ve ga je prosil, da ga naj ne bije tak, da mu dá kaj god oče, da su mu tam 'si tri purani, i zlata i srebra dobi kuliko more

Digitized by Google

nesti. A on je rekel da nikaj drugo ne če neg prstena, kojega on ima na desni ruki. A človek mu veli, da mu nikak nemre toga prstena dati; a on ga je tak dugo tukel dok mu ga ne je dal. Onda mu je samo hitil na zemlju s prsta. On je prstena zel i povratil se je k onomu kolu i povedal je to oni devojki kaj ga je na to vuputila, i nju je zel za ženu i tak su obedva išli k oni luknji. Žena je njega navek prosila za on prsten tak dugo dok ga je dal. I kak su došli do onoga mesta i žena si sela predi neg on, zdrmal je z vojkum i onda su vlekli ovi dva brati po vojki naj mlajšega brata ženu, i žena im pokazala prsten i povedala za kakvu hasen je. Onda su opet pustili vuže dole a ov brat koj je bil dole ne je štel si sesti na vuže, neg metnul gore jednoga velikoga kamena, i počeli su brati toga kamena vleči da so do sredine ga dovlekli i onde su vuže prerezali, ar su mislili da je to njihov brat, da bi se zatukel 'da bi dole opal. Onda je ov kamen opal dole i tak se reztepel na malo kamenje. Vezda si je v sebi mislil: bog ti moj dobri, tak bi opal dole i tak bi se reztepel, da ne je mi bog takvu pamet dal. Onda su njegvi brati odišli i njega su ostavili v oni jami. Ov siromak išel je žalosten dalje i dojde do jednoga drva, tam je tekla jedna voda velika, i poleg te vode bilo je devet kamenčičov malih, pak vidi gde ide iz vode som velika riba. Ov zgrabi ove kamene, kak je som zijal tak hiti devet kamenov jednoga za drugim somu v zube i som je pogutal. A na ovem drvu bilo je devet mladih vtic, i dojde njihova stara, a vidi da su njeni mladi jošče 'si, kajti bi je moral pojesti on som, pak je ni, neg je dal ov deček devet kamenov somu. Onda ga je ta vtica pitala da kaj mu plati za to da je njene mlade oslobodil. Deček je rekel da ne če nikaj drugo neg, ako more ga iznesti iz ove jame. Ona je rekla da to more, pa

Digitized by Google

je spekla devet peči kruha i zela si je devet janjcov sobum i rekla je tomu dečku da, gda se bude ogledala nazaj, da 'sigdar naj ji hiti jednu peč kruha i jednoga janjca. On je tak naredil. Gda god se je vtica ogledala nazaj, 'sigdar ji je mogel hititi jednu peč kruha. Onda več se bila deseti put ogledala. Ve ji je odrezal svojega mesa komad i dal ji je. Onda gda ga je gore donesla, pitala ga je, da kaj je bilo ono za meso, kaj ji je zadnji put dal. Onda je on povedal da je svoje meso odrezal. Vtica ga pitala, jeli boli. On reče, da je. Onda je ona izbljuvala ono meso i dala mu je nazad i prilepila i zaraslo mu se. I tak je izišel iz jame i došel do svoje žene i zel ju je bratom.

XXII.

Laketbrada-pedenjčlovek.

(Opet isto malko drugač.)

Tak je bil jenkrat jeden grof koj je imel tri čere. Dogodi se da mu je nje negdo zel. Našli su se tri ljudi koji su išli iskat ove čere: jeden kovač koj je mogel mrzlo železo rezkovati, i jeden koj je mogel pečine z rukami rezmetati, i jeden prosti deček. Kad su oni išli čez jednu šumu vlovili su srnu. Onda ju je išel peč kovač. Kad ju je pekel dojde k njemu Laketbrada-pedenjčlovek i veli kovaču: zima mi je. Kovač mu veli: hodi se gret. Na to veli Laketbrada-pedenjčlovek: ako se ja idem gret pečenku ti pojem. Onda mu kovač veli: hodi se gret, ja ti ipak pečenku ne dam. Kad se je Laketbrada grel, zgrabil je kovača i zbil ga i zel mu pečenku. Drugi dan je išel peč koj je mogel pečine rezmetati, i njemu je Laketbrada zel pečenku. Trejti

Digitized by Google

dan je išel ov prosti deček, i njemu je štel Laketbrada zeti srnu, neg mu je on ne dal, neg ga je zgrabil i bradu mu je del v jeden hrast tak, da Laketbrada ne mogel nikam iti. Onda je išel po ove dva da vidiju kak ga je on vlovil. Ali za toga je več Laketbrada odišel i s hrastom, i samo je sled ostal kud ga je vlekel. Onda su oni tri išli ga iskat po onem sledu i došli su do jedne velike jame. Onda su išli po vuže i kak su nazad došli rekli su: koj bu išel nuter? Onda se drugi ne vufal iti kak ov deček, pa su ga pustili dol. On je tam došel do jednoga grada koj je bil načinjen iz kufra, i išel je vu ov grad i našel je tam jednu devojku. Ova mu je rekla: brže hodi iz ovoga grada, ako dojde gospon te vmori. Na to je on rekel da se on nikaj ne boji. Onda mu je rekla, da naj ide do drugoga grada, da tam je njezina sestra. On je išel i došel do srebrnoga grada, i tam je išel nuter. Onda mu je rekla ona devojka koja je tam bila, da naj ide brže, drugač ako gospon dojde da ga vumori. Opet mu je rekla da naj ide dalje. On ide i dojde do zlatoga grada. Tam je pak stanuval Laketbrada. Iskal ga je po 'sem gradu i komaj ga je našel vu jedni hiži vu sari skritoga, samo mu je malo brade van stalo. Onda je on zgrabil za bradu i potegnul ga je iz sare i vmoril ga je, i tak je oslobodil ove devojke. A one su mu rekle: zemi ti ovu šibu i vudri po gradu, i postaneju tri jabuke i moreš si je vu žep deti i postaviš gde budeš štel. Onda je on tak včinil, i išel je z ovemi do onoga mesta gde je bila jama i puščal je ove predi oditi, a ovi dva vani su je izlekli. Onda je on drugóč privezal tak žmehkoga kamena kak je on. Ovi su ga do polovice potegnuli i puščali su ga nazaj dol da se je kamen ves reztepel. Te je i on znal da bi oni ž njim tak napravili. Onda je on hodil sim tam žalosten i za čas počel je dešč ognjeni cureti. Onda je videl na drevu grile

Digitized by Google

mlade i pokril je svojim kepenjkom. Kad je došel stari štel ga je pojesti, ali su molili mladi za njega, da je oslobodil od ogjenoga dešča. Vezda je stari pital, da kaj mu za to včini. A on ga je prosil da ga naj odnese van iz ovoga mesta. A on gril mu je rekel, da naj zeme one vole, da mu dá sigdar komad mesa kad se ogledne. Onda ga je gril zel i nesel ga je, a on mu ne imel več kaj mesa dati; onda je vrezal svoje stegno i hitil mu vu zube. Kad ga je gril van donesel pital ga je, gde je zel on zadnji komad mesa. On mu je povedal da je od njegovoga stegna. Onda mu je gril dal jedno pero takvo, da je samo k stegnu del i taki si ga je zvračil. Onda je došel vu jeden varaš, tam je samo del svoju jabuku, i taki je postal lepi kufrni grad. Onda je prosil kralj da mu ga naj proda. Ov mu ga taki ne štel dati. Onda mu je kralj obečal da mu dá svoju čer ako mu ga dá. Onda mu ga je dal. I poleg ovoga načinil si je opet iz svoje jabuke srebrni grad. I za ovoga ga je prosil kralj da mu ga naj dá. A on drugač ne štel dati da mu je prikazal svoje kraljestvo. Onda si je on načinil zlati grad, onda se je oženil s kraljevskum čerjum i postal je kralj. — Kraj konec, potrla je baba v kuhnji star lonec.

XXIII.

Čudotvorni lokot.

Tak je bila jen put jedna žena, imela je jenoga sina Ov sin je sebe i mater hranil; pasel je jednu kravu i bral je drva i v grad nosil na prodaj i za ove peneze hruha kupuval da je mater i sebe hranil. Dogodi se da je šibje na pijac nesel i kruha kupil i išel dimo. Kak je dimo išel

Digitized by Google

s kruhom išel je čez šumu i dojde do pastirov i vidi da jednoga peseka zatuči očeju, i veli: nájte tuči, im vam je nikaj to siromašno živinče krivo, dajte ga rajši meni. I veliju mu pastiri: kaj nam daš? daj nam ovoga kruha. I dal im je kruha i zel si je psa i nese ga dimo. Dojde dimo, pita ga mati: jeli si donesel kruha? Ne, neg peseka sem kupil za kruh. Ona pak veli: s kim ga hranili budemo, da sami nemamo nikaj jesti? Nu, ja idem šibja brat i prodam i kupim kruha. On ide drugi put trešče brat i nabere i proda pak hruha kupi i ide čez šumu i vidi gde pastiri mujceka koleju i veli im: nájte to živinče tuči, im vam je ni nikaj krivo, rajši ga dajte meni. A oni mu veliju: kaj nam daš? On veli: kaj bi vam dal da nikaj nemam? Pastiri veliju: ovoga hleba kruha. I on im dá i nese si mačkicu dimo. Stara opet željno čeka kruha. Gda je dimo došel veli mu mati: jeli mi neseš kruha? Ne, ovo sem mačka kupil za kruh. Stara je pak rekla: nemaš sam kaj jesti a ne još maček. On pak veli: im bu i to na hasen; nu ja pák idem šibja brat i prodam i kupim kruha. On ide trejti put, nabere i proda i kupi kruha i ide dimo. Ide čez šumu i vidi pastire da kaču tučeju i veli: nájte tuči tu kaču, im vam je ni nikaj kriva, zakaj bi ju tukli? I za nju je prosil, kajti se mu je smilila, bila je lepo pisana, pa mu se je dopala. Onda veliju pastiri: kaj nam daš, kaj ju ne zatučemo? A on veli ov hlebec kruha. On im dá i daju mu kaču. Ide on s kačum dimo i veli mu kača: ti mene hrani, kad ja zrasem onda me dimo nesel budeš. Gda je dimo donesel veli mu mati: kaj si niti ve donesel kruha? zakaj si to donesel? A on veli: im bu i to na hasen. Onda pak ide četrti put brat šibja i nabere pa proda i kupi četiri hlebe kruha i donese dimo. Onda se najeju si, i pes i mujcek i kača i mati i on. On ovu živinu hrani. Zrase kača velika; vezda nese

Digitized by Google

nju dimo. Ona njemu veli: čuješ ti, mati moja bude tebi davala zlato i srebro, ali náj nikaj zejti, neg naj ti dá on lokot koj ti za vrati visi. Kad buš kaj god štel samo pokuči po njem, mam bu došlo dvanajst inošov, koji te budu pitali: kaj zapovedate? Ti samo reči kaj bi rad i mam budeš imel. Kad ju je donesel pitaju ga njeni stareši da kaj oče za to kaj je čer donesel dimo. On veli po navuku: nikaj drugo neg on lokot koj za vrati visi. A oni su mu rekli: a, moj sinek, to ti mi ne moremo dati, i kaj si buš s tem lokotom pomogel? mi ti damo rajši vnogo penez kuliko buš mogel nesti. On pak veli: a ne čem ja vaše peneze, samo mi dajte lokota. Kad su ne dugo šteli mu dati štel je oditi. Ali su videli, da prez plače ne sme oditi, dali su mu lokot. Vezda taki, kad ga je dobil i kad je malo dalje odišel od hiže pokuči na ovem lokotu i taki su došli vun dvanajst inošov i pitali: kaj zapovedate? Niš drugo, da me postavite ov čas dimo. I taki je stal pred svojum kolibum i, kad ga mati videla, veselila se je: o moj sinek, došel si dimo, kak sem ja težko živela da te ni bilo domaj. No, mučete, mama; vezda bumo bolje živeli neg smo do vezda; ja sem vam donesel takvu stvar, kaj budemo mi lehko živeli. Onda on s tiha pokuči po lokotu, dvanajst inašov doleti: kaj zapovedate? Za me za mater za peseka i mujceka jesti i piti. I to je bilo. To se je starici dopalo, i još je bolje ljubila sina. Vezda mu pade v glavu da bi se rad ženil pa veli materi: mama, pete vi kralju našemu da mi dá svoju čer za ženu. Mati ga špota: kaj to brbljaš? Nu, idite vi kralju pak mu recete. Starica ni se vufala mam iti, onda negda teda ide i reče kralju da nje sin bi rad njegovu čer. Kralj nji veli: dobro, ako mi to napravi kaj mu ja zapovem; ako on ove brege 'se rezmeče do zutra jutra tak kak z očim videl budem, da naj lepša šenica rasla bude, da budem ja

Digitized by Google

ž nje zutra kolače jel, onda dobro; i ako to ne bude, on glavu zgubi. Ona ide dimo plačuč: moj sin, zlo si ščinil, kralj ti je rekel, ti bi moral ove brege 'se rezmetati do zutra jutra tak kak kralj z očim videl bude, da naj lepša šenica rasla bude, i da kralj ž nje zutra kolače jesti oče, i ako to ne bude, ti glavu zgubiš. Nu, mama, ako je samo tak rekel onda bude moja. Je, moj sinek, kako bi to moguče bilo? to ti nemreš ščiniti. Mučete, mama, mi idemo spat, budete videli, ali bude zutra 'se gotovo ali ni. I navečerali su se i mati je odišla spat. Onda on pokuči po lokotu, mam skoči van dvanajst inošov: kaj zapovedate? ja očem, da ovi bregi rezmetani budu tak dalko kak kralj z očim videl bude, i naj lepša šenica rasti mora. I to je 'se bilo. V jutro ide starica s kolačom kralju. Kralj se stane i vidi da doista je napravljeno, a starica čeka s kolačom. Kralj dojde van i ona mu veli: dobro jutro, ja sem donesla. Vezda kralj veli: dobro, to je načinil; vezda reči ti njemu da mora 'se šume do zutra skrčiti kak bu on z okom videti mogel, i naj lepše gorice moraju biti, i da on grozdje zobati i mošt piti zutra oče; i ako ne ščini onda glavu zgubi. Onda opet odide plačuč dimo i sinu pove, kaj god je nji kralj rekel. A on se samo nasmeje pak veli: nu dobro, samo idite spat, budete videli ali bude zutra 'se gotovo ali ni. Kad su se navečerali odišla je starica spat, on pak pokuči po lokotu i dojdu dvanajst van inošov: kaj zapovedate? Ja zapovedam da ove šume do zutra izkrčene budu, i naj lepše grozdje roditi mora. I to je 'se bilo. V jutro kralj se stane i vidi da je doista zvršeno. I starica je njega vre dočekala z grozdjom i moštom. Kralj je rekel: nu dobro, reci ti sinu da naj još jednu stvar napravi, da onda dobi čer: ako bude on imel tuliko marhe i takov grad kak ja, onda bu dobil čer, ako pak ni, onda zgubi glavu. Starica opet ide dimo i njemu

Digitized by Google

veli kaj je kralj rekel. Vezda on pokuči po lokotu i mam skočiju dvanajst inošov van: kaj zapovedate: On veli da do zutra mora lepši grad postati kak ga je kralj gda videl, i da več marhe imeti mora kak kralj, i da mora bolta biti od njegovoga grada do kraljovoga, i da mora postati lepi vrt i v njem 'sake vrste drevja i 'se fele vtic koje bi pevale nutra. I to se dogodi. V jutro dá si zapreči naj lepši' šest konj i ide po čer da idu na zdavanje. Vezda veli kralj da budu gosti pet let. I zdali su se i gosti su bile. Sakomu bilo je slobodno dojti. Vre tri leta su bile gosti, kralju je vre premanjkalo bilo. Onda on veli: vezda bum ja gostil tri leta. Dojde i morski kralj vu gosti, a dopala se mu kraljova či koju je ov zel. Onda na njega pazi, kak je to, nigdo ne kuha a navek je jesti dosti. Jeden put vidi kak on po lokotu ruži i mam je postalo kaj je štel. Kad su išli spat, morski kralj vkradne ov lokot i pokuči po njem, doletiju dvanajst inošov: kaj zapovedate? Da ja i ov grad i ova žena na črno morje postavimo se. I to je bilo. V jutro ova gospoda su se prestrašila da su v prosti hiži ležala. A ov je mam znal da je zgubil lokota. Vezda ide kralju i prosi ga, naj mater zeme k sebi da on ide svojega grada iskat. Dobro, on ide s pesekom i mujcekom iskat. Dojde blizu toga morja, i vidi svoj grad i veli: mujcek i pesek, vidište naš grad? a kak mi do njega 'demo? Dojdu do morja i sedeju si. On je bil truden i sede si i zaspi. Pesek i mujcek pak veliju: idemo mi po lokot. Pesek veli: ti ne znaš plavati, ti sedi se na me, ja te nesel budem Idu i dojdu do zida. Onda veli pesek: ja pak ne znam po zidu plesti. Nu mujcek mu reče: ti se za me nekak primi. I tak dojdu na ganjk. Vezda veli: ostani ti, pes, vani, ja idem sam nuter. Morski kralj imel je takajše mujceka. Mačkica dojde do vrat i mrjavče: mijav. Onda veli morski kralj: pusti mačku nuter. Mačka

Digitized by Google

je onda nuter išla i 'zela je tak lepo lokot da je ni videl morski kralj, pak ide k vratom i mrjavče: mijav. Onda veli morski kralj: pusti mačku vun. Maček ide vun, pita ga pes: imaš: Imam, samo hodi. Oni idu prek zida pa vu morje i kad bi vre blizu bili došli do gazde, onda se je štel pesek primititi da je on donesel, pa veli mačku: daj meni lokota, ako mi ne daš te vu morje hitim. I ovi su se jahali i opadne jim lokot v morje i riba ga pogutne, a maček zgrabi ribu pak veli: ako lokota ne daš te zakoljem. Riba veli: náj me klati, dam ti lokot. I mam zriga lokota. I dojdu gazdi i tam deneju lokot. Kad se gazda stane onda veli: kak dojdemo mi tam? A oni veliju: naš gazda, mi smo donesli lokota. A gde je? Ovde. Onda ga zeme i pokuči i dvanajst inošov skoči van: kaj zapovedate? ja zapovedam da moj grad tam se postaviti ima gde je i bil, i on kralj z mojum ženum. I to je postalo. Vezda dojde ov vu grad, i ona mam k njemu i skušuju se. A morskoga kralja je dal prepičiti na ražen vu sredinu morja. I tak je on nazaj dobil svoj grad i živel je srečno s svojum ženum, a ov morski kralj on bil je pogubljen.

XXIV.

Soldat postal kralj.

Jeden put bil je jeden soldat koj je išel dimo. Kad je išel po putu našel je jednu veliku ribu pak se nikak ni mogla vu vodu zakotati. On je zel jeden drog pak je tu ribu zarival vu vodu. Ta riba odgovorila mu: dobro ideš dobro buš došel. Onda si je on mislil: kaj mi ti moreš dati? pak je išel dale. Našel je jednu vticu koja ni mogla leteti,

Digitized by Google

tak se je stukla da je imala ves klun krvavi. On je zdigel tu vticu i nesel ju je na jednu oštariju. Tam je prosil ulje da bu vticu namazal. Gda ju je namazal spustil ju je, i ona mu je odgovorila: dobro ideš dobro buš došel. On si je mislil: kaj mi ti moreš pomoči? pak je išel dale. Došel je v jeden lug, tam je našel jednoga rožmarina med koprivjom, On ga je zel i nesel ga je v jeden varaš; tam ga je posadil v jeden vrt pod jednu breskvu. I rožmarin mu je odgovoril: dobro ideš dobro buš došel. On si je mislil: kaj mi ti moreš pomoči? pak je išel dale. Došel je v jeden varaš. Tam je kralica dala obznaniti, koj bi se našel takov koj bi se nje mogel skriti, da ga ona ne bu našla, da mu bude dala svoje kralestvo. Dobro. Te soldat je rekel da se bude skril on. Ona mu je rekla: či se pak ne buš skril na trejti put onda budeš pogublen. On je išel k morju i hodil je celi den koli morja. Kad je štela ta vura dojti onda se zmisli na onu ribu koju je zarival vu vodu. Dojde ta riba pak odpre zube pak mu reče: skoči vu moje zube. Kralica je gledala vu takov planet i mam ga je našla. Onda on veli: idem ja vtici, jeli bi me ona mogla kaj pomoči. Vtica ga je odnesla vu zrak med druge vtice, a kralica pak je gledala v takov planet i mam ga je našla, pa mu je rekla: ti si v zraku med vticami, hodi dol. Onda zamislil se on na rožmarina: i on mi je rekel: dobro ideš dobro buš došel. Dojde k rožmarinu i rožmarin mu reče: vrtgni si z mene jednu štroku pa ju nesi v kraličinu hižu, ti buš on list i zajdeš kralici za vuho. Onda te ona ne bu našla. I tak se dogodilo. Ona ga je iskala iskala i nikak ga neje mogla najti. Kak je ta vura prešla onda je opal z vuha rožmarin pred nju i mam je postal človek, i tak je zadobil celo kralestvo.

Digitized by Google

XXV.

Siromak sina vragu zapisal.

Tak je bil jeden put jeden jako siromaški jager. On je bil dóžen jednomu bogatušu vnogo penez i ov ga je navek terjal za peneze. A ov mu je ne zmogel taki kaj bi mu dal. Išel je po putu jako žalosten i zestane se z jednim gosponom koj je bil ves črni, a to je bil vrag. Vrag ga pita: čuješ, kaj je tebi, kaj si tak žalosten? A siromak mu veli: a kaj mi buš ti itak pomogel? Poveč, morti ti itak budem pomogel. Onda mu je povedal, da je dóžen vnogo penez jednomu bogatušu, pa ga navek terja. Čuješ ti, ja ti pomorem, ako mi ono daš za kaj ti ne znaš da imaš. Onda veli te siromak: kaj bi ti dal? No, samo mi daj, ja ti pomorem. No pa ti naj bude. Onda baš onu noč rodila je njegova žena dečeca. Ov je rasel i otec, gda mu je god kruha rezal, sigdar se je plakal i dečec, gda bil je osem let star, pital je oca: zakaj se, japica, sigdar plačete, gda meni kruha režete? A otec mu je ne štel povedati. Onda jen put išli su v šumu hrasta cepat i, gda je zasekel, pustil je nutri sin krajcer i veli: japica, zemete ga vun. A otec je nutri ruku porinul i ne mogel vun zeti. Onda pita: japica, povečte mi, zakaj se navek plačete, gda meni kruha režete? Onda mu je povedal da je bil bogatušu vnogo penez dóžen pa mu je ne imel š čem platiti pak je bil jako žalosten i išel je po putu, i stal sem se z jednem črnem gosponom, a to je bil vrag, i pital me je, zakaj sem tak žalosten; onda sem mu povedal i rekel mi je, da mu naj ono dam za kaj ne znam da imam. Onda ja sem ni znal i obečal sem tebe

Digitized by Google

njemu, ar baš onu noč te je tvoja mati porodila. Onda je rekel sin: nájte se vi več, japica, za to nikaj plakati. Ja se budem odmolil. Onda mu je ruku vun zel i odišli su dimo i, gda je bil več dvanajst let star, išel je k plebanušu i prosil ga je za mešnu knjigu i temjan i kadilnicu. Dal mu je to i, gda je dimo došel, vužgal je četiri sveče i na saki vogel od stola del je jednu sveču i on je sredi stola kadil i boga molil, a starešom je rekel da naj se i oni odmaljaju. Dojdu večer kučit vragi, a stareši veliju: mi smo ga obečali, ali nemate več nikaj ž njim. A sin pak je rekel: niti vi imate kaj z menum, niti ja kaj z vami. Onda su odišli i došli su drugi v polnoči kučit, i ove je tak odpravil. Onda dojdu k jutru ružit trejti. Onda se je malo zgibal i takov veter došel je vu hižu da je jednu stenu zrušil i njega odnesel vu zakleti varaš i to blizu zakletoga grada. Baš je bil večer. Išel je vu ti grad stana prosit. Vu tom gradu bili su zakleti grofi, po danu su bili pravi ljudi, a po noči vragi. Onda su rekli: je, dragi prijatel, ti ne buš mogel tu obstati. A ov putnik veli: nikaj za to, morti pak budem. Onda večer se je slekel i išel je spat i molil je boga. Onda na njega su 'si strahi došli, i iskrinje je letelo i on je to pretrpel i v jutro su se stali i 'si su postali ljudi i onda su mu zahvalili da je nje odkupil i oženili su ga z grofovum kčerjum koja je bila zakleta. Onda za dugo vremena štel je ov sin jagrov iti svoje stareše pohajat, pa mu je žena rekla: na, ovo imaš pol prstana i náj se dógo motiti i nikomu náj povedati kaj ženu imaš. Onda se je pelal s četiremi konji i z inuši i dopelal se je vu svoju domovinu i bilo ga je sram iti mam k svojem starešom, neg išel je vu grad grofu i tam je svojum prilikum bil taj čas. Pokli išel je k starešom i dal im je vnogo penez i lepo ih je rezveselil, a pri grofu je obeduval i večerjal. Onda se je dopal — kajti je jako lepi

Digitized by Google

bil — grofičini kčeri, i rekla je da bi ga zela za muža ako bi on samo štel. Onda su ga trucali i pitali, gde su mu stareši, i na tuliko su ga izpitali da je moral povedati da je onoga siromaškoga jagra sin vu tom varašu blizu one šumice, i još su ga nudili i na tuliko da je rekel: ah, kak bi se ja zenil, a doma, odkud sem došel, imam lepu mladu ženu. I kak je to izgovoril, odpre žena vrata i hiti mu železne škornje i veli mu: 'da god ove škornje rezdereš, onda dimo k meni dojdi. On je mam zel te železne škornje, išel je po svetu žalosten po pečinah po gorah i kajkod. Mislil je da bude predi rezdrl ove škornje. Onda zestane se sevrom vetrom pa mu je rekel: dragi prijatel, jeli bi ja mogel s tobum putuvati? A sever mu veli: a moj dragi prijatel, ti nemreš z menum putuvati, ja pušem po trnju pečinah vodah i gorah. No nikaj za to, ja bum itak s tobum putuval. Onda su putuvali. Sever je tak puhal, da je ves krvavi bil. Onda su došli v jednu šumu i veli mu sever: ti idi vu ti grad i tam si prespi, a ja pa si budem ovdi prespal i v jutro nemrem s tobum putuvati, kajti ja idem vu drugi varaš, neg 'da od ovod peš, naglasi se pri jugu vetru i reci mu: gospon sever dali su vas pozdraviti, da ne budu zutra ovod išli puhat, neg vu drugi varaš budu išli. Onda ide prosit stana i dali su mu. Ali ovi bili su tolvaji i večer su se spominjali kaj budu jeli. A ov siromak se je grel pri peči i veli: ah, kaj pa budem ja siromak jel? ja sem jako gladen. Onda ovi veliju: mi imamo jeden stol i, ako želimo ka jesti, mam je na stolu; i kakvu god hranu su si poželeli, mam je bila na stolu, i onda su rekli: hodi i ti, siromak, k nam jest pak pit, mi znamo da si gladen i žejen. Onda su se najeli i napili z ovem putnikom i spominjali su se. Nu ov putnik je žalosten bil i išel je mam na počinek, a ovi su mu rekli: nejdi spat, bumo se spominjali malo. A ov si-

Digitized by Google

romak veli: idem spat, ja sem truden. I zuva si svoje železne škornje i veli: a jaj meni, kak su žmehke moje škornje. Onda mam pričneju pripovedati, jeden veli: ja pak imam takve škornje, ako jeden put koračim, da pol sveta prekoračim; a drugi veli, da ima takov kepenjek, ako se zamota da ga ne je videti. Onda mam prične si obuvati škornje i zamota se vu kepenjek i ni ga bilo videti i mam je odišel k jugu i veli: gospon sever dali su vas pozdraviti, da oni ne budu mogli zutra ovdi biti, neg pedu v drugi varaš, i budem li ja mogel z vami putuvati? Veli jug: je, ja moram megle zganjati za dešč, ti ne buš mogel z menum obstati i putuvati. A on veli: kak pa sem mogel z gosponom sevrom? tak budem i z vami. No pa dobro, počini si i vujtro pemo zaran. Onda su se stali i on je koračil jen put i bil je z jugom v onom varašu gde je njegva žena, i zafalil se jugu da je ž njim putuval. Išel je mam tam, gde je njegva žena, vu on grad, i videl je, da se več drugi put ženi. Bil je jako žalosten i videl je, kak su se gostuvali, a njega je nigdo ne videl vu onom kepenjku, i videl je da je mladenka pila vino, ona njegva žena, pustil ji je jen falat prstena kojega mu je na put dala, gda je išel svoje stareše pohajat, vu kupicu iz koje je pila i, gda je več spila, zagleda svoj prsten od prvešega muža i mam je žalostna postala. A ov prveši muž kak je pustil, mam je odišel v drugu hižu i zel si je dole kepenjka. Dojde ona žalostna vu onu hižu gde je on sedel i vidi ga i prestraši se i onda mam žalostna ide vu onu hižu gde su se gostili i veli, naj saki jednu pripovest pove. 'Si su povedali i onda i ona je povedala i rekla: moji dragi goščeniki, kaj budete rekli: koj kluč je bolši, on koj je prez klučenice napravlen, ali on koj je s klučenicum? Onda 'si su rekli: koj je s klučenicum napravlen kluč, on je bolši. Onda išla je vu drugu hižu i zela je

Digitized by Google

iz ormara oprave od prvešega muža koj je ve došel, i oblekla ga je vu one svoje oprave i dopelala ga je nutri i rekla: ovo je moj prveši kluč i s klučenicum napravlen, i z ovem budem živela. Onda su se 'si čudili, i popi još su bili tam i odmolili su ovoga mladenca nazad, i ove pripovesti je konec i kraj, nam pa bog daj te sveti raj.

XXVI.

Vrag i siromak.

Bil je jenkrat jen siromak pak je imel čuda dece a jesti več na zajdne čisto niš. Tak išel je jenkrat vu šumu dirva cepat, a jesti ni bilo pri celi hiži više nek falaček kruha. Onda je ne znal ali bi kruha doma deci ostavil ali bi ga sobum vu šumu odnesel. Premislil si je pak ga je sobum zel. Kad je vu šumu došel pak je ne mogel kruha pri sebi imeti, nek ga je na jedno drevo postavil. Došel je vrag kaj ga je štel skušavati, pa mu zeme još toga maloga komada kruha pak odide hitro ž njim vu pekel pak veli ovim drugim: sem mu zel kruha kaj bu bole klel kaj ga predi v škrample dobim. Onda su mu ovi drugi rekli: ti mu moraš toga kruha nazaj odnesti i to mu odslužiti, drugač te više v pekel ne pustimo. Na to odišel je nazaj k siromaku pak je del nazaj tam kruha gde ga je zel, a on pak se je vu slugu pretvoril pak je pred njega stal pak mu je rekel: čujete, očete me vu službu zeti? Je, ja te ne morem vu službu zeti, mu odgovori ov siromak, kajti nemam nikaj jesti. Onda ov odgovori: ja več jesti i piti i dirva priskirbim, samo me zemete vu službu. Na to mu ov odgovori: nu, kajti več 'sum silum pri meni služiti želiš tak si služi. Drugi den je

Digitized by Google

ov vrag tuliko dirv nacepal i dimo nanosil kaj je imel ov siromak za celu zimu dosti š čem kuriti. Kad je več dosta dirv nacepal veli tomu siromaku: čujete, ve sem vam dosti dirv nacepal, ja znam da doma nemate dela takvega za me, hote nekam kaj pem za težaka kaj nekaj zaslužim. Ov siromak išel je okol iskat pak je našel pri jednem grofu delo, žito mlatiti jednu parmu. Kad je dimo došel mu je povedal da je našel 'de bu zutra mlatil. Odišel je ov drugi den grofu pak je počel mlatiti i do večera je on čisto 'se do kraja zmlatil i škope napravil i zvejal. Bil je jako veseli grof pa mu je rekel: no, kajti si tak fleten bil, odnesi slobodno kuliko god buš na jen put mogel. Na to odišel je ov dimo tomu siromaku pak mu je rekel da naj 'se ponjave po selu pobere da bu on za nekaj trebal. Kad mu je drugi den donesel te ponjave odišel je on ž njimi tomu grofu pak je 'sega žitka nutri naklal pak ga je odnesel. Kad je več pri vrati' vuni bil onda su ga stopram ljudi spazili. Onda hitro jen veli: ja znam kak bi mu to mi zeli, bumo on štirtinjak vina za njim pokoturnuli, kad do njega dojde ga zdrobi, a mi pak žito zememo. Onda su fletno zeli toga štirtinjaka pak su ga za njim pokoturnuli. Kad se je ov lagev do njega dokotural ga je samo prijel pak ga na se hitil. Onda veli hitro drugi: a, kaj ti znaš, mi bumo rajši našega nerosca za njim pustili, on je več dugo v kočnjaku pa ga bu taki rezdrapil. Kak je on to zrekel taki su toga nerosca za njim pustili. Kak je ov več blizo njega došel hitil ga je na pleča pak je i njega nesel. Na to veli trejti: a kaj vi dva znate, mačku pečenu; pustite vi našega staroga bika, on ga taki prebode. I toga bika su pustili. Ali kak je k njemu došel ta ga je prijel za roge pak ga je hitil za pleča pak je i njega nesel. Kad je donesel to 'se: žita vina nerosca i bika vu dvorišče siromaka, hitil je doli pak je rekel: to imaš

Digitized by Google

jesti i piti pak buš imel dosti celu zimu živeža; ja sem ti onoga kruha zel pak na zapoved mojih drugih vragov moral sem ti to odslužiti, ja sem takaj jeden.

XXVII.

Jezuš dečku dal zmožnost da, gda oče, vtič postane.

Kad su jedenkrat Jezuš pak sveti Peter celi dan okolo hodili došli su na večer k jedni siromaški dovici pri koji su večerjali i spali. A ova dovica imela je jednoga spretnoga sina koj se je jako Jezušu dopal. Kad je Jezuš s Petrom tam došel letale su okolo kajkakve vtice, a ovomu malomu dečecu su se ovi vtiči dopali pak je rekel: da bi ja mogel takov vtič postati! Na to mu je rekel Jezuš: stepi se. I kak se je stepel postal je vtič. Kad jen čas bil vtič rekel mu je Jezuš: stepi se. I kak se je stepel taki bil je dečec kak i predi. Drugi dan vu jutro rekel je Peter: ne bi mi zeli toga dečeca jen falaček sobum? Onda je rekel Jezuš: slobodno. Kad su se na put spravlali rekel je Jezuš dečecu: očeš iti z nami? On je rekel: zakaj ne? ja idem. Kad je dober falat ž njimi odišel rekel mu je Jezuš: ve moreš iti dimo, samo to si zapameti da, če peš gda služit, hrdjavemu nigdar nejdi, pak ako buš štel kam odleteti samo se stepi pak buš taki vtič. Za nekuliko let išel je vu varoš službu iskat pak je nigde ne mogel najti. Na jenkrat došel je jen oficir pa mu je rekel: sinek, kam ti ideš? A, dragi gospon, ja si idem službu iskat. No, či očeš, hodi k meni. Dragi gospon, ja bi išel k vam, ali meni je rekel jen človek da naj nejdem nigdar hrdjavoga služit. Ov oficir bil je jako

Digitized by Google

srdit na to kaj ga ne mogel dobiti, a jako rad bi ga imel. Hitro išel je dimo pak si je lasi čirno pofarbal. Kad ga je našel rekel mu je da naj ide k njemu služit. Taki je ov dečko privolil pak je išel k tomu oficiru služit. Pri tem oficiru mu je dobro bilo i zadovoljen bil je službum. Za nekuliko let došlo je pismo, da mora ov oficir iti vu tabor, a ov dečko moral je iti za furešeca ž njim. Kad su več dalko odišli, zmislil se je cesar da je pirstana doma pozabil, a bez ovoga pirstana je ne imel nikakvu vlast, a kad je imel ga sobum onda je mogel naj vekšega neprijatela preobladati. Kad se je cesar zmislil, dal je 'se oficire pozvati pak njim je rekel da, koj mu vu dva dana toga pirstana donese da mu da pol cesarstva i svoju čer za ženu. Ov oficir kad je to čul bil je vesel, kajti je znal da mu bude to njegov sluga znal napraviti, kajti kak je još doma bil pak, či ga je nekam dalko poslal, pak je znal taki dojti. Pak je rekel cesaru da bu on toga pirstana njemu priskirbel, samo mu naj dá jedno pismo kaj mu buju doma veruvali pak dali pirstana. Kad je dimo došel rekel je svojemu slugi: čuješ ti, zutra budeš ti moral iti po cesarovoga pirstana, za to buš vre dobil dobru plaču. Ov zel je drugi dan pismo pak je odišel vun z varoša. Kad je vuni bil se je stepel pak je postal vtič pak je samo odletel carskomu dvoru. Kad je tam došel odletel je taki na jen oblok pri kojem je princeza bila, pak je počel klukati po obloku tak dugo dok su mu odprli. A kak su mu odprli taki doletel je nutri pak je princezi dal toga lista. Kad ga je princeza prečtela dala mu je toga pirstana, samo mu je z repa spuknula tri pera kaj si bu čuvala. Kad je cesar dobil pirstana taki je ladal. Kad su več tabora zviršili rekel je cesar oficiru: kaj sem obečal to bum i včinil, vi moju čer dobite za ženu. Kad su jen falat pelali zmislil si je ov oficir da mora predi ovoga slugu negdi osta-

Digitized by Google

viti ali zatuči. Kad su se tak pelali došli su do jednoga zdenca. Taki rekel je oficir: daj, hodi dečko, zevleci mi malo vode, ja sem jako žejen. Sluga išel je napirvo a od zadi oficir. Kad su do zdenca došli rekel mu je oficir zevleči vode. A kak se je ov prignul da bude vode zevlekel, porinul ga je oficir vu vodu tak da je dol opal. A onda išel je oficir s cesarom dimo. Vu ono isto vreme išel je Jezuš s Petrom po onem mestu, a bilo je jako vruče pak je rekel Jezuš Petru: hodi daj zevleci malo vode kaj se malo ohladimo. Kad je Peter tam došel videl je taki toga dečka i taki ga je poznal pak je rekel: mešter, ov dečec je vu ovem zdencu koj je z nami putuval jen falaček. Jezuš kad je videl da je istina, dal mu je taki jakost i došel je zdenca živ. Na to rekel mu je: vidiš, ja sem ti rekel, nejdi nigdar hrdjavoga služit; neg nikaj za to, hodi samo ve birže za njimi, još ti je ni prekesno. Kad je tam doletel na on isti oblok gde je on princezi lista dal, počel je klukati i taki ga je nutri princeza pustila pak je rekla: ov je moj muž, či ne verujete da je on toga lista donesel tak poglednete ova tri pera pak njegov rep, ali mu ne faliju tri pera z repa; a to su ova, kad je odletel sem mu spuknula. Na to se je on stepel i postal je človek, pa si je zel ovu princezu za ženu, a ov oficir bil je za vkanlivca obešen.

XXVIII.

Petrica.

Jem put je došel bog i sveti Peter k jednoj grofici na stan. Baš je bila grofica betežna, a grof pak im je rekel

Digitized by Google

da je ne more prijeti, da je gospa betežna. A oni su ga prosili da je naj nekak prime za ovu noč, da ne budu nikaj na putu. On je prime a grofica po noči počme kričati, ne je mogla poroditi. Onda reče Peter bogu: čuješ, daj včini da se ne bude tak jako mučila. A bog mu veli: idi van pak poglej gori na nebo. Peter je išel i pogledal i videl je da su sami oroslani po zraku letali. Ide nutre, pita ga bog: kaj si videl? Je, videl sem same oroslane koji su po zraku letali. Vidiš, veli bog, da bi ja to včinil da bi ona vezda porodila dete, dete bi bilo tak kak oroslan. Onda drugi put počme pák gospa se mučiti, a Peter veli bogu: ali daj napravi da se ne bude tak jako mučila sirota. A pak veli bog Petru: a kaj mi to govoriš? idi van glet, buš videl kaj je na zraku. Peter ide, vidi na zraku sakojačke zveri. Dojde nutre, bog ga pita: kaj si videl pak vezda? Peter mu veli: je, sakojačke zveri. Bog mu veli: vidiš pak vezda da bi ja bil napravil da bi ona porodila, kaj bi bilo iž njega vezda. Onda treti put počme se gospa mučiti i kričati. Pak veli Peter bogu: čuješ ali daj napravi to jedem put da se ne bude tak dugo mučila. Onda pak bog veli treti put Petru: no, idi van pak poglej na nebo. Peter ide pak pogleda. i videl je same ovčice po zraku letati. Onda dojde nutre. Bog ga pita: kaj si videl? Je, videl sem same ovčice po zraku letati. No vezda bog veli: vezda bum včinil da bude porodila. Onda je včinil. Porodila je onda gospa pa je prosila da bi ovi dva bog i Peter kumi bili. A bog veli: — bil je kakti bogec opravljen — je, kak bum ja kum, ja mu nemam nikaj dati kajti nikaj nemam. A, veli grofica, ne potrebujete nikaj dati, samo da budete kum. Onda rihtik bili su ovi dva kumi. Neseju na krst i dali su detetu ime Petrica. Onda Peter veli bogu: čuješ, daj napravi to ovomu detetu da bude jako ponizno

Digitized by Google

raslo i da bude 'se ono napravljeno i da 'se dojde pred njega kaj si izmisli. Bog veli: no pak naj bude tak. Istina, bilo je tak. Onda je grof imel jednoga sokača pak veli ovomu malomu detetu da si naj premisli da bude gospa nutri vu zid zazidana. On si premisli i taki je bilo. Onda pak veli sokač: daj si premisli da budu oneh treh kraljev se tri čeri pred nami. On si premisli i taki je bilo. Onda veli sokač: ajda, vezda daj, budemo je zatukli. Onda dete veli: a ja, ne budemo, neg budemo nutri vu glaž deli da budemo rože iž njih imali. Onda si premisli i taki je bilo. Onda pak je zbetežal grof i ne je poznal svojega deteta i Petrica je rekel sokaču da naj skuha takvu juhu, ako ju bude grof jel, taki bude ozdravel. Sokač je skuhal, donese grofu, on poje i taki bil je zdrav. Onda reče Petrica grofu: čuju, gospodin grof, — ar grof od sokača ne je poznal svojega deteta — a 'de je njihova gospa? Grof veli: je, ja ne znam, več je sedem let prešlo kaj je nekam izginula da je nigde ne morem najti. Onda veli Petrica: naj pozoveju puno gospode i one tri kralje k sebi na obed. Rihtik, on pozove, ali je rekel: je, kak bum ja dal obeda da nikaj nemam? A Petrica veli: nikaj za to, samo naj pozoveju, vre bude dosta jesti. Onda dojde gospoda. Petrica se je premislil i bilo je dosta jesti. Onda pri obedu pita Petrica: jeli je koj izmed gospode kaj bi kakvu žalost čutil? Onda 'si tri veliju kralji. da su im čere izginule, da je nigde nemru najti. Onda i grof veli: i moja gospa je izginula več pred sedmemi letmi, pak je nigde nega. Onda reče Petrica, jeli očeju videti onoga sokača ki je to napravil? Onda veliju gospoda da oču. On ga dá dozvati vu hižu. To je taj sokač koj je tuliko kvara napravil, kaj je mene naputil da si naj premislim da bi ove čere pred nas došle i da bi ova gospa vu zid odišla. Onda si premisli Petrica i na jem put

Digitized by Google

su 'se tri čeri tam bile i gospa je iz zida van došla. Onda se Petrica prepove da je pravi sin grofov. A sokača su pak obsudili da mora celoga sveta tri put prejti i da se mora s kamenjem hraniti i nazad van sebe metati.

XXIX.

Človek boga na stan prijel.

Jeden otec je imel dva sina. Kad im otec vumre pričeli su se deliti. Ti stareši brat bil je spametneši i delil je on sam svoga brata kak ga je štel i dal mu je to naj starešu hižu, a sebi je zadržal to lepšu. Za nekoje vreme putuval je bog po svetu kakti siromak i dojde k tomu staršemu bratu i prosi ga za stan da si ovu noč prespi. A ov ga je natiral z batinum i rekel je da on nema za bogce hiže da ima komaj za svoje sluge i dekle, da naj ide k susedu, on ima prostora. Ide ti bogec tam i pokuca po vrati i oglasi se ti človek s svojum ženum; gdo je boži? i odpre vrata i pita: kaj očete? Ah, prosim vas za stan kaj bi si mogel samo ovu noč prespati. A on mu ręče: ja vas rad primem na stan ako si morete prespati za ovu noč, ali kak bute ovdi spali da sigdi more dešč v hižu? Onda reče: bum pod stolcom spal. Ov veli: dobro, legnite si ako se morete stisnuti, ja bi vam rad bolše dal ali vidite sami da nemam; pak mu je dal malo slame kaj si je na slamu legnul i tak je zaspal. Kad se stane v jutro ti bogec zove toga človeka da naj ide k njemu kaj mu nekaj pokaže. Dojde ti človek i pove mu da naj zraven od četvrtoga vogla pogledne, da bude zlaten put videl. Pogledne ti človek od četvrtoga vogla i vidi zlaten put. A ti bogec mu veli da naj pod ve-

Digitized by Google

čer ide po tom putu zraven i, gde bude hižu videl, da se naj za hrast onda skrije i dobro pazi da bude jednajst ljudi iz one hiže van zišlo, a dvanajsti ne, da onda ne sme nutri iti, neg kad dvanajsti van zide, onda moraš brže nutri iti, jedno vreče penez zeti, neg ne vu prvi hiži, neg vu drugi gde je srebro, kajti kaj bi si s kufrom pomogel. Ide ti človek brže nutri kad je dvanajsti van zišel i zeme vreču zlata i donese dimo i pak drugi dan ide tak po peneze, a onda je išel v trejtu hižu, tam pak je bilo samo zlato, i zeme jedno vreče zlata i odnese dimo i onda je imal dosta penez i dal si je lepe hiže delati. Njegov brat si je mislil, gde on tuliko penez jemle i ide k njemu i pita ga gde je peneze zel. On mu reče: hodi sim, da ti pokažem. Ide on tam i pokaže mu i pove put kod mora iti. On komaj čeka dok večer dojde i ide tam pak samo malo počeka dok i samo jednajst van zide a dvanajsti nutri ostane. On pak nutri stupi i vidi toga sedeti i veli: dober večer. A ti tolvaj samo veli: dobro dobro, samo malo počekajte, i zapre toga človeka nutri i izide van i samo jeden put poči pištolom i brže bole dobežiju tolvaji i reče jim gospodar: vlovili smo goluba koji nam peneze krade, kaj čemo sada ž njim? Veliju drugi tolovaji: nika drugo neg ga bomo na jeden hrast razpeli. Idu nutri v hižu i prijeli su ga za ruke i pelali su ga na hrast i razpeli su ga. Drugi dan je išel njegov brat mim i videl je svoga brata razpetoga i rekel je njemu ti brat koji je visel na hrastu: moj brat, za kaj si me vkanil? Rekel mu je brat: sem ti ja ni rekel nutri iti onda kad je još dvanajsti tolovaj nutri bil, i ni mu je štel pomoči kad ga je prosil kaj bi ga doli zel, neg mu je rekel: samo visi, huncvut, i odišel je dimo. A taki za njim je išel tolvaj tak oblečeni kak gospon vu varaš spitavat da jeli je gdi takov človek koji bi se jako na naglu pomogel. Povedali su ludi da je jeden človek

Digitized by Google

koji je jako siromak predi bil, a vezda se je tak obogatil da je pričel velike hiže delati. A ti tolvaj je prosil da mu pokažu gde je on doma, i pokazali su mu i on je tam išel i prosil je da mu posudi peneze ili pak od njega vino kupi. Ti človek je rekel, da naj vino dopelaju, ako je dobro da bude ga kupil. Odišel je ti tolvaj dimo i pozval je svoje dečke skup da idu robit, i dojdu 'si skup i deset kol je bilo lagvov i vu sakom lagvu je bilo puno tolvajov. Kad su se tam dopelali vre po noči i pokučiju na vrati' gospodar i njegovi foringaši, odpre im vrata kaj su nutri išli i večerjali. Rekel je ti človek, kojemu su dopelali vino, da ga budu probali, a tolovaj je rekel da ne još vezda, neg vu jutro, i navek je hodil van, a ti človek ga je pazil kam on tak gusto hodi, i vidi ga da na veke hodi k lagvom nekaj govorit. Onda kad dojde i tolovaj v 'ižu išel je pak ti človek glet i pokuči po lagvu. Tolovaji su rekli: kaj idemo? Onda je rekel: još ne, i zapovedi svojoj dekli da vode dene topit kaj bude jako vruča. Kad se voda zvruči onda su v saki lagev vlejali tak da su se 'si podušili. Dojde ov človek v 'ižu a ti tolovaj van i pokuči na prvom lagvu i nišče se ne zglasi i još reče: dečki, kaj spite? i nigdo mu odgovora ne dá. I po drugom pokuči, nišče mu se ne zglasi, i kuči po sih lagvih i nigde mu se ne zglasi. Onda se zmisli da su se zadušili i pobegne dimo brže sam, i tak je postal ov človek bogat.

Digitized by Google

XXX.

Starec Jožef.

Tak je bil negda jeden otec, ov je imel tri sine, ali je na skorom vumrl. Siromak je bil i ne je nikaj drugo ostavil niti mogel ostaviti neg jednu malu staru hižicu, a za živlenje su si morali sami skrbeti. Onda nisu mogli živeti, neg su se dogovorili da jeden bude išel služit kaj bude zaslužil peneze da budu mogli onda živeti. Ve je išel naj stareši služit. Ov ide ide dalko i dojde do jedne šume i, gda je ovu šumu prešel, došel je do jedne gore, a med tem toga dok je on išel po ovi šumi neje našel nikakvu hižu i ogladel je jako. Gda je več do gore došel, našel je jednoga starca koj je voli pasel. Ov je bil vesel da je našel bar kakovoga človeka koji bi mu morti kaj jesti dal. Pristupi k njemu, pozdravi ga i reče mu: dober dan, moj starec. Ov odgovori: bog daj, moj sin, kaj ovde iščeš? A, idem po svetu službe iskat. Službe ideš iskat? očeš pri meni služiti? A očem, zakaj ne? neg imaš vezda kaj jesti? ja sem ti jako gladen. Nu, sinek, dobiš jesti, idemo taki dimo. Sunce je zahadjalo, voli toga starca se geneju i ideju dimo a ovi dva za njimi. Dojdu do jedne pečine, pečina se odpre, voli ideju vnuter i ovi dva za njimi, voli taki v svoje mesto a ovi vu hižu. Starec mu dá taki jesti i piti i pokaže mu postelu: ja znam da si truden, a zutra pojdeš z voli na pašu, ali ti nejdi predi na pašu dok ja k tebi ne dojdem i onda ti povem gde budeš pasel. Vezda starec odide v drugu hižu. Ov je jel i pil i, gda se je najel i napil, si leže i zaspi. Vu jutro se stane i opravi se i sede si i čeka starca. Gda je starec došel, donese mu čuturu vina i komad kruha i mesa

Digitized by Google

i jednu batinu pa mu veli: idi na pašu i idi za voli, kam god oni budu išli idi i ti za njimi, nigdi je náj zvračati, samo iđi vu veke za njimi; a ovu batinu imaš da, gde ti bude kaj neprilično, si budeš mogel pomoči. Onda mu pusti voli i on ide za njimi. Gda je več jeden falaček puta išel, išli su voli kre jedne oštarije. Nutri je bilo plesanje, popevanje, huškanje, zubmi škripanje, velike muzike. On to posluša stoji, a voli ideju. On bi rad videl kaj je to nutri, ide pa zavrne voli i ide nuter, veseli se i tanca do večera. Sunce je zahadjalo, voli se geneju i idu dimo, onda je moral i on iti za njimi, drugač ne bi dimo znal. Gda dojde dimo, pita ga starec: no, sinek, kako si mi pasel voleke? Ei, starec, dobro. Ei, ni dobro ni. Dá mu večerju i postelu gde je predi spal. Vu jutro se je starec stal i rekel je slugi: tebi je zadosti pri meni biti, kaj očeš za plaču? ali ove bisage penez ali ovu koricu kruha z blagoslovom božjim? Ov gledi: ako zemem ovu koricu kruha, to pojem onda više nejmam, a za novce sem išel služit. Naj bude, odgovori, zemem ove peneze. A, zemi si kaj ti je drago, odgovori starec. Ov zeme peneze i odide. Gda dojde dimo veli: eji, brati, veselite se, penez je zadosti. Onda su se 'si skupa veselili, ali peneze su potrošili na fletnom. Onda su se opet dospomenuli da koj bude išel ve služit, pak je išel srednji brat. I on je tak došel k onomu starcu i tak je služil i zvrnul voli i peneze zel kak i prvi njegov brat. I gda su opet potrošili, ide i trejti brat služit I on ide ide dalko i išel je po onem istem putu kak i njegovi dva brati k onomu starcu i njemu je dal službu da mu bude pasel voli. Dá mu večerju i dobi nalog da naj čeka dok on v jutro dojde. Gda dojde starec donese mu čuturu vina kruha i mesa i jednu batinu pa mu veli: na, ovo imaš jesti i piti i batinu, gda ti bude kaj prečilo da si pomoreš i ti náj moje voli nikaj zavračati

Digitized by Google

naj ideju kak očeju, ti idi za njimi, oni budu vre došli tam gde se budu pasli. Ov ide z voli, voli idu, on za njimi. Gda dojde do one oštarije gde su njegvi dva brati tancali i veselili se, stane on pred ovu oštariju, prične misliti da jeli bi išel vnuter ali ne. Zmisli si nekaj pa bejži za voli, ne je štel iti nutri. Voli su bili več dalko, za to je za njimi bejžal da je dostigne. Ali ovi ga pričneju zvati, ali ov za njihovo zvanje je ne nikaj dal, samo bejži za voli, dok je dostigne. Ali gda je dostigel voli, vidi jednu jamu a iz jame se kadi. On ide to glet, vidi da ogenj nutri jako gori i čmele lečeju nutri. Misli si da kak bude je oslobodil, zmisli si nekaj i ide pa zeme ovu batinu pa porine ju nuter i taki se je puno čmel naprijelo na nju, i zeme je van pa je stepe na lepu senokošu gde je jošče rosica stala, i ide po više i 'se je tak zvadil da su samo jedno dve ostale nutri. Onda su bili več dalko njegvi voli i bejžal je za njimi dok je nje dostigel. Onda su taki doleteli dva gavrani i pričeli su se trgati jeden drugoga tak da je 'se perje od njih išlo. Onda se mu smiliju i hiti jednoga sim drugoga tam, ali taki su nazad skupa bili pa su se trgali, pa je ov nje restrgel ali je ne nikak mogel restepsti, pak je ostavi i ide dalje za voli. Ali gda je voli štel dostiči vidi da su za tičas prek vode prešli pa je ne videl kak. Štel je iti prek, ali se mu je zdelo da je jako gliboka pa je ne vupal iti prek. On se plače da kaj bude vezda, voli ideju a on nemre prek. Onda mu dojde glas kak bi mu što povedal: im imaš vu roki batinu pa vudri po vodi i taki se ti odpre put. On to je taki probal, taki mu se napravi put. Onda bejži za voli pa bejži kaj je igda mogel. Gda je blizu njih došel oni su išli več na jednu veliku goru. On onda za njimi brže bolje ali ne je mogel dostiči da je bila jako strmna tak da je se mogel za kolena gristi. Gda on gor došel vidi da se voli paseju i obtrgavaju

Digitized by Google

si šibje. Onda on truden si sedne na jeden grm pa izvadi kruha i mesa da bude jel, ali gda je štel jesti taki se voli geneju. Ve si misli, kam. Ide i spazi jednu cirkvicu malu na večem bregu pa spravi to 'se, kruh meso i vino, pa ide vu cirkvu misleči: tu zvoni tak lepo milim glasom, tu bude meša pa ja idem k meši. Gda on stupi nuter i počne moliti, za čas čuje milo popevati čim duže tim bolje tak da su i v cirkvu došli popevajuč: svet svet svet. To je bila jedna prošecija. Onda je iz prošecije stupil pop i služil je mešu i, gda je odslužil odišla je prošecija nazad popevajuč: svet svet svet. Onda je i on izišel iz cirkve i voli su se genuli i išli su dimo i on za njimi. A gda je išel dimo, ne je više našel one vode niti one jame niti one oštarije, neg je mahom došel dimo. Vezda ga starec taki pita: no, moj sinek, kako si mi pasel voleke? Dobro. No pa kak si pasel? poveč mi. Onda mu počne povedati kak je došel do one oštarije gde su tancali i njega su zvali, ali on je ne štel iti; onda je došel do one jame gde se je kadilo i kak je čmele 'zvadil. Onda mu starec veli: to si dobro napravil. Onda je došel do kavranov gde su se trgali a on je nje branil, ali oni su se samo trgali; i onda do one vode je došel i tam su voli prek prešli ali on je ne znal kak bi prek prešel; a onda je čul kak mu je nešče povedal da naj vudri s tum batinum po vodi i onda se mu put odpre, i tak je napravil i prešel je prek Onda su došli voli na jednu goru kam je on jako težko za njimi išel, onda tam su se pasli, pak je to čudnovito da su se voli tam pasli, a išli smo čez tak lepo polje i senokoše, ali nisu šteli nigdi gobca doli deti, neg tam na 'ni gori su si pričeli šibje i listje od grmov obtrgavati i jesti; i pák, kak je čul popevati i kak je v cirkvi pri meši bil. Onda mu starec veli: ali bi ti rad znal kaj je ono za jedna oštarija? pa veli: to je pekel, gde su tvoji brati tancali, ovi su ti

Digitized by Google

skvarjeni; ona jama ti je purgatorijum, a one čmele su duše, pa si je ti iz muk oslobodil i došle su vu nebo; a ona voda- — to vam, dragi gospon, ne znam naznačiti kaj je ona voda, to sem zabil — a ono gde si na gori bil i pri meši, ono ti je nebo, i ona prošecija su one duše koje si iz one jame izvadil; je, jošče oni gavrani koji su se trgali: ono su tvoji dva brati, oni su ti vumrli i ve su na drugem svetu i muku trpiju; ja sem im štel dobro i rekel sem im da naj me posluhneju i naj idu kam budu voli išli, da bi bili i ovi dobili odpuščenje svojih grehov, ali su ne šteli pa su ti ve došli na znamenje kakvu muku imadu. A ovi voli su njihovi angeli, koji bi je zapeljali vu nebo pa su ne šteli, pa su za to meni predani da ja na nje pazim; a ja sem ti starec Jožef i vezda ti ja nje pasem. Nu kaj očeš ve za plaču: ove bisage penez ali koricu kruha i mesa komad z blagoslovom božjim? Onda je on si mislil, kajti mu je još starec rekel da su mu brati vumrli i da nema oni kući trišča ni dnišča, da vezda nema kam bi peneze nesel i da bude mu bolje kruh z mesom, kojega gda kuliko poje nazad tuliko postane. Zeme kruh i meso pa je odišel od starca i živel je z onim do smrti.

XXXI.

Pucica kaču hranila.

Jenkrat imela je mati malu kčer. Ova kči je dobila sako jutro za fruštuk šalicu mleka i jedna kača je navek k nje hodila i skupa su jele i, kak su pojele, išla je kči materi i rekla joj je: mati, daj više, mi je sisa pojela, a mati je ni znala, kakva je to sisa, i dala joj je više i to joj

Digitized by Google

je tak sedem let davala. Onda sedmo leto reče joj kača: hodi ti z menum i kroz koju god luknju se ja prevlečem kroz onu i ti hodi, i kud god ja pem onud i ti hodi i, gda dojdemo tam k meni dimo, reci ti samo da bi rada krunu. One ti budu kajkaj drugo davale, ali ti nikaj drugo ne zemi samo ovu krunu, kaj god buš si mislila da bi rada imela, to ti ova kruna dá. Vezda došle su dimo i došla je puca v hižu kačinu. Kačec pogledne ka je to. Onda je ona kača rekla s kojum je došla da bi puca nekaj rada kaj mi je mleka davala. Onda ju pita kačec: kaj bi rada? Ona je rekla: samo bi rada krunu. A kačec je rekel: ja ti kajgod drugo dam samo krune ne. A ona je nikaj drugo ne štela neg ovu krunu, i dal joj je i ona je odišla. Kad je došla dimo dela je krunu v ladicu i mislila je: e, da bi mi vezda nutri penez postalo, i na jem put bila je puna ladica penéz. Vezda je dela med rubje i mislila si je: e, da bi mi puna ladica rubja postala, i bilo je tak. Onda je dela med žito i mislila si je: e, da bi mi vnogo žita postalo, i to je bilo i jako vnogo ga je bilo. Vezda je zgrabila žitek i nekak zgrabila je i krunu i v melin poslala i ne je spazila. V melinu ne je spazil mlinar, neg opala je vu vodu i odišla po vodi.

XXXII.

Devojka postala iz pomaranče.

Bil je jeden put jeden lepi mladi gospon. Štel se je ženiti ali nigde ni znal za lepu pucu. Jenkrat začul je da ima jeden car na svojem vrtu pomaranču i, ako ovu pomaranču gdo prereže, dobi nutri lepu pucu. Vezda on je znal za ove pomaranče ali kak bi do njih došel? Kak je putuval k ovomu caru zbog pomaranč zestane na putu jednu babu,

Digitized by Google

koja ga je zapitala: kam ideš, mladi gosponek? On ji reče: idem k jednomu caru, sem čul da ima na svem vrtu takve pomaranče da, ako ju gdo prereže, mam lepa puca postane. Pita nju kak bi do njih došel. Ona mu odgovori: idi samo, tam tri soldati stražiju i navek čuju, samo ob dvanajsti vuri po noči ti zaspiju. On vesel ide i dojde tam baš ob dvanajsti vuri, i ide i vtrgne si tri pomaranče i odide od onud. Onda prereže jednu pomaranču, ali na jeden put postane lepa puca, samo da je bila gola, pa mu reče: daj mi češel zrcalo i vodu. A on tam ni imel i neje ji dal, á ona je vumrla. Ide dale, prereže i drugu pomaranču i postane puca i puca je bila gola i reče mu isto tako, pak neje ji dal, a ona je vumrla. Onda išel je v bližnji varaš, kupil si je češel zrcalo a vode je ne štel kupiti neg si je samo zel. Onda prereže trejtu pomaranču i postala je lepa puca bela snažna pa mu reče: daj mi češel zrcalo i vode. On ji je dal. Ona se je počesala i hmila i bila je bela kak sneg. Onda reče ji: ja te ne bum dimo golu pelal, budi tu, idem ja dimo po opravu da te opravim, onda bum te dimo pelal. Odide po opravu i po kola dimo. Ciganica koja je to čula ne daleko gda je gospon odišel, reče ovi gospi: daj da bum ti malo iskala po glavi. Ona ji dade i ona tepica ciganica zabode ji gumbašnicu vu glavu i mam je vtica postala i odletela, i ciganica je na ove gospe mesto stala. Gospon dojde nazad i reče: joj, kak si ti tak črna postala! Ona reče ar ti ne znaš da meni sunce škodi. I odide ž njum dimo, i on kak je dimo došel, rekli su 'si njegovi domari: prvo si nam pripovedal da je tak bela, ali vidiš, tak je črna kak ciganica. Onda reče domarom: je, ar ne znate da ji sunce škodi, i za to je tak črna. Vezda ona vtica hodila je navek med golube ovoga gospona i ž njimi se je mešala i navek je na oblok hodila. Onda ju je on prijel i v krletku postavil, a

Digitized by Google

tepica ciganica poznala je ovu vticu i na jen put se je betežna pustila. Vezda je gospon bil žalosten za svoju gospu da je zbetežala, i ona mu je rekla da ji ovu vticu zakole, koju ima v krletki, da ju poje da bude taki zdrava. On si je mislil: čekaj, vrag, ja ti bum drugu vticu zaklal i ovu bum skril. On ji zakole drugu vticu i pripravi. Ona ju je tečno jela ar je mislila da je ona koji je gumbašnicu vu glavu zabola. On je hranil tu vticu skrivečki i ciganici ni nikaj povedal. Jeden put igral se je z ovum vticum i našel ji je gumbašnicu v glavi, zel ju je van i na jeden put bila je žena predešnja njegova. Dal je vnogo gospode skup zezvati i pitati ciganicu: kaj je takov človek vreden koj tak z jednim človekom včini? Ona je rekla: drugo ne, neg da bi se na konjskih repih restrgal. Onda su to ž njum načinili. On pa je dal veliku gozbu napraviti, vnogo gospode zezvati, i ja sem takajše tam bil, i s kanoni su pucali i jen kanon je puknul i ja sem sim duknul.

XXXIII.

Marko i četiri mu drugovi.

Jeden šoštar imel je jednoga sina imenom Marka, koj je jako tempast bil. On ga je meštriju vučil, ali preveč je bil bedast te ga nije mogel niš navčiti. Jeden den mu je japica njegov rekel da naj ide putuvat da morti na ovem putu, na kojem su vre vnogi srečni postali, srečen postane. Sin na to privoli i drugi den se taki na put spravi. Gda je vre bil malo od svoje domovine odaljen, vidi jednoga človeka kak spi i nogu poleg sebe ima odšrajfanu. On ga zbudi i pita kaj to dela. On reče da je bežec te jednu nogu

Digitized by Google

odšrajfa kajti z dvimi nogama preveč beži. Marko ga taki zaprosi da naj ide ž njim. On taki ide i dojdu do jednoga človeka koj je pri sedem vetrnih melinih stal i jednu nosnicu skup držal. Taki ga zapitaju kaj dela. A on odgovori da vetra terje. I ov ž njimi ide i vidli su jednoga jagra koj cila, ali nesu nigde videli ticu ali kaj drugoga kaj bi mogel streliti, i zapitaju ga kaj da oče streliti. On im reče da v gradu, koj je dve vure daleč, na turnu jedna muha sedi, da ovu oče streliti. Ov takajše ž njimi ide. Još su jenoga našli; to je bil gorostas. Onda su ovi pet išli v grad i vidli su kak su se jako ljudi skupili i radi bi bili zeznali ka je to. Taki su zeznali da kraljevska kči oče sakim bežati koj ž njum ima kuraž. Taki se Marko najavi. Kralj mu vuru najavi ali Marko se napravi betežnoga te dade kralju povedati da je betežen, ali da oče jednoga drugoga namesto sebe poslati te pošlje bežca. Gda je vre bežec tam došel dobil je on i kraljeva kči pehar vu ruku, ar prvi koj k jednomu zdencu dojde, da pehar napuni. Obadva su počeli na dano znamenje bežati, ali bežec vre frtal vure od kraljeve kčeri je bil odaljen, te je legel na kla i zaspal. Vre je bila kraljeva kči blizu njega, ali jager mu je taki prek nosa strelil da se je zbudil i taki svoj pehar napunil. Onda gda je vre nazad došel prosil je kralja za kčer ali kralj mu ne je štel dati i štel ga je vkaniti. Za to zezval je ove' pet v jednu železnu kučicu na obed i dal je pod ovum strahovito velikoga ognja podkuriti. Ovi su se vre 'si bojali, ali on koj je vetra puhal taki je iz obodvih nosnic puhal da je 'se zmrznulo. Gda je kralj došel glet kaj ovi delaju ali kak se je začudil gda je videl kak tu lepo sediju, i je jim obečal da jim dá tuliko zlata kaj jeden nositi more. Taki se gorostas na put spravi i 'sega zlata od celoga kraljestva odnese. Ali kak ih je kralj odpustil mu je bilo žal. Za to je taki celu vojsku za

Digitized by Google

njimi poslal. Gda je to on videl koj vetra puha, taki zapuši da je celu vojsku v zrak spušil. Onda su si zlato rezdelili i za navek srečni bili.

XXXIV.

Husar Mato.

Bil je jeden soldat imenom husar Mato koj je cesara dvanajst let služil. Onda mu je cesar dal opšit i on si je sprosil da mu naj ostavi 'su soldačku opravu. Cesar mu se smiloval i dal mu za to ar je tak dugo služil. Išel je vezda k svojemu domu i došel je blizu jednoga dreva i kača mu se doli na sablu zadene i veli mu: nesi ti mene k onomu gradu kam bum ja štela i, ako me buš nesel vu grad, tam te budu radi ljudi imel i daju ti kaj buš štel, a nikaj drugo náj prositi neg onu sablu koja ti za vrati stoji. Donesel ju je vu on grad i bili su jako veseli i davali su mu vnogo penez, neg ne štel peneze neg onu sablu koja za vrati stoji. Oni pak su mu davali jedna puna kola penez, ali on ne štel i rekel je, ako mu ne daju, da ju bude nazad nesel. Onda su mu ju dali i išel je nazad k cesaru za soldata. Cesar je rekel: kaj buš ti med soldati, ar si več jako star i slabi? A on mu reče da nije, da je još jaki. Onda zeme ga nazad. Bilo je došlo jen put do bora i soldat išel je sam vu tabor z onum sablum, samo je rekel cesaru, da mu naj dá jednoga konja kojega si on zebere i da ne nuca nikakve vojske. Cesar dal mu je konja i išel je v tabor i, kak je tam došel, pitali su ga ovi: pa kaj si sam ti došel? On veli da je. Oni su rekli, da ga lehko zatučeju, kaj bi ž njim delali? On pa veli: ha nekak, bumo vre vidli kak ste jaki. Onda su se

Digitized by Google

bili i samo njegva sabla je sekla v taboru i 'se je zatukel. Onda je došel iz tabora k cesaru i cesar dal mu je vnogo penez. A ov soldat imel je veliko veselje na ledini vuni spati, i došel je jeden gospon, gda je spal, i odrezal mu je sablu i odsekel mu je glavu i, gda bi dal ga razdreti kaj bi njegvo meso zežgal, skočila je jedna mala kost vu zdenec i postala je lepa riba, a žena mu veli, da je to ni riba, neg husar Mato. Onda je gospon ribu prijel i razcepal pak je jedna kost v pesek opala i iz kosti je zrasel lepi topol zlatemi listi. I gospon veli: vidiš, žena, kakov je to topol zlatemi listi. A žena veli, da je to ni topol zlatemi listi, neg je to husar Mato. Onda pak je toga topola razcepal, pak falaček topola je vu zemlju opalo i zrasla je tam lepa hruška koja je jako rodila lepe hruške. Gospon veli: vidiš, žena, kak su na toj hruški lepe hruške. Žena mu veli, da su to ni hruške, neg je to husar Mato. Onda pak je gospon dal ovu hrušku razcepati i opalo je hruškovoga dreva malo v veliki ribnjak koj je blizu bil i postala je jedna lepa raca. Gospon i gospa išli su na špancir i vidi gospon v ribnjaku lepu racu i veli ženi: vidiš, kak je to lepa raca. A žena mu odgovori, da je to ni raca, neg je to husar Mato. A gospon se razsrdi i odveže si sablu i ide da prime to racu da ju zakole. Ali raca postala je husar Mato i rekel je husar Mato: ti si mene vezda mučil tak dugo! i zeme svoju sablu i odseče mu glavu. Onda odpustil ga je cesar nazad od soldačije i oženi se z ovom gospom i bili su pokli jako bogati i gostili su se i ja sem bil na gostih i dendenes se još rad gostim ako se imam gde.

Digitized by Google

XXXV.

Mati zaklela sine na gavrane.

Jeden put je bilà jedna mati koja je imela sedem sinov i jednu čer. Sini su hodili 'si v školu a či pak se je šivati hodila vučit. Kad jen put bila ta deca dimo došla prosili su mater za kruh, a mati njim odgovori: vi bi navek tak jeli kak gavrani. Ovi su taki postali gavrani i obloki su se odprli i si sedem su odleteli. Kad je več vreme došlo za obed, došla je njihova sestra dimo i pitala je mater gde su njeni brati, a mati odgovori, da još nisu došli dimo od škole. Ona odgovori materi, da su došli, ar sem je ja vidla. Mati je dugo tajila ali ipak ji je povedala kak se je dogodilo. Či odmah materi je rekla da ide nje iskat, da ji mati dá nekaj stroška ž njum. I tak je odišla i hodila je sedem let okolo i sedmo leto je došla do vetrove hiže i tam je prosila vetrovu ženu da bi nju na stan prijela, a vetrova žena nji odgovori da nju nemre prijeti na stan ar, gda moj muž dimo dojde, bi tebe rezdrapal, kajti on ne trpi krsta pri hiži. Ali ona nju je jako molila i rekla nji je, da se bude tak skrila da nju ne bude našel. A gda je veter dimo došel, rekel je ženi svoji: ti imaš krsta pri hiži. Ona je rekla da nema. On je rekel: ti imaš, samo mi ga dopelaj. Ona je išla k ovi i rekla ji je: hodi pred mojega muža, ar je on zeznal za te. I ona je išla več na pol mrtva pred vetra. Veter nju zapita, kaj da išče. Ona mu odgovori: moje sedem bratov koji su zakleti na gavrane. On ji je rekel: ti budeš morala sedem let iti vu ov veliki breg i, gda dojdeš na vrh brega, tam budeš našla jednu glažnatu hižu vu koji oni stanuju. Pred hižum budeš našla jednu kost, po oni kosti budeš mo-

Digitized by Google

rala iti v hižu v koji oni stanuju i tam nje budeš vidla. Ova taki odide. Sedmo leto je došla na vrh brega i našla je 'se kak ji je veter rekel. Kak je v hižu došla vidla je da je za sedem ljudi pokrito, i taki je naj mlajšemu falaček kruha otrgla i se je vu peč skrila. Kad je poldne bilo onda su doleteli ovi gavrani i su se stepli i taki su bili ljudi i išli su obeduvat, a gda su se naobeduvali, izišli su van i su se stepli pa su postali gavrani i su odleteli. I tak je ona saki den od mlajšega do naj starešega falaček kruha otrgla. A gda je naj starešemu otrgla i gda su več došli na obed, rekel je naj stareši brat: gdo da je meni kruha zel? Taki su 'si rekli: včera je meni falilo i tak na dalje. Onda je rekel ti naj stareši: to mora negdo biti pri hiži koj nam kruh krade. Išli su iskat. Nigde nisu nikoga našli, a na peč niti nigdo se ni zmislil on čas, ipak malo kesneše padne jednomu na vum: morti je gdo v peči. Išli su glet i našli su nju nutri i pitali kaj išče. Ona njim odgovori, kak da bi njé mogla osloboditi. Oni su odgovorili, da drugač nikak neg, ako bude njim sako leto jednomu jednu rubaču napravila, koja rubača bude zešita iz samih perlov i dragih kamenov i da pod ovim časom dok bude ove rubače delala z nikem se ne bu spominjala. Ona je rekla da oče, ako samo nje more odkupiti. I tak je ona šest let delala ove rubače, a sedmo leto, gda je naj mlajšemu delala, sela si je pred vrata i tak je delala. A na jen put dopela se jen grof štiremi konji i taki, kak ju je zagledal, zapovedal je svojemu slugi da naj stane, i pošle slugu k nji i rekel mu, da nji naj reče, da naj ide malo k njemu na razgovor. Ona niš ni rekla, neg je samo svoje delo delala. Sluga odide gosponu i reče: ona ne če ni reč pregovoriti. Gospon pošle opet slugu, opet ni reč odgovorila. Sluga opet ide gosponu i reče da se ne če niš spominjati. Onda reče gospon: hajde,

Digitized by Google

idemo po nju. Išli su i su ju pograbili i odnesli su ju na kočiju i su ju odpelali vu grad. Ov grof se je ž njum oženil i, gda je jen put moral iti v boj, rekel je svoji mačuhi, da naj nju pazi, ar je bila za ono vreme noseča, i gda bude rodila, da naj piše kaj je porodila. Ova gda je rodila jednoga dečeca i gda je išla van, pograbi mačuha toga dečeca i hiti ga vu potok i podstavi nji mačka. A dečeca su brati izvukli iz potoka i su ga odhranjivali. A mačuha je pisala tomu grofu da mu je žena mačka porodila. Grof nji odpiše, kaj je porodila da naj doji, a gda je dimo došel dal ju je zazidati v stanu. Kad je jen put lepi den bil, ona je pregovorila i rekla: o kak lepi den je denes sakomu človeku, a meni v ovi tmini je grdi. Grof ju je dal odmah odzidati, ali ona ne je nikaj više govorila. Onda gda je vre bila drugi put noseča i ov grof je opet moral iti v boj, priporučil ju je ti mačuhi i rekel nji je, gda bude rodila, da mu naj piše. Ona je porodila jednoga dečeca i dugo se je zdržavala, da ne je išla vun, ipak se je vkanila i išla je vun, a grofova mačuha pograbi dečeca i hiti ga v potok i dene na mesto dečeca jednoga kokota, a ovoga dečeca opet su njeni brati vlovili i su ga odhranjivali, a ova grofova mačuha piše grofu, da je porodila kokota. Grof ji je odpisal: kaj je porodila, da naj doji, a gda je došel dimo, ova mačuha je tak dugo nad njim mrmrala da ju naj dá zežgati, dok je zapovedal slugam, da naj navozidu veliki kup borovice i da nju naj odpelaju na kolih tam i naj onu borovicu vužgedu i nju v ov ogenj bacidu. I tak su nju odpelali do onoga kupa, a grof, i njegva mačuha su za njum odzad išli, a gda su ovi slugi nju šteli v ogenj hititi, dojâli su njeni sedem bratov, a iz dalka su več z belimi rubci mahali i kričali: pardon. Oni su postali. Ovi su njena dva mlada sina napred držali i rekli su: kaj je takva žena vredna koja

Digitized by Google

je takva dva lepa dečęca pogubiti štela? Ova grofova mačuha zakriči brzo, da ju v ov ogenj bacidu. Ovi brati su rekli: ve si sebe sama obsudila, kaj bi s tobum načinili; tak ju hitite v ogenj. Ova pak se je sela na jednoga beloga konja i su jahali dimo i, gda je mati čula da idu njeni sini i či dimo, odmah je opala i je vumrla. A ovi su dobro živeli i gospodarili v kući.

XXXVI.

Mačuha i pasterka.

Jen put imela je mačuha čer i pasterku. Svoju čer imela je rada a pasterku ne. Jen put poslala je pasterku po naj vekšem snegu jagod brat i dala ji je na put falaček trdoga kruha, i sobum si je zela mačku i kokota i išla je po putu misleča i žalostna kak bude ona po tem snegu jagode nabrala. Ide jeden falat i dá mehko druptinje kokotu a mački pak korice. I mam kak su pojeli pričel je kokot popevati a mačka pak mrjavkati. I dojde v jednu šumu i vidi gde su četiri muški ognja kurili, i to su bili četiri vetri. Dojde do njih i veli: hvaljen budi Jezuš Kristuš. A vetri ji veliju: na 'se veke hvaljen. Onda ju pita jeden: a kam ti ideš, moja divojčica? A ona jim veli: ah, moji dragi, idem jagod iskat ako bum gde kaj našla. Onda ju jeden pita: pa koji vetri su naj bolši? A ona jim veli: ah, 'saki je dober: sever nam reshladi, jug nam primoči, zgorec nam dobro vreme pokaže, a zdolec nam pokvari. Onda mam su popuhnuli, sneg je prešel, jagode zacvele i zazrelele, i pomogli su ji nabrati. I tak je lepo dimo došla i dala mačuhi. Ali ona ne je bila s tim zadovoljna, neg je rekla: o ti grda

Digitized by Google

cafuta zamazana, buš ti vidla kakve bude donesla moja čer lepe jagode. Onda pak poslala je svoju čer po jagode, i dala ji je na put kolača, i zela je sobum mačku i kokota. Ide po putu i jela je kolača i 'se je pojela. Onda veli kokotu: daj popevaj. A kokot ji veli: popevaj ti, ti si sama kolač jela. Onda pak veli mački: daj da, mrjavči. A mačka je veli: mrjavči ti sama, ti si sama kolač pojela Onda ide, dojde vu šumu i vidi četiri muže ognja kuriti, a to su bili četiri vetri. I ide mimo, nikaj ne rekla neg samo mimo išla. Oni su se nji poklonili, a ona je samo išla. Onda ju pak pita jeden: čuješ ti, mladenka, kam ideš? A kaj vas je briga? Onda pak pitaju: pa koji vetri su naj bolši? A pa kaj me pitate? koj je mrzel kaj kak, a 'si su poscani. Onda su pričeli vetri tak jako puhati da su ju mam zdigli i sim tam po trnju vlekli tak da je 'sa rezdrapana dimo došla. Mačuhi je još ne dosti bilo, neg je svoju za to zakrivala, i drugi dan je poslala pasterku s kravum na pašu, i dala ji je jednu plahtu kodelc da naj sprede i kravu napase. Onda je ona išla žalostna na pašu. Plače se i mislila je gda bude ona sprela. Onda krava ji veli: kaj se ti plačeš? Onda ji je povedala. Rekla ji je krava: náj se ti nikaj plakati, neg daj ti sim, ja bum jela a ti pa iz moje riti buš namatala. Onda ji je dala. Jela je krava, a ona je iz riti njejne namatala i tak je 'se sprela. Onda ji je krava rekla: ja bum zutra klana, i ti budeš dobila naj gorše za snažiti, kajti te mačuha ne trpi. Onda je došla dimo i dala je kaj je sprela, i mačuhi ne bilo još dosti. Onda su drugi dan kravu zaklali, i ona je dobila želuca za snažiti, i kak je snažila, našla, je nutri škatulicu. A ova ne išla glet, neg je spravila i čuvala si je. Onda pak jenput poslala je vu zakleti grad mačuha pasterku po ogenj. Dojde nutri, vidi jedenajst straž, i ide nutri po gajnku pak veli: prosim malo ognja. 'Saka

Digitized by Google

ji veli: idi tam. I tak je išla od jedne tijam do jedenajste, i ona straža ji veli: idi tu gospodarici. Dojde nutri vu hižu i vidi mačku staru na stolu štonfe obuvati, i veli: prosim malo ognja. Onda vudri s capum po stolu, i mam su 'si jedenajst mačkov došli, i rekla je gospodarica: dajte ovi mladenki ognja i sprevodite ju lepo vun prez ikakvoga kvara. I dali su ji i sprevodili su ju lepo vun. Donesla je dimo k mačuhi i dala ji je, a mačuha ne je bila zadovoljna s tem, neg je rekla: ti grda zamusanka, si samo nekakvoga vuglenčeka donesla, buš vidla kakvoga ognja bude moja či donesla. Onda poslala je čer vu zakleti grad po ogenj. Dojde tam i veli: dajte mi ognja. Ova niti ne prosila, neg je rekla: dajte mi. Tak ju je 'saka straža dale pošilala da je došla do gospodarice. Dojde vu hižu i vidi na stolu mačku koja si je štonfe oblačila, i veli: daj mi ognja. Onda pa fletno veli: no, kaj po svetu hodim, nesem vidla takvoga bedaka kaj bi si mačka štonfe oblačila! no, im za te pak su štonfi! niti si je ne znaš obleči. Onda mačka vudri po stolu i 'si jedanajst mačkov su došli, i rekla im je: vi ovu pucu restrgajte i draplite tijam do vrat vun, najte ju niti živu vun pustiti. Komaj im je vun vušla, 'sa rezdrapana i strgana dimo došla. Mačuha je itak ju skrivala i njene falinge ne pokazala. Onda jednu nedelu vujtro kak se stala pasterka išla je glet: bog zna, kaj je vu oni škatulici koju je vu kravinom želucu našla. Odpre, najde nutri dvoje fele opravu: jednu svilenu i jednu lepo zlatu, i jeden par cipelišov. Kak je to ona vidla vesela je bila i nazad spravila. Pokli pak veli mačuha: čuješ, ti buš denes jesti kuhala, ná, i to imaš drvejnku pepela i prosa zmešanoga, ti moraš to izebrati i jesti skuhati. A mačuha je pak k meši odišla. A pasterka? ona se je plakala kak bude ona to izebrala i jesti skuhala. I kak je ona to več pričela z velikum mukum zbirati došlo

Digitized by Google

je vnogo mravlic, tak vnogo da je 'saka samo jedno zrno zdigla i na stran dela, i bilo je 'se gotovo, i jesti je skuhala, i 'sem je bila gotova. Onda si je mislila: vezda bi i ja mogla k meši iti. Onda oblekla si je svilnu opravu i zlate cipeliše i išla je vu cirkvu i rekla je: megla pred menum i za menum. I tak je bilo, da ju ne nigdo videl, i došla je k vratam, ne je štela dale po cirkvi kaj bi ju vidli, neg je samo tam bila. Onda videl ju je jeden veliki gospon, naj vekši od onoga varoša. I kak je meša minula išla je dimo i veli: megla pred menum i za menum, i tak ju nigdo ne videl, i došla je predi dimo kak mačuha, i slekla si je opravu i spravila. A tam kak su ludi iz cirkve išli mam su se pričeli spominjati za ovu mladenku: bog zná odkud je došla. Onda je mačuha čula i došla dimo i veli: ti, kumer črni, oni bude lepi glas koja je denes bila pri meši vu svilni opravi, i kakov je glas za nju bil! Onda pak drugu nedelu dala ji je tak. A mežnar pak je rekel: ja pa budem znal što je i odkud je došla. On je namazal smolum cirkveni prag. Pák drugu nedelu došle su mravle i saka je jednoga zrna zdigla i 'se je zebrano bilo. I pák je rekla: idem ja k meši, i oblekla je zlatu opravu i cipeliše, i išla je k meši i rekla je: megla pred menum i za menum. Ona dojde v cirkvu, i tam ju je videl on naj vekši gospon celoga varoša. I gda je meša minula odišla je, i jeden cipeliš prijel se za smolu na pragu cirkvenom, i ona ne je štela iti po njega. A on gospon koj je bil poleg, 'zel je onoga cipeliša i dal je obznaniti da koji bude mladenki prav da ona bude njegva. Onda išli su po hižah glet da koji bi prav bil. Onda dojdu k mačuhi, a mačuha veli pasterki: odidi ti, odurnica, ne duri se tu, nekam se skrij da ti ne bude špot. Onda ju je skrila pod korito vu hiži. Dojde tam, i mačuha odsekla je svoji čeri prst. Onda je premali bil; onda pak ji je odsekla petu,

Digitized by Google

onda pak je preveliki bil. A kokot je došel v hižu i na koritu je stal i popeval: kukuriku, lepa devojka pod koritom. A mačuha pak ide koritu i veli: heš, kokot. Onda pak veli ov gospon: pustite mira, kaj je tu nutri? Ide glet, najde divojku i proba ji cipeliš, i naj lepše ji je prav bil. Onda veli: ti se budeš ve ženila i moja budeš. Onda su se oženili, i ja sem tam bil i iz lepoga vrčka pil da mi i dendenes rit mrčka.

XXXVII.

Mačuha i pasterka.

(Opet ali drugač.)

Tak je bila negda jena mati. Ova imela je tri kčeri i jednu izmed oveh nikak ni mogla trpeti, i 'si koji su pri oni hiži bili odurjavali su ju i nišče ju ni mogel trpeti, i nji su navek naj težeši posel davali takov da kojega nijeden človek ni moguč bil včiniti. Ali ona vendar saki den je svoj posel izbavila, i sigdar, gda je kaj težkoga delala, odišla je iz doma kam na svoje polje, i gda je večer došel onda ona dojde domom. I jenkrat išla je ova mati ž njum rekši kam ona ide sigdar. Ide ide 'se lepo po lahko iza plota pak gledi kam ova pé. Na jenkrat stane ova kči nuter v seču i više nije se van pokazala. A mati si dobro zapameti ovo mesto pa ide tam i najde nju z jednim teletom gde ji ovo tele lepo dela mesto nje. Aha, á za to ti moreš tuliko saki den napraviti kajti to tele tebi dela, za to ti ideš sigdar iz doma! Vezda ide ova mati mam srdito domom, pove doma kaj je našla, 'do njeni čeri pomaže delati i zakaj ona sigdar iz doma ide. Dobro. Idu vezda dva muži mam

Digitized by Google

po tele. Najdeju nju s teletom. Mam zemeju ovo tele, odpeljaju nju i tele domom. I gda su vre domom došli veli tele na samom ovi kčeri: znaš, mene budeju vezda zaklali neg ti, gda budu moju kožu z mene slačili, onda poleg budi i pod kožu pri zajdnem kraju najdeš jenu jabuku i ti onu jabuku brzo zemi i odbeži ž njum da te nigdo ne bu videl pak ju posadi negde za plotom. I gda su tele več gulili i do one jabuke došli, zeme ova kči brzo ovu jabuku pa ju dalko na polju za plotom posadi tak da nigdo ni znal za nju. I mam počela je rasti tak da za jedno leto več su jabuke na nji rasle. I jenkrat na večer dojdu snuboke po ovu kćer i, gda su nuter v hižu došli, poveju po kakvem poslu su došli. Ova mati mam ovu zakriva za preju vu zajdnu hižu i ove druge dve tam na prvo poriva: ovo su te dve koje moreju za muž iti. Onda pita ov mladenec koji je tam vu snoboke došel: a gde vam je trejta kči? ja bi rad nju imel. Ehe, negde tu se skrila, ona ni jošče za vudaj. Onda veli ov mladi gospodin: koja mi donese iz onoga dreva, koje je tam na polju pri plotu, jabuku, ona bu moja. Dobro. Pošlje izmed oveh dveh ova mati jenu po te jabuke. Dojde tam ova trest te jabuke, ali ni jene ni mogla stresti. Dojde domom i veli: ja nemrem ni jedne stresti. Ide vezda druga; niti ova ni mogla ni jedne stresti. Dojde domom i nikaj ni donesla. He he, moja deca, kaj ste tak slaba kaj nemrete tih jabuk donesti? Ide ova baba po te jabuke, zeme si dugi prut, dojde tam, počne te jabuke tresti, ali kak ona na jabuku s prutom zamahne, ma se svrši od dreva gor vugiblju tak da baba ni mogla s prutom doseči, počne tam kleti, nahitava se z drevom, ali ni jenu jabuku ni mogla. Onda dojde srdito domom, veli: ha, ja ne znam, kaj je to, jošče nisu, znam, prav zrele, ne daju se tresti; naj ide ova trejta trest, znam da nikaj ne donese.

Digitized by Google

Ide ova trejta kči po te jabuke. Kak ova tam dojde, samo krilo podene, mam ji jabuke same počnu cureti i donese puno krilo jabuk i dene je tam na stol pred ovoga gosponiča. Onda nji dá ruku da nju oče. Vezda ova baba srdita misli si: čekaj, znam ja, kaj bum s tebe napravila. I gda su vre po drugi put bili došli da bi si ovu mladenku bili odpeljali, skrije ova baba nju pod korito pod postelju, pak ovu drugu obleče v ovu istu opravu v koji je ova bila oblečena i, gda su tam pri večerji bili, imel je navek sumnju ov mladi gospodin da to ni ona ista mladenka, i pita ovu babu: gde vam je trejta kči? Veli baba: ne znam, nekam je baš odišla v selo kumici, ni je doma. Na to dojde jen pevec na oblok pak zapopeva: kukuriku, lepša devojka pod koritom neg za stolom; kukuriku, lepša devojka pod koritom neg za stolom. Na to gledi ov gospodin, kaj je to, pa pita babu, kaj je to za jen pevec. Stira baba toga pevca dol z obloka, počne se tam spominjati ž njimi, a pevec pák doleti i počne tak popevati. Na to ide se ov mladi gospodin malo po hiži šetat i, gda je do one postelje došel gde je bila devojka pod koritom poklopljena, bilo malo vugla od korita van videti i, gda je on onudáj šetal, zadene mu se noga v korito i korito se taki samo odkrene i najde ovu pravu devojku, koju je zasnubil. Onda mam zeme si ovu pravu prvešu mladenku i odpelja si v svoju kuču i tam su dobro živéli. I ja sem tam v ti svadbi bil i vino sem pil i tak sem popeval: ja sem naj mlajši, pijem naj rajši, — da mi se je 'se grlo drapalo.

*

Digitized by Google

XXXVIII.

Mačuha i pasterka.

(Opet malo drugač.)

Bila je jedna mačuha. Ova imela je jednu čer i jednu pasterku. Ova pasterka bila je jako lepa i saki imel ju je rad, a čer koja bila je črna nišče ni gledal. Za to je mačuha ovu istu ne mogla gledati, a svoju čer je za veliko štimala. Nenavidna mačuha štela je pasterku silum vumoriti te ju je negda poslala da naj ide čuvat kravu koju nji je otec na smrtni posteli ostavil, a dala ji je posla pri čuvanju krave punu plavtu preje da naj izprede 'se do večera i, ako to ne včini, da ju bude zatukla. Ova se je plakala i to si je za nemoguče mislila. To je videla krava i pita ju da naj ji pove, kaj se plače. Ova ji je povedala da mora to 'se včiniti kaj ji je mačuha zapovedala, a ona to ni moguča da ovu 'su preju izprede. Krava ji reče: donesi mi sim tu preju. Ova je dala, a krava odišla je v bližnje grmje i 'se počinila, 'su preju izprela i onda pasterki dala i rekla ji da budu nju za nekoje dane zaklali; onda ti prosi da ideš moja čreva prat. V črevah buš našla zlatnu jabuku, ovu si dobro skrij, kaj god budeš štela imeti, samo ovi jabuki zapovedi, ova ti bu 'se dala. Za toga dojde noč, ova s prejum dojde dimo vesela i pokaže mačuhi, mačuha se začudi, a ji nikaj ni mogla včiniti. Drugi den pošle svoju črnulu, i nji dá punu plavtu preje i reče ji da naj ovo gleda da izprede i ni više neg jednu kudelu sprela i to z velikum mukum. Dojde dimo i pokaže ka je včinila. Mati bila je na to luta kaj je njena či ni više neg jednu kudelu sprela. Ve odluči zutra ovu kravu zaklati. Pasterka reče: ja bum, draga mamica, čreva išla prat, i tak celi den je zanovetala naj ju pusti da

Digitized by Google

bu išla ta čreva prat. Ova ji dopusti i reče svoji ćeri, da naj ide ž njum glet kaj bu delala s temi črevami. Ova je išla ž njum i skakala vukol vode. Za toga je ova jabuku izvadila i vu nedra skrila. Gda je dogotovila dimo je odišla. A pod večer odleti jedni šupli vrbi i nuter ju vrže i odleti dimo. Ve ji je zapovedala da naj se navek maže z blatom po licu. Gda je išla po vodu tam se je oprala i vu vodi gledala, je li lepa, a opet ondi se zamaže z blatom. Drugi den opet bila je pripravila mačuha ovi pasterki kolač iz plev i jednu flašu vode namesto žganice i reče ji da naj ide po jagode. To je bilo vusred zime. Ova ide plačuč dale i dojde do jedne male kučice. Ovdi opazi same mačke koje su vukol nje skakale i nju prosile da njim dá jesti i piti. Ova jim dá iz plev kolača i hitile su ga vu ogenj a vodu su izlile i nji dale su jesti i piti a to ju navčile da, gda gospodar njihov na večer dojde, bude nji rekel, da naj ga zuje a čižme vu peč hiti; ove náj vu peč baciti neg pred peč metni naj se osušiju, i v jutro, gda te po nje pošle, onda je donesi. Ova to tako včinila a v jutro mu je čižme donesla. Ov ju mam pita kaj bi rada i, gda pove, dá ji punu košaricu jagod i pošle ju dimo. Dojde dimo i dá mačuhi jagode. Mačuha se začudi, a drugi den pošle takajši svoju ćer po jagode. Dá ji lepu gibanicu i punu bocu žganice. Ova isto tak ide i dojde v tu kolibicu gde su mački bili. Ona počne jesti, mački počeli su vukol nje skakati i prositi, ali jim nikaj ni štela dati, neg jih je tirala od sebe. Gda je gospodar dimo došel, ji je rekel da naj ga zuje i čižme v peč hiti. Gda je jutro došlo on ji reče da naj mu čizme donese. Ova ide vun i vuteče dimo. Kak je dimo došla materi veli da ne je nigde mogla nikaj najti. Mati bila je opet luta kakti zmija. Drugi den bila je nedela i mačuha se je pripravlala š ćerjum k meši, a pasterki je dala posla: nasipala je v pepel

Digitized by Google

pšenice i rekla da naj ovu pšenicu iz pepela izbere i iž nje kolač napravi predi neg dimo dojde. S tim odide. Ova je odišla k onomu drevu gde je bila jabuka. Jabuku zeme i reče: iz pepela naj bu pšenica izbrana i 'ž nje kolač do tri minute včinjen. Ovo mam postane i celi obed bil je taki gotov. Ve zapove da naj se stvori grofovska oprava i kočija i četiri lepi konji i inoš i zlatne čižme, i to 'se postane. Onda pela se k meši. To opazi jeden človek, to je bil car. On je štel znati kakva je ta ženska i prosi mežnara da naj mu dá vojska da namaže prag od cerkve. On mu dá i, kak je ona van išla, ostane nji čižma. Ov skoči k nji i zeme ju i odnese dimo. Kak je ova do ovoga šuploga dreva došla, zapove da naj stane i se opet jabuka stvori. Taki postane jabuka. Ova ide dimo i tam pripravi za 'se jesti koji su tam još z mačuhom došli. Drugi den išel je ov car z ovum čižmum po onem selu kam je videl ovu kočiju iti. Tumaril je sim tam, nigde nikaj ni videl kaj bi tomu prilično bilo. Onda dojde i k ovi mačuhi, a ona je skrila pod korito pasterku, i proba njeni čeri, a čeri bila je premala. Mačuha zapove nji prst odseči; za toga skoči pevec na oblok i zapeva: kukuriku, pod koritom lepa devojka, tri put. Car odkrije korito i pasterku tam najde i pokuša nji obuti. Ovi bila je čižma prav. Car ju mam sobum zeme. Ona ide do onoga dreva, zeme jabuku i zapove da naj postane kočija šest konjov i inoš i kočiš. Ve si sedeju ovi dva v kočiju i odpelaju se v carski grad i postali su muž i žena. Dogodi se da je ov car mogel iti v tabor, a za toga mu je žena porodila sina. Kak je to mačuha zaznala da je car odišel vu tabor, a ona je svoju čer dela poleg deteta, a ženi je dala vtičino jaje pojesti i gombašnicu vu glavu ji je zapičila i postala je vtica. Onda je car došel dimo pa si je premišlaval, da je to ni njegova draga. Onda prvu noč

Digitized by Google

dojde ova vtica na oblok pa počne pevati: 'si susedi spiju, a moj dragi najbolje, a moje dete ne more; bi si ga kušnula, bi ga s klunom klunula; bi ga povila, bi ga škrampli zdrapala. Ovo 'se čuje sluga pa pove caru. I drugu noč je tako bilo. Onda car odide kapucinom pa 'se to pove i spove se, a kapucini mu rečeju, da naj zeme tri šibe 'se jednoga leta rastene, pa naj ju ž njimi vudri tri put. On zeme te šibe i, kak je trejtu noč došla i ju vudri tri put s temi šibami, a ona postala je žena, ali još prav ne, pa mu reče, naj išče gombašnicu, da mu bude onda prava. Onda pozove car mačuhu na gosti. Ona se opravi vu opravu lepu i došla je tam k obedu. Onda car donese onu vticu na stol pa pita: a kaj bi ovi ženi trebalo za smrt koja tak lepi vtici gombašnicu v glavu zapiči? Onda se mačuha stane pa reče: nikaj drugo neg da se dene v naperjeni lagev z noži pa z brega doli pusti. I kak je rekla, tak se je ž njum dogodilo. Onda zeme vtici gombašnicu iz glave i postane žena, i napravili su gosti, kaj je bilo 'sem zadosti.

XXXIX.

Mačuha i pastorka.

(Opet ali drugač.)

Jeden put bila je jedna mati koja je imela jednu čer i jednu pastorku. Rekla je pastorki da naj ide po svetu i naj ne dojde dimo dok ne bu kaj našla kaj nju veselilo bude. Ona odišla je i došla v jednu šumu i našla jednoga staroga človeka boga. Ov človek pita nju, da kam ona ide. Ona mu je povedala da ide služit. On njoj veli, ne bi li išla k njemu služit. Ona veli da bi. On njoj veli, naj na

Digitized by Google

ono i ono mesto zutra dojde. Ona ide ide i zestane se z jednum kravum kaj je v mlaj vgrezla. Krava nju prosi naj ju van zvadi. Ona nju je zvadila i išla dalje pa dojde do jedne kobile kaj je i ona v mlaj vgrezla i prosi nju naj ju van zvleče. Ona ju je zvlekla. Došla je ondą do onoga grada gde ju je ov starec čakao i dao ji je službu. Kad bi ona izslužila — a to je služila pri bogu vu raju — veli njoj ov starec: ti si dobro služila, tak ti je leto i dobiš plaču. Pokaže joj jednu hižu punu ladic i veli, naj si zeme koju si oče. Ona si zeme naj gršu i zafali se i odide. Dojde do one kobile, kobila je imela žrebe i dá njoj to žrebe i veli: ti si me pred jednem letom iz mlaja van zvlekla, za to ti ja dam ve ždrebe kaj ti bu onu ladicu vleklo. Ona se zafali i odide. Dojde do krave a ta krava imela je tele i dala joj je tele kajti ju je onda bila zvlekla van iz mlaja. Onda ide i dojde dimo, odpre ladicu i najde sakojake lepe stvari koje su se oni materi dopadale. Sad veli mati svoji čeri: hodi ti i donesi ti takve stvari. Ona odide i dojde do one šume i najde onoga starca. On ju pita, bi li ona pri njem služila. Ona otresne se i veli: no tak bum. I veli njoj, da zutra naj dojde tam i tam. Ona ide i zestane se s kravum i bila je v mlaju. Krava ju prosi, naj ju van zeme. Ona veli: ne bum si ja cipele mazala, i odišla i do kobile došla i njoj tak rekla. Dojde k starcu služit i kad je izslužila veli joj: ovde su ladice, zemi si koju si očeš. Ona si je zela naj lepšu i odišla. Dojde do kobile i prosi nju za žrebe, a kobila joj veli: si me pred jednem letom zvlekla van? ne dobiš žrebe. Isto tak bilo je i pri kravi. Odide srdito od obodveh, dojde dimo z mukum i žmehkum ladicum i dene dole i odpre nju a, kak nju odpre, izidu kače van i pojedu nju i mater.

Digitized by Google

XL.

Polovanjek.

Jen put je bil jen muž ž ženum, imeli su jednu čer. Ovu čer su šteli vnožina ljudi za ženu. Otec ne je štel da bi ju dal. Onda vre bilo je čeri žal da ne je otec dal i reče ocu: zakaj me ne pustite? ja očem iti. Onda otec nji je rekel: drugu zimu te budem dal makar sam vrag dojde po te. Drugu zimu dojde vrag po nju i oženi se ž njum i imeli su tri dece. Pusti se žena jen put betežna. Dojde pod večer k njemu jeden pajdaš i reče mu: da bi tvoja žena znala da su zutra tri kralji i da bi bila doma pri ocu, bi se 'si postili marha i 'sa živina. To je čula žena i reče potli mužu da ide dimo, da njeni otec ima vračtvo da bude taki zdrava; pusti ju muž dimo i zeme sobum jeno dete i rezdrapi ga na dvoje i ostavi polovicu. Bilo mu ime Polovanjek. Jen put ide njegov dedek ribe lovit i reče mu te Polovanjek, da ide on ž njim ribe lovit. Reče mu dedek: kak buš ti ribe lovil? Samo pustite me. No hodi. I ide, zeme si torbu lovi i vlovil je jednu i riba mu veli: pusti me i, gda god bude ti kaj treba, samo reči: bog daj onu ribicu, koju sem ja vlovil i nazad sem pustil, da bi mi to i to bilo. I pusti ribu. Za jen časek veli: bog daj onu ribicu koju sem ja vlovil i nazad pustil, da bi mi puna torba rib postala. I tak je bilo, i odnese ribe dimo; pol su pekli pol pak kuhali, i nisu imeli več drv i ide njegov ded drva cepat. Ov veli: idem i ja z vami. Onda mu odgovori: kak bi ti išel z jednum nogum i jednum rukum? Nikaj za to, veli on, samo vi mene pustite. I pusti ga i ideju ovi dva skupa. Gda su došli v šumu i začne cepati njegov ded i ta Polo-

Digitized by Google

vanjek njega gledi i začne on cepati i samo reče: daj bog onu ribicu koju sem ja vlovil i nazad sem pustil, da bi drva sama išla. I tak je bilo. I peljal se je on na drvi' poleg jednoga morja i na drugi strani morja je bil jeden grad i ov grad bil je carov. Na obloku je gledala njegova kči i Polovanjek veli: daj bog onu ribicu koju sem ja vlovil i nazad sem ju pustil, da bi cesarovi kčeri veliko crevo naraslo. I tak je bilo. I zazove cesarova kči: japica, japica, hote glet kak se na drvi' Polovanjek vozi! i reče njoj mamica: pazi kaj ti to ne bilo žal. I zaista, bilo je njoj žal, ar joj je veliko crevo naraslo. Gda bila bi porodila ne je znala s kojím bi bila imela. Dá njoj otec jednu kuglu zlata i pozove više gospode skup, i ov Polovanjek dojde i pod postelju si leže i, gda bi bila vnožina ih došlo sam car stane v sredinu hiže, pusti kuglu i skotura se pod postelju k Polovanjku. Bil je srdit car, ali ipak dade jedne gosti včiniti, i su se oženili, i bil sem i ja na gosteh, pak sem tam jel i pil 's pisanoga vrčka da mi još dendenes rit mrčka.

XLI.

Lugar sv. Iliji vraga strelil.

Jeden put je išel jeden lugar vu šumu na lov. Gda je vu šumu došel počelo se je bliskati grmeti i godina padati. Onda postala je kmica, neg za to vendar bil je išče dan. Onda nije mogel dale iti, neg si je legel pod jeden hrast pak je onde ležal. Vezda se ogleda, to ti mu nekakova stvar starjevinu pokaže. Veli vu sebi: a ja te budem baš strelil, pa naperi pušku pak, gda se je zablisnulo, njemu ona zver pak pokaže starjevinu i on ju je onda strelil pak

Digitized by Google

si je mislil: baš vezda nejdem dimo, bum baš čekal dok bude dan pak si bum ovu zver zel. Onda si on leže pak čez mali čas doje k njemu jeden star človek, sed siv pak mu veli: čuješ ti, brate, je li te kaj strah? On odgovori: ni me baš tak jako strah, neg me itak somnja obaja. Onda ga pak pita: pak je li ti znaš, kaj za zver si ti strelil? On veli: ja ne znam, ka je za jedna, gda god se je blisnulo, ondak mi je starjevinu pokazala, pak sem ja onda strelil. Onda mu veli ov sivile stari: znaš ti kaj? ti si strelil vraga kojega sem ja sedem let strelal strelami, kajti sem ja sveti Ilija, pak ga nisem mogel streliti, a ti si ga na prvi put strelil; za to ti itak povem da više nejdeš vu tu šumu, kajti te budu vragi navek napastuvali; i još mu veli: ti se još nisi oženil i za to se budeš ve ženil i srečno se buš oženil, bogatu ženu budeš zel. I bilo je tak. Oženil se je i imel je takve gosti da ne bilo kam vilic zabosti.

XLII.

Podvržek.

Jeden bogec došel je vu jedno selo kesno več večer i prosil je vu ime božje kakov dar. Kad bi ga ovi ludi zastavili pri večerji i dugu se zamudil prosil je da bi mu se smiluvali i da bi mu stana dali. Ali ovi ludi nisu mogli to dugo dopustiti kajti su imeli drugu nepriliku, i to najmre, gazdarica se je počela truditi. Ali bogec je jako nje prosil i tak dalko da su mu dopustili spati za vrati na slami. Ov bogec bil je pak sam od gospodina boga angel poslani, kajti su oni ludi jako bogaboječi bili i boga molili. Te bogec videl je vraga kak je on verno obdelaval iz dreva dete koje

Digitized by Google

je štel podvrči ovi ženi kad bi ona porodila a njeno pak pravo dete zeti. Kad bi žena porodila on brže bole zgotavla to dete. Na to se detetu kihne a bogec veli, kad ne bi nišče se drugi zmislil da bi mu rekel: bog nam pomagaj i angel božji. Na to se resrdi vrag, hiti v bogca to dete da se 'se reztepe na drobne komade i veli: na, to ti je, 'da ti je žal za njega. Drugo jutro pove te bogec to gospodaru i gospodar mu lepo zafali.

XLIV.

Vusud.

Jeden otec imel je dva sine, jeden bil je delaven a drugi jako len. Po očevoj smrti živeli su skup i tak 'sega dosti su imeli. Onomu koj bil je delaven, videlo se je to krivo da on dela a njegov brat navek spi i jede. Tak su se razdelili. Za nekuliko let išel je ov delavni brat k onomu lenomu bratu da vidi jeli on kaj ima, ar on nikaj nije imel. Kada k njemu dojde a pri njem je 'sega dosti. Vezda on počme izpitavati, da kak je to da njegov brat ima 'sega dosti koj nije nigda nikaj delal, a ja koj sem navek delal nikaj nimam, i kak je tak izpitaval, veli mu jedenkrat jedna stara baba, da naj ide pitat k Vusudu, ali mora si zeti vnogo mesa, ar ima puno dvorišče zveri divjih, drugač ga razdrapale budu, i kad tam dojde ne sme ni reči reči, nego delati kaj on bude delal. Tak je i bilo. Kad je on tam došel 'se je tak našel kak mu je baba povedala. Prvu noč kad je on tam došel, čula se je o polnoči grmlavina i ove reči: čuješ, Vusud? sad se je tuliko jezer ljudi narodilo, kak očeš jih suditi? On odgovori: naj jim bude tak kak je meni

Digitized by Google

sada, i razsipal je zlato i srebro po hiži. Drugu noč bilo je opet 'se tak samo da onda Vusud nije rasipal zlata i srebra, nego bolje siromašne stvari. Tretu noč pak je rasipal posve siromašno. Onda mu je Vusud rekel: vidiš ti, moj dragi, tak se je i tvoj brat rodil v dobru noč i on ima 'sega dosti, a ti si se v ovu naj siromašnešu noč rodil. Nego njegva čer se je takajše v dobro noč rodila, nju zemi k sebi i imel buš 'sega dosti.

XLV.

Prelja imela mrtveca za šoca.

Tak so bile negda prelje koje so hodile saki večer prest, više ih skup. Saka je imela svojega šoca s kojimi so se spomijale, samo jedna lepa mlada divojčica ne je imela nikoga. Ve dojde jeden večer jeden jako lepi mladenec i zagleda toto divojče kak sedi za vrati v jednom kotu. Sede si poleg jé, ali ona jako bila je sramežljiva, nu ipak jako veselila se je da je i ona dobila švalera s kojim se more spomijati i vreme si prekratiti. Ve kad bi bil ov tam dojde vura pol dvanajste i veli on: z bogom. Jega 'se druge divojčice so zastavljale i mladenci, ali nigdo ga ne je mogel zastaviti. Drugi večer dojde, prelje so bile vre skupljene. Ve dojde i ov mladenec i mam sel se je poleg ove divojčice i tak so se spomijali. Vezda se dogodi, da se divojčici vtrgne nit i ide da jo zveže. Ali iznenada opazi da je on imel kozje noge. Ona se je prestrašila i privezala je ono nit za jegovo nogo. Sad kad bi dvanajst vur tuklo mladenec veli da bo išel. Ali družtvo zadržavalo ga je, ali 'se to ni nikaj pomagalo, on samo je odišel. Ve nit se je odmatala, a ona ide 'se

Digitized by Google

za nitjom i on jo ne opazil. Ali kad bi se on vre bil k cintoru približaval a ona se je išče bolje prestrašila. On dojde na cintor k grobu svojemu i grob mu se odprl i on stopi v grob, a noga mu se je zadela. Onda veli: ti nesrečna puca, znaš, kaj ti velim? ti ne smeš iti prek junačkoga pota niti prek praga niti prek obloka, ali te bodem rezdrapil na sunčeni prah. Ve ona dojde dimo i v hižo dojde, ali nigdar iz hiže ne je išla. Dojde beteg i vidla je vre da bode morala vumreti. Ve pove da zakaj ni išla nigdar iz hiže i, da jo nesmejo prek praga vun nesti, da dojde da jo bode reztrgel. Doista, ona je vumrla i mislili so si da kak jo bodo odnesli, pa so si zmislili da bodo praga podkopali i da jo pod pragom vun iz hiže zemejo. Ve so došli po livadah do cintora, i ondi ne so mogli praga podkopati pa so jo vuni zakopali. Jedno pedeset let ležala je ona vuni, ali iz jénoga groba je izrasla jedna jako lepa kitica. Dogodi se da se je peljal jeden pot jeden baron mim cintora i zapazi ono kitico i veli slugi naj stane, i išel je i si je vtrgel ovo kitico i del si jo k svojim prsam, kajti je jako lepo dišela. Kad bi pak bil baron došel dimo metne taki kitico v kupico i friške vode vlije da se bode lepo friškala. Ali pri veliki gospodi je takva navada da, kaj god večerje ostane, to i prek noči ostane mam da ima v jutro, kak se stane, gotovo. Kad bi on bil jen pot tak ostavil, a ova kitica se je obrnola v divojko i 'se je pojela. A kad se je stal, taki v jutro opazi da je 'se pojedjeno. Onda si on misli, da kak je to, 'da je 'se zaprl, da što mu je pojel. Ve si je mislil: dobro, pak bodem čakal, i čul je celo noč, jeli što dojde jest. Doista, čakal je, i čuje na jen pot jesti i skoči s postele pa jo je prijel i trdo držal. Ona mu se je molila da jo naj pusti, ali on ne je štel pustiti; vužgal je svečo i videl je strašno lepo divojko v svojih rokah. Ve mam jo je nagovarjal da bi se

Digitized by Google

skupa zeli, ali ona ni štela iti iz hiže vun. Onda je dal dopeljati popa, on je obodva v hiži oženil. Bili su skupa sedem let. Vezda dojdo sakojački grofi princi i baroni i jo so nagovarjali da naj ide varaš glet i v cirkvu boga molit. I doista, ona išla je, ali kad bi bila došla v cirkev, spazi na velikom oltaru onoga, a ovi so ga ne vidli. Ov veli da so ga 'si čuli: tu si ti? ja tebe sem vre čakal pedeset let i nigde sem te ne dočakal, ve si ti došla, ja sem imel na nogaj pol klaftra doge škramplje i na rokaj, ali sem spotrgal 'se kajti sem te iskal po zemlji. Ve mam jo je na sunčeni prah rezdrapil. To je konec.

XLVI.

Cura jaše z mrtvecom.

Išel je jeden mladi dečko vu soldate i imal je jednu curu rad pak joj je rekel: ti se náj ženit' dok ja ne dojdem iz vojske. Ona mu je obečala da se ne če. On je odišel i ni ga bilo nazad. Nju su pak prosili, naj se oženi, ali se ni hotela. A jedna stara baba je znala da je ona njega rada imala, pak joj je rekla: ako češ ti njega videt', ti hodi na groblje pak zemi glavu mrtvačku pa ju v kotlu kuhaj, ako ti bu bolje kipelo, predi ti on dojde. A ona je to včinila i on je došel mrtev na vrancu konju pak joj rekel: hodi z menom. Ona je rekla: čekaj malo, idem si po zubun. Ali si ga ni zela, neg samo fortof, i odišla je ž njim i, kak su jahali, svetil je mesec pak joj veli: lepo mesec sveti, mrtev konja jaše, jeli te kaj strah? Ona odgovori: kaj bi me bilo s tobom strah? kajti ona ni znala da je on mrtev, i tak joj je rekel tri put i, kad je tretji put joj tak rekel, onda se je zmislila, da je

Digitized by Google

mrtev. Kad su došli do groba, on je vnuter skočil i njoj je fortof zel misleči da je nju potegnul. Nu ona od straha vutekla je vu onu hižu na groblju, vnutre pak je bil mrtev človek kaj ni bil jošče zakopan. A ov pak njezin došel je vun iz groba i zove ju vun; ov pak mrtvi koj je bil ž njom, veli mu: mrtvi, daj živomu mir. On vuni pak veli: hvali bogu, da je ov mrtvi s tobom, i zutra oglej se na križe, kaj budeš vidla na njih, ovak bi bilo iz tebe, i na koju stran se ogledaš, sedem let hoda budeš imala. I tak se je dogodilo. Sedem let projde onda domo dojde, neg ju nigdo više ne hotel zeti a rada bi išla se venčat, ali je kesno popoldan k meši.

XLVII.

Vučica.

Bil je jeden zakleti melin da v njem nigdo ne je mogel ostati ar je v njegá navek jedna vučica dohajala. Došel je jeden soldat jeden put v melin spávat. On naloži ogenj v hiži pa ide na náhiže pa si zvrta jednu luknju svedrom pa dole gleda v hižu. Dojde jedna vučica, išče po melinu gde bi kaj god našla za jesti. Ne je nikaj našla pa ide tam k ognju pa veli: koža dole, koža dole, koža dole. Ona se stepe i koža pade dole; ona prime kožu pa ju metne na klin, a iz ove vučice postane jedna cura. Ta cura ide k ognju i tam zaspi. A ov zide z náhižja pa zeme kožu pa ju pribije na melinsko kolo čvrsto pa dojde v melin pa zakriči nad njum pa reče: dobro jutro, devojka, kako je? A ona stane vikati: koža na me, koža na me, koža na me. A koža nemre dole, ar je pribita bila. Ovi dva zdaju se i imeli su dvoje dece. Gda je vre stareši sin doznal da je njegva mati vučica, pa ji reče:

Digitized by Google

ej mama mama, ja sem čul da ste vi vučica. A mati mu odgovori: kaj brbljaš, kak to moreš govoriti da sem ja vučica? Otec ovih dečkov išel je jeden put na polje orat, a njegov sin veli: jápa, idem i ja z vami. Otec veli: hodi. Kak su došli na polje pita sin oca: japa, jeli je to istina da je naša mati vučica? Otec veli: je istina. A gde je ta koža? pita sin oca. Otec veli: tam je na melinskem kolu. Kak je sin komaj došeł dimo, reče odmah materi: mama mama, vi ste vučica, ja znam gde je vaša koža. Zapita ga mati: gde je moja koža? Veli on: tam na melinskem kolu. A mati mu veli: hvala ti, sinek, da si me odkupil; pa je odišla da ji nigda ni glasa ne je bilo.

XLVIII.

Morska devojka.

Tak se je jeden put šetal jeden plemenitaš pod večer poleg morja i kak je sunce zašlo videl je morsku devojku kak se je kupala. Strašno je lepa bila i njemu se dopala. Kad ga je opazila potuknula se je pod vodu, a on pak je odišel dimo i celu noč ne je mogel spati, navek mu se je morska devojka pred očmi vrtela i navek je mislil kak bi ju mogel za ženu dobiti. Drugi dan je pak išel k morju i pak ju je videl Onda ju on pita da kaj ona ovde dela. Ona reče da je več 14 let vu vodi, da je bila v morje hičena još kakti dete i morske devojke su ju med sobum odhranile, i da s tem nikaj ne bu kaj si je on v noči mislil, kajti ona nemre na suhom živeti i da ima ribju opravu, ali da bu saki večer k njemu došla. Kak je drugi dan k njemu došla rekel je on nje da si naj proba drugu opravu na se deti kak ji bude

Digitized by Google

stala. Ona si sleče one luske i obleče se vu ovu opravu. Onda on luske zeme pak ih skrije, a ona prez ove oprave ni mogla biti vu vodi, za to je morala pri njem ostati, i zeli su se i gosti su bile i ja sem bil poleg.

XLIX.

Kaj si pripovedaju od kuge.

Tak je bil jeden jako bogati kralj a nijednoga deteta nije imel. Sedemkrat se je oženil i sakum ženum sedem let živel ali prez ikakvoga ploda. Kak je jedna žena sedem let zvršila a bila je neplodna, dal ju je pogubiti. Na zadnje odluči da se ne bude ženil ar njega ni jedna žena nije štela za muža. Jedenkrat gda je po šumi lovil zabludil je i našel jednu žensku. Ž njum je tri leta živel i tri čeri imel, nu 'se tri su s kozjemi nogami na svet došle. Gda su odrasle njihova mati pove kralju da je ona vrag pa znikne. A kralj gda to vidi, 'se tri čeri zapre vu vuzu gde su dugo zaprte bile. Nu neki človek pri dvoru misleči da su lepe dobavi si nekak ključe od vuze i odpre im vrata. One su mam pobegle i pričele posud ljudi moriti. Ne dugo a kralj dobi glas da mu kuga mori po 'sem kraljestvu. Taki pozove 'se naj vučeneše lekare da mu oslobode puk, ali se je bilo zahman. Ljudi vumirali su dan na dan tak da je na zadnje sam kralj ostal i, da se dovoljno kazni, prepade mu kraljestvo vu zemlju i onde je vezda morje gde je ov kralj kraljuval. Njegve tri čeri pak su išle v tri svete da tam moriju. Ar je pako pet svetov za to ideju vu ona dva druga izmence. Gda se enkrat dogodi da se ove tri sestre slučajno zestaneju, onda budu se pobile i se tri poginule. —

Digitized by Google

Gda je zadnjikrat bila kuga, bila je pri jedni baki na stanu koja ni imela ni psov ni maček pri hiži, ar ovih se jako boji samo ako nisu metlum ugaricum ali ožegom tučeni. Po tem dala se je da ju je negdo drugi v drugo selo nesel, kaj se je tak dogodilo: Dojde jeden putnik jednu večer k ovi babi na stan. Kuga je vre 'se selo dobro poredila bila, odluči da putuje dalje nu ne imela kolih da bi se vozila, pa zapove človeku da ju nosi. Ov ju zeme na krkaču i odnese. Gda su malo išli pita ga kuga da li mu je težka. On odgovori da ne. A kak reče, da ne, mam postane teže̊a. Ovak pitala ga je nekuliko put i saki put je teže̊a postala da se vre micati ni mogel. Kuga vidi da vre od trha nemre skorom hoditi čiprem je odgovarjal da žmehka nije, ar drugač od straha ne smel govoriti, pa mu reče da si malo odpočine. Kak si je malo odehnul opet se na njega navali i on ju ponaša. Nu pák ga je saki čas pitala je li je žmehka. On pak odgovarja, da nije, i prične 'se leže̊a na tuliko postajati da je vre mislil da nikoga ne nosi. Ve su došli v jedno selo. Kuga mu obeča da od njegove hiže ne bu nišče hmrl za to kaj ju je nosil. Malo po tem kak su kugu izterali dojde do jedne vode. Onda se je baš Sava rezlila pa neje mogla gaziti pa prosi jednoga človeka koji se je na čamcu vozil da ju preveze ne znajuči da ima on psa pod gunjom. Prijel ju je v čamec i prične veslati. Kad na sredu vode dojde pes se prebudi, zagleda kugu i na nju nasrne. Kuga počne človeka prositi da ju oslobodi, ali zahman pes ju je tak dugo klal i grabil dok je ne vu vodu opala. Tak je komaj došla na drugi breg grozeča da bu vre svoje rane osvetila samo dok ji psi pocrkaju. No hvala bogu, to skoro ne bu, ar je saki dan 'se više psov. —

Jeden muž je išel dimo iz varaša pak se je vozil a vu varaš je vozil kamen, onda je išel nazad i dojde nekakva bela

*

Digitized by Google

žena pak mu je na kola sela. On se je prestrašil, kajti si je mislil, bog zna kaj je to Onda mu ona veli: ne boj se nikaj, nego ti mene vozi do tvoje hiže. On ju je dopelal več večer kesno. Onda mu ona veli: no, ti si mene dopelal a ja ti nemam kaj platiti, nego ti jedno znamenje pokažem, hodi sim, pak stani mi na nožni palec. On je išel pak joj je stal pak je videl čuda krvi, odsečene glave i mrtve ljudi. Onda mu je rekla: vidiš ve to? kak goder ve vidiš tak ti bu za malo vremena, za to se ti vugni iz ovoga sela svojum rodbinum daleko naj to menje tri dane hoda. I tak se je dogodilo, on se je vugnul i kuga je došla pak je 'se ljudi poklala i pomorila i vnogi su se med sobum tukli i klali tak, da je onak krvi, glav mrtvečki', ljudi vbiti' dosta bilo. —

Bil je jeden zvonar pak je išel zdravo Marijo zvonit več kesno večer pak je videl da se po bregu nekakova struga vozi, a na ti strugi bila je mrtvečka glava i križ, pa je 'se bliže k njemu dohadjala. Onda on v trko pa beži beži kaj moreš, a ova struga pred njega pak mu je rekla: stoj, ne boj se nikaj, ja sem kuga, samo zutra poveč da si videl, gda si zdravo Marijo zvonil, kugo, pak tak poveč da za pet tjedni budem došla i tri sto duš poklala. Onda je s tem odišla od njega. On drugi dan je 'se prepovedal ljudem. Onda ljudi 'si iz onoga sela su odišli i, gda je pet tjedni minulo, onda si nazaj vu selo su došli, a kuga čez tretji dan vu selo. Onda 'si ljudi su pomrli samo jedno pet šest je ostalo v celom selu. —

L.

Kaj si pripovedaju od coprnic.

Bil je jeden kovač pak je imal jednoga detiča i dečka, a njegova žena bila je coprnica. Njegov dečko kad je pri

Digitized by Google

njem bil za nekuliko danov bil je čisto suh. Onda ga pita detič: kaj je tebi da si tak suh? On mu odgovori: je, naša gazdarica je coprnica i ona me saku noč jaše; ima nekakvu vuzdu, pak na me hiti, onda postanem konj pak me jaše preveč jako, za to jesem tak suh. A detič i on su skupa spali; onda mu detič veli: pem ja ovu noč na tvoju stran ležat, morti pede onda na me jahat. Onda su tak napravili i išla je ona na njega i hitila je vuzdu na njega i postal je konj pak ga je zajahala i išla ž njim. Kad je došla tam, gde su bile druge coprnice vu jedne' gorica', onda ga je privezala, a on je zmerom z glavum mahal. Onda su se one divanile: kaj je to da je moj konj tak gizdav? A on je to za to delal da bi mogel vuzdu s sebe zeti i zel ju je, samo ju je tuliko del na se da je konj bil. Onda kad je ona hotela iti na njega a on vuzdu iz sebe pa na nju i postala je kobila. Kad ju je doma dojahal išel je v hižu po dečka da naj ide da je nekakov muž konja dopelal da ga naj ide podkovat. On je išel i skovali su podkove saku od 4 funtov i pribili joj je. Onda su odišli spat a nju su pustili; onda je i ona išla spat. Vu jutro kad bi treba da ide kuhat fruštuk, ona spi. A oni dva su znali kaj joj fali, neg nisu hoteli povedati. Gospodar ju pita: kaj ti fali? Ona niš. Onda kad bi treba obed kuhat muž joj veli: hodi, stani se. Ona sope, niš ne veli. Onda je komaj povedal detič kaj je. Onda je išel gospodar gledat i videl da je podkovana, pak ju je dal šibati, i ja sem tam bil i pomagal sem ju biti i za noge držati. —

Jeden put je rekla mati svojemu sinu da naj kola namaže, a ona je bila coprnica i rekla mu je da mu je vu ormaru mast. On je išel pak je baš na njezinu trefil. On maže kola, namaže prvo kolo, vrti se. drugo pák se vrti i trejte i četrto, a kola onda na jeden oreh koj je bil pred hižom. Onda dečko k materi: mama mama, kola su mi na oreh vtekla.

Digitized by Google

Ona vun: pa kaj si to napravil? kaj sem ti ja to rekla s tom mastjom namazati? Onda je išla brzo pak je zela kola na kla z oreha, a drugi je nigdo ne bi mogel dole zeti.—

Jeden put je bila jedna gazdarica coprnica pak je slugu imala. Ona išla se je jenput mazat i mazajuč govorila je: ne uz drvo, ne uz kamen, a sluga je to videl, a čul ni dobro. On je začul: uz drvo uz kamen, pak se je išel i on mazat kad je ona odišla. Mazajuč govoril je: uz drvo uz kamen. Kad se namazal zletel je pak se je 'se od drva vu drvo od kamena vu kamen treskal da je ves krvav bil i doletel je v klet gde su one bile. Tam pak ne sme niš od boga govoriti, a on je rekel: ala bože, ali mi je lepo! Onda su one zletele, a on je ostal i bil je tri dane v kleti dok ga je negdo pustil i onda je tri lete dimo hodil. —

Jenkrat bila je jedna mati koja je imela jednoga sina pa ga je dala v službu k jednomu gospodaru, a bila je coprnica. Išel je jenkrat ov sin na foringu i gda se je v noči dimo pelal došel je med coprnice med kojimi je takaj njegva mati i teca bila. Kak ga je mati prepoznala da je ov njeni sin rekla je: jezik mu se mora zmeknuti drugač bude nas 'se prepovedal da smo coprnice. Mati mu je štela jezik zmeknuti, a teca ni dala, rekla je: kaj si misliš da očeš svojemu sinu jezik zmeknuti? Onda mu je itak ne zmeknula, neg su ga coprnice do doma bile tak da je na zadnič več nikaj ne mogel, samo toliko je još mogel da se je konjom za štranjge prijel da su ga konji dimo dovlekli. Gda je dimo došel nikaj ni mogel govoriti. Taki se je njegov gospodar domislil da je brzčas došel med coprnice, pa je počel z metlum okolo njega biti. Onda je komaj pregovoril i povedal kak je med coprnice došel. Drugi dan su ovi dva taki išli susedom pa su povedali 'se pak su išli k ovi njegvi materi pa k teci pa su je zvezali i zežgali.

Digitized by Google

LI.

Kaj si pripovedaju od vurokov.

Človek človeka vúrči iliti vuroči ako dojde pa ga dugo v obraz gledi i, ako gdo gde koga vidi pak veli: to je lep ali lepa, i tak ga ceni. Tad ga počne jako glava boleti i, ako bi tak, gda ga boli zaspal, bi mam vumrl. On more naj legše vurčiti koj ima obrve skup zraščene ali koj ima žute obrve i on koj v križ gledi, to je, koj tam gledi pa sim vidi, samo ako ga dugo gledi, i on koj vu crkvu na jedna vrata vnuter dojde a na druga van izide i on koj ima kurječi pogled. I životinju lehko vuroči on koj se joj čudi i, ako je baba poleg, zreče mu: v riti su ti oči kak raku. Da se spozná je li je gdo betežen od vurokov ali od drugod, mora si zeti toplu vodu pak goruče vuglene nutri deti, ako vugleni plavaju gori po vodi onda nisu vuroki, nego ako doli na dno ideju, onda su pravi vuroki.

Vračiju pak vuroke tak, da mora on koj je vurčen moliti otec naš tak da ozad počne moliti: zla od nas oslobodi, nego skušavanje vu nas nevpelaj, i tak na dalje, i kad odmoli mora reči: vuroki, odhadjajte ako jeste. — Nekoji tak delaju da ideju tri put okol hiže, nekakove molitve moliju i deneju v vodu tri vuglene i strelu na spodobu kamena i režeju vu lonček. Gda več 'se zmoliju i žrežeju i okol hiže odideju pak kvakvu namočiju z vodum ovum i onda betežniku daju da triput pije, i z vodum mu namočiju pete, slepo oko i vuho triput. — Jedna baba dela tak vodu za vuroke da dene vu lonček vodu i takajše posvečenu vodu i malo vina. Tad dene kluče tri v ogenj dok se ne zažariju, onda dene oves, vuglene i kluče žereče tri vu vodu. Ako se oves

Digitized by Google

na špicu obrne onda je vurčen, ako se pa drugač obrne onda nije, i vugleni ako ideju dol, onda je betežnik vurčen, ako nejdeju onda nije. Onda vlevle onu vodu kroz nože i vilice i okol hiže ide triput i moli otec naš. Gda dojde do vrat poškropi triput vrata i namoči klučenicu i kluč. Onda hiti vu hiži saki vuglen vu jeden kut i, ako koj vuglen preostane onda ga na vrt zakople, a kluče prek krova hiti, oves pak dene kravam jesti, ili pak jednu torbicu zešije i dene oves nuter i dene betežniku na vrat; onda stoprav betežniku dá piti. —

Bil je jeden siromašni muž koji ne je nikaj drugo imel kak jenu motiku, jen srp, jenu lopatu, siročku iliti lučnicu i žlicu. On nije mislil na svoje siromaštvo, neg navek na ženidbu je mislil i jako puce vkanjuval. Naj potlam na takvu nameril se je da je mogla sakoga vurčiti. Gda su se zdali, bila je jedna puca pri stolu na gostbi. Mladenka ju opazi i jako ji se dopade i počne ju gledati, kak su juhu pojeli. Onda samo puci žlica z ruke opadne i pucka se pod stol zmota. Kak je to otec opazil, rekel je: kaj je to za pet ran boži'! I 'si pobunili su se. Na to mladenka skoči van i 'zeme vode i tri vuglene žerjavke, pak je hitila vu vodu. Gda dojde vu hižu, rekla je devojčici: pij tu vodu. Ova malo gutne i vumije se i stane potomtoga. Na to su 'si mislili, da je to blažena ženica, da more tako dobro činiti ne znajuči njene fabule. S tem 'se zašuti i stade veselo biti. — Gda ova prvo dete porodi žensko, dá mu dvaput cecati, to je: prviput ga je odevčila i onda, gda bi ga odevčila bila, dade mu išče jenput cecati. I tak i ova pucka, gda je velika bila, mogla je vurčiti 'sakoga, vu koga se je zagledala. Za tem pák porodi drugo dete i to mužko. Gda prviput dete cecalo bi, ostavi ga cecka. Za trideset danov ponudi detetu cecati, a ono ne

Digitized by Google

je štelo ni pokusiti. Na to se odma materi zameri i ne ga mogla ni živega viditi. A otec bi bil svoju krv za dete prelil.

Jenput opazi otec, da mati pucki več jesti je dala kak dečecu. Pita ju: zakaj to? Ona odgovori: te, pucka je stareša od dečeca pa mora i više dobiti. No to si otec dade dopovedati. Gda pak drugi put opazi, da mati pucki kolač, a dečecu kruh dala je, pita: zakaj opet to. Ona odgovori: dečec je jako zločest i ne če posluhnuti, a pučica 'se posluhne.

Na to se otec reserdi i ne je mogel pucku terpeti, i jenput na sejmu je kupil dečecu opravu a pucki niš. Gda je dečec opravu oblekel, opazi to pucka, pa je rekla: o kak mu lepo stoji, kak je lep deček! Na to deček gizdav odide, da se susedom pokaže, koji su dosti dalko od njega bili. Na putu mu dojde zlo, da je opal i nikam ne je mogel dalje iti. Vezda je došel jen prosjački dečec, koji ga je dobro poznal, i prijel ga za ruku te dimo odpelal. Gda otec opazi, da je sinku jako zlo, i čul od prosjačkoga dečeca, da je ležal na stezici, osupnul se je i jako prosjačkomu dečecu zahvalil, da je tak dober bil, te mu dá komadič kruha. Za toga došla je majka toga sinka iz varoša bližnjega. Opazi, da je vurčen, ide v kuhinju i napravi mu vodu, koja je samo na 24 vur ga mučila, i onda stopram ozdravel je. Na to mati povedala je puci, naj se ne čudi nigdar više dečecu, da ga bu 'sakiput, gda se bu čudila, vurčila. I 'se nji je od ljubavi povedala kak je ž njum delala i kak more vurčiti. Pucka je bila bedasta, dojde k ocu i rekla je: znate, tatek, kaj je bilo našemu Pepeku? Kaj, Jalža? Ja sem vam ga vurčila. Hodi z bogom, smrad, kak bi ti vurčil! Ni ni, tatek; borme je, ja sem ga vurčila, meni su mamica povedali i navčili su me, kak moram. Na to pozove otec mamu, pita ju: jeli je to istina kaj dete veli? A kaj bi bilo istina, i odma odide.

Digitized by Google

Opet se je večput ž njum poleg toga pravdal i najposle razišel. Zeme dečeca sobum i odišel je vu pustinju i tam je pri jednom pustinjaku živel tri godine i napokon vumrl, a dečeca je pustinjaku izručil. Gda je pustinjak videl, da je deček jako pameten, dade ga vu klošter fraterski. A on je jako vu tom kloštru napredoval, i jednu pucu jednoga štacunara dobil je kesneše da ju je vučil. Ž njum se je jako spoznal, i posle je doma pucka novce krala i dečecu nosila a jesti mu je višeput sama mati poslala. Gda jenput kalfa štacunarski spazi kak ona novce krade, nikaj ne je rekel, neg gda je pošla, onda ju zovne i pred materjum i ocom ju vizitirati počne i najde dvajsti krajcarov, koje je štela, da mu dá, i vu cedulici napisala: moj dragi ljubezni! Mati ju pela vu klošter i je tužila nju i toga dečeca. Dečec je bil stiran iz kloštra a puca je bila bita.

Vezda deček odišel v drugi varoš, i gda dojde tam, sede si pred jeden dučan i stade plakati. Na to opazi ga štacunarica i pita ga, kaj se plače. On odgovori, da je jako gladen. Ona ga pozove i dá mu jesti, pa nji poveda, kak se je ž njim dogodilo od mladosti z vuroki sestrinskimi, i z ocom kak je vumrl i kak su ga iz kloštra iztirali. Gda je štacunarica začula, da zna pisati i čteti, onda ga pita, jeli bi štel pri nji ostati. Muža zovne a i mužu se je deček jako dopal pa su ga k sebi 'zeli. Deček bil je jako veren. Dogodi se, da je dekla bila vurčena. On je vuroke dobro poznal, i napravi vodu, dá nji piti i namazal ju je malo po čelu i odma je bilo dobro. Vu tom poslu se je išče bolje ovim dopal.

Gda je kalfa postal, dade stari štacunar gosti; vu ti' gosti' se je jako pozorno i čedno ponašal, i stari štacunar prizna ga za svoje dete i napravi testament takov, da po smrti njegovi je pol njegovoga blaga pol pak žene, a gda žena vumre, onda 'se. Za nekuliko vremena vumre stari, a

Digitized by Google

stara je bila jako slaba, pa mu reče: 'zemi penéz, pa odi, pa se oženi. I 'zeme penez i odveze se.

Kak je poputuval. došel je vu jednu malu 'uticu na konak, a vu oni uti stanuvala je njegova prava mati. On je tam za konak prosil, a ženska mu se je vuztezavala konak dati, ar ne je imel gde spavati. Ali on je štel na goli zemlji spavati ako baš niš nema. I tak je ostal. On se je po noči spominjal ž njum a ona mu je 'se povedala, kak ju je muž ostavil i jedno dete sobum odvel. Kak je on to začul, več mu je lehko na srcu bilo misleči, da si je majku našel, i kak je dan svanul odide z materjum vu bližnji varoš, obuče ju tako, da nit ne je vu varošu skoro para bilo i odide ž njum k onomu štacunaru, gde je curicu vučil. Nju izprosi za ženu i odma dobi vnogo penez. Vezda je odišel s sestrum, materjum i ženum vu svoj varoš. Sestri se je njegova žena jako dopadla i vurčila ju je tak, da su ju komaj zvračili. Na to se opet brat rasrdi i reče, da, ako još jenput to včini, da ju bu stiral. Stara štacunarica je za nekuliko vremena vumrla i tak je ostalo Pepeku 'se. Sestru je dal za muža, mati mu vumre, a za stareše dal je saki petek i sobotu mešu čteti.

LII.

Kaj si pripovedaju od sakojačkih trav.

1.

Od jelenskoga zelja.

Jen put je bil jen doktor več jako stari i jako vučen človek. Jen put išel je vu lov da se malo sprejde i, kad je išel po šumi, na jen put zagleda jelena gde je jel jelensko

Digitized by Google

zelje, a on je poznal jelensko zelje i znal je da, ako bi njega jel, da bi navek zdrav bil. Išel je tam pak si je natrgal pun robec toga zelja i došel je dimo i rekel je slugi: čuješ ti, jeli buš ti ono spunil kaj ti bum ja rekel? Ako buš ti to včinil tak buš z menum skup srečen. A on veli: zakaj ne? ja bum 'se včinil kaj mi buš rekel. I rekel mu je: ti mene čisto na male falate zreži i onda me vu jednu drvenjku postavi i na sakoga falata deni zelje i onak me složi i ne smeš me predi dojti gledat nego onu istu vuru on isti dan i za tri frtalje leta tak kak da je dete vu vutrobi materini. Ako buš tak včinil buš srečen, kajti ja bum onda za naveke živel i navek bum mogel zvračiti sakoga človeka. I on ga je tak postavil i pokril vu jedni drvenjki i zatisnul da nije mogel zrak friški nuter dojti. I da je jenput išel ov sluga po jedni šumi, zestal se je z vragom i rekel mu je vrag: idi onoga tvojega gospona odtekni od one drvenjke, drugač ti bude vumrl I sluga je došel i odprl je ovu drvenjku i videl ga je gde več je čepel, kajti je četiri dane predi došel neg mu je termin bil. Onda se je zrušil i rekel je: a ti nesrečni sluga, zakaj si ne svoju reč obdržal? I još dan današnji bi živel da bi ga bil na terminu odteknul.

2.

Od trave koja ima tu moč da more saki zatvor odpreti.

Pripovedaju da je črna žuna spametna, ar ona zna onu travu najti koja ima tu moč da more saki zatvor odpreti ma bil kak mu drago velik. Gda ima žuna mlade, onda je moči od nje naj legše dobiti onu travu. Ona ima vu luknji mlade, koju luknju načini detel s kljunom. Gda odide na pašu, onda ji treba s klinom zabiti luknju da nemre vnuter. Gda se

Digitized by Google

povrati, najde luknju zabitu i nemre do mladih, pa ide mam vu livade i najde onu travu pa ide ž njum k luknji, a ov koj oče da dobi travu, mora za toga prestrti črleni robec ili sukno pa oditi za koje drugo drvo da ga ne vidi. Gda ona dojde i dotekne se s travum taki klin odskoči od luknje i pusti travu na robec, ar misli da je ono ogenj, za to da ne če da bi gdo onu travu dobil v ruke. Onda on ide i zeme travu i robec, i tak postanu nekoji veliki tati, ar onda more ž njum saki zatvor odpreti i, ako je vu reštu, odpadne 'se železje od njega. Da travu ne zgubi, mora si dlana ili prsta zarezati i travu nuter deti da se zarase, pa onda nemre nigda zgubiti, a gda mu je treba, samo z onim mesom dotekne, gde je ova trava. To je kaj govoriju da je žuna pametna. Moči je ovu istu travu išče na drugi način dobiti, najme v letu gda se seno kosi. Onda više put opade kosa koscu, ar prereže ovu travu i sigdar, gda koju prereže, opadne, makar kak jako nabita, mora opasti. Onda, gda mu opadne, zna da je onu travu prerezal, onda pobere one 'se trave koje je onda prerezal, saku naj menjšu, i nese na tekuču vodu i meče saku po se. Koja ne je prava, saka po vodi dol plava, a koja je prava ona suproti vodi plava: onda ju je spoznal i onda si ju zeme.

Bil je negda jen pastir koji je imel jednoga sina i koji jako bil je siromašen. On njegov sin zaljubil se je v jenu devojku koja bila je lepa i marljiva, ali jako siromašna. Za to ju on ne je mogel zeti, če prem ga je ona jako rada imela. Tak gda je negda svoje govedo pri jedni šumici pasel v misli zadubljen kak bi si mogel pomoči da more dragu svoju dobiti, na jenkrat čuje čvrkutanje mladih vtic. Ide v šumu i najde mlade v gnjezdu jednoga drva: to bili su mladi od žune. On se na jen put seti, da žuna jednu travu pozna s kojum se 'se na svetu odpreti more i da se ta trava more tak

Digitized by Google

dobiti da, ako se mladi njeni najdu, luknu zabiti treba s klinom i od zdoli metnuti robec. Gda stara dojde i vidi da su ji mladi zabiti, odleti i doleti za neki čas z nekakvum travum vu kljunu, koju travu kak do klina donese, klin odskoči i trava pade na robec. Deček kak to opazi, dotrči po travu i, kak ju je v rukaj imel, opazi pečinu i na tij pečini železna vrata. On metne na vrata ovu travu i vrata se strašnim preskom odpreju, ali kak se odpreju, opazi jednoga starca koji mu reče: evo, zemi si penez kuliko goder očeš, ali pazi da travu ne ostaviš nutri, onda ne buš više mogel nuter po drugi put dojti po peneze. On od veselja skoči taki kupu žutakov, kajti on ne je znal, kaj su dragi kameni i drage druge stvari, neg nagrabi si punu torbu žutakov i od veselja pozabi travu. Za to kak van izide štel je pak nuter da si išče penez donese, ali kak se ozre ne je več pečine nikakve bilo, kajti je nutri travu ostavil, i tak je pečine nestalo. Ali on itak dosta penez imel je i, kak je dimo došel, poveda ocu kaj se je ž njim dogodilo. Otec ne je štel veruvati, ali gda dukate opazi, rezveseli se i reče: vezda, moj sinek, moreš zeti Maru. I gda je on odišel svoji Mari, zapita ju, oče li ga ona zeti i, gda je povedal kak je dobil tuliko blago, onda mu ona odgovori: moj dragi, ti znaš, da bog ljubečim pomore i ja bi tebe zela da ti i nisi tak bogat išče rajši neg vezda, ar znaš da

Ne je blago ni srebro ni zlato,
Neg je blago kaj je srcu drago.

3.

Od trave koja čini sen.

Za kače veliju da na anjgelsku nedelju ideju spat i spiju do Jurjevoga. Tak je bil jeden pastir. On videl je na

Digitized by Google

anjgelsku nedelju vnogo kač na jedno mesto se spravljati. On je bil jako strahu i odišel je na drevo. Gda se je več jako vnogo kač vkup spravilo, onda je išla saka kača k travi poleg koje su se spravile i saka je podehnula i odišla je vu jednu jamu. Gda več nijedne kače ne bilo zišel je on z dreva i išel k oni travi i podehnul je i taki je postal tak pospan da je komaj dimo došel i taki si je legel i zaspal. Drugi dan gda bi opet moral iti na pašu, budili su ga domači, no ne su ga mogli zbuditi. Gda je več trejti dan došel i oni su ga ne mogli zbuditi, poslali su po doktora, i doktor mu ne mogel nikaj pomoči, neg im je rekel, naj mu daju mir, več se bude sam zbudil. Oni su mu dali mira i on je spal do Jurjevoga. Gda se je zbudil, rekel je, da kak je lepo spal. Gda su mu pak domači povedali, kak je dugo spal, ne je veruval, njemu se je činilo da je samo jednu noč spal, i počel je pripovedati, kak se je ž njim zgodilo.

4.

Od korena koj čini sen.

Tak je bil jeden človek koj nije imel nikakvoga gospodarstva. Zabavlal se je vu šumi kaj je dubel korita. Tak je jem put vu šumi korita dubel, bilo je grdo vreme, dešč je curel pak si je onda navalil jedno veliko korito na se pak je tam nutri čučel. Videl je pak da je medved došel iz jame pak si je odkopal nekakvoga korena i obleznul ga nekuliko puti. Gda je medved nazaj vu jamu odišel, spukne se on izpod toga korita i misli, kaj bi to moglo biti, pa oblezne i on nekuliko puti. Dešč je za to pod jedno curel. Odide nazaj pod korito i zaspi. Tak je spal do svečnice od božiča. A baš vu ono vreme gda se je prebudil, pák je dešč curel

Digitized by Google

pak si misli: ha, kaj jošče dešč curi još pod jedno? pak si legne pak je do protuletja spal. A onda je lepo vreme bilo, pak se odpravi domom. • Putem iduči domom iz šume vidi kak ljudi orjeju i kuruzu sejeju. Pita nje on i veli im: vi bedaki, vezda se je stoprav zima započela pak več kuruzu sejete.

LIII.

Človek znal 'se jezike od živin.

Jen put bil je jen človek, koji je znal 'se jezike od živin. Ov imel je dva vola i jednoga osla, vole je s slamum hranil a osla s senom. Za to su se voli resrdili da tuliko delaju i samo slamu dobiju, a osel, koji celi dan nikaj ne dela, dobi seno. Onda su voli oslu rekli: kak je to da ti, koji nikaj ne delaš, seno dobiš, a mi, koji delamo, samo slamu dobimo? Onda osel veli: vi bedaki si nemrete pomoči, ja vam jen dober svet dam: jen od vas dveh naj se zutra za betežnoga postavi, onda mu gospon segurno bude dal sena. I tak se je dogodilo, da se je vol za betežnoga kazal i gospon mu seno dal. Drugi dan, gda je štel gospodar na polje sejat iti, neje mogel ovoga vola zapreči misleči da je betežen, za to je osla namesto njega zapregel. To se oslu krivo vidlo celi dan delati misleči vu sebi da, ako bu vol duže vreme se držal za betežnoga, bude moral delati na mesto njega. Gda na večer osel domov dojde, veli volu: čuješ ti, gospodar te bude denes vubil. Vol se na to prestraši i taki je slamu počel jesti kak i prvo. Gospodar je one reči, kaj je osel volu povedal, čul i jako se nasmejal. Njegova žena bi bila rada znala zakaj se on smeje, a to je njemu bilo pre-

Digitized by Google

povedano povedati da on razme živinski jezik, kajti da bi povedal, bi moral strašnum smrtjum vumreti. Neg ona je njega tak dugo trucala dok je on genjen nji nakanil to povedati; neg prvo neg bi vumrl, reče ženi: načini veliki obed i pozovi 'se prijatelje da se još zadnji put radujemo. Potlam odišel je još na dvorišče, gde je 'sa životinja vukol njega bila čisto žalostna, samo kokot s svojimi ženami bil je vesel. Onda mu veli pes: kak moreš ti tak vesel biti a vidiš kak je naš gospodar žalosten? Onda mu kokot veli: kajti je on bedak, viš, ja imam vnogo žen pak im morem zapovedati, a on pak samo jenu. To je gospodar čul, išel je v' ižu i zel i pripravil si je štrika. Po obedu gda je žena pitala, zeme štrika i zbije ju prav i reče ji: ve znaš, zakaj sem se smejal.

LIV.

Gospon i mlinarica.

Gospon jeden imel je rad mlinaricu. Mlinar to ne rad videl i štel je tužiti gospona. Gospon to zezna i dá mlinarici dve šibe, jednu da gda mlinara vudri, mam bu postal to kaj mu mlinarica rekla bude, a drugu, gda ga vudri, da opet človek postane. Mlinarica dojde dimo z ovemi šibami pa mam vudri mlinara te mu reče: odidi, ti črni pes. Mlinar postane mam pes i siromak tužen odide i dojde k ovčarom. Oni trebaju psa, kajti jim saki den odnese vuk jednu ovcu. Gda dojde i zagledne da vuk jednu ovcu odnesel je, trči za vukom pa mu zeme ovcu i donese ovčarom. Ovčari radi primeju psa te mu saki den zakoleju ovcu za hranu. To zezna jeden volar da imaju ovčari tak dobroga psa. Dojde k njim te jih prosi za psa,

Digitized by Google

da jim plati kuliko god očeju. Ali ovčari ne čeju za nikakve peneze dati mu psa. Počne volar govoriti, da bi pes pri njem jel mleko i več put bi mu tele zaklal. To pes čuje te misli si da bi rad mleko i teletinu jel, pa odbeži k volaru. Volar ga vesel prime. Ali za nekoje vreme dojde njemu jeden grof, da mu dá za njega sto forinti srebra; ali volar ga ne če dati ni za nikakve peneze. Grof opet počne govoriti: psu bi pri meni dobro bilo, ja bi mu dal kavu jesti i 'se kaj bi ja jel to bi i on i isto vino bi pil. To se psu dopalo da bi vino pil, pa ostavi volara i ide k grofu. Grof pak ga je za to štel imeti kajti je mislil: ov pes je tak pametni, morti bi on mogel napaziti da gdo zeme saki put njegvi ženi dete gda porodi. To je pes čul i, gda se je grofica k porodu pripravljala, legne si k posteli po noči i nikam se ni od onud dal. Mam kak je porodila dojdu dve coprnice pa su štele dete zeti, a pes mam jednu reztrga a drugu pograbi te je strašno lajal. Na to dojdu sluge, pa pograbiju coprnicu i ji rečeju: gde je ono dete kcje si prvi put odnesla? A ona se počne moliti i reče: ja ga bum donesla, naj slobodno pes ide z menum. Sluge ju puste a pes odmah ide za njum, a ona ga vodi navek vukol štaglov dok dojdu do jednoga v kojem je puno več velike dece bilo. Coprnica se je bala da nju ne bi pes reztrgal, zeme dete i donese ga grofu. Grof nju onda pusti. Drugi den pak dal je veliki obed napraviti i vnogo gospode je pozval na obed i prestavi jim ovoga psa, koj je ž njim skup jel i dvoje dece mu odkupil. Ali eto, pozabi psu vina dati. Posle več obeda gda je grof sprevajal gospodu, ostane sam pes v kuči, opazi kupicu vina i ga počne lokati. To opazi grofica i reče: eto, pes loče vino iz kupice. Grof pak si zmislil: joj, zakaj mu nisem dal predi vina kak sem mu obečal? i odma mu dade jeden škaf vina donesti, a pes je dotle lokal dok se je i opil, i 'se je štel zgristi. Na to grof

Digitized by Google

misleči da bu pes stekel, oče ga streliti. Pes pak je vušel iz grada. Vezda si misli: tu mi je bilo dobro, ali ja ipak idem glet kak je moja žena doma. On dojde dimo, vudri ga opet žena šibum i reče: hodi, ti senica. Pes mam postane senica. Onda si stoprav misli: gda sem bil pes, dobro mi je bilo, ali joj vezda meni! Na to ga vlove mužki dečki te ga počnu strahovito mučiti, ali senica se pusti kak mrtva. Dečki puste senicu, senica opet na slivu i gleda milo kak mu se žena odpravlja k onomu gosponu. Ali eto, žena odide i ostavi obloke odprte. Vezda zagledne one šibe na stolu senica pa poleti v hižu i v jednu se dirne i odma postane človek. Mlinar zeme šibe, ar je čul da ide mu žena dimo, te stane za vrata i, kak odpre vrata, on nju vudri te reče: ti oslica. Ona odmah postane oslica, a on nju nemilo pograbi za vuho te ju v štagel vodi i nikaj ji jesti ne dá. Onda ide k gosponu pa i njega vudri i reče: ti osel, i njega odvede v štalu k oslici govoreči: tu se ljubite. Mlinar zezna da on grof, gde je on pes bil, gradi jeden hram pa da mu je treba ljudi kaj bi mu kamen vozili. On odma potrči s svojemi osli vozit kamena i nje tak nemilo tuče da jim je ledja spotrgal. Grof to vidi pa mu veli: ja ne čem takve da mi voze kamen koji tak marhu muče. Mlinar mu odma' počne pripovedati kak se je ž njimi dogodilo i da je on bil ov pes koj je njega služil; a to je moja žena i gospon. Na to vudri sakoga osla po tri put po glavi i odma nje vubije. Grof pak pomisli na vernost mlinarovu, zeme ga k sebi i do smrti ga dal je dvoriti kak samoga sebe, ar si je mislil: ja ne bi imel dece da ti ne je bil ov mlinar meni tak verni.

Digitized by Google

LV.

Stara baba gorša od vraga.

Stara Magda ni mogla dobiti muža. Na zajdne je rekla da, ako bi sam vrag došeo, da bi se ž njim oženila. Na to dojde vrag i oženili su se. Nego stara Magda bila je tak zločesta, da je vrag več skoro verkeo od te strašne muke. On je morao saki večer v krčmu po Magdu hoditi z lampašom, a kad su došli dimo, onda ga je baba bila. Vrag jeden put pita svoga suseda kak bi mogeo babu vmoriti. Sused mu veli: ti na večer predi, neg peš po babu z lampašom, skopli pred pragom veliku jamu pa nutri nože naperi, onda ona opadne nutre pa se obreže i mam nju zakopli. Tak je vrag napravio i babu je zakopao, pa veli susedu: ja sem tak napravio, pa je dobro bilo, a ja sem ti sam vrag: ja bum vlezeo v tri kraljevske čeri, od oveh me ne bude nigdo mogeo stirati nego ti, a to ti bu za to plača kaj dobiš od kralov. A od trejte me ti nejdi tirat, ar drugač te ja razdraplem. To je zgovorio i onda je odišeo. Drugi dan se je čulo vre da je došeo vrag vu kraljevsku kčer i nigdo ga ni mogeo stirati ž nje van neg ov muž. Muž kak je došeo, samo je rekeo: vrag, van! i mam je odišeo vrag i za to je dobio muž sto zlatni penez. Onda je došeo v čer drugoga krala, i tam je muž stirao ga i tam je dobio dve sto zlatni penez. Onda pák je vrag išeo v trejtu čer i mam je pozvao muža kral da mora dojti vraga stirati. Onda je muž rekeo: ja sem iz dveh čerih imao oblast stirati, a iz ove nemam. Onda ga je kral oteo dati pogubiti, zakaj je iz ovi dveh stirao a iz njegve čeri ne če. Muž si je mislio: ah naj bude, 'se jedno mi je ovde vumreti ali me vrag raztrga. Onda je muž išeo. Kak je več

Digitized by Google

došeo blizu čeri, onda je iz nje vrag zakričao: kaj, ti nevernjak, sem ti ja ni rekeo, da sim me ne smeš dojti tirat? Muž je straho bio pak je rekeo: ne ne, ja te nisem došeo tirat, neg ti pelam staru Magdu, ar je nazad oživela. Onda vrag prestrašen je zišeo iz čeri pa je rekeo: ne ču niti ovu čer, samo da ne bum z ovom prokletom verom živeo, pak je onda pobegeo. Tam je muž onda dobio tri sto zlatni penez i tak je obogateo. Ovdi se vidi da je stara baba gorša od vraga.

LVI.

Baba prevarila vraga.

Tak je bio jedenkrat jeden muž koj je sejao proso i, kad je posejao, saki dan je k ovi prosi šetao gledat, a ova prosa nikam nije rasla. Išeo je jeden put gledat i rekeo je: naj te vrag zeme, da ne češ rasti. I odmah od onoga časa je lepa prosa počela biti i, kad je več zrela bila, išeo je žet i, kak je na pole došeo i odmah oteo žeti, došeo je pred njega vrag i rekeo je ovomu mužu, da je on njemu šenkao ovo proso. A muž je bejžao domom i povedao je ženi i žena je njemu rekla, da naj ide on na pole i da naj se zavadla, ako vrag zgodi kakva je to vtica, kojo bude mu pokazao, da mu naj bude prosa. Ov je odišeo i zavadlao se je, a ova baba se je 'sa z medom namazala i v perje vkotala i kre zemlje se postavila i vrag je na trikrat ne zgodio, i tak je ovomu mužu ostala prosa a vrag je izgubio.

Digitized by Google

LVII.

Frater i Turski car.

Jedenput pripetilo se je da je Turski car dal 'se fratre iz svojega carstva iztirati, neg ipak im je dal s kim se moreju osloboditi da ne budu iztirani. Dal je pozvati gvardijana na spomenek da, ako mu ne bu odgovoril na tri pitanja, bude ih pretiral. A baš ti čas gvardijan se je odpeljal vu Švabsku, a drugi ni jeden ni štel da ide k caru. Zdigne se sokač i veli: ako vi meni dopustite, pak idem ja. Oni su mu dopustili i doista odišel je sokač caru. Car mu dá prvo pitanje, i pita ga: čuješ frater, poveč ti meni, kuda je polovica sveta? Frater veli: ha, care, baš ozde gde ti sediš, ako ne veruješ, ti si car, moreš dati meriti. Drugi dan dá mu drugo pitanje, zapita ga: poveč ti meni, frater: a kaj vezda bog radi? Frater odgovori: ei care, ja ne vidim kroz tavan, hodi da jašemo van na polje. Jaše frater na oslu a car na lepom paripu zelenom. Frater zgledava se, kaj bog radi pa veli proti caru: ej, mili care, kak bi ja to videl? premaleni je moj osel, daj da si sedem na tvoga paripa. Zajaše frater paripa a car osla. Onda tekar veli frater: ei, care, bog se čudi da frater na paripu a car na oslu sedi. Trejti den dá mu trejte pitanje, pita ga car: poveč ti meni, frater, kaj ja mislim. Frater veli: ei, mili care, ti misliš da z gvardijanom divaniš a tekar s kuharom. Onda si je mislil car: da je kuhar tak mudri a kamo li gvardijan, pa je onda pustil na miru fratre.

Digitized by Google

LVIII.

Laž i Prilažič.

Jen put bili su dva ljudi. Išel je jeden v krčmu i zamoli zajtlek vina. Krčmar pita ovoga človeka, da njim kaj novoga pove. On jim veli: ja sem videl jednu kokoš koja je stala z jednum nogum na onaj kraj Save a z drugum na onaj kraj Mure te onak iz Drave vodu pila. A ljudi koji su bili vu krčmi veliju da je to ni istina. On odide, a kad bi drugi došel i on tak zamoli zajtlek vina i oni pitaju ovoga i on im reče, da je videl tak veliko jaje kaj su morali kovački detiči rezbiti i, kad bi oni rezbili, mam su devet melinov mlelo, tak su oni odma rekli, da je ona kokoš iznesla ono jaje. Onda Laž išla je v drugu oštariju te zamoli da nji daju jen zajtlek vina. Opet ju pita krčmar, da njim kaj novoga pove. Ona jim veli, da je videla takvoga korena, gde su tri nakovale bile i kod sake nakovale je sedem detičev kovalo. I oni su nji ni veruvali. Kad bi bil došel Prilažič a on jim veli, da je videl takov list od zelja kaj je pod njim sedem kol stajalo, vezda su 'si mislili, da je on isti koren od ovoga pera. Opet Laž dojde v drugu oštariju i veli jim, da je v oni pokrajini nekuliko pošt morja izgorelo. Oni su ji opet ni veruvuli. Dojde Prilažič a oni mu veliju, da je tu bil jen človek koj je kazal da je nekuliko pošt morja izgorelo. A on odgovori, da ne zna, neg to sem videl da je čuda foringašev pečenih rib peljalo. I oni 'si su mislili, da je istina da je morje pogorelo.

Digitized by Google

LIX.

Kaj nigdar ne bilo nit ne bu.

Jen put išli su tri brati v lov. Jeden je nosil kremen drugi gubu trejti ocel da ne bi jeden, ako bi zajca strelil, sam speči i pojesti mogel. Gda su vre dugo v lovu bili, strelil je jeden zajca i 'si tri su skup došli. Onda su si šteli peči zajca, neg nisu imeli ni ocel ni gubu, kajti su to zgubili. Jen čas su tak stali i premišlavali, onda su spazili dalko v šumi ognja. Naj stareši brat je rekel: ja idem tam po ogenj a vi ostanite ovdi pa čuvajte zajca. Gda je došel k ognju videl je jednoga starca z dugom bradom sedeti. Ov ga je prosil za ogenj, on mu pa reče da predi od onud ne odide dok mu ne bu povedal, kaj nigdar ne bilo nit ne bu; ako mu pove, onda mu ogenj dá. Ov mu ne znal povedati, starec ga zgrabi i se na njega sede. Oni dva brati se nisu mogli ovoga dočekati i stareši je išel k ognju po brata. Gda je k ognju došel videl je svojega brata pod starcom. Ov ga je prosil za ogenj i za brata. Starec mu veli kak je i prvomu rekel. Ov mu ne znal odgovoriti, on pak ga je zgrabil i na obedva se sel. Naj mlajši brat je ne znal ka je to da ovih ne pak je sam išel k ognju. Ondi je našel starca gde na njegovih bratih sedi. On ga je prosil za ogenj i za brate. Starec veli: ako mi poveš, kaj nigdar ne bilo niti ne bu, onda ti dam brate i ogenj. Ov se je kre starca sel i počel tak povedati: gda se je moj otec narodil onda sem bil šestnajst let star. Ocu je bilo treba krstnoga lista, za to sem ja moral iti v nebo po njega. Med tem toga sem ja z mojemi brati gnoj na pole vozil, kajti pak smo po noči vozili zapelali smo gnoj na pole susedovo. Onda dojde otec pak je rekel: kaj ste to, da

Digitized by Google

ste na susedovo pole gnoj zapelali? Mi pak brati nikomu niš, zgrabili smo susedovo pole pak smo zesipali gnoj na naše pole. S toga gnoja je onu noč tuliko bažulovo betvo zraslo da sem drugo jutro po betvu kakti po lojtri v nebo iti mogel. Gda sem došel v nebo dobil sem krstni list i štel sem dol iti. Med tem toga je došla svinja pak betvo pojela koje je svinju zatuklo. Kaj če biti? Ja doli nesem mogel pak sem se vtekel blaženoj devi Mariji. Ona mi s prstom pokaže jen žakel s posejami pak veli: zemi si te poseje pak si spleti vojku pak se dol pusti; ako ti bude vojka prekratka onda gori odreži pak doli prištukaj. Ja sem zel te žakel s posejami pak sem i splel vojku pak sem ju pustil dol na zemlu pak je bila prekratka. Onda sem vkral još poseje pak sem si splel drugu vojku pak sem prištukal na onu pak je bila do zemle. Ja sem se po nji dol spuščal, vojka se pak vtrgla a ja sem opal tijam do pupka v zemlu. Onda sem išel po motiku dimo pak sem se odkopal. Dok sem se odkopal videl sem senicu na drevu zesmehavati i žrdjum zube snažiti. Ja sem se resrdil i hitil motiku vu nju. Onda je tuliko perja s te senice opalo da sem si motiku ne mogel najti, pak sem perje vužgal da bi motiku našel; s perjem je zgorela motika a porišče je ostalo. Ja sem išel dimo pak sem dal ocu krstni list, pak sem si štel ogenj nažgati a ne sem imel trešče, onda sem zel vašu bradu pak sem ž njom podkuril. Na to je starec rekel: to nigdar ne bilo nit ne bu, pak mu je dal brate i ogenj. Posle su si zajca spekli, i ja sem bil poleg pak sem si vusta zamastil s tim zajcom, i 's pisanoga vrča sem pil i još dendenes imam mastne zube. Ta naj ide v koš, gde jih je još.

Digitized by Google

LX.

Otec ostavil sinom jednomu srpa jednomu zubaču a jednomu mačka.

Tak je bil jeden put otec koj je imel tri sine i drugo nikaj nije imel svojega imetka kak jednoga srpa jednu zubaču i jednoga mačka. Naj starešemu je dal srpa, mlajšemu zubaču a naj mlajšemu mačka. Gda su ovem trem sinom otec i mati vumrli, išli su po svetu.. Naj stareši je odišel srpom i došel je v takvu pokrajinu gde je bila bratva hrži. Onde su ne imali srpe nego sako hrž su šilom prebadali. On je nje popital, da kaj to delaju. Oni su odgovorili, da hrž skup spravlaju. On nje popita, da li oni tak hrž spravljaju skup. Odgovorili su: kak pak? Zeme on srp svoj iz torbe, počme žeti a vu jedni vuri je tuliko napravil kaj ovi 'si v celom danu. Onda su ga pitali, jeli on to proda. Odgovoril je da proda, i kuliko je povedal tuliko dali su mu za srp i dobil je za njega nekuliko jezer, pak je odišel domov k svojem bratom i povedal im je kak mu se je pripetilo. Onda išel je ov mlajši po svetu z zubačum i došel je v takvu pokrajinu gde su travu s kleščami odsekavali i rukami skup grablali. On je nje pital, da kaj to delaju? da li oni tak z rukami travu skup grablaju? pa zeme zubaču, i v jedni vuri je tuliko napravil kak oni 'si v celom danu. Pitali su ga, da li proda zubaču, i prodal ju je za tuliko kuliko je rekel da mu za nju daju i dobil je nekuliko jezer za nju i odišel je domov i povedal kak mu se je dogodilo. Onda je išel i naj mlajši po svetu s svojum mačkum i došel je v takvu pokrajinu gde nisu imali mačkov i gde je bilo tuliko mišov da, gda su jeli, morali su si žlicami braniti.

Digitized by Google

Pustil je on mačka vu hižu i taki su se rešili mišov, i on je toga mačka drago prodal, kajti dali su mu tuliko za njega kuliko je zahteval, i dobil je nekuliko jezer, i odišel je domov i tak su mogli dobro živeti tija do smrti.

LXI.

Vuk Rimljan.

Tak je bil jenput jen vuk, pak je v šumi sedel pak si je premišlaval: zakaj bi ja to bil vuk i druge stvari klal, ja idem drugam, vu Rim, ja bum Rimljan. Kad bi se on na put odpravil zestane se z jednum prasicum. Prasica se njega prestraši, a nji reče: ne boj se, ti klapača, ne bum ja več takve klapače klal, ja bum Rimljan. Odide vuk, zestane se z jednim jarcom, a jarec se ga prestraši, a vuk njemu veli: ne boj se, ti bradač; ne čem ti ja takve bradače klati, ja bum Rimljan. Odide vuk i zestane se z jednum kobilum, a kobila se njega opet prestraši, a vuk nji veli: ne boj se, ti stara; ne bum več takve stare klal, ja bum Rimljan, ja bum tam bolše živel. Ide vuk jedno dva dana, dok je bil gladen. Povrati se nazad i najde ovu istu kobilu gde se pase. A kobila se njega prestraši. Nu vuk nji reče: ja bum tebe zaklal. Kobila njemu reče: ti mene ne smeš klati, ti si rekel, da buš ti Rimljan. A vuk nji reče: Rimljan sim tam, ja te bum zaklal. Onda njemu kobila reče: no, ako baš me očeš zaklati tak dojdi potlam, da bum potlam bolje debela i tusta. Onda vuk odide i zestane se z jarcom, pa mu veli: čuješ ti, bradač, ja bum tebe zaklal. A jarec mu veli: ti mene ne smeš klati, ti si ni vuk, ti si Rimljan. Vuk njemu veli: Rimljan sim tam, ja bum tebe

Digitized by Google

zaklal. Onda jarec mu veli: ako me baš očeš zaklati, tak potlam dojdi 'da se šuma ozeleni. No vuk odide, i zestane se opet s prasicum, i veli nji: čuješ ti, klapača, ja bum tebe zaklal. Onda mu veli prasica: ti mene ne smeš zaklati, ti si ni več vuk, ti si vezda Rimljan. Onda vuk veli: Rimljan sim tam, ja bum tebe zaklal. Onda mu veli prasica: ako me baš očeš zaklati tak dojdi potlam da bum tusta. Vuk odide i zestane se z onum kobilum, i vuk kobili veli: čuješ ti stara, ja bum tebe zaklal. Kobila veli: no, či bu tomu tak da me buš zaklal, tak pogleč mi na podkovu, dal me je gospodar podkovati ove dane, pak je kovač napisal na moji podkovi, kuliko sem let stara, da buš mogel povedati kuliko let staru kobilu si zaklal. Onda vuk oče da bu čtel Kobila ga vudri po čelu. Tak vuk odide s prebitum glavum. Ide i zestane se svinjum pa nji reče: čuješ, ti klapača, ja bum tebe zaklal. Svinja mu reče: no, ako bude vre tomu tak, da me budeš zaklal, primi ti mene za vuho, kaj bum se spričala svojim prijateljem i rodbini. Onda vuk nju prime, a ona počme cviliti tak da su 'se svinje skup zbežale i vuka skoro sega podrapale. Tak odide vuk ves rezdrapan pa se zestane z jarcom i mu mu veli: čuješ ti, bradač, ja bum tebe zaklal. Onda mu jarec veli: no, či bu vre tomu tak, tak ti stani sred njive pa zdigni rep, pa ja još dopeljam svoga brata, kaj bu on išel z jedne strane a ja z druge, tak buš ti onda dugo sit. No vuk to včini: stane sred njive pa stoji. A dojde jarec z jedne strane a drugi pako z druge. Tak se oni v njega trneju da je malo živ bil. I tak se komaj v šumu odvleče. Tam vidi jednoga pevca pa mu reče: ti pak me ne buš vkanil. Pa mu reče pevec: viš, ja sem ti sad suh, imam veliko perje, naj ja idem na ov hrast, pak ti onda skočim samo v zube. No vuk to njemu dopusti i kokot skoči na hrast i počme od grane do grane iti pa popevati, i tak mu vujde. Onda vuk sam vu sebi premišlava i reče:

Digitized by Google

moj otec ni bil nigdar Rimljan, pa se je dobro doživel, pa ne bum ni ja, prav mi budi; nit je moj otec bil fiškal kaj bi kobilam pasuše čtel, pa se je dobro doživel, pa ne bum ni ja, prav mi budi; nit je moj otec bil gda svinski muzikaš, pa se je dobro doživel, pa ne bum ni ja, prav mi budi; nit je moj otec gda jarcom njive meril pa se je dobro doživel. Pa još to 'se ni je mi žal, neg da me je ov huncvut vkanil kaj je na hrastu. Vezda nisem drugo vreden, neg da bi me gdo izpod ovoga hrasta tak sekirum vudril da bi se zmotal. A baš pod onim hrastom stal je jen muž s sekirum, i vudri vuka po čelu. Onda veli: no, vezda se več človek sam sobum ne sme spominjati.

LXII.

Rat med psom Belinom i vukom.

Tak je bil jeden seljak, koj je imel jednoga čisto beloga cucka i za to ga je zval Belin. Ov Belin bil je poznat z jednim vukom. Jeden put zdogovorili su se ovi dva med sobum da, gda bi koj kaj vkral, ne bi jeden drugoga izdal i, gda su se tak dogovorili, veli vuk Belinu: ja pojdem ovu noč k tvojemu gazdi svinje krast, a ti onda náj lajati neg muči, ar ako buš lajal budu se tvoji domari zbudili i tak bi mene vtegnuli vloviti. Na to mu veli Belin: dobro, ti samo dojdi po svinje, ja te ne bum odal. Brate, ja dojdem, veli vuk i tak se rezidu i, gda je noč došla, dojde vuk k Belinu i pozdravi ga i reče mu: ja sem došel kak sem obečal. Belin mu veli: odi samo, ne boj se nikaj. Vezda ide vuk, zavleče se nekak v kotec med svinje i počne nje drapati, a one počneju cviliti. Komaj to Belin začuje, počne kaj je igda

Digitized by Google

mogel pred kučnimi vrati lajati i cviliti. Na to se prebudiju domari, poslušaju: kaj je to kaj naš Belin tak jako laja? idemo malo van poslušat. Zideju ovi van poslušat, čuju kak svinje cviliju i idu tam da vidiju kaj je i, gda su v kotec došli, najdu vuka nutri i pograbiju ga i stukli su ga i zlomatali z batinami tak da je ves rezbit odišel. Vezda gda su ovi nazaj spat odišli, pričeka za plotom vuk Belina pak ga pograbi: aha, vezda si ti tu, ti si rekel da ne buš lajal, pak si me vkanil; ve ja tebi ne oprostim zakaj sem ja ovak stučen. Na to mu se počne Belin prositi: pusti me pusti, moj dragi pobratim, vuk, oprosti mi za vezda, ja ne bum više toga činil, hodi slobodno drugi put krast. Za tem ga pita vuk: buš me više vkanil? Ne bum više, reče ov. Nu, veli mu vuk, náj ti bu za vezda, ali drugi put moraš mučati. Ve se odprávi vuk po drugi put v kotec po svinje i, gda se je pák med nje zavlekel, počne pak ov Belin lajati. Na to pak zideju domari van glet, kaj je to. To ti najdeju pak onoga vuka i izlupaju ga tak da je komaj živ vun se odvlekel. Vezda vuk srdit skrije se pák pod plot da bu čekal Belina i, gda su domari spat odišli, spazi vuk Belina pred hižnimi vrati pak mu veli: čekaj čekaj ti, Belin, vezda pak mi ne vujdeš, ne oprostim ti, ve dojdeš mi v moje ruke; da nisi tu 'de si, ja bi te taki znal, neg si pri vrati', nemrem te. Na to mu se počne Belin moliti: dragi vuk, ja sem zlo tebi včinil, náj me náj zaklati, oprosti mi za vezda, ja ne bum više nigdar toga včinil. Onda mu veli vuk: nikaj, kajti mi nisi dal svinje jesti. Za tri dane mi se imaš postaviti na mejdan, ja vre svoju vojsku zeberem, i ti si zeberi svoju če imaš kakvu i, ako mi se ne postaviš, ja bum sam pošel po te. Na to mu veli Belin: dobro, kaj god bu, ja dojdem. Vezda ide vuk, zebira svoju vojsku, zestane se z divjim prascom, pita ga: očeš ti meni na pomoč iti? ja imam za tri dane z Belinom

Digitized by Google

mejdan. Ov mu veli: o, ja očem tebi na pomoč iti. Ide dalje, zestane medveda i njemu pove kak se stvar ima, pozove ga na pomoč. Ov mu se takaj obeča. Ide dalje, zestane lisicu i nji stvar obznani i ona mu se segurno obeča: kak ne bi svojemu stricu proti neprijatelju na pomoč išla? Tu veli vuk: nu, vezda nas ima dosti, idem k Belinu, je li si on kaj zebral, i bum mu nazvestil naj se pripravi, ja sem vre gotov. Ve ide k Belinu, pita ga z vulice iza plota, jeli je gotov, da se ima zutra postaviti. Belin mu žalostno veli: dojdem vre, i pita ga kam bi došel. Veli mu vuk: znaš, tam pod on naš poznani hrast. Dobro dobro, veli ov. Vezda ide Belin po dvorišču, žalosten zestane mačka, pita ga maček: a moj Belin: kaj je tebi kaj si tak žalosten? Na to mu veli Belin: dragi moj maček, ne znaš ti kaj je meni, očeš ti meni na pomoč iti? Kaj kaj? pita maček. A viš, imam zutra rat z vukom. Oh oh, ja očem tebi na pomoč iti, moj Belin, hodi i k racmanu, i on ti pede. Vezda ide Belin malo veseleši k racmanu i pove mu kak se stvar ima, i pita ga jeli oče mu na pomoč iti. Je je, očem tebi na pomoč iti, zakaj ne bi išel svojemu prijatelju na pomoč? hodi i k gusaku, i on ti pede. Dobro. Ide Belin, zestane gusaka i njemu obznani tu stvar i pita ga oče li mu na pomoč iti. A je, nekak očem ja tebi na pomoč iti, kak ne bi? ti nas po noči braniš kaj nas ne bi lisica poklala. Nu pak nas je i dosta. Vezda ide vuk s svojum vojskum pod on hrast i zakopa divjega prasca v listje, koje je pod tim hrastom bilo, a lisicu postavi gor na vrh hrasta pak ji veli, ti, strina, buš za špijona gore, ti pazi gda bu išel Belin s svojum vojskum, onda nam s tiha poveš; a ti, medved, hodi takajše gore na hrast, a ja se bum pod ov panj (trček) ki ovde leži skril. Drugi dan gda su ovi vredjeni bili, veli Belin mačku i gusaku: vi dva budete soldati; ti, maček, zmirom svoju pušku nabitu pripravljenu imej —

Digitized by Google

kaj je rep gori držal — a ti, gusak, dobro puši, a racman, on bu tambur. ja pak bum komedant; 'si morate iti kak bum ja komenderil. Vezda jutro den ide Belin s svojum vojskum, maček z gusakom ozad mašeraju a Belin s tamburom naprej. Racman bubna: tata, tata, tata, a gusak puše, maček pa mirno s puškum mašera. Gda to opazi lisica veli vuku: stric stric, idu dva soldata, jen tambur i jen komedant. Pita vuk: kaj kaj? Idu dva soldata, jen tambur i jen komedant, i soldat s puškum miga, ju nabija, bu taki na nas pucal. Joj, to ni dobro po nas, mi toga nemamo; neg samo dobro se, dečki, držte, morti pak bumo mi njega splatili, veli vuk. Vezda dojde Belin z vojskum tam. Vidi maček, 'de su prascova vuha iz listja vun gledala; on je štimal da su miši, skoči gore, počne gristi. Vezda se pak prasec splaši, skoči iz listja, a maček se splaši, skoči na hrast splašen na medveda, medved se prestraši i od straha opane s hrasta dole na pol mrtev; maček se još bolje preplaši, bejži do vrha, tu i lisica od straha dole opane. Na zajdne i maček dole pobegne, a racman bubna dole: tata tata, a gusak puše. Vukova vojska se 'sa rezbejžala; jedini vuk od straha čuči stišnjen pod pazom. Vezda gda je Belin odišel, zidu se v šumi ti soldati vukovi i ž njim spominjaju se kak je to strašni juriš bil. Veli medved: ja sem komaj živ se odvlekel, kak sem strašno opal! A meni, veli prasec, komad vuha fali kaj mi je s sabljum odrezal. Neg, dečki, bilo bi još gorje da je on mogel izpuhnuti, veli lisica.

Digitized by Google

LXIII.

Tica lisica i pes.

Tak je bila jedna tica koja si je gnjezdo napravila na jednem grmu. Pričela je ona jajca nesti. To je zapazila jedna lisica i mislila je: aha, to bu lepi froštokel. Pustila je ona tici duže nesti dok je 'se iznesla. Za tim dojde i veli tici koja je na grmu popevala: dobro jutro, kuma, ali si lepa i lepo popevaš! neg meni se dopadaju tvoja jaja koja su vu gnjezdu, ja ču je pojesti. To čuje tica i na to se nasmeje pak veli: ah ah, slabe si ti pameti, kaj se budeš z ovih jajec najela? ja ču moje mlade izleči i odhraniti, gda budu tusti, onda dojdi i poječ nje i mene. Odredi tica dana lisici. Za tim odide lisica fučkajuč. Za to vreme oprosi tica jednoga lovnoga psa i obeča mu dobru pečenku lisicu, naj se na on dan tam postavi, kad lisica po mlade dojde, lehko če ju vloviti. Na to se pes nasmeje i veli: ali lepe sreče! znaš ti, tica, kaj? kad lisica dojde ja ču se skriti vu drugi grm; ti pak prosi za zadnju popevku i sedi na grančicu i zapopevaj, z otim meni češ glasa dati, a ja ču lisicu čap. Dojde vreme, ide lisica veselo fučkajuč: bit če sad jesti dosta. Dojde k tici pak veli: hej hej, kuma, ja sem ovde. 'Se dobro, veli tica, kaj sem ti obečala, to ti moram dati; samo te prosim, daj mi još jednu zadnju popevku dopusti da zapopevam. Lisica veli: hajde de, naj ti bude. Tica sede na granu i prične popevati. Na to pes skoči za lisicum ali ju ni mogel uhvatiti; lisica se pusti vu beg a pes za njum, neg lisica skoči vjamu a pes je vani ostal i počekal ju. Onda se lisica spomina sama sobum i veli nogam: moje drage noge, kak ste se vi držale? Noge veliju: jako dobro, mi smo tak fletno

Digitized by Google

išle kak da bi samo letele da nas on pes ne vlovi. Dobro dobro, hvale ste vredne. A vi, moja vuha, kak ste pak vi? Jako dobro, mi smo tak verno slušala, jeli je on prokleti pes več blizu. Dobro je, viteško je; a vi, moje lepe oči, kak ste pak vi? Ei, mi smo tak gledale, jeli več brže vidimo luknju. Lepo je to od vas. Onda pogledne na svoj dugi rep: a kak si ti, lepi moj dugi šušurnati rep? Veli: jako zlo, ja sem tvoje kormilo i ti si z menum tak grdo delala da si me za sobum vlekla po grmju i kupinju; nikak ne bi baš žalil da bi me baš pes vlovil. Hm hm, veli lisica, ti moj neprijatel! 'se mi je bilo verno, samo ti si mi bil neverni, od vezda ne budeš več z menum v luknji, marš vun, marš vun, moj neprijatel. I ona repa porinula van iz luknje. Na to pes zgrabi za rep i potegne lisicu vun i nadomesti svoga truda i 'su ju je rezdrapal.

LXIV.

Človek, zajec, lisica i medved.

Ni daleko od zajčovoga gnjezda imel je medved svoje mlade, pak je zajček gda goder hodil k luknji medvedovi pak je mlade špotal: vi grde ptičice, dajte zapopevajte da čujem; pljuval na nje i zasmehaval je. Kad je stara došla dimo, mladi su se navek tužili da jeden mali zajček hodi pak je navek špota. Na to se stari medved resrdi i veli: čekajte samo, ja ga budem vre vlovil, pak vam ga budem v jamu hitil. Na to se stari medved skrije, a zajec dojde pak prične špotati mlade. Stari medved to čuje pak skoči zajcu, ali zajec hip! vu šumu a medved za njim, zajec po grmju a medved za njim. Zajec skoči čez jednoga škrakastoga hrasta a

Digitized by Google

medved štel je za njim skočiti pak je skočil med škrake i nije mogel van. Nà to dojde človek i veli mu medved: oslobodi mene, človek, ja znam vu šumi za meda v jednom drevu, samo si dopelaj lagva pak si nakladni kuliko ti drago; samo to ti velim da ne smeš doma nikomu povedati, da on mali zajček je z mene jakoga medveda tulikoga bedaka napravil. Človek mu obeča da on ne bude nikomu toga povedal, i prime sekiru pak odseče polovicu hrasta, škraku jednu. Hrast se zruši a medved se oslobodi, i ide taki š človekom pak mu pokaže drvo gdi je med. A človek dimo pak zapreže svoje voleke i dene lagva na kola pak ajd po med. I on nakladne meda pa ga odpela dimo več po noči. Se za njim medved šuta i dojde do hiže pak stane pod oblok: čekaj, ja budem tebe poslušal. Človek skladne meda. To deca vidiju pak veliju: japa, gdi ste vi tuliko meda zeli? Ei, deca, našel sem vu šumi. Na to i žena pita svojega muža: čuješ, japa, pak 'de si se za tulik med pomogel? Muž veli: ej, daj mi mir, jeden veliki medved stari bedasti naganjal je zajčeka pak je opal med škrakasto drevo, ja sem ga pak oslobodil pak mi je pokazal ov med gdi je bil vu drevu, a pak sem ga ja dopelal; neg i prav mu budi staromu brglesu lenomu tromomu, kaj se ide puščat vu beg za zajcom? To medved čuje pak misli: čekaj čekaj, naplatil buš ti meni moj špot. Na to muž svojum ženum i decum ideju spat. Drugo jutro stane se muž i ide orat, a njegovo polje je bilo blizu šume. Muž zapreže vole i nagrabi jeden žakelj pšenice pak ju hiti na kola, i pluga takaj, pak hajd, hajs, voleki, pak dojdu do polja. Muž se pripravi svojemu oranju, ali eto ti medveda: hoj, striček, tak si tu? ti si rekel da ti mene ne budeš nikomu pripovedal, da kaj se je z menum pripetilo, a ti si doma povedal pred ženum i pred decum. Ali muž veli: prijatel, nisem nikomu povedal. Medved veli: ja sem pod oblokom

Digitized by Google

tvojim poslušal. Misli človek: ha, kam puklo tam puklo, več je vun, zna 'se. Medved veli: ja bum tebe vezda zaklal. To lisička dobro čuje pak z repom maše iz grmja i veli: človek, pamet ti je v glavi a batina v ruki; ar je muž držal otku v ruki i premišljava kaj bu vezda. Lesica samo navek kriči: človek, pamet ti je v glavi a batina v ruki. Na to se muž zmisli da bu dobro jednu probu probati; i zesiplje vun iz žaklja pšenicu pak veli medvedu: ja sem krščenik, ja sem ni pripravljen k smrti niti spovedjum niti s pokorum, anda ti medved idi v žakelj pak bum ja tebe za pokoru nosil ako si ikak žmehki; dva tri put bum te čez moje polje prenesel za pokoru, onda čini z menum kaj očeš. Medved veli: ehe, kakov ja veliki gospon bum da me človek bude na pleči' nosil. I zajde vu vreču, a človek dobro vreču zveže pa z otkum vudri po glavi tak dugo dok je medveda vu vreči zatukel. Na to dojde lisica pak veli: človek, kaj buš ti meni vezda dal da sem ja tebe naputila da te itak ni medved zaklal? Človek veli lisici: ja ti dam guske. Lisica veli: ni. Onda ji obeča race. Lisica veli: ni. Ja ti dam kokoši. Lisica veli: ni. Onda veli človek: kaj pak očeš? Lisica veli: budem ti odgrizla nosa. Človek misli: kak to bude da bum ja brez nosa? Od straha velikoga prdne jenkrat. Lisica posluša, pak veli: oho, kaj je to? Pak človek i drugi put i trejti put prdne. Lisica veli: kaj je to? Človek veli: ej, nikaj; včera sem pojel devet lovnih psov pak vezda ze 'sum silum očeju iti vun. To lesica čuje pak veli mužu: naj ti bude tebi tvoj nos i 'se kaj imaš, samo náj cucke pustiti vun dok ja ne odbejžim. Lesica pusti se vu beg a človek ostal je živi.

Digitized by Google

LXV.

Vuk pokaže medvedu človeka.

Tak je bil jeden medved pak se stane z vukom. Veli medved vuku: čuješ ti, vuk, ja bum tebe zaklal. A vuk siromak veli: náj me náj, rajši zakoli človeka. Veli mu medved: tak mi daj pokaži človeka, da njega zakolem. Onda su oni obodva odišli vu seču pak tam čekaju. Ide jeden stari dedek, pita ga medved: jeli je ovo človek? Veli njemu vuk: to ti je negda bil človek. Ide jedna mala puca, pita medved: jeli je ovo človek? vuk veli: ah to ti bude stopram negda imalo človeka. Ide jeden dečec, pita medved: jeli je to človek? Veli mu vuk: to ti stopram bude za kratko vreme človek. A jaše jeden katana na konju, pita medved: jeli je to človek? To ti je človek, veli vuk, idi pred njega i ga zakoli. Ide medved pred katanu, a katana spukne pištolu pak puf! vu njega, spukne i drugu pak vu njega, onda tretjikrat spukne sablju spod sebe pak vudri po medvedu tak da je 'se krpje ž njega viselo. Onda je videl medved da ne more preobladati človeka, odišel je k vuku, pak ga pita vuk: no, jesi ga zaklal? Ah, daj mi mira, dragi brate! znaš, da sem ti išel k njemu pak znaš da ti mi je prvu reč povedal, samo sem stepel; da mi je drugu reč povedal, ona me je pri srcu zazebla, nego još ti me to 'se ne staralo, nego da sem ti k njemu došel, onda je spuknul spod sebe nekakvu svetlu tresku pak ti me je onak ž njom mazal da sam vidiš kak ti z mene krpje visi. Tak idi i ti, brate vuk moj, niti tebe ne čem zaklati.

Digitized by Google

LXVI.

Osel kralj 'se zverine.

Tak je bil negda jeden osel koj je porad preveč velikoga podnašanja od svojega gospodara v šumu pobegel i tam je ob svoje paše živel. Gda se je jenkrat on pasel spazi z daleka jednoga oroslana koj je proti njemu išel. Osel, prestrašen da nije znal kaj je čineči, si misli kak bi on njega prevariti mogel. Na to si on lepo v svoje gnjezdo leže i čeka pri miru doklam ov k njemu dojde. To ti dojde k njemu oroslan srdit i pita osla: kaj se ne buš ti meni naklonil? ne znaš ti do sem ja? da sem ja kralj tvoj i 'se zverine? Na to veli osel: kaj kaj, 'do si ti? Kralj se zverine, reče lav. Na to odgovori osel oroslanu: náj kaj god govoriti, moj oroslan, drugač bi ti ja jošče mogel život zeti. Gdo je tebe postavil za kralja? od gda si ti kralj 'se zverine postal? gde ti je pismeno da si ti kralj? jeli ne znaš, da sem ja kralj 'se zverine? Na to oroslan žalosten poklaplen veli: pak kak je to? ja sem mislil da sem ja kralj zverine, mene su 'si zvali da sem ja naj jakši i kralj. Na to mu pokaže osel svoju nogu gde je imel podkvu i veli: viš, gde je moje pismo, da sem ja kralj 'se zverine, a ne ti; ti si nikaj ni, samo moj sluga. Na to veli oroslan poklaplen: hajde, bumo videli gdo je kralj, ja ali ti, očemo poskusiti gdo bu više zveri nalovil, ja ali ti. Dobro, veli osel, očem. Ide oroslan, drči okolo po pečinah i šumah, lovi sakojake zveri, a osel? on pak ide pak si leže, noge širom rezkrene, jezik van splazi pak se včini kakti da verknjen. Za to su na njega sakojake vtice išle: vrane gavrani škanjci i tak na dalje, i koja je tam došla tu si je on prihvatil pak lepo pod se del. Vezda dojde oro-

Digitized by Google

slan, donese puno zveri sakojake, pita osla, gde je njegvo kaj je on nalovil. Osel veli: a moj bedak, da bi ti ja takve zveri štel loviti, toga bi ja prez broja nalovil, neg ja ti se ne čem s tem mutiti, neg daj ti ovakve zveri nalovi koje po zraku lečeju, kak sem je ja. Ja nemrem toga, veli oroslan, vezda znam da si ti kralj 'se zverine, oprosti mi da sem tak bedasto k tebi došel. náj me za vezda kaštigati, ja nisem to znal, ja sem mislil da sem ja kralj 'se zverine, a nisem, neg si ti, ja ti dajem čast i poštenje, náj mi nikaj zameriti. Na to mu veli osel: viš, náj biti više tak bedasti, viš, ja bi te mogel vezda strašno kaštiguvati i život ti zeti, nu kajti nisi znal, neg ti bu za vezda. Ve odide oroslan žalosten; zestane se v šumi s vojem prijatelom vukom. Ov se njemu mam nakloni, pozdravi ga, veli mu: zdravo, kralj 'se zverine. Na to mu veli oroslan: da, ja sem ti vraga kralj, ti se z mene samo norca delaš; tam je kralj drugi, ni ja. Gde je drugi kralj? gdo to veli, da ti nisi kralj? ti si kralj. Te nisem, veli oroslan, viš, ono je tam kralj, morti je jošče na onem mestu. Ta tebe je negdo vkanil, ni nigdo drugi kralj 'se' zveri neg ti si. Na to mu veli oroslan: hodi, bumo se za repe privezali, buš ga videl gde je. Dobro, veli vuk. Privežeju se za repe, vodi njega oroslan, dojdeju na jeden brežčec blizu toga osla. Onda mu pokaže oroslan: viš, ono ti je taj kralj. Veli na to vuk: a moj brate, ne budi tak bedast ono ti je o s e l. Oho, kaj ih je o s e m! beži. Počme oroslan z vukom bežati od straha po šumi i pečinah, dodrči dalko na jednu pečinu: onde se počine, ogleda se ozad kak je vuk. Vuk vre krepan, ves raztrgan, jezik mu van visel. Veli mu lav: kaj se ti jošče smeješ? fala bogu da sem komaj živ vušel, pred tulikemi kralji ni meni do nikakvoga smeha — I ja sem v tom lovu bil, imel sem oblečene čižme, obuvene rukavice, čižme na rukah a rukavice na nogah.

Digitized by Google

LXVII.

Lisica i pevec.

Tak je zestala jen put lisica pevca pak ga je pitala: pokaži mi ti, kak tvoje kokoši pevaju. Pevec pokaže i zdigne svoj vrat visoko i tak zapeva, a lisica dukne na jega. Vezda veli pevec: lisica, zahvali se bogu za takov lepi falat mesa. I lisica se dade prevariti pak se popne na zajdje tace i tak se bogu zafali, a pevec zleti na brest i veli: kak tebi diši moje friško meso?

LXVIII.

Bolestni lav.

Tak je bil jen put jeden lav. Ov je zbetežal pak je ležal v svoji luknji. Dojde medved da mu se pokloni i pita ga lav: čuješ ti, poveč ti meni, moj medved, jeli ne smrdi ovde v moji luknji Medved odgovori: o prav grdo smrdi ovde. Na to se lav resrdi pa reztrga medveda. To je videl zajec koj je pred luknjum stal. Dojde k lavu da mu se pokloni pa mu veli: čuješ ti, zajček, poveč ti meni, jeli smrdi v moji luknji. Zajček veli: o ne smrdi, kaj bi smrdelo, neg prav lepo diši. Lav odgovori: lažeš, ne diši ovde neg smrdi, pa ga rezdrapa. To je videl i čul vuk koj je pred luknjum čakal. Dojde k lavu da mu se nakloni. Pita ga lav: čuješ ti, vuk, poveč ti meni, jeli smrdi ali diši v moji luknji. Vuk odgovori: a niti smrdi niti diši. Lav odgovori: o ti lažeš, nekaj mora, ali smrdeti ali dišati, pak ga pograbi i rezdraple. To vidi i čuje lisica i, gda dojde k lavu da mu se nakloni,

Digitized by Google

pita ju lav: čuješ ti lija, poveč ti meni, jeli smrdi ali diši v moji luknji? Lisica odgovori: oprosti mi, svitli car, ja bog me ne znam jeli diši ali smrdi, kajti sem se prehladila pak sem dobila kih a vezda nemrem ti povedati a lagati ne smem. I lav ne je rezdrapal lisicu, kajti je spametna bila.

LXIX.

Zakaj nema zajec celoga repa.

Vuk lisica i zajec pogodili su se z jednem seljakom da mu krča budu izkopali za jeden lonec meda. Dobili su med pa odišli na delo. Vuk je rekel, da ne budu predi jeli dok ne budu izkopali. Lisici se je dugo videlo i slaba je postala pa je mislila da kak bi mogla do meda dojti. Na jen put se oglasi: ckci ckci. Vuk ju pita: da kaj je, strina, da se glasiš? Ona mu odgovori, da ju v kumovinu zovu. Vuk joj reče da naj ide. Ona dojde do lonca tak da nisu ovi dva videli i poje ga frtal. Posle se povrati k svojem i oni ju pitaju, da kak se njeni zetec zove. Ona njim odgovori da se zove Početek. I tak su kopali dalje dok se na zadnje opet vutrudi i postane gladna i opet se oglasi: ckci ckci. Vuk opet popita zakaj se glasi, a ona mu odgovori, da ju opet vu kumovinu zovu. Vuk joj veli da naj ide. I ona odide nazaj k loncu i pojede sredinu i povrati se nazaj. Vuk ju pita da kak se zetec zove. Ona mu reče, da se Sredinjšček zove. I tak su dalje kopali dok je opet išla i trejti put meda jest i, gda je nazaj došla, rekla je, da se zove zetec Dokonček. Kad su ovi dva zajec i vuk gladni postali i trudni, ipak nisu predi mogli ostaviti dok nisu izkopali. Onda idu meda jest, a lonec prazni. Onda vuk veli: da ti si, lisica, pojela meda.

Digitized by Google

Ona veli, da je ona ni pojela meda. Veli zajcu: ti si ga pojel. On veli, da niti nije nikam išel, kak je sam videl. Opet veli: lisica, ti si pojela. Nisem nisem ja pojela, neg znaš kaj? idemo spat, iz kojega bu se med cedil, on je ga pojel. Onda vuk reče: znaš kaj ti zajec, idi na detelju i naječ se, znam da si gladen, a ti, lija, idi, ako moreš, vkradni v selu kaj da pojedeš, a ja pak nekak pretrpim. A lija rekla je da i ona pretrpi i da zajec mora dojti pred sunčenem izhodom k njim na brdo gde budu ležali od sunca obrnjeni. Zajec je došel predi neg je bilo polnoči, i tak su bili do sunčnoga izhoda. Onda se iz lisičke počel med cediti. Ona boječi se da vuk ne zapazi, povuče se polagano ozad k zajcu da je tam meda ostavila i povuče se nazaj na svoje mesto i budi vuka govoreči: stani se, zajcu se med cedi. Zajec je čul kak lisica veli vuku, pa se stane i bejži, a vuk misleči doista da je zajec meda pojel, bejži za njim da ga vlovi, a zajec samo bejži dok ga je vuk na jednom plotu za rep vlovil i rep mu otrgal, i za to još dendenes zajec repa celoga nema i od onda se zove kurtač, a lisica je navek varala i bude dok bu na svetu.

LXX.

Kokot i kokoš.

Jen put su bili dva ljudi muž i žena pak su se posvadili i razdelili, a nisu niš imali samo jednoga kokota i kokoš. Onda ona veli: meni bude kokoš a tebi kokot. Jen put bil je betežen muž pak je išel prosit ženu da naj mu dá jeno jajčece, da je jako gladen, a ona mu veli: im imaš kokota, naj ti dá jajčeke ali pak ga zakolji. Bil je jako žalosten njeni muž i dojde dimo i reče kokotu: ne bu nika tak kaj bi ti

Digitized by Google

samo jel i pil, idi ti po svetu služit. Išel kokot po svetu žalosten: gde bum ja službu našel? Ide ide, stane se z vukom. Pita ga: kam idete, vi? Ah, idem si jesti iskat. Veli mu kokot: ajd, idemo za pajdaš. Idu ovi dva po svetu i več nije mogel vuk iti pa pita kokot: vujec, kaj več ne morete iti? Ne, veli on. No, pak hote vu me. I mam je vujec vu kokotu bil. Ide kokot dale i stane se z lisicum i pita: strina, kam idete? Ah, idem si jesti iskat. Veli kokot: no hajd idemo za pajdaš. Idu po svetu i več ni mogla strina iti i pita kokot: kaj nemrete iti več, strina? no, pak hote vu me, bum vas nesel. I mam je strina bila v kokotu. Ide dale pak se stane z vodum i pita: voda, kam ideš? Ah, idem po svetu. Hajd idemo za pajdaš. Ide kokot z vodum i več je voda ne mogla teči i pita kokot: voda kaj več ne moreš teči? Ne, veli. No, pak hodi vu me, bum te nesel. I mam je voda vu kokotu bila. Ide dale po svetu i stane se š čmelcem i pita on čmelca: kam ideš? Ah, idem si lukne iskat. Hodi, idemo za pajdaš. Ide jen čas i več ne je mogel iti čmelec i njemu veli: hodi i ti vu me, bum i tebe nesel. Išel čmelec vu njega, i dojde kokot do jenoga grada i tam je bilo visoko drvo i tam gor si je on sel i spal po noči. Dojde jutro, zapopevle jako: kukoriko, gospon svojum gospum pod koritom. Gospon to začuje i skoči iz postele pak si misli: kaj je to za stvar, kaj mi veli: da sem ja s svojum gospum pod koritom? Posluhne još jen put, i onda zapopeva: kukoriko, gospon svojum gospum pod koritom. Onda je jako bil srdit gospon i rekel je svojemu inašu da naj zapove slugom da naj idu tu stvar vlovit i naj ju hitiju med žrebce da bi ju zritali, kajti gospon ne je znal kaj je to za stvar. I vlovili su slugi tu stvar i hitili med žrebce, a kokot veli: vuk, hodi vun pak zakoli ove 'se žrebce. I vuk je došel vun i poklal je 'se žrebce i jenoga pojel. I vuk podkople zid i zide vun kokot i vuk. Drugo jutro zaran je več pák popeval:

Digitized by Google

kukoriko, gospon svojum gospum pod koritom. Pák gospon skoči gori i zezove inaša svojega, da naj reče slugom da naj idu glet žrebce da kaj delaju da več ta stvar vuni popevle. Idu slugi glet i odpreju vrata i 'si su žrebci crkjeni bili. Išli su brže povedat gosponu da su 'si žrebci pocrkani. Onda je bil gospon pak bole srdit i reče: i ga ve vlovite pak ga hitite med gosáke. Išli su slugi i vlovili tu stvar i hitili med gosake, a kokot veli: strina, hote vun pak 'se ove goske pokoljite. I strina je došla vun i do jutra 'se goske poklala i podkopa štalu i zide vun kokot i strina. V jutro opet popevle: kukoriko, gospon svojum gospum pod koritom. Gospon je bil srdit i reče da naj idu slugi glet goske kaj delaju. Išli su ovi glet i našli su 'se goske poklane i poveju gosponu. Onda je rekel gospon da naj vu peč jako zakuriju i njega nutri hitiju da se zaduši. Išli su i vlovili su ga, onda su ga hitili vu peč a on reče: voda, hodi vun pa to pogasi. I voda je došla vun i 'se pogasila. Idu drugo jutro glet jeli je crkel, i on je več vuni popeval: kukoriko, gospon svojum gospum pod koritom. I onda je gospon jako bil srdit, išel ga je sam lovit pa je ne znal kaj bi ve ž njim i del ga je v hlače a kokot veli: čmele vun pak spikajte ovoga gospona. I celi čmelec se zruši na gospona pa ga pika. Onda je več gospon kričal i kokot je rekel: kaj mi date, onda to vu krej spravim? Onda mu gospon veli: toliko cekinov ti dam koliko buš ih mogel odnesti. On odpravi čmele, onda mu gospon dá cekinov kaj je mogel nesti; pod jednu i drugu perot si naloži cekinov i poguta ih čuda. Ide dimo i nese cekine. Dojde dimo k hiži i zakukoriče: kukoriko, stari ded, prestri mi tri plahte. Stari ded je bil vesel i reče: došel je došel moj kokot, samo či je kaj donesel. On mu prestre tri plahte, na prvu stepe cekine i na drugu a na trejtu zriga. Onda je bil stari vesel da je imal dosta penez i kokota je

Digitized by Google

dobro hranil. Začuje to jegova žena da on ima peneze i dojde ga prosit: daj mi, moj muž, neka cekinov. Ne dam ti, zakaj si mi ne štela jajčeka dati? Onda je ona išla dimo i veli svojoj kokoši: hodi i ti služit po svetu. Išla ona na pole, dojde do gnoja i prične kopati i najde jen krajcer razbiti; jega spravi i kokoče: kokoko i išče dalje i najde jen čavel hrdjavi, i njega spravi i onda ide dimo. Dojde dimo i zakriči: stara mama, prestri mi četiri plahte. Ona je bila vesela i prestre; na jenu stepe krajcer na drugu čavel, onda se steple steple, je mislila da bude još kaj stepla, a ne je više bilo. Onda ju starica pita: nemaš više? Reče da nema. Na to reče starica: za to ti je ne vredno bilo iti. Tak je muž postal bogat, a žena je saki den dobila od kokoši jedno jajce.

LXXI.

Ovnek.

Tak je bil gospon gospa i dekla pak su imeli jednoga ovneka i išli su saki dan ž njim na pašu. Prvi dan ide dekla pak dojde dimo na večer. Pita ga gospon: moj ovnek: kak si se ti pasel? Ovnek veli: ah, kak bi se pasel da me za grm privezala pak je kre mene spala. Drugi dan ide gospon na pašu. Dojde dimu na večer pak pita gospa: ah moj ovnek, kak si se pasel? A kak bi se pasel, da me za grm privezal pak je kre mene spal. Trejti dan ide gospa na pašu. Dojde dimu na večer, pita gospon: moj ovnek, kak si se pasel? A kak bi se pasel da me za grm privezala pak je kre mene spala. Na to se gospon rasrdi pa ga pol dal sleči, pa ga pošle po svetu. Dojde vu jednu šumu, tam je videl jednu luknju, a vu oni luknji su bili lisičini mladi. Ide on nuter, pak dojde lisica dimu pak veli: gdo si božji, hodi van. Ovnek

Digitized by Google

odgovori: pol me odrtine pol me kosmatine; tak te vritnem kak ti dlaku, tak te vgriznem kak ti repu. A lisica beži po šumi, zestane jednoga vuka veli: strina, kaj ti tak jako bežiš? A lisica odgovori: ah, kak ne bi bežala, da je nekaj mojim mladim došlo. A vuk veli: idem ja tam, ja sem jaki, ja budem vre tu zver van spravil. Dojdu do te luknje. Vuk veli: gdo si božji, hodi van. Ovnek odgovori: pol me odrtine pol me kosmatine; tak te vritnem kak ti dlaku, tak te vgriznem kak ti repu. Vuk veli: strina, to je nekaj čudnoga. Ovi dva bežiju po šumi pa zestaneju jednoga ježa. Jež veli: kamo vi dva bežite? A lisica veli: a kak ne bi bežali, da nekaj mojim mladim došlo. Veli ježek: idem ja tam, more biti ja spravim van. A kaj bi ti, špičko, ti smotanec, ti tepec, kaj bi ti van spravil, da sem ja ne mogel spraviti. Ajde idemo za probo, morebiti bude kaj. Dojdu do te luknje. Jež veli: gdo si božji, hodi van. Ovnek odgovori: pol me odrtine pol me kosmatine; tak te vritnem kak ti dlaku, tak te vgriznem kak ti repu. Kak ovnek odgovori: tak te vgriznem kak ti repu a jež se pokoturne vnuter pak veli: vgrizni me, vgrizni me, vgrizni me. Govoril je do te čas dok je ovnek van izišel. A vuk i lisica su pojeli ovneka. Dojde jež van i pita: kaj ste mi ostavili? Nikaj. To se jež rasrdi pak veli: tam onomu hrastu morate dojti na sud. A jež je znal za jedno železo. Dojdu tomu hrastu pak veli jež: gospon sudec, gospon sudec, stante se, pak je kucal svojum tačicum. A vuk se rasrdi pak vudri po železu pak veli: gospon sudec, kaj se ne bute stali? Onda se je vuk vlovil vu železu. Jež veli: to ti je on špičko, on smotanec, on tepec.

Digitized by Google

LXXII.

Jež i srna.

Tak je bil negda jež i srna. Ovi dva so se vganjali da koj bode bolje čez jeden dol bežal. Jež se je smotal v klopko i kutural se je doli, srna pak se je jako zaletela i, gda je dol bežala, tresnola se je z glavom v jedno drevo i poginola je. Ve je imel jež dosti pečenke i kajti si sam ne mogel reztrančerati srno, za to moral si je iti mesara iskat. Gda je on tak mesara iskal, zestal se je naj prvič zajcom. Onda ga je zajec pital kam ide. On je rekel da si mesara išče. Ve mu je zajec pokazal svoje zobe i rekel je da je dober mesar. Jež pak mu je rekel da ne je dober mesar. Onda se je zestal z lisicum; niti ona ne bila dober mesar. Onda se je zestal z vokom. Vok ga je pital kam ide. Jež mu je rekel da ide mesara iskat. Onda mu je vok pokazal svoje zobe i rekel da naj ide ž njim. Vok je taki srno na štiri falate reztrgnol i, gda je prvi falat vtrgnol, rekel je: to bode mojemu stricu, gda drugi: mojemu ocu; pri tretjem falatu: to bo moji materi; pri štrtom: a to samomu meni. Onda ga pak ježek je pital: a kaj pak bode meni? Na to mu je vok rekel: tebi bode ono kaj je ostalo. Ježu se to ne prav videlo da on ne nikaj dobil, za to rekel je voku da idejo k socu na pravice. Vok je rekel da ide. A jež je znal za železo koje je bilo za voka pripravljeno. Vok je taki išel ž njim i, gda so došli tam, ježek kucal je po železu svojom tacom i rekel je: gospon sodec, stante se. I gda je on več pot tak kucal i govoril, rekel mu je vok: kaj delaš da nemreš toga soca tak dugo zbuditi? idem ga ja budit. Jež mu je rekel da naj ide. Vok vudril je taki z nogom po

Digitized by Google

železu i vlovil se je. Jež je onda išel na stran i smejal se voku. Za malo časa došel je mož sekirom da voka vumori. Gda je mož prvič po čelu vudril rekel mu je jež: to bode tvojemu stricu; drugoč: to bode tvojemu ocu; tretič: to bode tvoji materi; a gda ga je štrtič vudril, prehitil se je vok a jež mu rekel: to bode samomu tebi, a ti bodeš samomu meni. Onda je jež sam jel srno.

Digitized by Google

DOSTAVEK.

NARODNE PĚSME.

1.

Tiček i tičica.

Tiček leti, tiček leti,
Tičica za njim leti:
„Vzemi mene, vzemi mene,
Drobni mali tiček ti.“

„„Kaj bum s tobum, kaj bum s tobum,
Drobna mala tičica?
Mâ je hrana, mâ je hrana
Drobni mali črveki,
Mê je pitje, mê je pitje
Mutna kolomijica;
Mâ je hiža, mâ je hiža
Drobno malo trnjiče;
Kaj bum s tobum, kaj bum s tobum,
Drobna mala tičica?““

„Vzemi mene, vzemi mene,
Drobni mali tiček ti:

Digitized by Google

Tvâ bu hrana, mâ bu hrana
Drobni mali črveki;
Tvê bu pitje, mê bu pitje
Mutna kolomijica;
Tvâ bu hiža, mâ bu hiža
Drobno malo trnjiče,
Tvê bu srce, mê bu srce
Samo jedno srčece."

„„Hodi k meni, hodi k meni
Drobna mala tičica!""

2.

Beri divojčicu.

Vtica sedi nakraj loga
Nakraj loga zelenoga,
Poleg mi je vuzka steza
Kud se šeče mladi jager.
Prične vticu na cilj brati,
Njemu vtica povedati:
Ne ciljaj me, mladi jager,
Jaz ču tebi' povedati
Kako češ se oženiti.
Ne beri mi staru babu,
Stara baba puna jada,
Malo ima, vnogo štima.
Ne beri mi srednju dobu,
Srednja doba huda zloba,
Malo ima, vnogo štima.
Neg mi beri divojčicu,
Divojčica vnogo ima,
Vnogo ima, malo štima.

Digitized by Google

3.

Dragi v Koprivnici.

Došlo nam je protuletje
Gde nam rase modro cvetje,
Modro cvetje fijolice,
Ke mi beru divojčice,
Saka svomu i dragomu,
Ja pak tužna nemam komu.
Ja si vtrgnem fijolicu
Pak ju pošlem v Koprivnicu,
V Koprivničke bele hiže
Gde mi dragi lista piše;
Niti piše nit spisuje,
Neg za menum premišluje;
V Koprivničke oštarije
Gde moj dragi vince pije,
Niti pije nit natače,
Neg za menum milo plače;
V Koprivničko ravno polje
Gde moj dragi s plugom orje,
Niti orje niti pluži,
Neg za menum milo tuži;
On se šeče po vulici,
Mene nosi vu glavici:
On se šeče po taracu,
Mene nosi vu srdavcu.

Digitized by Google

4.

Junak hranil tri devojke.

Junak hranil tri devojke
Tri devojke tri sestrice:
Prvu hranil v ravnom polju,
Ona mu je poručila:
Pridi dojdi, mladi junak,
Polje ti je obrodilo:
Saki snopek po mlinicu,
Cela stava po drvenjku.

Drugu hranil v vinski gori,
Ona mu je poručila:
Pridi dojdi, mladi junak,
Trsje ti je obrodilo:
Saki grozdek po holbicu,
Saki trsek po vedricu.

Trejtu hranil v belom gradu,
Ona mu je poručila:
Pridi dojdi, mladi junak,
Sinka sem ti porodila.

„Hrani hrani, mâ devojka,
On ti bude cara služil
Cara služil, konja jahal
Konja jahal, sabljum mahal.“

3.

Sud.

Točila sem ruso vince,
Vince pili tri junaci,

Digitized by Google

Nesu šteli plačuvati;
Ja vas idem k sucu tužit:
Dobro jutro, gospon sudec.
Bog daj bog daj, mâ devojka.
Ja vam nosim jednû tužbu.
Kakvu tužbu, mâ devojka?
Točila sem ruso vince,
Vince pili tri junaci,
Nesu šteli plačuvati.
Jel je poznaš, mâ devojka?
Poznam poznam, gospon sudec,
Jeden ima črlen menter,
Drugi ima žute čižme,
Trejti ima kunu kapu.
Koj ti ima črlen menten
On ti bude mladoženja;
Koj ti ima žute čižme
On ti bude deverina,
Koj ti ima kunu kapu
On ti bude starešina.

6.

Nesu ljube za prodati.

Gjura ima mlado lubo,
Daj mi, Gjura, mlado lubo
Za jen denek za spomenek,
Za 'no nočko za lubovco,
Ja ti platim tri sto zlati.

To bi moglo dobro biti
Bar bi imel kaj brojiti.

Digitized by Google

Prešel mu je jeden denek,
Prešla mu je jedna nočka,
Pak on veli stari majki:

Ite mama, mama moja,
Ite vi po ženo mojo,
Sinek ji se jako plače:
Hodi dimo, sneha moja,
Sinek ti se jako plače.

Ja ve dimo nigdar nejdem,
Ki me prodal naj me zgubi,
Ki me kupil naj me lubi;
Neso lube za prodati,
Neg so lube za lubiti.

7.

Dojdi dimo.

De si, grličica, drago srce moje,
Kaj te videt nemrem nigdar za nigdara?
Poveč, mila, poveč, jel se srdiš na me?
Tak se srdim na te kaj ne vumrem za te.
Jeli duša srda, jeli spozablenje?
Niti duša srda, niti spozablenje.
Nego, dragi golob, dalko si od mene,
Dalko si od mene kaj nemrem do tebe.
Stavlaj, mili, delo pak se spravlaj dimo:
Staro majko hranit, mlado lubo lubit.

Digitized by Google

8.

Želja za dragom.

Kitica zelena, rožica rumena,
Previjaj se k meni, ja se bodem k tebi.
Murica Dravica, gliboka vodica,
Nemrem te leteti, ne znam te plavati;
Listek bi ti pisal, al ga ne znaš čteti,
Drugi bi ga čteli, našo ljubav znali.

9.

Dragoj dragoga vlovili.

Došle so novine s Francuzke zemljice
Da so mi Francuzi dragoga vlovili,
Da so ga vlovili sobom odvodili.
Išla bi ja tamo, da bi znala kamo,
Nesla bi Francuzom belo golobico,
Belo golobico Francuzom za mito
Da bi mi Francuzi dragoga pustili,
Da bi ga pustili domom odvoditi,
Domom odvoditi, domaj vuživati.

10.

Dragi v Belovaru.

Hranil sem si vtico črno lastavico,
Vtica lastavica k brodaru letela:
Brodarci brodarci, dragi brati moji,
Jeli ste vi vidli mojega dragoga?
Da bi ga mi vidli ne bi ga poznali.

Digitized by Google

Mojega dragoga saki lehko pozna,
Moj si mili nosi zelenog pantlina,
Za pantlinom nosi jeđen list papira
Listeka pisati, v Belovar poslati:
Belovar, Belovar, žalno mesto moje,
Vu tebi prebiva vnoge majke sinek,
Vnoge majke sinek, vnoge sestre bratec,
Vnoge sestre bratec, vnoge mile dragi.

11.

Turci dragoga vubili.

Komu, mila draga, košulico šivaš?
Tebe, mili dragi, da jo nosil bodeš,
Da jo nosil bodeš kad vu tabor pojdeš,
Kad vu tabor pojdeš, ar nazad ne dojdeš.
Koga bom stajala za te bom pitala:
Ste li gde videli mojega dragoga?
Da bi ga videli, ne bi ga poznali.
Lehko je poznati mojega dragoga:
'Si mi momci nose vezane opance,
A moj mili dragi čižme z ostrugami.

Vidli smo ga vidli spod Budina grada,
Njegva rusa glava po Dunaju plava;
Njegvē črne oči svetle zvezde broje,
Njegvo ruso telo vu Dunaj se vtapla,
Njegvo britko sabljo Turski paša paše
Njegva vranca konja Turci izjahujo.

12.

Toga nigdar ne bu.

Ljubo domaj imam, ljubiti jo nemrem,
Drugi mi jo ljube meni na sramoto,

Digitized by Google

Meni na sramoto, sebi na lepoto. —
Mladi v vojno idem, stari dimo dojdem,
Ne 'do me poznali otec niti mati,
Bratec nit sestrica, nit mâ golobica. —
Golob moj ljubleni, 'da mi dimo dojdeš?
Grličica moja, ja ti dimo dojdem
'Da bo suhi javor zelen listek puščal.
Golobek ljubleni, toga nigdar ne bo,
Suhi avor ne bo zelen listek puščal.
Golob moj ljubleni, 'da ti dimo dojdeš?
Grličica moja, ja ti dimo dojdem
'Da bo suha vrba z grozdičem rodila.
Golobek ljubleni, toga nigdar ne bo,
Suha vrba ne bo z grozdičem rodila. —

13.

Koju bi ja snubil?

Temna mi je nočka na zemljicu pala,
Na zemljicu pala, 'semu pokoj dala,
'Semu pokoj dala, vtičku i slavičku,
Vtičku i slavičku, mladomu junaku,
Mladomu junaku vu polje široko.
Vu 'nom mi je polju jen grad zezidani,
Vu 'nom su mi gradu tri lepe devojke;
Starešu bi prosil da bi mi ju dali,
Japa z majkum vele da je zaručena;
Srednju ja bi prosil da bi mi ju dali,
Bratec s sestrum vele da je veru dala;
Naj mlajšu bi prosil da bi mi ju dali.
Japa z majkum vele da je jako mlada,
Ako mi je mlada, k srcu mi je draga.

Digitized by Google

14.

Dojdi, mila, dôjdi.

Vtica moja vtica, bela golobica,
Zakaj sem te hranil, veliko nahranil,
Pa si ne ti moja nit mega pajdaša? —
Braci i pajdaši, govorite ljubi,
Kaj se bode ljuba z menom spominjala.
Ako ljuba ne če z menom govoriti,
Anda vidim tožen da bom moral vmreti.
Dojdi, mila, dojdi do mojega grada,
Te bodo gledala Jelenska gospoda,
Jelenska gospoda z Jelenskoga grada
Z Jelenskoga grada Jelačiča bana.

15.

Neverni junak.

Šeče mi se šeče Nanika divojka
Po visoki gori po širokom polju.
Ona mi začula konjiča hrzati,
Konjiča hrzati junaka plakati,
Junak glavu zdigne, Nanika pobegne:
Ne beži ne beži, Nanika divojka,
Neg mi candra reži pa mi rane veži,
Ako ti ozdravim tebe ne ostavim,
Ako ja vumrjem konjič ti ostane.
Junak je ozdravel, Naniku ostavil,
Na konjiča sedal, Naniki povedal:
O nesrečna bila kâ junaku verje,
Ar junačka vera ta šušnjova veja,

Digitized by Google

Kamo veter z vejom tamo junak z verom. —
Ne daj bog mu dobra, nit pri cirkvi groba,
Nit pri cirkvi groba, na grobu zelenja,
Na grobu zelenja, pri bogu veselja;
Suši mu se telo kak vu letu seno
V jutro pokošeno, večer pospravljeno;
Pokaj mu se glava na sto drobne tala,
Suši mu se srce na makovo zrnce!

16.

Vumirajući junak.

Momci mašeraju po polju širokom,
Jeden je med njimi ki svo ljubo ima,
Nemre mašerati, oče nam ostati:
Kopajte mi jamo pri svetom Ivanu
Na puško gliboko, na sabljo široko,
Tamo zakopajte moje belo telo,
Vuni ostavljajte mojo desno roko,
Za njo privežite moga vranca konja,
Naj me konjič plače da me ljuba ne če.
Pletite mi vrta vukol groba moga,
V njega zasajajte kito rožmarina,
Kito rožmarina, kitico pelina.
Zidjite mi mosti z moji beli kosti
Od mojega groba do mê ljube dvora.
Kod se bo šetala moja mila draga
Z bosimi petami, z gorkimi suzami,
Rožmarin trgala, pod pete metala,
Pelinek trgala, k srcu zavijala:
Pelinek pelinek, žuhko cvetje moje!
Delajte mi klopi z moji beli kosti,

Digitized by Google

Ki mim truden pede na nje da si sede,
Na nje da si sede, za dušo se zmisli;
Kopajte mi zdenca z moji črni oči,
Ki mim žejen pede vode se napije,
Vode se napije za dušo se zmisli.

17.

Jankič.

Išel jeje Jankič daleko na senjem,
Prodal je konjiča, kupil je devojku,
Pelal ju je dimo svoji stari majki:
To vam jeje, majka, moja mila draga,
Moja mila draga, vaša prava sneha,
Lepo mi ju hrante, jošče lepše vučte,
Ja pa moram iti sveta obhoditi
Sveta obhoditi, cara doslužiti;
Kad sedem let projde onda nazad dojdem,
Ako mene ne bu kad sedem let projde
Sedem let na punom jeden tjeden duže,
Onda pedi draga, slobodno za drugog.
Sedem let je prešlo, sedem let na punom,
Sedem let na punom jeden tjeden duže,
Jeden tjeden duže, Jankič ne je došel;
Jegva mila draga za drugog odhadja
Onda se je jemu senja zasenjala,
Da mu jegva draga za drugog odhadja.
Vu jutro se stane, žalosten postane,
Jega je pitala jegva ta carica:
Kaj je tebi, Jankič, kaj si tak žalosten?
Sinoć mi se senja jeje zasenjala,

Digitized by Google

Da mi moja draga za drugog odhadja.
Idi idi, Jankič. vu pisane štale,
Pa si ti obsedlaj svoga vranca konja
Pa si jaši dimo svoji stari majki
Svoji stari majki. svoji mladi ljubi.
Išel jeje Jankič vu pisane štale,
Pa si je obsedal svoga vranca konja,
Pa je jahal dimo svoji stari majki.
Svoji stari majki, svoji mladi ljubi:
Dober večer, majka, moja stara majka,
Jeli bi vi meni stana dati mogli?
Nemremo vam dati, puna j' hiža svati'.
Išel jeje Jankič onda starešini:
Jeli bi vi meni stana dati mogli?
Veli starešina: moremo vam dati:
Jankiča v hižicu, konjiča v štalicu,
Jankiču pečenke, konjiču detelke,
Jankiču žganice, konjiču vodice.
Ona zagledala svoj prstan pri jemi
Onda zakričala: ovo je moj ljubi,
Ovo je moj ljubi i to te naj boljši!

18.

Dva dragi.

Divojka se šeče po visokom ganjku
Droben listek piše mladomu junaku:
Aj ti junak mladi, očeš mene zeti?
Ja bi te rad zeti ne smem te pred majkum.
Ja si zutra pedem za dvakrat lepšega.
Za dvakrat lepšega, za trikrat dragšega

Digitized by Google

Aj divojka mlada, náj metati na se
Sve svilne oprave, sve zlate korune;
Ne daj muzikantom lepo zaigrati,
Ne daj drobnem svatkom tanca zatancati,
Náj se ogledati na dvorove moje
'Da te popelaju poleg dvora moga.
Zmetala je na se svu svilnu opravu
Svu svilnu opravu, svu zlatu korunu.
Dala muzikantom lepo zaigrati
Dala drobnem svatkom tanec zatancati.
Ogledala se je na jegve dvorove,
Kad se ogledala, mrtev na kla opal. —
Počekajte mene, moji drobni svatki,
Moji drobni svatki, moji muzikanti,
Idem pohoditi mrtveca svojega.
Dva ga krat obišla, dva ga krat kušnula,
Trejti je krat štela mrtva je opala.
Onde nadodošla junakova majka:
Gledete dar, ljudi, čuda velikoga!
Zemete ga vrazi ki dva drage mrazi,
Zemete ga hudi ki dva drage bludi,
A ne daj mu, bože ni pri cirkvi groba,
Ni pri cirkvi groba, na grobu zelenja,
Na grobu zelenja, pri bogu veselja;
Naj mu puči glava kak vu letu zemlja
Kak vu letu zemlja kâ je dešča željna,
Naj mu vsehne srce kak vu letu trava,
Kak vu letu trava kû kosa vrezava!

Digitized by Google

19.

Junak vu Madjarski vuzi.

Tuži junak tuži vu Madjarski vuzi
Vu Madjarski vuzi, vusred Felivara,
Vusred Felivara vu sivom železju,
Vu sivom železju, vu belom remenju,
Črnu krvcu toči po belom remenju:
Skupi mene očko, s te Madjarske vuze.
Sinek moj ljubleni, kol'ko za te prose?
Za me ti prosiju tri vrane konjiče
Tri vrane konjiče nigdar ni jahane,
Nigdar ni jahane, nigdar ni sedlane.
Rajši te zabiti neg za te brojiti.

Tuži junak tuži vu Madjarski vuzi
Vu Madjarski vuzi vusred Felivara,
Vusred Felivara vu sivom železju,
Vu sivom železju vu belom remenju,
Črnu krvcu toči po belom remenju:
Skupi mene, majka, s te Madjarske vuze.
Sinek moj ljubleni, kol'ko za te prose?
Za me ti prosiju tri bele gradove
Tri bele gradove nigdar ni šetane,
Nigdar ni šetane, nigdar ni vapnjene.
Rajši te zabiti neg za te brojiti.

Tuži junak tuži vu Madjarski vuzi,
Vu Madjarski vuzi vusred Felivara,
Vusred Felivara vu sivom železju,
Vu sivom železju, vu belom remenju,
Črnu krvcu toči po belom remenju:

Digitized by Google

„Skupi mene, draga, s te Madjarske vuze.“
Dragi moj ljubleni, kol'ko za te prose?
Za me ti prosiju sto zlati' cekinov.
Rajši ti brojiti nego te zgubiti.

20.

Mara vence povijala.

Spevala mi Mara da je gora čula
Da je gora čula, dva bregi zeleni,
Dva bregi zeleni, dva pak ne zeleni;
Med njimi je tekla pelinkova voda,
'De mi Mara prala svoje bele ruke;
Nju je zvala majka s pisanoga gajka:
Hodi dimo, Mara, ako si oprala.

Nisem, moja majka, stopram sem pričela.
Mara, čerka moja, kaj pak si delala?

Po gori šetala, modro cvetje brala,
Modro cvetje brala, vence povijala,
Vence povijala, junakom davala:
Koji lepši bili, lepše su dobili,
Koji gorši bili, gorše su dobili.

21.

Divojka i katana.

Teče teče bistra voda
Nji je ime Sava,
Po nji plava šajka ladja
Srebrom okovana,

Digitized by Google

Vu nji sedi devojčica
Tenka ter visoka.
Bregom jaše mlad katana
Rozgotom se smeje:
Pomoz bože, devojčica,
Bog daj moja bila!

Da bi znala da bi znala
Da bi tvoja bila,
Z mlekom bi se izmivala
Kaj bi lepša bila;
Šikom bi se opasala
Kaj bi tenjša bila;
Na prste bi postajala
Kaj bi vekša bila.
Nisem ti ja, mlad katana,
Devojčica mlada,
Tri sem sinke porodila
Išče tri bi rada.
Jeden mi je vu Oseku,
Z belim perom piše;
Drugi mi je v Carigradu,
Caru blago spravlja;
Trejti mi je vu Budimu.
'Sem Budimom lada.

22.

Sadila sem bažilek.

Sadila sem bažilek
Na 'nom bregu prek morja,
Na 'nom kamcu mramorcu.

Digitized by Google

Hodimo ga mi dva glet
Jel je zišel i precvel.
Jeje zišel i precvel.
Trgajmo ga štroke tri,
Vijajmo si vence tri:
Prvi bude Ježušu,
Drugi bude Mariji
Trejti bude nama dvim;
Ž njim idemo vu gosti
K našoj stari materi.
Ne sedaj si kre mene,
Neg si sedaj od mene,
Ar su ljudi šegavi,
Lehko bi nam zmislili
Da smo si mi dragi dva;
Ne smo si mi dragi dva,
Neg smo si mi brat s sestrum.
Hod'mo id'mo k Dunaju
Gde nas ljudi ne znaju,
Ljudi budu štimali
Da smo si mi brat s sestrum,
Ne smo si mi brat s sestrum,
Neg smo si mi dragi dva.
Kalinka devojka,
Kali veli viciper,
To zeleno cvetje.

(Ove zadnje tri redice opetuju se za vsakom vrsticom.)

23.

Senja Jakovekova.

Lepo je nebo kinčano,
Pod jim je pole široko,

Digitized by Google

Po jem se pasu ovčice,
Ovčice 'mele pastirce.
Pastirci 'meli detešce,
Ono je tvrdo zaspalo,
Jega je majka budila:
Ustani sinek Jakovek.
Nemrem ti, majka, ustati,
Mene su Vile mučile,
Z mene su srce zvadile.
Poznaš je, sinek, sveju tri?
Poznam je, majka, sveju tri:
Prva si bila. majka ti,
Z mene si srce vadila;
Druga je bila sestrica,
Ona je sveču držala;
Trejta je bila lubica,
Ona tanjerec držala.
Težko je muku gledati,
Išče ju težje trpeti.
Bele je grade pomela.
Nutri su lepo igrali,
Drobno su lepo tancali;
Črnu je kavu kuhala,
Žuhku ju jeje srkala, srkala
Žuhku ju jeje srkala.

(Za vsakom cesurom opetuju se reči koje dojdu za njom, a onda još vsaka vrstica kako je videti na svršetku.)

*

Digitized by Google

24.

Kaj sem zaslužil.

Prvo leto služil
Kokoš sem zaslužil
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Drugo leto služil
Racu sem zaslužil:
Moja raca blato tanca;
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Trejto leto služil
Gusku sem zaslužil,
Moja guska vodu pluska,
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Štrto leto služil
Puru sem zaslužil,
Moja pura vodu dura,
Moja guska vodu pluska,
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Peto leto služil
Tele sem zaslužil,
Moje tele z repom mele,
Moja pura vodu dura,

Digitized by Google

Moja guska vodu pluska
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Šesto leto služil
Kravu sem zaslužil,
Krava veli: doji mene.
Moje tele z repom mele,
Moja pura vodu dura,
Moja guska vodu pluska
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Sedmo leto služil
Vola sem zaslužil,
Volek veli: vozi z menum,
Krava veli: doji mene,
Moje tele z repom mele,
Moja pura vodu dura,
Moja guska vodu pluska,
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Osmo leto služil
Konja sem zaslužil,
Konjek veli: jaši mene,
Volek veli: vozi z menum,
Krava veli: doji mene,
Moje tele z repom mele,
Moja pura vodu dura,

Digitized by Google

Moja guska vodu pluska,
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Deveto leto služil
Hižu sem zaslužil,
Hiža veli: stanuj v meni
Konjek veli: jaši mene,
Volek veli: vozi z menum,
Krava veli: doji mene,
Moje tele z repom mele
Moja pura vodu dura,
Moja guska vodu pluska,
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Deseto leto služil
Ženu sem zaslužil,
Žena veli: lubi mene,
Hiža veli: stanuj v meni,
Konjek veli: jaši mene,
Volek veli: vozi z menum,
Krava veli: doji mene,
Moje tele z repom mele,
Moja pura vodu dura,
Moja guska vodu pluska,
Moja raca blato tanca,
Moja kokoš belo perje
Piliče zvodila.

Digitized by Google

25.

Draga bolestna.

Vozila se šajka devojačka,
I vu šajki moja mila draga;
Moju dragu zabolela glava
Od groznice bola velikoga,
Išče fratra da ju izpoveda,
Kapelana da ju i pričešča,
I pisara da joj grehe piše,
Ar mu tinta Varaždinska Drava,
Ar mu papir Osečke livade,
Ar mu pero detelina trava.

26.

Izpoved.

Visoka je gora Oblejana (?)
Vu toj gori drevca nit kamenca,
Neg je frater koj mi izpoveda;
On spoveda momke i devojke,
On junake lepo izpitava,
A devojke s tiha pokarava:
Ne držete vi junaku vere,
Ar je junak vera i nevera,
Večer ljubi vu jutro ju kudi:
Ljubil jesem gizdavu devojku.

Digitized by Google

27.

Šatorna devojka.

Tambor bije, daleko se čuje
To se čuje do šatorna grada,
Vu tom gradu šatorna devojka:
Čujte, ljudi lepu tamburiju,
A još lepši koj mi vu nju bije.
Da bi hotel do šatora dojti,
Dala bi mu svilenu maramu,
Vu marami crlenu jabuku;
Od zvuna je lepa i crlena.
Od znutra je gorka i čemerna,
Takova je i junačka vera.

28.

Obečanje.

Podaj, duša, kaj si obečala,
Koga sem ti vraga obečala?
Belo lice kak šipek rožice,
Črne oči kakti trninica,
Sladka vusta kak ti jagodica.

29.

Devojka Vila postala.

Tri su vtice goru preletele
Vu 'ni gori drevca nit kamenca,
Samo jeden javorek zeleni.

Digitized by Google

Pod njim sedi rožica devojka.
Jo mi jeje žeja jobhajala,
Išla ona hladne vode iskat.
Našla ona zdenca jograjenca,
Pa je štela hladnu vodu piti.
Krikne vikne junak iz planine:
Ne pij vode, rožica devojka,
Onog zdenca Vile jogradile.
Či su Vile zdenca jogradile,
Nisu Vile vodu jotrovile.
Kad se hladne vodice napila
Taki Vila devojka je bila,
Pak je išla vu gore planine.

30.

Tri vtičice.

Tri vtičice goru obletale,
Saka nosi vu kljunu znamenje:
Jedna nosi od pšenice klasa,
Druga nosi od gorice lozu,
Trejta nosi zdravje i veselje.
Koja nosi od pšenice klasa,
Opalo nam vu to ravno polje,
Daj nam, bože, pšenice i kruha;
Koja nosi od gorice lozu
Opalo nam vu to črnu goru
Daj nam, bože, ta rumena vinca;
Koja nosi zdravje i veselje,
Opalo nam vu te bele grade,
Daj nam, bože, zdravlja i veselja.

Digitized by Google

31.

Darovi.

Grličica grče.
Peter koja štrče,
Spazila ga majka
S pisanoga gajka:
Podaj, Peter, palicu
Da vubijem grlicu,

Ja ti ne dam palicu
Da vubiješ grlicu:
Grla meni žira dá,
Ja pa žira svijam dam;
Svija meni sala dá,
Ja pa sala orlu dam;
Orel meni pero dá,
Ja pa pero svatu dam;
Svat pa meni koja dá,
Ja pa koja popu dam;
Pop pa meni kjigu dá,
Ja pa kjigu bogu dam,
Bog pa meni sreču dá.

32.

Išel maček v kovačiju.

Išel maček v kovačiju,
Kaj bu maček v kovačiji?
Bude maček iglu koval
Kaj bu maček z iglom delal?

Digitized by Google

Bude maček vreču šival,
Kaj bu maček z vrečom delal?

Bude maček žir nabiral,
Kaj bu maček žirom delal?

Bude maček svinju hranil,
Kaj bu maček svinjom delal?

Bude maček salo imel,
Kaj bu maček salom delal?

Bude maček kola mazal,
Kaj bu maček s koli delal?

Bude maček v senjem išel,
Kaj bu maček v sejmu delal?

Bude maček ženu kupil,
Kaj bu maček ženom delal?

Bude maček ženu ljubil.
Cin cin cimbole.

Digitized by Google

Digitized by Google

Na kojoj st ani počinje koja pripovjest.

—✻—

Pripovesti od vil.

Kraljič i Vila 1
Deček imel vilinskoga konja 5
Vile dečka čuvale (Medjimurska) 12
Vila v Molin-gradu 17
Bendeš-Vila Mandalena 21
Vila v zlatom gradu 29
Vile dečka pomogle 31
Vile dečku na pomoči 33
Vile dečku dobavile zorjinu rosu 36
Vile prosu popasle 38
Vile senokošu popasle 41
Devojku Vile k sebi zele 44
Devojka Vila postala 47
Vila svoju kčer kraljiču dala 48
Vila ženu česala 49
Vile starcu oči izkopale 52
Dečak Vile z igranjem nadladal 54
Zločesta Vila 56
Vila dečka proklela 57
Dečko Vile služil 59
Župnik pretiral Vile iz pušine 60
Devojka Vili hlad načinila 62
Vila Kraljeviču Marku jakost dala 63
Vila Kraljeviču Marku jakost dala (opet ali drugač) 64
Dečko postal vilinski gospodar 74

Pripovesti od Rojenic iliti Sujenic 76

Pripovesti od vučjega pastira 92

Različite pripovesti.

Žena odišla na steklenu goru 104
Žena išla za mužem v tretje kraljestvo 109

Digitized by Google

Peter Breborič 111
Palček 116
Dečko orijaše nadladal 119
Dečko nadladal tri pozoje 120
Dečko nadladal tri pozoje (Medjimurska) 127
Milutin (Medjimurska) 131
Kraljič i medved 136
Sin dobavil slepomu ocu papagaja 141
Ocu levo oko plače a desno smeje 146
Sin išel ocu po vodu za oči v Škrobutnjak 148
Ivica išel oca iskat 150
Človek oslobodil zakletu devojku 152
Dečko oslobodil 12 zakletih čeri 154
Dečko išel iskat srečne i nesrečne vure 157
Sluga gospona naplatil 162
Toma nesel meso v pekel 171
Jožef i Ferdinand 175
Pedenjčlovek-laketbrada 180
Laketbrada-pedenjčlovek (opet isto malko drugač) 184
Čudotvorni lokot 186
Soldat postal kralj 191
Siromak sina vragu zapisal 193
Vrag i siromak 197
Jezuš dečku dal zmožnost da, gda oče, vtič postane 199
Petrica 201
Človek boga na stan prijel 204
Starec Jožef 207
Pučica kaču hranila 211
Devojka postala iz pomaranče 212
Marko i četiri mu drugovi 214
Husar Mato 216
Mati zaklela sine na gavrane 218
Mačuha i pasterka 221
Mačuha i pasterka (popravi: mati i tri kčeri) 225
Mačuha i pasterka (Opet malo drugač) 228
Mačuha i pastorka (Opet ali drugač) 231
Polovanjek 233
Lugar sv. Iliji vraga strelil 234
Podvržek (vidi: Grimm. D. Myth. pag. 437. Wechselbalg) . . 235
Vusud 236
Prelja imela mrtveca za šoca (Medjimurska) 237
Cura jaše z mrtvecom 239
Vučica 240
Morska djevojka 241
Kaj si pripovedaju od kuge 242
Kaj si pripovedaju od coprnic 244
Kaj si pripovedaju od vurokov 247

Digitized by Google

Kaj si pripovedaju od sakojačkih trav:
1. od jelenskoga zelja 251
2. od trave koja ima tu moč da saki zatvor odpre (Grimm. Myth. pag. 924. Springwurzel) 252
3. od trave koja čini sen 254
4. od korena koj čini sen 255
Človek znal se jezike od živin 256
Gospon i mlinarica 257
Stara baba gorša od vraga 260
Baba prevarila vraga 261
Frater i Turski car 262
Laž i Prilažič 263
Kaj nigdar ne bilo nit ne bu 264
Otec ostavil sinom jednomu srp jednomu zubaču a jednomu mačka 266
Vuk Rimljan 267
Rat med psom Belinom i vukom 269
Tica lisica i pes 273
Človek zajec lisica i medved 274
Vuk pokaže medvedu človeka 277
Osel, kralj 'se zverine 278
Lisica i pevec 280
Bolestni lav 280
Zakaj nema zajec celoga repa 281
Kokot i kokoš 282
Ovnek 285
Jež i srna (Medjimurska) 287

Dostavek. Narodne pesme.

Tiček i tičica 289
Beri divojčicu 290
Dragi v Koprivnici 291
Junak hranil tri devojke 292
Sud 292
Nesu ljube za prodati 293
Dojdi dimo 294
Želja za dragom 295
Dragoj dragoga vlovili 295
Dragi v Belovaru 295
Turci dragoga vubili 296
Toga nigdar ne bu 296
Koju bi ja snubil 297
Dojdi, mila dojdi 298
Neverni junak 298
Vumirajući junak 299
Jankič 300
Dva dragi 301

Digitized by Google

Junak vu Madjarski vuzi 303
Mara vence povijala 304
Divojka i katana 304
Sadila sem bažilek 305
Senja Jakovekova 306
Kaj sem zaslužil 308
Draga bolestna 311
Izpoved 311
Šatorna devojka 312
Obečanje 312
Devojka Vila postala 312
Tri vtičice 313
Darovi 314
Šel maček v kovačiju 314

Digitized by Google

Digitized by Google

Date Due

RET'D JUN 2 0 1959

Demco 293-5

Digitized by Google

GR261
.C8 V17
1990

Digitized by Google

ALF Collections Vault
3 0000 121 029 619